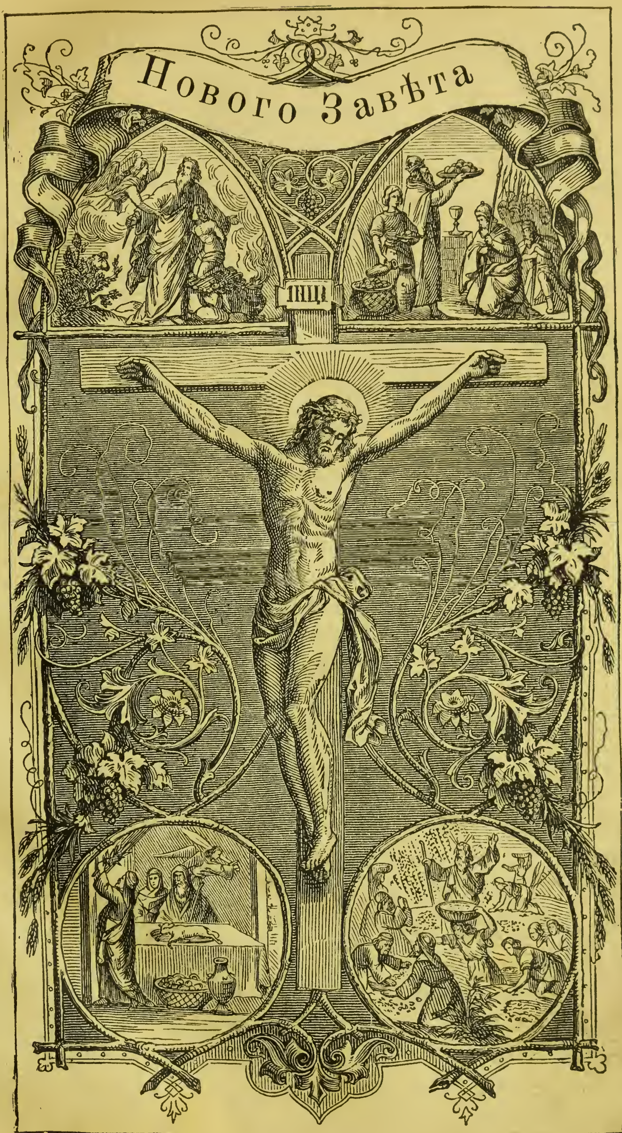

Старого Завѣта

Нового Завѣта
ІНЦІ

ИСТОРІЯ БИБЛІЙНА

СТАРОГО И НОВОГО ЗАВѢТА

для

ШКÔЛЪ НАРОДНЫХЪ.

ЗЪ 52 ОБРАЗКАМИ И КАРТОЮ ПАЛЕСТИНЫ.

Цѣна зъ оправою 55 кр. а. в.

У ЛЬВОВѢ.

ВЪ ЦѢСАРСКО-КОРОЛЕВСКÔМЪ НАКЛАДѢ ШКÔЛЬНЫХЪ КНИЖОКЪ
СТАВРОПИГІЙСКОГО ИНСТИТУТА.

1890.

Въ пꙋблѝчныхъ шко́лахъ ма́ютъ сѧ ꙋживатѝ лишь тѝ книжкѝ, котрѝ сꙋть припи́санѝ Ра́дою шко̂льно́ю кра-óю, абò вы́данѝ въ ꙗко̂мъ ц. к. на́кладѣ шко̂льны́хъ кни-къ, вынѧвши окре́мѝ ꙋпова́жненѧ Ра́ды шко̂льно́и. Та-жь не во̂льно тыхъ книжо́къ продава́ти по цѣна́хъ вы́с-ıхъ надъ тѝ, котрѝ на за́головно̂мъ ли́стѣ означе́нѝ.

ПОВѢСТИ БИБЛІЙНӢ
зъ старого завѣта.

Перíодъ пéршій.

Истóрія загáльна рóду людского.

Вôдъ сотвóреня свѣта ажь до Авраáма
(4000—2000 лѣтъ[1]) пéредъ Iисýсомъ Христóмъ).

1. Сотвóрене свѣта.

Въ началѣ сотворивъ Богъ нéбо и зéмлю. Але земла̀ бꙋла̀ ещѐ пꙋста̀ и порóжна, глꙋбóкӣ вóды покрывáли еѣ̀, и бꙋлò тéмно всюды. Дꙋхъ бóжїй ѹносúвъ сѧ надъ водáми, и Богъ рекъ: „Най бꙋде свѣтло.“ И настáло свѣтло, и бꙋлò ꙗсно. И то бꙋвъ пéршїй день.

Дрꙋ́гого днѧ сказáвъ Богъ: „Най стáне сѧ звôдъ небéсный!“ И въ мигъ óка стáнꙋло крáсне, голꙋбѐ нéбо.

Трéтого днѧ рекъ Богъ: „Най зберꙋ́ть сѧ вóды въ однò мѣ́сце, и най ѹкáже сѧ сꙋ́ша.“ И такъ стáло сѧ. Богъ назвáвъ сꙋ́шꙋ землéю а збôръ вôдъ мо̂ремъ. И рекъ Богъ: „Земла̀ най зрóдить травꙋ̀, зéла и дéрева плодонóснӣ.“ И стáло сѧ такъ. Земла̀ покрыла сѧ крáсною зéленїю, нѣбы на веснѣ̀, и ѹмайла сѧ безчислéнными цвѣ́тами и цвѣтꙋ́щими дéревами.

Четвéртого днѧ рекъ Богъ: „Най бꙋ́дꙋть свѣтла на нéбѣ, щобы свѣтили надъ землéю и значили днѣ̀ и лѣта̀.“ И такъ стáло сѧ. На нéбѣ ѹказáло сѧ свѣтле и великe

---

[1] Пôслѧ грецкого переводꙋ LXX и текстꙋ словеньского 5508 — 2100 передъ Христомъ.

со́нце, щобы́ свѣти́ти въ день, а тако́жь мѣ́сяць и безчисле́нніи звѣзды, щобы́ свѣти́ти въ ночи́.

П я́ т о г о дня рекъ Богъ: „Най бѹдѹть р ы б ы въ во́дахъ а п т и́ ц ѣ въ во́здѹсѣ." И ото̀ наповни́ла ся вода̀ ры́бами а во́здѹхъ пти́цями.

Ш е́ с т о г о дня рекъ Богъ: „Земля̀ най вы́дасть з в ѣр ѣ̀ вся́кого ро́да." И ста́ло ся такъ, якъ Богъ сказа́въ. Наконе́ць сотвори́въ Богъ чоловѣ́ка и поста́вивъ его̀ па́номъ надъ всѣ́ми сотворѣ́нями.

И ви́дѣвъ Богъ всѣ рѣ́чи, котрі̂ сотвори́въ, и все бѹло̀ дѹ́же до́бре.

С е́ м о г о дня во̂дпочи́въ Богъ, и благослови́въ день сей и освяти́въ его̀.

2. Сотво́рене а́нгело̂въ и ихъ ѹпа́докъ.

Кро̂мъ свѣ́та ви́димого сотвори́въ Богъ тако́жь дѹхо̂въ неви́димыхъ, то есть а́ н г е л о̂ в ъ въ не́бѣ. Всѣ они́ бѹли́ до́брыми и дѹ́же щасли́выми; а́ле не всѣ оста́ли ся въ то̂мъ ста́нѣ. Мно́гі̂ зъ нихъ ста́ли ся злы́ми.

За-для вели́кого ща́стя ста́ли ся де́які̂ зъ нихъ го́рдыми и збѹнтова́ли ся противъ Бо́га. Они́ сказа́ли: „Найвы́сшомѹ ста́ньмо ся подо̂бными, по-надъ звѣзда́ми бо́жими поста́вимъ собѣ̀ престо́лъ."

Тогды́ наста́ла въ не́бѣ вели́ка борба̀. М и х а и́ л ъ и дрѹгі̂ а́нгелы до́брі̂ боро́ли ся зъ а́нгелами злы́ми, котры́хъ голово́ю бѹвъ С а т а н а̀ або̀ дія́волъ. Злі̂ а́нгелы бѹли́ побѣджені̂ до́брыми а́нгелами и скинені̂ до пе́кла.

Тамъ терпять они́ заслѹ́женѹ ка́рѹ за свою́ го́рдо̂сть, и нѣ́коли бо̂льше зъ-во̂дтамъ не вы́йдѹть.

3. Сотво́рене пе́ршого чоловѣ́ка. Рай. Пе́рша за́повѣдь бо́жа. Сотво́рене Євы.

Богъ хотѣ́въ сотвори́ти пе́ршого ч о л о в ѣ́ к а и рекъ: „Сотворѣ́мъ чоловѣ́ка на о́бразъ и подо́бѹ на́шѹ. И най

панѹє надъ всѣми звѣрѧми и надъ цѣлою землею." Вôдтакъ оутворивъ Богъ тѣло чоловѣка зъ перстѝ (пороху) землѣ и дунувъ въ него душу безсмертну. Такъ ставъ першій чоловѣкъ. Богъ давъ ему имѧ Ядамъ, т. є. чоловѣкъ зъ землѣ сотворений.

Богъ помѣстивъ першого чоловѣка въ дуже краснôмъ огородѣ, котрий звавъ сѧ раємъ. Въ нѣмъ стоѧли краснѝ дерева зô смачными овочами. Посередъ того огороду стоѧло особливше дерево, котрѐ звало сѧ „деревомъ пôзнанѧ доброго и злого"; а рѣка; що дѣлила сѧ на чотыри рамена, наводнѧла весь огородъ. Въ тôмъ раю щастѧ поставивъ Богъ чоловѣка, щобы огородъ оуправлѧвъ длѧ свого оувеселенѧ. Притôмъ сказавъ Богъ до него: „Зъ кождого райского дерева можна тобѣ ѣсти, лишѐ зъ дерева пôзнанѧ доброго и злого не ѣжь; бо якъ скоро зъ него будешь ѣсти, смертїю оумрешь." Потôмъ привѣвъ Богъ всѣ звѣрѣ передъ Ядама, котрий кождому давъ окремѣшнє имѧ.

Ядамъ бувъ зъ-разу самъ одинокій на свѣтѣ. Длѧ того рекъ Богъ: „Недобре бути чоловѣкови самому: сотворѣмъ ему помôчницю, подôбну ему." Опустивъ отже Богъ твердый сонъ на Ядама, выймивъ ему ребро, и зъ того ребра оутворивъ невѣсту. Я коли Ядамъ пробудивъ сѧ, привѣвъ Богъ невѣсту передъ него. Вôнъ зрадовавъ сѧ, и давъ ѣй имѧ Єва, що значить: мати всѣхъ живучихъ.

Ядамъ и Єва жили въ тôмъ чудеснôмъ огородѣ дуже щасливо. Онѝ не знали ще про нѣщо злое, и черезъ особливу ласку, котру имъ Богъ дарувавъ, булѝ свѧтыми и праведными. Богъ показувавъ сѧ имъ часто и обходивъ сѧ зъ ними такъ ласкаво, якъ отець зъ любыми дѣтьмѝ. Онѝ не знали нѣѧкихъ хоробъ и не мали оумирати.

4. Першій грѣхъ (грѣхъ первородный).

Яле Сатана завидувавъ щастѧ першимъ людѧмъ, и постановивъ ихъ пôдступомъ звестѝ. Одного днѧ прибли-

жила сѧ Єва до заказаного дерева, и побачила на нѣмъ змїѧ; бувъ то Сатана въ змїѧ тѣлѣ. Той сказавъ до Євы: „Чому вамъ Богъ не дозволивъ зъ всѣхъ райскихъ деревъ ѣсти?“ Єва вôдповѣла: „Зъ кождого райского дерева можемо ѣсти, лишь зъ одного дерева заказавъ намъ Богъ ѣсти, щобы мы не померли.“ На тое сказавъ змїй: „Вы не помрете; противно коли будете ѣсти зъ него, розтворѧть сѧ вамъ очи, и будете ıако Богъ, будете знати доброе и злое.“ И стала Єва приглѧдати сѧ мило дереву. А чимъ довше приглѧдала сѧ єму, тымъ принаднѣйшїй здававъ сѧ бути єго овочь. Розгорѣла похотїю, взѧла за овочь и ѣла; и дала мужеви своему, котрый такожь ѣвъ. Тымъ чиномъ допустили сѧ они першого грѣха.

И розтворили сѧ имъ очи, не такъ однако, ıакъ они гадали. Теперь они спостерегли зô страхомъ, що были нагими, чого передъ тымъ, будучи невинными, не пôзнавали. Застыданѝ посшивали фїґовѣ листе, и прикрыли нимъ свою наготу. Невавкомъ потôмъ оучули голосъ божїй и скрыли сѧ зъ бозни межи райскѝ дерева.

И заклйкавъ Го́сподь Ада́ма, мовлячи: „Ада́ме! Де ты?“ Ада́мъ вôдповѣвъ: „Я злякáвъ ся пéредъ Тобóю, бо есмь нáгій, и протó скрывъ-емь ся.“ Ему̂ сказáвъ Богъ: „Звôдки знáешь, що ты нáгій? Если̂ бы ты не ѣвъ óвочу зъ закáзаного дéрева, ты не знавъ бы о тôмъ, що ты нáгій.“ Тогды̂ Го́сподь сказáвъ до невѣсты: „Чому̂ ты тóе оучинила?“ Она̀ сказáла: „Змій менѐ звѣвъ, и я ѣла.“

5. Кáра за грѣхъ перворо́дный и обѣтниця Спасителя.

Тепéрь оголосивъ Богъ кáру перéступнымъ. Насамперéдъ рекъ до змія: „Понéже ты тóе вдѣявъ, проклятъ бу́дешь

мéжи всѣми звѣрями на земли̂. На чéревѣ пóвзати ся бу́дешь, и зéмлю ѣсти бу́дешь по всѣ днѣ живота̀ твóго. Положу̂ непри́язнь мéжи тобóю и мéжи женóю, мéжи потóм-

ствомъ твоимъ и потомствомъ ей. Той[1]) зотре тобѣ голову, а ты будешь жалити его пяту."[2])

Потомъ рекъ до невѣсты: „Много болѣвъ и трудовъ будешь мати коло дѣтей твоихъ. Будешь подъ властію мужа, а вонъ буде панувавъ надъ тобою."

На послѣдокъ до Адама сказавъ Богъ: „За то, що ты послухавъ твоеи жены, и ѣвъ зъ дерева, зъ котрого я тобѣ заказавъ ѣсти, проклята буде земля въ дѣлѣ рукъ твоихъ, и буде тобѣ терне и водякй родити; при тяжкой праци будешь живити ся ей овочами и въ потѣ чола будешь поживати хлѣбъ, ажь повернешь до землѣ, зъ котрои взятъ есй; бо земля есй и въ землю обернешь ся."

Господь, вырекши тоту кару, давъ Адамови и женѣ его одежѣ шкорянй, выгнавъ ихъ зъ раю, и поставивъ передъ раемъ херувима (ангела) зъ огненнымъ мечемъ, щобы стерѣгъ входу до раю.

6. Каинъ и Авель.

Адамъ и Ева мали колькоро сынôвъ и донькôкъ. Старшй зъ-помежи нихъ булй Каинъ и Авель. Каинъ, дужшій, бувъ рôльникомъ, Авель же пастухомъ овець. Авель бувъ праведный; але оучинки Каина булй злй. Одного разу жертвували оба Господу дары на подяку за благословеніе: Авель зъ первенцѣвъ череды своеи, а Каинъ принѣсъ дары зъ плодôвъ землѣ. И зглянувъ Богъ ласкаво на Авля и на его дары; але на Каина и на его дары не зглянувъ. И розгнѣвавъ ся Каинъ дуже, що ажь змарнѣвъ на лицй своѣмъ зъ зависти.

Господь отже приклйкавъ его и рекъ: „Чому розгнѣвавъ-есь ся, и чому змарнѣло лице твое? Колй будешь добре чинити, будешь менѣ такъ милый, якъ братъ твой. Повздержй похôть твою до грѣха и запанууй надъ нею, бо

[1]) с. е. потомокъ жены, Спаситель, зломить власть діявола.
[2]) с. е. що злый духъ буде могъ только кусити человѣка до злого.

грѣхъ погубить тебѣ." Каинъ не услухавъ Господа, але заховавъ зависть и злость въ серцю своѣмъ. Одного дня оказавъ ся Каинъ приязнымъ для свого брата и сказавъ до него: „Выйдѣмъ въ поле." Явель смирный ишовъ зъ нимъ, не догадуючи ся нѣчого злого. Коли були въ поли, убивъ Каинъ Явля, брата свого.

И рекъ Господь до Каина: „Де есть Явель, братъ твой?" Каинъ вôдповѣвъ зухвало: „Не знаю; чи я сторожемъ мого брата?" — Рекъ тогды Господь до него: „Щожь ты вдѣлавъ? Кровь брата твого кличе до мене вôдъ землѣ. Будешь проклятый на земли, котра отворила уста свои и приняла кровь брата твого зъ руки твоеи. Коли будешь управляти землю, она не принесе тобѣ жадныхъ пожиткôвъ. Будешь скитальцемъ (бурлакомъ) на земли."

Каинъ въ боязни и розпуцѣ великôй заголосивъ до Господа: „За велика есть вина моя, она не може бути менѣ прощена! Если выженешь мене вôдъ лица твого, и я буду скитати ся по земли, хто-будь мене стрѣтить, убе мене." Господь вôдповѣдаючи рекъ: „Такъ не буде; лишь хто бы

оубивъ Каина, въ семеро буде караный." — И положивъ Господь на Каинѣ знама, щобы его нѣхто не оубивавъ. Каинъ водойшовъ водъ лица Господа и бувъ скитальцемъ по земли.

Житѣ Каина показує, до чого може довести чоловѣка завистъ, если ѣй заразъ не спротивлѧе сѧ. — Явель представлѧе Іисуса, которого жиды невинно оубили; а Каинъ представлѧе жидовъ за кару по цѣломъ свѣтѣ розсѣяныхъ.

7. Потопъ свѣта

(около 2400[1]) лѣтъ передъ Іисусомъ Христомъ).

На мѣсце оубитого Явлѧ давъ Господь Богъ Ядамови иншого сына праведного, котрый звавъ сѧ Ситъ. Такъ потомки Сита якъ и потомки Каина розмножили сѧ дуже

численно. Потомки Сита були зъ-разу добрыми и звали сѧ сынами божими, потомки же Каина були злѣ. Яле зъ часомъ помѣшали сѧ потомки Сита зъ потомками Каина и стали злыми, такъ якъ сесѣ. Рекъ отже Богъ: „Не довго будуть люде жити на свѣтѣ, бо суть злыми. Еще 120 роковъ даю имъ, щобы поправили сѧ."

---

1) После грецкого переводу LXX и словеньского тексту около 3200 пер. Хр.

Однакъ злоба людей на земли ставала зъ кождымъ днемъ большою, и они только о зломъ мыслили. Тогды Господь Богъ розгнѣвавъ ся и сказавъ: „Згладжу чоловѣка вôдъ лица землѣ.“ — Але середъ безбожного роду людского живъ Ное, мужь побожный и праведный. Вôнъ знайшовъ ласку у Господа, и рекъ Богъ до него: „Збудуй собѣ корабель зъ тесаного дерева, и облій его зъ верха и зъ середины смолою. Най буде 300 локтѣвъ довгій, 50 широкій а 30 высокій. И учиню завѣтъ (угоду) зъ тобою: и внийдешь до корабля ты и весь дôмъ твой. Зô всѣхъ звѣрятъ всѣлякого рода введешь по парѣ до корабля, и возьмешь такожь изъ кормôвъ всѣлякого рода, тобѣ и имъ на поживу.“ Ное здѣлавъ все, що ему Богъ приказавъ, и на Его приказъ вôйшовъ до корабля зъ родиною своею и зъ звѣрятами.

А коли минуло сѣмь днѣвъ, отворили ся всѣ жерела и зборники (воды) небесни. И ишовъ дощь на земли 40 днѣвъ и 40 ночей. И вôзбрали воды и пôднесли корабель высоко надъ землю. А корабель пôдъ покрокомъ небесъ уносивъ ся спокôйно и безпечно на водахъ. Люде зô страху и розпуки, ратуючи ся, утѣкали на домы, дерева и горы. Але все надармо. Вода прибувала що-разъ высше, и пôднесла ся наконець о 15 лôктѣвъ по надъ найвысши горы.

И такъ загладжене зôстало всяке сотворѣне, що було на земли, вôдъ чоловѣка ажь до быдляти, вôдъ птицѣ ажь до полоза, що повзае по земли. Лише Ное спасъ ся и все, що зъ нимъ було въ корабли.

8. Жертва благодарна Ноя. Его сыны.

Черезъ 150 днѣвъ стояли велики воды на земли. Богъ згадавъ за Ноя, и спустивъ на землю вѣтеръ теплый. Вода взяла поволи опадати, ажь наконець корабель осѣвъ на горѣ Араратъ въ Арменіи. Небавкомъ показали ся и верхи горъ.

Коли Ное се побачивъ, урадувавъ ся дуже; бо вôдъ початку потопа було вже около 350 днѣвъ минуло. Щобы пересвѣдчити ся, чи вже воды опали, розтворивъ вôкно и

выпустивъ крука, котрый не вернувъ. Потому выпустивъ голубицю. Але тота не найшовши сухого мѣсця, де бы спочила ей нога, вернула до корабля. По семи дняхъ выпустивъ Ное знову голубицю. Тота прилетѣла ажь подъ вечеръ, несучи въ дзюбѣ галузку оливну зъ зеленымъ листемъ. Познавъ отже Ное зъ радостію великою, що воды зъ землѣ вже уступили. Для большои певности пождавъ другихъ семь днѣвъ, а потомъ выпустивъ знову голубицю, котра вже больше до него не вернула.

Рекъ тогды Богъ до Ноя: „Выйди зъ корабля зъ домомъ своимъ и всѣми звѣрятами." И такъ выйшовъ Ное зъ домомъ своимъ и зъ всѣми звѣрятами. Зъ найживѣйшои благодарности за тото чудесне спасене збудовавъ Господу зъ каменя жертовникъ и принѣсъ на нѣмъ жертву зъ чистыхъ звѣрятъ. Тота жертва сподобала ся Господу. И казавъ Богъ появити ся дузѣ на облакахъ и благословивъ Ноя и сынôвъ его, рекучи: „Поставлю завѣтъ (угоду) зъ вами и зъ потомками вашими. Вже больше не буде потопу, нищачого землю. По всѣ часы на земли буде засѣвъ и жниво; весна и лѣто, осѣнь и зима, день и ночь будуть по собѣ наступати. Дуга, котру поставивъ-емъ на облакахъ, буде знакомъ завѣта межи Мною и вами."

Сыны Ноя, що выйшли зъ корабля, звали ся Симъ, Хамъ, Яфетъ. И почавъ Ное зъ ними управляти землю и засадивъ винницю. А коли не знавъ силы вина, пючи въ первый разъ напивъ ся за много. Упивши ся, лежавъ нагій въ наметѣ своѣмъ. Коли тое побачивъ Хамъ, насмѣвавъ ся и розповѣдавъ братамъ своимъ. Але Симъ и Яфетъ пойшли въ наметъ зъ одверненымъ лицемъ, и накрыли плащемъ вôтця своего. А коли отець, пробудившись, довѣдавъ ся, що Хамъ вдѣявъ, проклявъ потомство Хама а благословивъ Сима и Яфета. — Ное живъ по потопѣ еще триста пятьдесятъ лѣтъ.

Въ тыхъ часахъ люде довго жили. Такъ Адамъ живъ 930 лѣтъ, Матусаилъ найдовше зъ всѣхъ 969 лѣтъ. Ное, коли умиравъ, мавъ 950 лѣтъ.

Стыдливость повинна бути окрасою молодежи; дѣти повинни своихъ родичей шанувати.

9. Бежа̀ Ва́вель. Зага́льне балванохва́льство. (идолопокло́ньство).

Пото́мки Ноя розрослй ся пово́ли въ число̀ дуже велике и ста́ли зновъ такъ злы́ми, якими бу́лй люде пе́редъ по́топомъ. Позакъ дуже розмно́жили ся, не моглй о́тже жити ра́зомъ. Однакъ, закимъ розо̂йшлй ся, надуті го́рдостїю мо́вили до се́бе: „Ходѣть, збудуемо собѣ мѣсто и бежу котро́и верхъ досягавъ бы не́ба; а учинимо̀ сла́вным имя̀ на́ше.“ Але Богъ, проникаючи ихъ безрозумне намѣрене помѣша́въ языки ихъ, щобы не розумѣвъ оде́нъ другого До се́го бо часу бувъ лишѐ оде́нъ языкъ на землй, а во̂дъ тепе́рь зача́ли люде ро̂жными языками говори́ти. Мусѣли о́тже залиши́ти бу́до́ву мѣста, котрѐ зва́ло ся во̂дъ тепе́рь Ва́вель, т. е. помѣшане; и розсѣявъ ихъ Го́сподь Богъ по розличныхъ земляхъ. Однѝ розо̂йшлй ся въ одну̀, другѝ въ иншу сто́рону.

Пото́мки Сима оста́ли ся въ Азїи: во̂дъ нихъ т выйшовъ наро̂дъ израильскїй, во̂дъ Бо́га вы́браный. Пото́мк Хама вы́йшли по бо̂льшо̂й ча́сти до Африки, а пото́мк Яфета до Евро́пы.

На пото́мкахъ трьохъ сыно̂въ Ноя сповни́ло ся его̀ проро́цтво, бо наро́ды котрѝ похо́дять во̂дъ Сима и Яфета, панува́ли въ по̂знѣйшихъ вѣкахъ, а пото́мки Хама бу́лй по̂дда́ными. Кромѣ то́го пото́мки Сима служи́ли правди́вому Бо́гу, и зъ-посе́редъ нихъ вы́йшовъ Спаси́тель свѣта, а ме́жи пото́мками Яфет найбо̂льше розпросторони́ло ся христїя́ньство. Проти́вно-жь пото́мки Хама д ны́нѣ жїють въ пога́ньствѣ и въ темнотѣ.

Чимъ бо̂льше розмно́жували ся люде по землй, ста ва́ли ся тымъ го̂ршими и безбожнѣйшими. За́мѣсть во̂д дава́ти поклонъ одно́му правди́вому Бо́гу, кла́няли ся бал ванамъ. Однѝ узнава́ли со́нце, мѣсяць и звѣзды за свої божища, другѝ кла́няли ся людямъ и звѣрямъ, и́ншѝ во̂д дава́ли честь божу образамъ, котрѝ власными руками здѣ лали бу́лй зъ де́рева, камѣня, срѣбла и зо́лота. Прито̂м допуска́ли ся явно всякихъ непра́востїй, н. пр. ошука́ньства грабежи, нечистоты̀, убі́йства и ин. Въ своѣмъ неро́зум думали онѝ, що че́резъ такѝ гидкѝ по̂ступки приподо́бают ся балванамъ своимъ, и въ то̂й цѣли забива́ли на́вѣт людей и приноси́ли ихъ въ же́ртву.

Періодъ другій.

Исторія Патріярховъ вôдъ Авраáма ажь до Мойсéя

(2000—1500 рóку пéредъ Іисýсомъ Христóмъ).

10. Богъ поклúкꙋє Авраáма на праотцѧ (патрїѧрха) нáрода израйльского.

Помéжи безбóжными живъ мꙋжь дꙋжє побóжный и прáведный. Тóго вы́бравъ собѣ Гóсподь Богъ зъ-помéжи всѣхъ, щобы́ чéрезъ нéго и єгò потóмкôвъ оудéржꙋвала сѧ правдúва вѣра а рáзомъ и надѣѧ на ожúданого Спасúтелѧ. Мꙋжь той звавъ сѧ Авраáмъ. Отéць єгò бꙋвъ осѣвъ зъ родúною своéю въ Хáранъ, землѝ халдéйскôй. А що вже и до тóи родúны закрáло сѧ бꙋлò балванохвáльство, за-длѧ тóго Богъ сказáвъ до Авраáма: „Вы́йди зъ землѣ̀ твоéи и вôдъ родúны твоéи, зъ дóмꙋ отцѧ̀ твóго; а идѝ до землѣ̀, котрꙋ̀ тобѣ̀ покáжꙋ. А оучиню̀ тебѣ̀ отцéмъ велúкого нáрода, и бꙋдꙋ тебѣ̀ благословúти. И чéрезъ тéбе бꙋдꙋть благословéнѝ всѣ нáроды землѣ̀.“ — Вы́йшовъ óтже Авраáмъ зъ Сáрою, женóю своéю, и зъ Лóтомъ, сы́номъ брáта свóго, и зъ всѣми слꙋгáми и слꙋжницѧми и зъ всѣмъ майнóмъ своúмъ. По дóвгôй пóдорожи прїйшлѝ до Хáнаанъ, дꙋже крáснои землѣ̀, котрꙋ̀ нáзвано за-длѧ єѝ плодовúтости землéю молокóмъ и мéдомъ текꙋчою. Тꙋтъ показáвъ сѧ Богъ зновъ Авраáмови, и сказáвъ: „Тобѣ̀ и потóмствꙋ твóмꙋ дамь зéмлю тꙋю.“ Зъ сердéчнои вдѧчности збꙋдовáвъ тамъ Авраáмъ жертôвнúкъ Бóгꙋ.

Вôдъ Авраáма розродúвъ сѧ нáрôдъ, котры́й назвáвъ сѧ нáродомъ израйльскимъ, вôдъ Авраáмового внꙋка Іякова абò Изрáилѧ.

11. Згôдли́вôсть Авраа́ма. Мелхи́седекъ.

Авраа́мъ бувъ ду́же замо́жный, мавъ мно́го слугъ и слу́жницъ, велблю́дôвъ и ослôвъ, това́ру и ове́цъ. А́ле и Лотъ мавъ тако́жь числе́нни череды. О́тже не моглѝ ся оба̀ змѣстѝти зъ череда́ми своими на земли̇, на котрôй ме́шкали. Зъ то́го настава́ли ча́сто сва́рнѣ ме́жи пасту́ха́ми Авраа́мовыми и Ло́товыми, що ду́же болѣ́ло згôдли́вого Авраа́ма. Рекъ о́тже до Ло́та: „Най не буде сварнѣ ме́жи мно́ю а тобо́ю. Про́шу тебѐ, вôдôйдѝ вôдъ ме́не! Колѝ ты пôйде́шь въ лѣ́во, то я пôйду́ въ пра́во; колѝ жь ты выбереш ся въ пра́во, то я пôйду́ въ лѣ́во." И выбравъ собѣ̀ Лотъ надъ Іорданомъ кра́сну крайну, котра̀ ма́ла подоста́ткомъ воды̀, и розôйшли̇ ся. Лотъ поселивъ ся въ Содо́мѣ, Авраа́мъ въ Хе́вронѣ.

И ста́ло ся, що чоты́ри царѣ̀ сто́ронни впа́ли до землѣ̀ надъ Іорданомъ, огра́били мѣста̀ Содо́мъ и Гомо́ръ, забра́вши зъ собо́ю Ло́та и майно̀ его̀. Колѝ Авраа́мъ довѣ́давъ ся о спо́йманю Ло́та, зôбра́въ 318 слугъ, и пу-

стивъ сѧ въ погóню за ними, напáвъ на нихъ въ ночи, освободи́въ Лóта и вôдобрáвъ егò майнò. Коли вертáвъ, вы́йшли корóль зъ Сáлиму Мелхи́седекъ и корóль зъ Содóму ему̀ на зустрѣ́чь. Мелхи́седекъ вы́нѣсъ хлѣбъ и вино̀ и принѣ́съ жéртву Гóсподу за Авраáма и за слугъ егò; бувъ бо рáзомъ и свѧщéникомъ Всевы́шнього. Вôнъ благослови́въ Авраáма, а Авраáмъ давъ ему̀ десѧти́ну зô всьóго.

Жéртва Мелхиседéка есть óбразъ безкрóвнои жéртвы нового завѣ́та, а Мелхи́седекъ предъобрáзуе Христà.

12. Завѣ́тъ (оугóда) Авраáма зъ Бóгомъ. Вѣ́ра и гости́нность Авраáма.

Коли Авраáмъ мавъ 99 лѣтъ житѧ̀ свóго, показáвъ сѧ ему̀ Гóсподь, мовлѧчи: „Я есмь Богъ твôй: служи менѣ̀ и будь непорóчный (чистый). Ты бýдешь отцéмъ многихъ нарóдôвъ. Оучиню̀ завѣ́тъ (оугóду) зъ тобóю: розмнóжу дуже потóмкôвъ твоихъ, дамь тобѣ̀ и твоимъ потóмкамъ зéмлю сю (ханаáньску) въ посѣ́дане и буду Бóгомъ тобѣ̀ и твоимъ потóмкамъ. На знакъ завѣ́та мóго зъ тобóю и потóмствомъ твоимъ обрѣ́заный най буде кóждый чоловѣ́къ мýжеского пóлу въ вôсьмóхъ днѧхъ по рождествѣ̀. И Сáра, жена̀ твоѧ̀, буде мáти сына, котрóму дашь имѧ̀ Исаáкъ.“ Авраáмъ оувѣ́ривъ Гóсподу, хоть бувъ вже старый, а жена̀ егò Сáра такóжь була̀ въ лѣтáхъ, мáла тогды̀ 90 лѣтъ.

Однóго разу̀ сидѣ́въ Авраáмъ въ саму̀ полуднéву спéку въ двéрѧхъ намéту свóго въ тѣ́ни дéрева. А коли пôднѣ́съ óчи, побáчивъ трьохъ мужѣ́въ въ невели́кôмъ вôддáленю, идучихъ къ нéму. Сейчáсъ вы́бѣ́гъ имъ на зустрѣ́чь и склони́вши сѧ низéнько, сказáвъ до значнѣ́йшого мéжи ними: „Пáне, коли найшóвъ ѧ лáску оу тéбе, не минáй намéту мóго!“ А звертáючи бéсѣ́ду до всѣхъ трьохъ, сказáвъ: „Вôдпочнѣ́ть трóхи тутки пôдъ дéревомъ. Принесу̀ воды̀ и оумы́ю нóги вáши, и принесу̀ хлѣ́ба длѧ пожи́вы вáшои; потôмъ вôдойдéте, куда̀ вамъ трéба.“ Побѣ́гъ вôдтáкъ до намéта, казáвъ Сáрѣ оупечи палани́ць зъ бѣ́лои муки; самъ вы-

бравъ тела̀ що найкра́сше и казавъ его̀ ско́ро пригото́вити. Взявъ во̂дтакъ ма́сла и молока̀ и паляни́цѣ и тела̀ приготовлене и поста́вивъ пе́редъ своими го̂стьми. А по̂дъ часъ, коли̂ они̂ ѣли, самъ стоявъ ко́ло нихъ по̂дъ де́ревомъ, и служивъ имъ. А коли̂ наѣли ся, рекъ до него, проща́ючи ся, найзначнѣ́йшій ме́жи трьома̀ мужами: „Вертаючи за ро̂къ, зновъ зайду до тебе. Тогды Са́ра оуро́дить тобѣ сына.“ По̂зна́въ Авраа́мъ, що то самъ Богъ въ видѣ подоро́жного зъ двома̀ а́нгелами поступи́въ до него и принявъ во̂дъ него гости́ну.

13. Погибель Содо́ма и Гомо́ра.

Авраа́мъ во̂дпроваджа́въ тыхъ трьохъ подоро́жныхъ кусень доро́ги къ Содо́му. Тогды рекъ Го́сподь: „Грѣхи̂ Со-

до́ма и Гомо́ра ста́ли ся дуже тяжки́ми и кличуть до мене о по̂мсту.“ Перелякъ ся дуже Авраа́мъ и ста́нувъ на

хвилю, бо вôнъ любивъ дуже ближнихъ своихъ, хоть були грѣшнû; и зближивши ся, сказавъ до Господа: „А чи погубишь праведного зъ безбожнымъ? Коли буде 50 праведныхъ въ Содомѣ, чи не простишь мѣсту за-для нихъ?“ И рекъ Господь до него: „Коли найду въ Содомѣ 50 праведныхъ, вôдпущу всему мѣсту за-для нихъ.“ А вôдповѣдаючи Авраамъ рекъ: „Понеже началъ-емь, то буду дальше мовити до Господа мого, хоть есмь порохъ и попѣлъ. А коли-бы було праведныхъ менше о 5, чи и тогды затратишь весь городъ?“ Господь, вôдповѣдаючи Авраамови, сказавъ: „Не затрачу, коли тамъ знайде ся лишь 45 праведныхъ.“ Вôдтакъ просивъ Авраамъ Господа о пощаду мѣста за-для 40 праведныхъ и менше, и зôйшовъ ажь до числа 10. А Господь ему сказавъ: „Коли тамъ знайду и 10, не затрачу для десяти праведныхъ города.“ Господь пôйшовъ, а Авраамъ вернувъ ся до намету.

Алежь анѣ десяти праведныхъ не найшло ся въ Содомѣ. За-для того пôйшли тіи два ангелы, що були зъ Господомъ у Авраама, до Содома, до праведного Лота, и казали до него: „Всѣхъ своихъ выведи зъ города сего; бо мы загладимо се мѣсто.“ Выйшовъ отже Лотъ, и говоривъ тои самои ночи зъ мужами, котрû за жены мали взяти двѣ доньки его: „Встаньте и выйдѣть зъ города того, бо затратить Господь городъ сей.“ Але имъ здало ся, якобы вôнъ жартувавъ. — Коли ранокъ наставъ, наставали ангелы на Лота, рекучи: „Встань, возьми жѣнку и двѣ доньки, щобы-сте и вы не загинули въ городѣ семъ.“ А коли Лотъ зволѣкавъ, взяли его жену и двѣ доньки за руки и вывели ихъ зъ мѣста, мовлячи: „Не обзирай ся назадъ, спѣши и спасай ся.“ — Сонце зôйшло, а Лотъ, спѣшучи ся, прійшовъ до близького мѣста Сигоръ. Того самого часу Господь спустивъ зъ неба огонь и сѣрку на Содомъ и Гоморъ, и спалили ся сû мѣста въ порохъ и попѣлъ, и вся крайна доокола и всѣ безбожнû жителѣ. А жена Лота, обôзрѣвши ся назадъ, перемѣнила ся за кару въ стовпъ соли.

На тôмъ мѣсци, де колись стояли мѣста Содомъ и

Гомо́ръ, есть тепе́рь Ме́ртве мо́ре, т. е. соло́но-сѣрча́не о́зеро, котрѐ смро́домъ наповня́е наоко́ло во́здухъ, такъ що а́нѣ въ нѣмъ а́нѣ коло него нѣщо̀ жити не може. Есть то стра́шный знакъ прокля́тя, якѐ па́дае на безбо́жныхъ людей.

14. Рождество̀ и жертво́ване Исаа́ка.

По ро́цѣ, самѐ такъ, якъ Го́сподь бувъ предсказа́въ, народи́въ ся Авраа́мови сынъ, котро́му давъ имя̀ Исаа́къ, и люби́въ его̀ ду́же серде́чною отцѣвскою любво́ю.

Го́сподь Богъ хотѣвъ одна́кожь досвѣдчи́ти Авраа́ма, щобы̀ той мо̂гъ показа́ти, що Его̀ ще бо̂льше любить, якъ сы́на. Колѝ о́тже Исаа́къ по̂дро̂съ, сказа́въ Го́сподь Богъ до Авраа́ма: „Авраа́ме, возьмѝ сы́на тво́го единоро́дного Исаа́ка, котро́го лю́бишь, идѝ на гору̀ Мо́рїю и тамъ менѣ̀ его̀ принесѝ въ же́ртву.“ Тя́жко прїйшло̀ Авраа́мови же́ртвовати сво́го ми́лого еди́ного сы́на; но бу́дучи за́всѣгды Го́споду Бо́гу послу́шнымъ, безъ опо́ру вставъ ра́но, наруба́въ дровъ, вложи́въ ихъ на осла̀, и взя́вши зъ собо́ю двохъ слугъ и Исаа́ка, сы́на сво́го, пусти́въ ся въ доро́гу. А тре́того дня, поба́чивши то́е мѣсцѐ зъ-дале́ка, сказа́въ до слугъ свои́хъ: „Зачека́йте ту́тка зъ осло́мъ, а я зъ дитя́темъ по̂йде́мъ на гору̀ поклони́ти ся Го́споду Бо́гу.“ Вложи́вши дрова̀ на пле́чи Исаа́ка, сы́на сво́го, самъ нѣсъ въ рука́хъ ого́нь и мечь. А колѝ оба̀ ишлѝ по̂дъ гору̀ ра́зомъ, сказа́въ Исаа́къ на доро́зѣ до отця̀ сво́го: „Отче! се ого́нь и дрова̀, а де-жь есть ягня̀ на же́ртву?“ Авраа́мъ рекъ ему̀ на то́е: „Богъ постара́е ся о овча̀ на же́ртву, сы́ну мо̂й!“

А колѝ прїйшлѝ на гору̀, збудова́въ Авраа́мъ зъ ка́меня жерто̂вни́къ, уложи́въ дрова̀ на нѣмъ, и звяза́вши Исаа́ка, сы́на сво́го, вложи́въ его̀ на жерто̂вни́къ на дрова̀. Вже протягну́въ руку̀, щобы̀ взя́ти за мечь и заколо́ти сы́на сво́го, але въ то̂й хвили а́нгелъ бо́жїй зъ не́ба закли́кавъ: „Авраа́ме, не чинѝ нѣчо́го зло́го сы́нови тво́му, бо я по̂зна́въ, що бои́шь ся Бо́га и не пощади́въ-есь единоро́дного сы́на тво́го.“ И по̂днѣсъ Авраа́мъ на тѣ̀ слова̀ о́чи, и поба́чивъ за

собо́ю бара́нà, котрый замота́въ сѧ за ро́ги въ те́рне. То́го о́тже прине́съ Авраа́мъ Бо́гꙋ въ же́ртвꙋ. И закли́кавъ а́нгелъ Госпо́день въ-дрꙋге зъ не́ба, мовлѧчѝ: „Такъ мо́вить Го-

сподь: Поне́же ты оучини́въ то́е, и не пощади́въ сы́н[illegible] единоро́дного длѧ ме́не, бꙋ́дꙋ тѧ благослови́ти и ро[illegible] потомство твоѐ, ꙗ́ко звѣ́зды небе́снїи и ꙗ́ко пѣсо́к[illegible] мо́рѧ, и благослове́нїи бꙋ́дꙋть въ однôмъ з[illegible] то́мкôвъ твоихъ[1]) всѣ̀ на́роды землѣ̀."

Исаа́къ есть о́бразъ Їисꙋ́са Христа̀, котрый, ꙗ́ко единоро́дный, [illegible] шїй сынъ Бо́га Отцѧ̀, по во́ли Его̀ взѧвъ на се́бе кре́стне де́рево, и [illegible] на горꙋ́ Го́лго́ѳꙋ, щобы̀ тамъ пожертвова́ти сѧ за спасе́нїе ро́да лю́дск[illegible]

[1]) т. е. че́резъ Їисꙋ́са Христа̀, Спаси́телѧ на́шого, котрый ꙗ́ко ч[illegible] бꙋвъ пото́мкомъ Авраа́ма.

15. Исаа́къ берѐ Ребе́к8 за жен8̀.

Аврама́мъ ї҆же б8въ по̂до́шлый въ лѣта́хъ, а Го́сподь благослови́въ є҆го̀ во всѣмъ. Постанови́въ за-для то́го при ко̂нци̂ днѣвъ свои́хъ да́ти сы́нови свом8 побо́жн8 невѣст8 за жен8̀. Рекъ о̂тже до ста́ршого сл8гѝ до́м8 сво́го Єлеа́зара: „Ѣдь до Месопота́мїѣ, о̂тчины̀ мое́и, а иди̂ тамъ до роди́ны мое́и, и возьми̂ зъ-во̂дтамъ жен8̀ сы́нови мо́м8 Исаа́кови; а про́ш8 тебѐ, щобы́сь єм8̀ не бравъ жены̀ зъ-ме́жи до́нѣкъ хананейскихъ, ко с8ть безбо́жнû.“ Сл8га̀ оучини́въ, такъ панъ єго̀ приказа́въ. Во̂нъ взявъ вся́кого добра̀, вложи́въ на де́сять велблю́до̂въ, и оуда́въ ся въ Ха́ранъ, де ме́шкавъ

На́хоръ, братъ Авраа́ма. Приѣ́хавши тамъ, ста́н8въ зъ велблю́дами за мѣстомъ при керни́ци. Б8ло̀ то вже по̂дъ ве́черъ, а о сѣмъ часѣ̀ звы́кли б8ли̂ выходи́ти невѣ́сты мѣста че́рпати во́д8. И моли́въ ся въ ти́хости се́рця: „Го́споди Бо́же! молю̀ Тебѐ, б8дь ны́нѣ ми́лостивъ па́нови мо́м8 Авраа́мови! Ото̀ до́ньки ме́шканцѣвъ се́го мѣ́ста вы́йд8ть че́рпати во́д8. А колѝ ихъ проси́ти б8́д8, щобы̀ менѣ̀ да́ли напи́ти ся, а

котрà дѣвиця на прóсьбȣ мою̀ скáже: „пїй, прóшȣ, и велблюды твои̇ напóю,“ — то я спôзнáю зъ тóго, що се есть тотà, котрȣ̀ Богъ выбравъ слȣзѣ свóмȣ Исаáкови.”

Ещè не перестáвъ въ дȣшѝ молити ся, колѝ вы́йшла по вóдȣ Ревéка, дѣвчина дȣже крáсна зъ видȣ. Мáла ведрò на плечѝ и зôйшлà до кернúцѣ, наповнúла ведрò и вертáла ся. И забѣгъ ѣй слȣгà дорóгȣ, мовлячѝ: „Дай менѣ̀, прóшȣ, трóха воды̀ зъ ведрà твóго, щобы́мь напúвъ ся.“ Онà вôдповѣла: „пїй,“ и швы́дко зложúла ведрò на рȣ́кȣ свою̀ и далà емȣ̀ пити. А колѝ напúвъ ся, сказáла: „Отъ и велблюдамъ твоимъ зачéрнȣ воды̀, щобы̀ напúли ся.“ Вы́лявши скóро ведрò въ коры́то, побѣгла до кернúцѣ чéрпати вóдȣ, и начéрпавши далà всѣмъ велблюдамъ. Слȣгà мовчáвъ и придúвлювавъ ся ѣй. А колѝ велблюды напúли ся, добȣ́въ заȣ́шницѣ (кôльчики) золотî и двѣ тяжкî припоя́скѝ на рȣ́ки (нарȣ́чницѣ), и давъ ѣй на подякованє и спытáвъ: „Чїя ты донькà? чи есть оу васъ мѣ́сце заночȣ́вáти?“ — „Я донькà Батȣúла, сы́на Нáхора. Обрóкȣ и сѣ́на оу насъ есть подостáткомъ и мѣ́сце простóре, щобы̀ заночȣвáти.” Слȣгà, вôддáвши поклóнъ Гóсподȣ, рекъ: „Благословéнъ Гóсподь, що менè прóстою дорóгою запровáдивъ въ дôмъ брáта пáна мóго.“

Прїйшóвъ óтже Елеáзаръ зъ велблюдáми въ дôмъ Батȣúла, áле не хотѣвъ пéрше ѣсти, ажь выповѣвъ, чогò тȣтъ приѣхавъ. А колѝ высказавъ тóє, що емȣ̀ накáзано бȣлò, Лавáнъ, братъ Ревéки, и Батȣúлъ вôдповѣли: „Тотà рѣчь вы́йшла вôдъ Гóспода. Отò Ревéка, возьмѝ еѣ̀ и ѣдь.“ Слȣгà оупáвъ до землѣ̀ и поклонúвъ ся Гóсподȣ. И добȣ́вши нáчиня срѣбнî и золотî и óдѣжь, давъ ихъ въ подарȣ́нкȣ Ревéцѣ, брáтови и мáтери ей. Потôмъ засѣли за стôлъ, и ѣли и пúли въ рáдости спôльно. Дрȣ́гого дня благословúли рóдичѣ и брáтя Ревéкȣ, и онà пȣстúла ся въ дорóгȣ и стáла женóю Исаáка.

16. Исавъ и Ꙗковъ.

Исаакъ и Ревека не мали черезъ 20 лѣтъ дѣтей. Выслухавъ Господь просьбу Исаака и давъ ему двохъ сыновъ. Старшій Исавъ бувъ цѣлый косматый, бувъ сильный и обычаѣвъ суровыхъ. Ꙗковъ насупротивъ бувъ лагодный и тихій. Исавъ любивъ ловы, Ꙗковъ любивъ супокойне житє дома. Исаакъ любивъ больше Исава, за-для того, що бувъ вôдважный; Ревека любила больше лагôдного и сумирного Ꙗкова. Ꙗ любила его тымъ больше ще и за-для того, бо Господь Богъ ѣй объявивъ, що Ꙗковъ одержить первенство надъ братомъ своимъ.

Одного дня зваривъ Ꙗковъ сочевицю. Исавъ, прійшовши зъ поля струдженый, сказавъ до него: „Дай менѣ стравы тои червонои, бо я дуже оумученый и голоденъ." Ꙗковъ вôдповѣвъ єму: „Продай менѣ первенство твоє!" Исавъ приставъ на тоє и сродавъ первенство своє за сочевицю.

Ꙗ первенство въ тыхъ часахъ много значило; бо сынъ первородный дôстававъ двѣ части цѣлого маєтку по родичахъ, на него переходило благословеніє отцѣвске, и вôнъ бувъ головою цѣлои родины по смерти отця.

Постарѣвъ ся наконецъ Исаакъ, и отемнѣвъ на очи. Одного дня закликавъ Исава, старшого сына свого, до намета, и рекъ єму: „Сыну мôй! видишь, щомъ постарѣвъ ся, а не знаю дня смерти моеи. Возьми сайдакъ и лукъ, выйди въ поле, и злови звѣрину, и приправь такъ, якъ я люблю, и принеси менѣ, щобымъ ѣвъ и щобы благословила тебе душа моя, закимъ оумру." Исавъ, выслухавши бесѣду отця, вôдôйшовъ заразъ въ поле, щобы сповнити волю его. Коли тоє оучула Ревека, боячи ся, щобы Ꙗковъ не стративъ первенства передъ Исавомъ, прилагодила страву зъ двохъ козлятъ, якобы то була дичина зъ ловитвы, приодѣла Ꙗкова въ одѣжь Исава, обвинула єму шкôрку козляти около рукъ и шиѣ, и такъ пôслала его зъ стравою до отця. — Исаакъ, пытаючи ся его, рекъ: „Хто ты єси, мôй сыну?" Ꙗкова

сказа́въ: „Я есмь первоpo̓дный твôй Исавъ: оучинивъ-емъ, якъ ты менѣ приказа́въ. Ѣжь, и благослови мене̓!“ Исаа́къ рекъ до сы́на: „Приступи̓ ближше, щобы́мъ тебе̓ дôткну́въ ся, чи ты есь сынъ мôй Исавъ.“ Я́ковъ приступивъ до отца̓,

котрый, дôткну́вши ся его̓, сказа́въ: „Го́лосъ впра́вдѣ есть Я́ковôвъ, а́ле ру́ки суть И́савовы̂.“ И не пôзна́вши его̓ ѣвъ, а вôдта́къ его̓ благословивъ: „Неха́й тобѣ Богъ дасть вôдъ росы̂ небе́сной и вôдъ товстоты̂ зе́мной, бога́то пшени́цѣ и вина̓. Най тобѣ̓ служать на́роды и най кла́няють ся князѣ. Хто бы тебе̓ проклина́въ, най той прокля́тый буде; а хто бы тебе̓ благословивъ, най бу́де благослове́ный.“

Ле́дво вôдôйшо́въ Я́ковъ, прі́йшо́въ Исавъ зъ стра́вою, мовлячи̓: „Встань, мôй о́тче, и ѣжь, и най благословить мене̓ душа̓ твоя̓.“ Здивова́въ ся Исаа́къ ду́же и рекъ: „Хто жь ты еси̓?“ И́савъ вôдпов ѣвъ: „Я есмь сынъ твôй перворо́дный И́савъ.“ Зля́къ ся Иса́акъ и пôзна́въ, що вôнъ попере́дно благословивъ Я́кова. И́савъ, оучу́вши, що ста́ло ся, зарыда́въ го́лосомъ вели́кимъ, мовлячи̓: „Пе́рше взявъ менѣ перворо́дство мое̓, а тепе́рь пôдхо́пивъ благослове́нїе твое̓. О́тче!“ рекъ, „чи не лиши́въ-есь для ме́не благослове́нства?“

Я колѝ Исавъ дȣже рыда́въ, и вôдъ плачȣ̀, ажь заходи́въ ся̀, взрȣшеный Исаа́къ сказа́въ до него: „Въ товстотѣ̀ землѣ̀ и въ росѣ̀ небе́снôй бȣде благослове́нїе твоѐ. Зъ меча̀ жити бȣдешь, а бȣдешь слȣжити бра́тови твомȣ; а́ле прїйдѐ часъ, колѝ скинешь ярмо̀ его̀ зъ шїѣ твоеи.“

17. Яковъ оутѣка́е и пробȣва́е оу Лава́на.

Зненавидѣвъ о́тже Исавъ Якова и вôдгража́въ ся, що по смерти отца̀ оубѐ его̀. Колѝ то́е Ревека зачȣ́ла, призва́ла до се́бе Якова и сказа́ла до него: „Ото̀ тепе́рь, сынȣ мôй, слȣхай го́лосȣ мо́го; встава́й, и оутѣка́й до Лава́на, бра́та мо́го, въ Ха́ранъ, и тамъ пробȣва́й, ажь до́ки не оуспоко́йть ся ярôсть бра́та тво́го!“ Яковъ, вста́вши, ишо́въ спѣшно до Лава́на, сво́го вȣя.

Я придари́ло ся, що Якова въ доро́зѣ на чи́стôмъ по́ли заско́чила нôчь. Стрȣдже́ный взявъ оде́нъ зъ ка́менѣвъ, що тамъ лежа́ли, а пôдложи́вши собѣ̀ пôдъ го́ловȣ оуснȣ́въ. И оуви́дѣвъ въ снѣ драби́нȣ, стоячȣ на землѝ, а верхъ еѝ досяга́въ не́ба, и а́нгелы бо́жїи выходи́ли и сходи́ли по нѣй. Го́сподь Богъ, оутверджа́ючи ся надъ драби́ною, сказа́въ: „Я есмь Богъ Авраа́ма и Богъ Исаа́ка; зе́млю, на котрôй спишь, дамь тобѣ̀ и пото́мствȣ твомȣ. И бȣде пото́мство твоѐ яко по́рохъ землѣ̀; розши́рить ся на за́хôдъ и на всхôдъ, на пôвнôчь и на полȣдне: и бȣдȣть благословенїи въ однôмъ зъ пото́мкôвъ твоихъ всѣ поколѣня землѣ.“ Я колѝ пробȣди́въ ся Яковъ зô сна, сказа́въ: „Спра́вдѣ Го́сподь есть на сѣмъ мѣсци, а я не знавъ.“ И злякавши ся, рекъ: „О якъ се мѣсце есть стра́шне! То не есть нѣщо̀ и́нше, то̀лько дôмъ бо́жїй и ворота̀ небе́снїи.“ Вста́вши ра́но, взявъ ка́мѣнь, котрый собѣ̀ бȣвъ пôдложи́въ пôдъ го́ловȣ, и по́венъ благода́рности поста́вивъ его̀, и нали́въ на верхȣ̀ оли́вы на знакъ, що есть Богȣ посвяче́ный, и назва́въ то́е мѣсце Ве́тиль, то есть дôмъ бо́жїй.

Пôйшо́въ Яковъ да́льше и поба́чивъ на по́ли керни́цю, зъ котрои напȣва́ли хȣдо́бȣ, а верхъ еѝ велʼикимъ накрыва́ли

каменемъ. При нѣй побачивъ три стада овець лежачихъ и сказавъ до пастухôвъ: „Зъ-вôдки вы, братя?“ Они вôдповѣли: „зъ Харанъ.“ Яковъ поспытавъ дальше: „Знаете вы Лавана, сына Батуила?“ Они вôдповѣли: „Знаемо. А отò Рахиль, донька єгò, иде зъ стадомъ своимъ.“ Коли Яковъ се побачивъ, вôдваливъ камѣнь, котрымъ керниця була затворена, и напоивши череду ей поздоровивъ єѣ, заплакавъ зъ радости и звѣстивъ ѣй, що есть сыномъ Ревеки, сестры ей отця. Рахиль поспѣшила чимъ скорше домôвь, и сказала се отцю свому. Той выйшовъ супротивъ Якова, пригорнувъ єгò до серця, и поцѣлувавши попровадивъ до дому свого.

Яковъ оженивъ ся зъ двома доньками Лавана, Рахилею и Лїєю, и остававъ ся черезъ двацять лѣтъ въ єгò домѣ, пасучи вѣрно стада Лавановû. Той оурывавъ єму всѣлякимъ способомъ зъ оугодженои заплаты. Але Господь благословивъ череды Якова, и вôнъ збогатѣвъ дуже, мавъ слуги и служницѣ и достатокъ великїй овець и кôзъ, вельблюдôвъ и ослôвъ.

18. Поворотъ Якова и примирене зъ Исавомъ.

Видѣвши Лаванъ майнò Якова, такъ єгò зненавидѣвъ, що єму не показавъ веселого лиця. Отже рекъ Богъ до Якова: „Верни ся до землѣ отцѣвъ твоихъ, а буду зъ тобою.“ Яковъ забравъ все майнò своє и пôйшовъ.

По довгôй подорожи прїйшовъ щасливо надъ рѣку Їорданъ, надъ границю землѣ хананейскои. Тамъ прїйшовши, злякавъ ся Исава, брата свого. Пôславъ за-для того пôслôвъ къ нему, щобы єму звѣстити о своѣмъ поворотѣ, и найти ласку передъ лицемъ єгò. Вернули послы до Якова, мовлячи: „Отò поспѣшає Исавъ тобѣ на встрѣчу зъ 400 мужами.“ Настрашивъ ся Яковъ и моливъ ся Господу, щобы єгò вырвавъ зъ руки брата Исава. — Коли Яковъ спавъ, показавъ ся єму ангелъ тои ночи. А вôнъ, молячи ся, боровъ ся зъ нимъ ажь до рана. И сказавъ ангелъ до

него: „Пусти мене.“ Яковъ вôдповѣвъ: „Не пущу тя, ажь мене поблагословишь.“ Рекъ тогды ангелъ: „Не будешь звати ся вôдъ теперь Яковъ але Израилъ, т. е. борець божій.“ И благословивъ его. (Вôдъ Якова называють ся длятого его потомки Израильтяне.)

А коли сонце зôйшло, побачивъ Яковъ Исава идучого зъ 400 мужами. Вôнъ оуставивъ дѣти свои и слугъ своихъ, и вôддѣливъ зô стадъ своихъ Исавови въ дарѣ, а самъ выйшовъ напередъ и поклонивъ ся ажь до землѣ сѣмь разôвъ. Исавъ выбѣгъ ему на зустрѣчь, и обнимаючи его за шію и цѣлуючи его плакавъ зъ радости. А побачивши дѣти запытавъ, чіи они? Яковъ вôдповѣвъ: „То суть дѣти, котрй мене Богъ давъ.“ На знакъ, даный Яковомъ, приближили ся тй и поклонили ся Исавови. Яковъ просивъ Исава, щобы принявъ вôдъ него подарокъ зô стадъ его. Исавъ не хотѣвъ пріймити и сказавъ: „Маю досыть, брате, задержи свое.“ Але Яковъ говоривъ: „Прошу тебе, пріймй благословенство, котре мене Богъ даровавъ.“ И Исавъ принявъ. Яковъ, благодарный Богу за ласкаву опѣку, вернувъ ся до Ханаанъ, до старенького отця своего. Исаакъ, оурадовавши ся ще разъ сыномъ своимъ, померъ, проживши 180 лѣтъ; и похоронили его оба сыны въ земли хананейскôй.

19. Запродане Іосифа до чужого краю.

Яковъ мавъ двацать сынôвъ. Найлѣпшимъ зъ нихъ бувъ Іосифъ. А що бувъ невинный и послушный, любивъ его отець больше вôдъ всѣхъ своихъ сынôвъ и справивъ ему красну одѣжь, за що его братя дуже ненавидѣли.

Придарило ся отже, що Іосифъ мавъ дивный сонъ. Вôнъ розповѣдавъ его братямъ своимъ, мовлячи: „Послухайте сну мого, котрый снивъ ся мене. Здавало ся мене, що мы вязали снопы на поли. А снôпъ мôй гейбы вставъ и станувъ; а вашû снопы, до-окола стоячи, кланяли ся мому.“ На се вôдповѣли братя его: „Чи може царемъ нашимъ будешь?“ Завидували братя ему и ненавидѣли

єго̀ тымъ бо̂льше. — Мавъ тако́жь и дрꙋгїй сонъ. И той розповѣда́ючи отцю̀ и бра́тамъ своимъ рекъ: „Ви́дѣвъ ꙗ кро̂зь сонъ, ꙗкъ менѣ̀ со́нце, мѣсяць и одина́цять звѣздъ покланя́ли ся.“ Посвари́въ на него отець его̀ за то́е и сказа́въ: „Щожь ты розꙋмѣєшь че́резъ той сонъ, чи мо́же ꙗ и ма́ти твоѧ и бра́тѧ твой покланя́ти ся бꙋ́демо тобѣ̀ до землѣ̀?“ Розважа́въ однакожь сю рѣчь оу се́бе, и мо́вивъ собѣ̀ въ дꙋшѝ своє́й, що мо́же Го́сподь Богъ признача́въ єго̀ возлюбле́ного Іо́сифа до чого́сь великого.

Придари́ло ся одно́го разꙋ̀, що бра́тѧ Ї́осифа дале́ко во̂дъ отцѣ̀вского наме́та па́сли во̂вцѣ̀, а Ї́осифъ оста́въ ся бꙋвъ до́ма. Рекъ о́тже оте́ць до не́го: „Иди́ и поба́чь, ꙗкъ тамъ ведѐ ся бра́тямъ твоимъ и стада́мъ.“ Іо́сифъ зо̂бра́въ ся ско́ро и по̂йшо́въ. Колѝ бра́тѧ єго̀ зъ-дале́ка поба́чили, говори́ли до се́бе: „Ото идѐ снови́да. Ходѣ́мъ, оубїймо

єго̀ и вки́ньмо до ровꙋ̀, а отцю̀ ска́жемо, що лю́тый звѣрь поже́ръ єго̀. Поба́чимо во̂дта́къ, чи ємꙋ̀ помо́жꙋть що сны єго̀.“ Колѝ се оучꙋвъ братъ найста́ршїй Рꙋвимъ, рекъ: „Не проливайте кро́ви и не оубива́йте єго̀, лишѐ вки́ньте єго̀ до се́го ровꙋ̀.“ Во̂нъ то́е каза́въ за-для того, що хотѣвъ єго̀ вы́рвати зъ рꙋкъ ихъ и вернꙋ́ти отцю̀ своємꙋ. Лишь прїй-

шовъ Їосифъ къ братямъ своимъ, то заразъ здоймили зъ него его довгу, краснꙋ одѣжь и впꙋстили его до ровꙋ, котрый на щасте не мавъ воды. Потомъ посѣдали ѣсти. Въ-томъ надъѣхали кꙋпцѣ; они мали при собѣ велблюды, що везли всѣлякіи товары до Єгипта. Сказавъ отже Юда до братей своихъ: „Щожь намъ за хосенъ, коли оубемо брата нашого? Лѣпше продаймо его, а най рꙋки наши не бꙋдꙋть на нѣмъ, таже вонъ есть братомъ нашимъ.“ Послꙋхали братя сеи рады. А коли надъѣхали кꙋпцѣ, вытягнꙋли Їосифа зъ ровꙋ и продали его за двацять серебрениковъ. Їосифъ плакавъ и моливъ ихъ, але ничь не помогло. Подорожніи кꙋпцѣ взяли его зъ собою до Єгипта.

Рꙋвимъ не знавъ нѣчого о томъ, що стало ся, бо вонъ бꙋвъ водойшовъ тогды, коли братя ѣли. А коли вернꙋвъ ся до ровꙋ и не найшовъ тамъ Їосифа, роздеръ на собѣ одѣжь и сказавъ: „Нема хлопця, кꙋдажъ я теперь подѣю ся!“ Дрꙋгіи братя были на се ровнодꙋшніи. Забили козла, оумочили въ крови одѣжь Їосифа и звалянꙋ послали до отця, мовлячи: „Мы найшли сю одѣжь. Осмотри, чи се не есть одѣжь сына твого.“ Отець познавъ еѣ заразъ и сказавъ: „Се есть одѣжь сына мого; лютый звѣрь пожеръ Їосифа!“ И роздеръ зъ болю ризꙋ свою, надягнꙋвъ на себе веретꙋ и плакавъ за сыномъ своимъ черезъ довгій часъ. Зойшли ся отже всѣ дѣти, щобы оуспокоити боль отцѣвскій. Але Яковъ не хотѣвъ припꙋстити потѣхи, мовлячи: „Плачꙋчи зостꙋплю я до гробꙋ сына мого.“

* Їосифъ предъобразꙋе тꙋтъ Їисꙋса Христа, котрого Юда, оденъ зъ его дванацяти апостоловъ, продавъ.

20. Їосифъ въ темници.

Кꙋпцѣ продали Їосифа въ Єгиптѣ Пентефріеви, начальникови прибочнои стражи Фараона. Але Господь Богъ пробꙋвавъ зъ Їосифомъ, и во всѣмъ благословивъ его. Їосифъ найшовъ ласкꙋ оу пана свого, котрый его оучинивъ начальникомъ надъ всѣмъ своимъ домомъ. И благословивъ Господь Богъ домъ Єгиптянина, и оумноживъ все майно его

Однако лукава и хитра женка Пентефрія зъ злости за то, що Іосифъ не хотѣвъ дати ся наклонити до грѣха, наклонила свого мужа, щобы Іосифа всадивъ до темницѣ.

Такъ и стало ся; и Іосифъ сидѣвъ въ темници межи злочинцями. Але Господь Богъ и тутъ бувъ зъ нимъ и учинивъ, що его начальникъ темницѣ дуже полюбивъ, и той поручивъ ему надзоръ надъ всѣми вязнями. Придарило ся, що пôдчашій (царскій пивничникъ) и начальникъ надъ царскими пекарями були провинили ся супротивъ свого пана (Фараона), котрый розгнѣваный вергъ ихъ до тои самои темницѣ, въ котрôй бувъ замкненый Іосифъ. По якôмсь часѣ мали оба однои ночи сонъ, и были за-для того дуже сумни. Коли Іосифъ выйшовъ до нихъ рано, поспытавъ ихъ: „Чому нынька такъ сумне лице ваше?" Они вôдповѣли: „Видѣли мы сонъ, а нема чоловѣка, котрый бы его намъ выложивъ." И рекъ до нихъ Іосифъ: „Може Богъ объявить значѣне его. Скажѣть менѣ, що-сте видѣли."

Першій отже пôдчашій росказовавъ свôй сонъ, мовлячи: „Я видѣвъ передъ собою винну лозу, на котрôй були три лѣторости; тѣ розцвили ся и выдали ягоды. Я державъ въ моѣй руцѣ чашу Фараонову, взявъ ягоды, вытиснувъ ихъ въ чашу и подавъ цареви." Іосифъ вôдповѣвъ: „Три лѣторости суть еще три дни, по котрыхъ приверне тя царь на давне мѣсце, и будешь ему подавати чашу, якъ тое чинивъ-есь передъ тымъ. Тôлько памятай о менѣ, и скажи цареви, щобы мене выпустивъ зъ темницѣ, въ котру мене безвинно вкинено."

Коли начальникъ надъ пекарями побачивъ, що Іосифъ такъ мудро сонъ выложивъ, рекъ: „Я мавъ также сонъ; нѣсъ-емъ три кошѣ хлѣба на головѣ моѣй. А въ однôмъ кошу, котрый бувъ на верху, нѣсъ-емъ всѣлякѣ печива, а птицѣ прилѣтали и ѣли зъ него." Іосифъ вôдповѣвъ: „Таке есть значѣне сна: Три кошѣ означають еще три дни, по котрыхъ возьме царь голову твою и каже тебе завѣсити, а птицѣ розносити будуть тѣло твое."

День третій посѣмъ бувъ днемъ родинъ царскихъ. При пирѣ згадавъ царь про пивничного и про начальника надъ

пекарями. И привернувъ одного на мѣсце своѐ, щобы ему подававъ чашу, а другого казавъ повѣсити на шибеници. Пивничный радовавъ ся зъ свого высвободженя, але за Iосифа, що ему сонъ выложивъ, забувъ зовсѣмъ.

21. Вывышене Iосифа.

Въ два роки посѣмъ Фараонъ мавъ также сонъ. Здавало ся ему, що стоявъ надъ рѣкою Нилемъ. И зъ рѣки выходило сѣмь коровъ гарныхъ и дуже товстыхъ, и пасли ся надъ берегомъ рѣки. А другихъ також сѣмь выходило зъ рѣки, гидкихъ и худыхъ дуже, они пожерли тамтѣ гарнѣ и товстѣ коровы, и зостали худыми, якъ и перше. Въ-томъ царь пробудивъ ся. Веснувъ знову и мавъ другій сонъ: сѣмь колосôвъ выходило зъ одного стебла повныхъ и гарныхъ, по нихъ выросло сѣмь худыхъ, и сесѣ пожерли товстѣ колосы. Пробудивши ся Фараонъ рано, скликавъ всѣхъ вѣщунôвъ и всѣхъ мудрцѣвъ Египта и завôзванымъ розповѣдавъ сонъ; а не було такого, котрый бы его выложивъ.

Ажь тепер пригадавъ собѣ пивничный на Iосифа, и сказавъ: „Въ темници есть молодый Еврей, котрый менѣ и начальникови надъ пекарями сны добре выложивъ." Царь приказавъ, абы ставувъ передъ нимъ.

Ставили отже Iосифа передъ царемъ, котрый такъ вôдозвавъ ся: „Мавъ-емь сны, и нема нѣкого, хто бы ихъ выложивъ. Чувъ-емь, що ты дуже мудро выкладаешь." Iосифъ вôдповѣвъ: „Богъ, не я обвѣститъ цареви щасливѣ рѣчи." Фараонъ розповѣвъ, що въ двохъ снахъ видѣвъ. Iосифъ вôдповѣвъ: „Богъ объявивъ цареви, що замѣряе чинити. Сѣмь коровъ товстыхъ и сѣмь колосôвъ повныхъ означаютъ сѣмь лѣтъ урожайныхъ. А сѣмь коровъ худыхъ и сѣмь колосôвъ порожныхъ означаютъ сѣмь лѣтъ неурожайныхъ, котрѣ наступлятъ по лѣтахъ урожайныхъ, такъ що спожіютъ ся въ нихъ всякѣ припасы и голодъ запануе надъ всею землею. Тепер отже най царь огляне ся за мужемъ мудрымъ и розумнымъ, а той най пяту часть плодôвъ

чѐрезъ сѣмь лѣтъ збира́е въ гумна̀, щобы̀ приспосо́били ся при́пасы збо̂жа на сѣмь ро́ко̂въ голо́дныхъ."

Тота̀ бе́сѣда сподо́бала ся дуже Фарао́нови, котрый сказа́въ: „Чи-жь мо́жемо найтѝ мужа тако́го, котрый бы бувъ по́венъ духа бо́жого бо̂льше тебѐ? Отто̀ я тебѐ поста́влю надъ цѣлымъ Єги́птомъ, а на при́казъ тво̂й цѣлый на́ро̂дъ тебѐ слухати буде." И здо̂ймивъ пе́рстень зъ рукѝ своєи и давъ єго̀ на руку Їо́сифа. Одягнувъ єго̀ во̂дта́къ въ ри́зу червону, и вложи́въ ланьцухъ золотый на шїю єго̀. И всади́въ єго̀ на сво̂й вто́рый во̂зъ, и приказа́въ выкли́кувати пе́редъ нимъ, щобы̀ всѣ єму̀ кла́няли ся и ви́дѣли, що есть постановле́ный нача́льникомъ на всю єгипетску зе́млю.

Тако́жь и имя̀ єго̀ перемѣни́въ царь на єги́петске: „Псонто́мфанихъ" т. є. избави́тель свѣта.

22. По́дорожь Їо́сифа до Єги́пта.

Прїйшло̀ сѣмь лѣтъ урожа́йныхъ, якъ бувъ предсказа́въ Їо́сифъ. Приказа́въ во̂нъ по всѣхъ мѣсцяхъ збира́ти збо̂же. Пото̂мъ наступи́ло сѣмь ро́ко̂въ недоста́тку, и по цѣло̂мъ свѣтѣ перемо̂гъ го́лодъ.

Въ землѝ хананейско̂й бувъ тако́жь го́лодъ. Рекъ о́тже Яковъ до сыно̂въ своихъ: „Ѣдьте до Єги́пта, и накупѣть вся́кого збо̂жа, щобы̀-смо не поме́рли зъ го́лоду!" И поѣхало де́сять бра́тей Їо́сифовыхъ до Єги́пта. Венїями́на, наймоло́дшого, заде́ржавъ оте́ць до́ма, щобы̀ въ доро́зѣ не ста́ло ся єму̀ нѣщо̀ зло́го.

Бра́тя Їо́сифа приѣхали щасли́во до Єги́пта. Ста́нувши пе́редъ Їо́сифомъ, поклони́ли ся єму̀ ни́зько до землѣ. Онѝ єго̀ не по̂зна́ли, а́ле во̂нъ ихъ до́бре по̂зна́въ и пригада́въ собѣ̀ за́разъ на сны, котрѝ коли́сь-то мавъ. Їо́сифъ загово́ривъ до нихъ стро́гимъ го́лосомъ, нѣбы до чужи́хъ, и сказа́въ: „Зъ-во̂дкуды̀ прихо́дите? Чи не вывѣдачѣ вы? При-були-сте мо́же за-для то́го сюда̀, щобы̀ розсмотрѣти сла́бшѝ мѣсця̀ на́шого краю?" Онѝ переляка́ли ся и сказа́ли: „Па́не мы прїйшлѝ, щобы̀ накупи́ти живно́стей. Мы слуги твоѝ,

мы мꙋжѣ сꙋпокôйнŷ, не маємо на дꙋмцѣ нѣчого злого. Всѣхъ насъ бꙋлò дванацять братей въ землѝ хананейскôй. Наймолодшій при вôтцю оставъ ся, а дрꙋгого молодшого оужè немає." На тоє сказавъ Їосифъ: „Бою ся Бога и не хочꙋ нѣкомꙋ кривды робити. Колѝ-сте сꙋпокôйнŷ люде, най оденъ зъ васъ звязаный зôстане тꙋтъ въ темници, а дрꙋгŷ зъ збôжемъ вертайте до землѣ вашои и приведѣть до мене вашого брата наймолодшого, щобымь пересвѣдчивъ ся, чи тоє, що вы сказали, есть правда." И говорили оденъ до дрꙋгого: „Справедливо терпимò теперь, бо мы согрѣшили насꙋпротивъ нашого брата. Видѣли мы смꙋтокъ дꙋшѣ егò, а не выслꙋхали егò, за-для того прійшовъ на насъ сей клопôтъ." А онѝ не знали, що Їосифъ розꙋмѣвъ ихъ бесѣдꙋ, бо вôнъ говоривъ зъ ними черезъ товмачà. Але вôнъ розꙋмѣвъ ихъ, вôдвернꙋвъ ся на бôкъ и плакавъ. Щобы лѣпше пересвѣдчити ся, чи правдивый жаль маютъ, повернꙋвъ ся до нихъ, и казавъ звязати Симеона. А слꙋгамъ приказавъ наповнити ихъ мѣхŷ пшеницею, а также вложити тайкомъ до мѣшкôвъ кождого грошѣ, и дати кождомꙋ живности на дорогꙋ. Почѣмъ наладовали збôже на ослы свои и поѣхали.

Приѣхавши до Якова, отця своего, росказали емꙋ все, що имъ приключило ся. Здивꙋвали ся однакожь дꙋже, колѝ, высыпавши збôже, найшлѝ кождый на верхꙋ мѣшкôвъ завязанŷ грошѣ. Выслꙋхавши все, сказавъ Яковъ: „Вчинили-сте такè, що я безъ дѣтей останꙋсь. Їосифа немà, Симеона тримаютъ въ темници, а Веніямина хочете менѣ взяти. Не пôйдè сынъ мôй зъ вами до Египта. Колѝ бы емꙋ що недоброго приключило ся, тогды доведете старôсть мою зъ жалемъ до гробꙋ."

23. Подорожь Веніямина до Египта.

Живнôсть, що бꙋлѝ привезли зъ Египта, спожила ся, а голодъ притискавъ всю землю ещè дꙋжше. Сказавъ отже Яковъ до сынôвъ своихъ: „Идѣть зновъ до Египта и на-

кѹпѣть живности!“ Вôдповѣвъ Юда: „Сказáвъ намъ той мѹжь вырáзно, мовлячи̂: Не побачите лицѧ̀ мóго, коли̂ не приведéте зъ собóю вáшого наймолóдшого брáта. Пôшли̂ óтже дѣти́нѹ зъ нáми, щобы-смо могли̂ остáти ся въ живы́хъ. И берѹ̀ егò на сéбе: коли̂ не приведѹ̀ и тобѣ̀ не вôддáмь егò, бѹ́дѹ виновáтый пéредъ тобóю чéрезъ цѣлый часъ.“ Тогды̂ сказáвъ до нихъ отéць: „Коли̂ сéго докóнче трéба, то робѣть, якъ хóчете. Наберѣть що найкрáсшихъ óвочѣвъ нáшои землѣ̀ и дáйте ихъ мѹ́жеви тóмѹ въ подарѹ́нкѹ. Грóшей возьмѣть зъ собóю ще разъ тôлько, що пéредъ тымъ, и вôднесѣть такóжь и тоти̂, котри̂ найшли̂-сте въ мѣшкáхъ вáшихъ: мóже они̂ тамъ дôстáли ся чéрезъ пóмылкѹ. А Богъ всемогѹ́щій най оучини́ть мѹ́жа тóго для васъ ласкáвымъ, щобы̂ вôдослáвъ зъ вáми брáта вáшого, котрóго держи́ть въ темници, и сéго мóго возлюблéного Веніями́на. И тымъ часóмъ остáнѹ ся самъ, гейбы̂ осиротѣлый, безъ дѣтéй.“

Брáтя Іóсифа дôстáли ся щасли́во до Египта зъ Веніями́номъ и дáрами. Коли̂ ихъ Іóсифъ побáчивъ и Веніями́на зъ ними, приказáвъ завѣдáтелеви дóмѹ свогó, мовлячи̂: „Заведи̂ тыхъ мѹжѣвъ въ дôмъ мôй, и приготѹ́й обѣдъ, бо они̂ бѹ́дѹть зо мнóю обѣдати въ полѹ́дне.“

Завѣдáтель завѣвъ ихъ до дóмѹ. Они̂ налякáли ся и казáли одéнъ до дрѹ́гого: „Се дѣе ся за-для грóшей, котри̂ мы найшли̂ въ мѣшкáхъ нáшихъ. Хотять на насъ бѣдѹ̀ звалити и насъ ки́нѹти въ невóлю.“ За-для тóго въ двéряхъ приствпили до завѣдáтеля, и звиняли ся що до тыхъ грóшей. Сей вôдповѣвъ: „Не бôйте ся.“ И вывѣвъ до нихъ Симеóна, а давъ такóжь и ослáмъ обрôкъ.

А коли̂ Іóсифъ вôйшóвъ до дóмѹ свогó, принéсли емѹ̀ дáры, и поклони́ли ся емѹ̀ ажь до землѣ̀. Вôнъ, ласкáво ихъ поздорови́вши, поспытáвъ ихъ: „Чи жіе̂ ще отéць вашь старéнькій, о котрôмъ менѣ̀ розповѣдáли-сте? чи здорóвъ?“ Они̂ вôдповѣли: „Здорóвъ есть слѹга̀ твôй, отéць нашь, еще̂ живъ.“ А коли̂ Іóсифъ побáчивъ Веніями́на, рекъ: „Той-же то есть вашь братъ наймолóдшій? Най Богъ благослови́ть тебѐ, мôй сынѹ!“ И вы́йшовши плáкавъ,

бо зворꙋшило сѧ было̀ се́рце его̀, поба́чивши бра́та во̂дъ однои ма́тери Рахилѣ.

А оумывши лицѐ своѐ, вы́йшовъ зновъ до нихъ, и приказа́въ дава́ти обѣдъ. Дивꙋва́ли сѧ бра́тѧ дꙋже, що ихъ посадили до стола̀ ве́длѧ лѣтъ ихъ. А Веніами́нови до̂ста́ла сѧ пѧть разо̂въ бо̂льша часть якъ дрꙋгимъ.

24. Ио́сифа срѣбна ча́ша.

Ио́сифъ хотѣвъ ще досвѣдчити, чи бра́тѧ зовсѣмъ попра́вили сѧ; прото̀ сказа́въ по обѣдѣ завѣда́телеви до́мꙋ своѓо: „Наповни̂ мѣхѝ ихъ збо̂жемъ, ско̂лько помѣсти́ти змогꙋть, и вложѝ гро́шѣ ко́ждомꙋ на верхꙋ̀ въ его̀ мѣхꙋ, а на верхꙋ̀ наймоло́дшого вложѝ мою̀ ча́шꙋ срѣбнꙋ и гро́шѣ!" И ста́ло сѧ такъ. На дрꙋгій день пꙋсти́ли сѧ въ доро́гꙋ. Ледвѝ бꙋли̂ зъ мѣста вы́ѣхали, закликавъ Ио́сифъ завѣда́телѧ и сказа́въ: „Збира́й сѧ чимъ ско́рше и гонѝ за ты́ми подоро́жными, а колѝ ихъ дого́нишь, кажѝ: Чомꙋ̀ вы во̂дда́ли зле за до́бре? Ча́ша, що́-сте вкра́ли, есть тота̀ сама̀, зъ котро́и мо̂й панъ пє. Вчини́ли-сте дꙋже недо́брꙋ рѣчь!"

Шафа́рь догони́въ ихъ и сказа́въ тото̀, що емꙋ̀ прика́зано. Тоти̂ перестра́шени̂ и зачꙋдовани̂ во̂дповѣли: „Якъ то, мы ма́ли бы вкра́сти зъ до́мꙋ па́на твоѓо зо́лото и срѣбло? Оу котро́го найдѐ сѧ ча́ша, най оумрѐ, а мы бꙋдемо нево̂льниками твоими." Завѣда́тель сказа́въ: „Най бꙋде по ва́шомꙋ сꙋдови." Поздо̂йма́вши ско́ро зъ осло̂въ мѣхѝ на зе́млю, во̂творивъ ко́ждый сво̂й. Колѝ шафа́рь перешꙋка́въ мѣхѝ во̂дъ найста́ршого ажь до наймоло́дшого, найшо́въ ча́шꙋ въ мѣхꙋ Веніами́ново̂мъ. Всѣ зъ жалю̀ розде́рши о́дѣжь, вложи́ли мѣхѝ на ослы̀, и вернꙋ́ли сѧ до мѣста.

Пе́ршій Юда во̂йшо́въ зъ братьмѝ до Ио́сифа, и всѣ пе́редъ нимъ па́ли ра́зомъ до землѣ̀. До нихъ сказа́въ Ио́сифъ: „Чомꙋ̀ вы такѐ вчини́ли?" Емꙋ̀ во̂дповѣвъ Юда: „Щожь ска́жемо, або̀ чимъ оправда́ємо сѧ? Богъ оукара́въ непра́ведно̂сть слꙋгъ твоихъ. Ото̀ той, оу котро́го найшла̀ сѧ ча́ша, и мы всѣ єсмо̀ нево̂льниками твоими." Ио́сифъ во̂дповѣвъ: „Хоронѝ мѧ Бо́же, абымь такъ мавъ оучини́ти. Котрый

вкравъ ча́шꙋ, той бꙋ́де невôльникомъ моимъ, а вы вôдъ-ѣ́дьте свобôднѣ̂ до вôтца̂ ва́шого." Але Юда, приступи́вши ближше, смѣ́ло розповѣвъ, якъ оте́ць зъ жале́мъ вôдпꙋска́въ Веніями́на, а вôдта́къ сказа́въ: „Колѝ пове́рнꙋ безъ хло́пця, оумре̂ нашь оте́ць, и мы дове́ли бы ста́рôсть его̀ зъ жа́лостію до гро́бꙋ. Отже я оста́нꙋ ся невôльникомъ твоимъ за то́го хло́пця, а вôнъ най ѣ́де зъ братьмѝ своими."

25. Ïо́сифъ дае̂ ся пôзна́ти.

Не мôгъ Ïо́сифъ до́вше вздержа́ти ся. Розказа́въ за-для то́го, щобы̀ всѣ Египтя́не вы́йшли. Пôднѣ́съ тогды̀ го́лосъ зъ великимъ плаче́мъ, що ажь зо внѣ можь бꙋло̀ чꙋти, и сказа́въ до бра́тей свойхъ: „Я есмь Ïо́сифъ, вашь братъ;

— чи жіе̂ ще мôй оте́ць?" А онѝ такъ перестра́шили ся, що сло́ва вы́речи не моглѝ. На то́е рекъ ласка́во: „Приступѣ́ть до ме́не! Я есмь братъ вашь, котро́го вы прода́ли до Египта. Не бôйте ся! Для освобо́дженя бо ва́шого пôсла́въ

мене̑ Го́сподь Богъ пе́редъ ва́ми до Єгипта, щобы-сте ма́ли живность и моглй жити. Се во кторе лѣто голодꙋ, и остае̑ ще пѧть лѣтъ, въ котрыхъ не бꙋде оурожа́ю. За бо́жою во́лею есмь тꙋтъ по̑сла́ный, и Богъ мене̑ оучинивъ нача́льникомъ надъ все́ю земле́ю египетскою. Спѣшѣть сѧ и ѣдьте до отца̀ мо́го, а скажѣть емꙋ̀: Сынъ тво̑й Ї́осифъ до те́бе перека́зꙋє: Богъ мене̑ оучини́въ па́номъ землѣ̀ египетскои; приѣдь до ме́не чимъ ско́рше! Бꙋ́дешь ме́шкати въ найкра́сшо̑й ча́сти землѣ̀, а бꙋ́дешь при ме́нѣ зо всѣмъ до́момъ своимъ."

Я обнима́ючи шїю Венїѧми́на пла́кавъ, и Венїѧми́нъ пла́кавъ на шїи его̀. И цѣлꙋва́въ Ї́осифъ всѣхъ своихъ бра́тей, и пла́кавъ надъ ними; ажь пото̑мъ осмѣлйли сѧ оний промо́вити до него.

Розголо́шено на дворѣ̀ ца́рско̑мъ, що приѣхали Ї́осифові̑ бра́тѧ. Зра́дꙋвавъ сѧ царь и весь дво̑ръ его̀. И сказа́въ царь до Ї́осифа, щобы казавъ бра́тѧмъ своимъ, неха́й во́зьмꙋть отца̀ зъ роди́ною и зо всѣмъ майно́мъ и неха́й привезꙋ̀ть его̀ до Єгипта. И давъ имъ царь возы̀, живности на доро́гꙋ и бога́ті̑ да́ры длѧ нихъ и длѧ во̑тца̀.

26. По́дорожь Якова до Єгипта.

Прїйшо́вши бра́тѧ Ї́осифові̑ до землѣ̀ хананейскои, до отца̀ сво́го, звѣстили емꙋ̀ мовлѧчи: „Ї́осифъ, сынъ тво̑й, жїе̑ и панꙋє во всѣй землй египетско̑й." Яле Яковъ не хотѣвъ имъ дати вѣры, ажь розповѣли все, якъ стало сѧ, и показа́ли ца́рскі̑ возы̀ и бога́ті̑ дарꙋнки. Я бꙋло̀ емꙋ̀, якъ колй бы пробꙋди́въ сѧ зъ твердо́го снꙋ; дꙋхъ его̀ ожи́въ, и во̑нъ рекъ: „Велике менѣ̀ щасте, еслй сынъ мо̑й Ї́осифъ еще̑ жїе̑; поѣдꙋ и поба́чꙋ его̀, заки́мъ оумрꙋ̀." Яковъ поѣхавъ зо всѣмъ, що мавъ.

На грани́ци въ землй хананейско̑й принѣсъ Го́сподꙋ Бо́гꙋ же́ртвꙋ, и Го́сподь Богъ мо́вивъ до него въ видѣню въ ночи: „Не бо̑й сѧ, ѣдь до Єгипта! Бо тамъ розмно́жꙋ пото́мство твое̑ въ на́ро̑дъ велики́й, и наза́дъ тꙋтъ приведꙋ̀, а Ї́осифъ замкне̑ о́чи твои̑." И вставъ Яковъ, и поѣхавъ до Єгипта.

Юду пôславъ передъ собóю до Їóсифа, щобы ему звѣстивъ, що ѣде отéць. Їóсифъ казáвъ зáразъ запрячи вôзъ свôй и выѣхавъ на зустрѣчь отцà свóго. Побáчивши отцà, выскочивъ зъ вóза, кинувъ ся ему на шію, и плáкавъ гóлосно зъ рáдости. И рекъ отéць до Їóсифа: „Тепéрь оумру весéло, бомъ смотрѣвъ на лицè твоè."

Їóсифъ представивъ отцà свóго королéви, а сей призначивъ Якову и егò сынáмъ осéлю на найлѣпшôмъ мѣсци землѣ египетской, въ краю Гéссемъ, де мáли всéго подостáткомъ.

27. Якова и Їóсифа послѣднії словà.

Яковъ мéшкавъ въ Гéссемъ 17 рóкôвъ. А колѝ приближивъ ся день смéрти егò, приѣхавъ до нéго Їóсифъ, взявши зъ собóю двохъ сынôвъ своихъ, Манáссію и Ефрéма. Яковъ, поцѣлувáвши ихъ, благословивъ обóхъ сими словáми: „Áнгелъ, котрый менè вôдъ мóлодости хоронивъ вôдъ всéго злóго, най васъ благословить!" До Їóсифа такóжь сказáвъ: „Отò я оумирáю, а Богъ буде зъ вáми и вéрне васъ до землѣ отцѣвъ вáшихъ." Казáвъ такóжь зôбрáти ся другимъ сынáмъ и дѣтямъ ихъ, давъ всѣмъ послѣдне благословéнство и предсказáвъ мéжи иншимъ: „Юдо, тебè будуть слáвити брáтя твои; рукà твоя спôчнè на шіяхъ неприятелѣвъ твоихъ и покланяти ся тобѣ будуть сыны отцà твóго. Не забрáкне князя вôдъ Юды, и вóжда вôдъ бедръ егò, ажь прійдè той, котрый мáе бути зôслáный и котрый есть ожидане нáродамъ."*) Наконéць рекъ до всѣхъ: „Погребѣть же менè рáзомъ зъ отцями моими на землѣ хананéйской." И се сказáвши, оумéръ.

Колѝ се побáчивъ Їóсифъ, кинувъ ся на лицè отцà свóго, плáчучи и цѣлуючи егò. На приказъ цáрскій обходивъ нáрôдъ египетскій жалóбу по нѣмъ чéрезъ сѣмдесять днѣвъ. А колѝ выйшовъ часъ жалóбы, поѣхавъ Їóсифъ зъ стáршими дому цáрского до Хáнаанъ, и похоронивъ тамъ отцà свóго. По

*) т. е. Христосъ Спаситель, котрого всѣ люди очѣкують.

похоронѣ Якова стали брата Їосифа боѧти сѧ, щобы вôнъ теперь на нихъ не мстивъ сѧ; але Їосифъ сказавъ имъ: „Не бôйте сѧ; бо и я есмь пôдъ волею Бога. Вы гадали менѣ зле зробити, но Богъ обернувъ то на добре, щобы мене вывысшити, и многiи народы черезъ мене спасти. Не бôйте сѧ, я буду старати сѧ о васъ и о вашi дѣти.“ И потѣшивши ихъ, вôдпустивъ ихъ лагôдно и мило.

Їосифъ живъ 110 лѣтъ, и видѣвъ сыны сынôвъ своихъ ажь до третього поколѣнѧ. Коли зближавъ сѧ конець его, рекъ до братей своихъ: „По смерти моѣй навѣстить васъ Богъ и приведе васъ до землѣ, котру обѣцѧвъ Авраамови, Исаакови и Яковови; возьмѣть отже кости мои зъ собою!“ Почѣмъ умеръ, его помазали вонными мастѧми и вложили до домовины.

28. Терпеливôсть Їова.

За часôвъ патрiѧрхôвъ живъ въ Арабiи мужь, въ которôмъ Господь Богъ хотѣвъ дати людѧмъ на всѣ часы якъ найкраснiй прикладъ терпеливости. Имѧ его було Їовъ. Мавъ вôнъ сѣмь сынôвъ и три доньки. А майно его було дуже велике. Уже то за-длѧ тыхъ богацтвъ, а надъ все за-длѧ его надзвычайнои набожности и за-длѧ его великого милосердiѧ длѧ бѣдныхъ бувъ Їовъ мужемъ великимъ и прославленымъ межи всѣми народами всхôдными. Завидувавъ Їову злый духъ (сатана), и гадавъ, що Їовъ за-длѧ того Господу Богу вѣрно служить, що Богъ ему все добре дае. Тожь щобы показала сѧ побожнôсть и праведнôсть Їова такожь въ нещастю, рекъ Богъ до сатаны: „Ото все, що Їовъ мае, вôддаю въ руки твои; тôлько на него самого не стѧгай руки твоеи!“

А коли днѧ одного сыны и доньки его ѣли и пили въ домѣ брата свого первородного, прибѣгъ слуга до Їова и сказавъ: „Волы орали, а еслицѣ пасли сѧ коло нихъ. И припали Савейцѣ, забрали все, и челѧдь мечемъ повбивали; я самъ оденъ утѣкъ, щобымь се тобѣ оповѣстивъ.“ А коли сей еще говоривъ, прийшовъ другiй и рекъ: „Огонь божiй

спалъ зъ нє́ба, и оударивши на вôвцѣ и слꙋги, спаливъ ихъ; а самъ одє́нъ оубѣгъ, щобы тобѣ се звѣстити." Я колй той єщè говорйвъ, прійшо́въ трє́тій и сказáвъ: „Халдє́йцѣ въ трьохъ вôддѣлахъ кинꙋли сѧ на велблюды, забрáли ихъ, а слꙋгъ позабивáли мечє́мъ; а лишь самъ одє́нъ оутѣкъ, щобы тобѣ объ сѣмъ звѣстити." Єщè сей говорйвъ, а вже прихóдить четвє́ртый и мóвить: „Колй сыны твой ѣли и пили въ дóмѣ сына твóго перворóдного, зôрвáвъ сѧ нарáзъ сильный вѣтеръ вôдъ стороны пꙋстынѣ, и затрѧсъ чотырмà оуглáми дóмꙋ, котрый завалйвъ сѧ и позбивáвъ дѣти твой; а оутѣкъ самъ, щобы тобѣ вѣсть объ сѣмъ принє́сти." Тогды Їо́въ вставъ, роздє́ръ зъ жалю óдѣжь свою, и впавъ на зє́млю, однáкъ перемôгъ свою жáлôсть, молйвъ сѧ и рекъ: „Гóсподь давъ, Гóсподь взѧвъ, най бꙋде имѧ̀ Госпóдне благословє́но!"

Видѧчи сатанà, що Їо́въ не вôдстꙋпáє вôдъ Гóспода Бóга и не нарѣкáє на Нє́го, рекъ до Гóспода Бóга: „Дôткнй сѧ тôлько єгò тѣла и кóстій, а зáразъ бꙋде проклинáти Тебè!"

Щобы ѿтже еще больше показала сѧ праведность Іова, рекъ Господь до сатаны: „Отѡ въ руки твои ѿддаю его, только захова́й житѐ его!“ Поразивъ тогды сатана Іова гніючими болѧками дуже злыми ѿдъ нôгъ до головы его. Іовъ сидѣвъ на гною, зъ-далека ѿдъ людей, щобы ихъ не заразити, и черепомъ чиститъ свои болѧкѝ. Навѣть жѣнка его насмѣвала сѧ зъ него: „Доки будешь терпѣти и потѣшати сѧ надѣею? Благослови Бога а оумри!“ Іовъ сказавъ до неи: „Говоришь якъ нерозумна. Коли мы приняли доброе зъ рукѝ Бога, то чому не мали бы мы приймати и злое?“ И не вымовивъ анѣ одного слова грѣшного.

Оучувши три приятелѣ Іова о его недоли, прійшли до него, щобы его одвѣдати и потѣшити. Але не пôзнали его, такъ бувъ страшенно зъогидженый, и зъ жалости плакали, бо видѣли, що болѣзнь мавъ велику. А коли Іовъ отворивъ оуста свои, жалуючи сѧ на жестокость болѣвъ своихъ, они новои причинили ему болѣзни. Выкидали бо ему, що тотъ терпѣнѧ зноситъ ѿнъ певно за грѣхи свои, понеже Господь Богъ (такъ думали они въ нерозумѣ своѣмъ) лишѐ на безбожныхъ болѣзни и нужду ссылаѥ. А Іовъ, оборонѧючи мирно невинность свою, рекъ: „Отѡ небо моимъ свѣдкомъ: Доки духъ въ менѣ, оуста мои не вымовлѧть нѣчого злого. Хотьбы менѐ Господь Богъ и оубивъ, не перестану въ Нѣмъ надѣѣ покладати. Знаю бо, що искупитель мôй жіѐ; а въ день послѣдній встану зъ землѣ, и облечу сѧ зновъ въ скôру мою, и въ тѣлѣ моѣмъ оглѧдати буду Бога моего.“

Іова оупованѥ на Господа Бога не обернуло сѧ ему на шкоду, але було вынагороджене вже на сѣмъ свѣтѣ. Небавкомъ ѿднѧвъ Господь Богъ ѿдъ него хоробу, и повернувъ ему зновъ въ двое тотѡ все, що бувъ оутративъ въ дочасныхъ добрахъ. Поблагословивъ его також Господь Богъ семи сынами и трьома доньками. И живъ потôмъ Іовъ еще сто сорокъ лѣтъ въ щастю и радости, и видѣвъ сыны и сыны сынôвъ своихъ ажь до четвертого поколѣнѧ.

Періодъ третій.

Исторія народа израильского вôдъ Мойсея до Іисуса Христа.

Дѣлъ першій.

Высвободжене народа израйльского зъ неволѣ египетскои и выхование его въ пустыни.

(Вôдъ Мойсея до Іисуса Навина. 1500—1450 передъ Христомъ.)

29. Рождество Мойсея.

Потомки Якова або Израиля розмножили въ Египтѣ по кôлькасôтъ рокахъ въ великій народъ. Тымъ часомъ наставъ новый царь надъ Египтомъ, котрый сказавъ до людѹ своего: „Отто народъ израйльскій бôльшій и сильнѣйшій есть вôдъ насъ. Оугнетаймо его, щобы не розмноживъ ся за надто, и щобы, колибъ выпала яка война, не прилѹчивъ ся до неприятелѣвъ нашихъ.“ Оустановивъ протое надъ Израильтянами наставниковъ роботъ. Тотѝ мѹсѣли ихъ гнобити тяжкими роботами; але чимъ бôльше ихъ оугнетали, тымъ бôльше онѝ множили ся и рослѝ. Розказавъ отже царь Фараонъ всемѹ народови своемѹ, мовлячѝ: „Колѝ дитя мѹжеского пола (т. е. хлопець) народить ся народови израйльскомѹ, вкиньте до рѣкѝ.“

Однôй Израильтянцѣ зъ поколѣня Левія*) народивъ ся дѹже красный сынъ. Зъ любвѝ великои крыла его черезъ три мѣсяцѣ. Колѝ жь его довше оутайити не могла, взяла кошикъ зъ сѣтникѹ, вымастила клеемъ и смолою, вложила въ него дитятко, и поставила его въ трощь на березѣ рѣкѝ. А сестра дитяти стояла зъ-далека и глядѣла пильно, що зъ нимъ стане ся. Але Богъ такъ давъ, що донька Фараона зôйшла до рѣкѝ кѹпати ся. Колѝ она побачила кошикъ въ троци, пôслала однѹ изъ слѹжниць своихъ по кошикъ, а отворивши его, колѝ оузрѣла въ нѣмъ плачѹще дитятко, сказала: „Ахъ, то певно есть дитина еврейска!“ Сестра дитяти, набравши вôдваги, приближила ся до донькѝ царскои и сказала: „Хочешь, щобымь пôшла и закликала невѣстѹ еврейскѹ, котра

---

*) Всѣ Израильтяне дѣлили ся на 12 поколѣнь пôсля 12 сынôвъ Якова (а властиво было всѣхъ поколѣнь 13, пôсля 11 сынôвъ Якова и 2 сынôвъ Іосифа).

кы вы̀плекала тобѣ̀ дита̀?“ Царѣ́вна вôдповѣ́ла: „Хо́чꙋ, идѝ! Пôшла̀ дѣ́вчинка оура́дована и закли́кала ма́тѣрь свою̀. До не́и рекла̀ донька̀ Фарао́нова: „Возьмѝ то́го хло́пца, а вы-

плекай менѣ̀ его̀; ꙗ тобѣ̀ дамь запла́тꙋ за то́е.“ Ма́ти приня́ла и корми́ла дита̀, а колѝ пôдросло̀, вôдда́ла его̀ доньцѣ̀ Фараоновôй. Тота̀ прибра́ла его̀ за сы́на, и назва́ла его̀ „Мойсе́й,“ т. е. вы́нятый зъ воды̀.

30. Оуте́ча Мойсе́я.

Мойсе́я оучи́ли всѣхъ наꙋкъ еги́петскихъ; и бꙋвъ вôнъ пôвенъ мꙋ́дрости и си́лы. Дôйшо́вши до мꙋ́жеского вѣкꙋ̀, и дôзна́вши ся, зъ ꙗко́го вôнъ ро́дꙋ, болѣ́въ дꙋ́же надъ оугнете́немъ Израильтя́нъ, бра́тей свои́хъ. Болѣ́въ о́тже зъ тымъ наро́домъ бо́жимъ зноси́ти смꙋ́токъ и го́ре, нѣжь оужива́ти бога́цтвъ и ро́скошей еги́петскихъ. Отже вôнъ оуйма́въ ся за свои́ми братьмѝ, гнобле́ными вôдъ Египтя́нъ. Оучꙋ̀вши объ тôмъ царь, хотѣ́въ его̀ оуби́ти, а Мойсе́й оутѣ́къ до землѣ̀ Мадїа́мскои, де ме́шкавъ че́резъ 40 лѣтъ оу Ïо́тора, свяще́ника Мадїа́мского, оу котро́го ожени́въ ся.

31. Горѣючїй корчь.

Тяжко стогнали Израильтяне въ неволи египетской, и сердечно молили ся о помôчь божу. И Богъ ихъ выслухавъ, и пôславъ имъ избавителя Мойсея.

Мойсей пасъ вôвцѣ Їоторовû. А коли загнавъ одного разу вôвцѣ въ глубину пустынѣ, прїйшовъ до горы Хоривъ. И указавъ ся ему Господь въ поломѣни огнистôй, котра выбухала зъ середины корча, такъ що корчь горѣвъ але не

згарявъ. Мойсей зачудовавъ ся тымъ дуже, и приступивъ близше. А Господь закликавъ до него: „Не приступай близько! Зуй обуве зъ нôгъ твоихъ, бо мѣсце, на котрôмъ стоишь, есть земля свята. Я есмь Богъ отцѣвъ твоихъ." Мойсей закрывъ лице свое въ покорѣ, бо дивити ся не смѣвъ насупротивъ Бога. И рекъ до него Господь: „Я видѣвъ нужду народа мого въ Египтѣ, и высвободжу его зъ рукъ Египтянъ, и выведу его зъ землѣ тои и заведу до землѣ доброи и просторонной, що тече медомъ и молокомъ. Я пôшлю тебе до Фараона, щобысь вывѣвъ народъ мôй зъ

Єгипта!“ Мойсей вôдповѣвъ: „Хтожь я есмь, щобымь ишôвъ до Фараона и выводивъ Израильтянъ зъ Єгипта?“ Але Господь рекъ: „Я буду зъ тобою.“

Сказавъ Мойсей до Господа: „Коли они менѣ не дадуть вѣры и скажуть: Господь не показавъ ся тобѣ?!“ Рекъ Господь до Мойсея: „Возьми палицю твою и кинь єѣ на землю!“ Мойсей кинувъ палицю, и перемѣнила ся въ вужа, такъ що Мойсей утѣкавъ зô страху. И рекъ Господь: „Вытягни руку твою и возьми вужа!“ Мойсей зробивъ такъ, и вужь перемѣнивъ ся назадъ въ палицю. Господь сказавъ: „Тотѣ знаки роби въ очахъ Израильтянъ, а дадуть тобѣ вѣру.“ Мойсей вôдповѣвъ: „Господи, я маю злу вымову, и языкъ мôй есть неспосôбный.“ Господь рекъ до него: „Иди жь, а я буду въ устахъ твоихъ и научу тя, що маєшь говорити. Ааронъ, братъ твôй, есть вымовный, вôнъ выйде тобѣ на встрѣчу; вложи слова мои въ уста єго, а вôнъ буде за тебе говорити до народа.“

Вернувъ ся Мойсей до Єгипта. На приказъ божій выйшовъ єму Ааронъ на зустрѣчь. А коли зôйшли ся разомъ въ пустыни на горѣ Хоривѣ, сказавъ Мойсей братови свому всѣ слова, котрѣ Господь сказавъ бувъ до него. И прійшли разомъ въ Єгипетъ, и згромадили весь народъ израильскій. Ааронъ промовивъ до народа и сказавъ єму всѣ тотѣ слова, котрѣ Господь Богъ сказавъ бувъ до Мойсея. Мойсей зъ своеи стороны чинивъ чудеса палицею своєю передъ народомъ, а народъ вѣривъ и благословивъ Господа.

32. Великѣ чудеса въ Єгиптѣ.

Мойсей и Ааронъ прійшли потôмъ до Фараона, и рекли: „Такъ говорить Господь Богъ Израиля: Пусти мôй народъ, щобы менѣ жертву принѣсъ въ пустыни.“ Фараонъ вôдповѣвъ гордо: „Хто есть Господь, щобы я мавъ слухати голосу єго? Не знаю Господа, и не пущу Израиля.“ Розказавъ надто наставникамъ роботъ и посѣпакамъ, щобы еще бôльше якъ теперь накладали тягарѣ до на Израильтянъ.

И рекъ Господь до Моисея: „Скажешь Аронови: Возьми мою палицю, и кинь еѣ передъ Фараона, а перемѣнить ся въ вужа.“ Моисей и Аронъ войшли до Фараона; Аронъ кинувъ передъ Фараона и слугъ его палицю, котра перемѣнила ся въ вужа. Фараонъ перелякъ ся, але его затвердѣле серце не змѣнило ся.

Рекъ тогды Господь до Моисея: „Иди до Фараона завтра рано зъ Аронамъ, и ожидай его при березѣ рѣки, и заповѣджь ему, що за его непослухъ вода перемѣнить ся въ кровь!“ Аронъ взявъ палицю по приказу Господа, и ударивъ нею передъ Фараономъ и его слугами въ воду рѣки, а вода перемѣнила ся въ кровь. Рыбы въ рѣцѣ поздыхали, а вода засмердѣла ся, и всѣ потоки, калужѣ и озера перемѣнили ся въ кровь. Але серце Фараонове позôстало затвердѣле, якъ передъ тымъ.

Минуло семь днѣвъ. Аронъ протягнувъ палицю Моисееву на воды египетскû, и на той знакъ вылѣзли жабы зъ воды, и покрыли цѣлу землю египетску, и лѣзли до домôвъ, печій, до стравъ и до ложа Фараонового и слугъ его. На тое завôзвавъ Фараонъ Моисея и Арона и рекъ имъ: „Молѣть ся Господу, щобы вôддаливъ жабы вôдъ мене, а пущу нарôдъ, абы принѣсъ жертву Господу.“ Моисей отже моливъ ся до Господа, и выздыхали жабы зъ домôвъ, сѣлъ и поля. Коли побачивъ Фараонъ, що ему дали вôдпочинокъ, вôдвернувъ вôдъ Господа серце свое.

На приказъ божій ударивъ Аронъ палицею въ порохъ землѣ, а порохъ перемѣнивъ ся въ комарѣ на людяхъ и на худобѣ по всѣй египетскôй земли. Але серце Фараона було затвердѣле, и не послухавъ ихъ.

Тогды допустивъ Господь всѣлякій рôдъ мухъ на дôмъ Фараона, на слуги его и на всю землю. Серце Фараонове змягчило ся. Но коли на мольбу Моисея Господь вôдвернувъ мухи, серце Фараона затвердѣло знову, и не пустивъ народа.

Господь зôславъ вôдтакъ тяжкій поморъ, и выздыхала вся худоба Египтянъ; але зъ того, що належало до Израильтянъ, не згинуло нѣчого. Коли Богъ на молитвы Моисея поморъ вôддаливъ, не змягчило ся серце Фараона.

Рекъ вôдтакъ Богъ до Мойсея: „Возьми пóвну пригорщу пóпелу и розсыпь въ вóздусѣ.“ Мойсей учинивъ, и явили ся чиряки и струпы на людяхъ и худóбѣ.

Пôднѣсъ потôмъ Мойсей палицю до нéба, и спустивъ Гóсподь грóмы, блыскавицѣ и градъ такъ великій, якóго нѣкóли пéредъ тымъ не бáчили въ земли египетскôй; и выбивъ градъ всѣ рослины пóльнû, и поломивъ по краю всѣ дéрева. Лишéнь въ земли Гéссемъ, де мéшкали Израильтяне, градъ не пáдавъ.

Потôмъ спустивъ Богъ полуднéвый вѣтеръ, котрый принѣсъ саранчу, котрà спáла на всю зéмлю и нищила все; и не остáло ся майже нѣчóго зелéного на дéревѣ и на пóли въ цѣлôмъ Египтѣ.

Наконéць протягнувъ Мойсей руку до нéба, и настáла стрáшна темнотà по всѣй египетскôй земли чéрезъ три дни, такъ що одéнъ зовсѣмъ не видѣвъ другого, áнѣ жáденъ не мôгъ рушити ся зъ мѣсця, на котрôмъ бувъ. Тôлько въ земли Гéссемъ свѣтило сóнце и булò ясно.

33. Пасхáльный áгнець и выхôдъ зъ Египта.

По тыхъ то стрáшныхъ кáрахъ призвáвъ Фараóнъ Мойсея и Аáрона и сказáвъ до нихъ: „Идѣть и жертвуйте Гóсподу; тôлько вôвцѣ вáшû и худóба най остáнуть ся тутъ.“ Вôдповѣвъ Мойсей: „Всѣ стадà пôйдуть зъ нáми; не остáне зъ нихъ áнѣ рáтиця.“ И рекъ Фараóнъ зъ гнѣвомъ: „Иди прочь вôдъ мéне и не покáзуй ся пéредъ лицè моè. Бо котрóго небудь дня покáжешь ся менѣ, то умрéшь.“ Мойсей вôдповѣвъ: „Такъ буде, якъ сказáвъ-есь: не завôзваный не побáчу лицà твóго. Знай, що говóрить Гóсподь: за кôлька днѣвъ вымрутъ всѣ первенцѣ сéредъ нóчи, и буде крикъ великій по всѣй земли египетскôй. А у всѣхъ Израильтянъ áнѣ песъ не заскавулить: щобы ты знавъ, якъ прослáвить ся Богъ мéжи Египтянами и Израильтянами. Потôмъ молити насъ будете, щобы мы выйшли, и выйдемо.“

Коли Мойсей и Аáронъ выйшли зъ цáрскои палáты, рекъ до нихъ Гóсподь: „Скажѣть всéму нáродови израильскому:

Дня чотырнáцятого сéго мѣсяця пôдъ вéчеръ най кóждый заколе áгнця непорóчного, не ломáючи въ нѣмъ кóстей; егò крóвїю най помáже óдвѣрки и порóги своего дóму. И будете ѣсти тои ночи печене ягня и прѣсни хлѣбы. Бедра свои пôдпережѣть, а обуве будете мáли на ногахъ, держачи палицю въ рукахъ; а будете ѣли борзо, бо то есть Пасха, с. е. переходъ Господа. Забью бо тои самои ночи черезъ ангела мого всѣ первенцѣ въ земли египетскôй; коли побачу кровь на домахъ вашихъ, тогды помину васъ, и зъ Египта васъ всѣхъ выведу." Израильтяне оучинили, якъ Господь приказавъ.

И стало ся; о пôвночи побивъ Господь всѣ первенцѣ въ земли египетскôй, почавши вôдъ первородного сына Фараона ажь до наемника. И наставъ великїй крикъ въ цѣлôмъ Египтѣ, бо не было дому, въ котрôмъ бы не лежавъ оумерлый. Фараонъ завôзвавъ Моисея и Аарона тои-жь ночи, и просивъ ихъ оусильно: „Выйдѣть зô всѣмъ вашимъ народомъ и принесѣть жертву Господу! Заберѣть вôвцѣ и худобу вашу, якъ бажали-сте, а вôдходячи благословѣть менѣ." Египтяне наставали еще дужше на Израильтянъ, щобы чимъ скорше выходили, мовлячи: инакше всѣ помремо. И выйшли Израильтяне зъ Египта. Было ихъ 600 000 мужѣвъ, не вчисляючи невѣстъ и дѣтей. Взяли зъ собою такожь и мощи Їосифа.

На памятку выходу зъ Египта обходили Израильтяне по приказу Моисея праздникъ Пасхи, котрый есть образомъ Пасхи христїяньскои: бо якъ Израильтянъ Богъ выпровадивъ черезъ Моисея зъ неволѣ египетскои, такъ и цѣлый рôдъ людскїй выбавленый есть черезъ Христову смерть и воскресенїе зъ неволѣ грѣха.—Агнець, котрый споживали Израильтяне при выходѣ зъ Египта, есть образъ агнця непорочного, Христа, котрый перетерпѣвъ смерть за наше спасенїе.

34. Израильтяне переходять черезъ Червоне море.

Господь самъ провадивъ Израильтянъ, оуказуючи имъ дорогу въ день въ стовпѣ облачнôмъ а въ ночи въ стовпѣ огненнôмъ. Прїйшли отже надъ Червоне море и тамъ розложили ся таборомъ.

Фараонъ жалувавъ, що выпустивъ Израильтянъ. Взявши возы, ѣздцѣвъ и все войско свое, пôгнавъ за ними, и пôдъ

вечеръ дôгнавъ ихъ въ таборѣ надъ моремъ. Коли Израильтяне побачили Египтянъ по-за собою, налякали ся дуже, и кликали до Господа. Мойсей сказавъ имъ: „Не бойте ся, Господь васъ оборонить!“ И самъ взывавъ до Господа Бога о помôчь. Тогды то стовпъ, що ишовъ бувъ передъ Израильтянами, ставувъ помежи ними а Египтянами, присвѣчуючи первымъ, а морочачій темнотою вторыхъ. На приказъ божій Мойсей пôднѣсъ палицю свою и простеръ руки надъ море. И о чудо! розступила ся вода и стояла по обохъ бокахъ яко муръ; а вѣтеръ горячій осушивъ дно морске. Ишли отже Израильтяне сухою ногою черезъ середину моря.

Коли свитало, загнали ся Египтяне за Израильтянами ажь въ середину моря. И рекъ Господь до Мойсея: „Простри руку твою надъ море!“ Я коли простеръ руку свою надъ море, збѣгли ся назадъ воды, и затопили возы, ѣздцѣвъ и все войско Фараонове, такъ що анѣ одéнъ зъ нихъ не оставъ ся. Вызволивъ отже Господь въ той день чудеснымъ способомъ Израильтянъ зъ рукъ Египтянъ. И боявъ ся народъ Господа, и увѣривъ Ему и Мойсееви, слузѣ Его.

Переходъ черезъ море Червоне есть образъ св. Крещенія. Якъ Израильтянъ только той переходъ чудесный могъ спасти зъ рукъ Египтянъ: такъ и для кождого человѣка нема Спасенія, если не перейде черезъ воду крещенія т. е. єли не окреститъ ся.

35. Чудеса божіи въ пустыни.

Мойсей, перейшовши зъ Израильтянами черезъ Червоне море, вывѣвъ ихъ въ пустыню, де для себе не находили жадного корму. Нарѣкали отже на Мойсея, мовлячи: „О кобы мы были померли въ земли египетской! Тамъ было намъ

добре, коли мы сидѣли надъ горшками мяса, и ѣли хлѣбъ до сыта! Вывѣвъ-есь насъ на сю пустыню, абы-смо всѣ зъ голоду померли!“ Господь, замѣсть щобы ихъ карати, ласкаво и милостиво рекъ до Мойсея: „Чувъ-емь нарѣкане Израильтянъ; кажи имъ: Въ вечеръ будете ѣсти мясо, а рано насытите ся хлѣбомъ, и спознаете, що Я есмь Господь Богъ вашъ.“ Стало ся отже въ вечеръ, що злетѣли перепелицѣ и прикрыли весь таборъ, и легко можна было ихъ ло-

вити. Ра́но жь бѹла̀ пѹсты́нѧ дрôбны́ми бѣлыми зе́рнами ꙗкъ-бы росо́ю прикры́та. Израильтѧ́не збира́ли тоти̑ зе́рна, и оні̑ смакѹва́ли имъ ꙗкъ бѣлый хлѣбъ зъ ме́домъ. Тымъ хлѣбомъ, котры́й ма́нною зва́ли, живи́въ Го́сподь Богъ Израильтѧ́нъ че́резъ со́рокъ лѣтъ, ажь по́ки не прїйшлѝ до грани́ць землѣ̀ хананѐйскои.

По ꙗкôмсь часѣ̀ розложи́въ сѧ на́рôдъ израи́льскій та-бо́ромъ на и́ншôмъ мѣсци пѹсты́нѣ, де не бѹло воды̀, щобы̀ напи́ти сѧ. Ропта́въ зновъ на́рôдъ про́тивъ Мойсе́ѧ. Рекъ о́тже Го́сподь до не́го: „Возьмѝ па́лицю въ рѹ́кѹ твою̀, и идѝ на горѹ̀ Хо́ривъ, и оуда́рь въ скалѹ̀, а вы́плыне зъ не́и вода̀.“ Оучини́въ такъ Мойсе́й, — и въ тôй хвѝли вы́плыло бога́то воды̀, и всѣ̀ ма́ли подоста́ткомъ до питѧ̀.

Ма́нна есть о́бразомъ свѧто́и та́йны Ѥвхари́стї̈ѣ, котро́ю насъ Богъ живи́ть щоде́нно; вода̀ жь зô скалы̀ выплыва́юча предъобра́зѹе бога́ти̑ ла́ски, котри̑ Богъ на насъ въ свѧты́хъ та́йнахъ злива́е.

36. Го́сподь дае де́сѧть за́повѣдей на горѣ̀ Сина́и.

Тре́тього мѣ́сѧцѧ по вы́ходѣ зъ Ѥги́пта прїйшлѝ Израильтѧ́не до горы̀ Сина́и и розложи́ли сѧ тамъ табо́ромъ (обо́зомъ). Мойсе́ѧ заклика́въ Го́сподь на горѹ̀, и сказа́въ до не́го: „Скажешь Израильтѧ́намъ: Видѣли-сте самѝ, щомь оучини́въ Ѥгиптѧ́намъ, и ꙗкъ стара́нно ꙗ васъ хорони́въ. Колѝ бѹ́дете слѹ́хати го́лосѹ мо́го, и держа́ти мôй завѣтъ (мою̀ оумо́вѹ зъ ва́ми), бѹ́дете моимъ вы́браны́мъ на́родомъ.“ Мойсе́й передáвъ на́родови всѣ̀ слова̀, котри̑ Го́сподь сказа́въ, а весь на́рôдъ вôдповѣ́въ одномышле́нно: „Все зро́бимо, що Го́сподь приказа́въ.“ Ѧ колѝ Мойсе́й вістѹпи́въ зновъ на горѹ̀, сказа́въ емѹ̀ Го́сподь: „Идѝ до на́рода, и освѧтѝ его̀ ны́нѣ и за́втра, и най бѹ́дѹть гото́ви̑ на день тре́тій. Назначѝ грани́цю на́родови о́коло горы̀, щобы̀ не встѹпа́ли на горѹ̀. Ѧ колѝ трѹба̀ зачнѐ гѹдѣ́ти, тогдѝ най присттѹпа́ть къ горѣ!“

Колѝ засвита́ло ра́но на тре́тій день, поча́ло гремѣ́ти и блы́скати стра́шно. Зъ горы̀ вы́стѹпивъ дымъ ꙗкъ зъ пе́чи, всѧ гора̀ трѧсла̀ сѧ, ꙗкъ бы въ огнѝ стоѧ́ла. Го́лосъ

трубы що-разъ больше розлягавъ ся, а народъ, будучи въ таборѣ, боявъ ся дуже. Мойсей привѣвъ его до подножа горы насупротивъ Господа, а той мовивъ сесѝ слова:

„Я есмь Господь Богъ твой, котрый вывѣвъ тебе зъ Египта, зъ дому неволѣ.

I. Не будуть тобѣ иншѝ Богѝ окромъ мене.
II. Не возьмешь имени Господа Бога твого надармо.
III. Памятай, щобысь день святый святивъ.
IV. Чти отца твого и матѣрь твою, щобысь довго живъ, и щобъ тобѣ добре вело ся на земли.
V. Не убій.
VI. Не любодѣй (не чужоложь).
VII. Не крадѝ.
VIII. Не свѣдчѝ ложно напротивъ ближнього твого.
IX. Не пожелай жены ближнього твого.
X. Не пожелай дому ближнього твого, нѣ поля его, нѣ вола его, анѣ худобины его, анѣ нѣчого, що есть власностію ближнього твого."

Зо страхомъ и трепетомъ стоявъ подъ горою народъ

и заклйкавъ зъ поклóномъ: „Все, що Гóсподь приказáвъ, оучинимò!“ Щобы нарôдъ оукрѣпити въ єгò нáмѣрѣ, збу-довáвъ Мойсéй пôдъ горóю óлтарь и принѣсъ на нѣмъ жéртву. Половйну крóви вылявъ на óлтарь, а другою поло-вйною окропйвъ нарôдъ, говорячй: „То єсть кровь завѣта, котрый заключйвъ Гóсподь зъ вáми на тыхъ словáхъ.“

37. Золотый тéлець.

Зновъ взôйшóвъ Мойсéй на гору и пробувáвъ тамъ сóрокъ днѣвъ и сóрокъ нóчей въ розмóвѣ зъ Гóсподомъ. Потôмъ Гóсподь давъ єму двѣ тáблицѣ камѣннû, на ко-трыхъ булй написанû дéсять зáповѣдей бóжихъ.

Я колй нарôдъ видѣвъ, що Мойсéй такъ дóвго не вертáвъ зъ горы, сказáвъ до Аарона: „Здѣлáй намъ богй, щобы ишлй пéредъ нáми, бо не знáємо, що стáло ся зъ Мойсéємъ!“ И сказáвъ до нихъ Аáронъ: „Заберѣть за-ушницѣ золотû зъ оушéй жѣнокъ и доньóкъ вáшихъ и при-несѣть ихъ до мéне!“ Надъ сподѣване принéсли заушницѣ золотû до Аарона, зъ котрыхъ вôнъ вылявъ телцà золотóго, и збудовáвъ жертôвникъ пéредъ нимъ. И встáвши рáно, приносили єму жéртву, ѣли, пили, грáли и танцювáли на спóсôбъ погáнъ.

Вернувъ ся Мойсéй зъ горы, несучи двѣ тáблицѣ зъ зáповѣдями въ рукáхъ своихъ. Я колй зближйвъ ся до табóру, оучувъ крики нáрода; а побáчивши телцà и танцѣ, розгнѣвавъ ся дуже, и кйнувъ тáблицѣ до землѣ, и по-тóвкъ ихъ. И пôрвáвши телцà, спалйвъ и сокрушйвъ єгò на пóрохъ. Зганйвъ такóжь Аарона за грѣхъ той велйкій, и сказáвъ до сынôвъ Лéвія[1]): „Припояшѣть мечѣ и идѣть вôдъ ворôтъ до ворôтъ чéрезъ серéдину табóру и оубивáйте кóждого, хто покланяє ся тéлцеви.“ Оучинйли сыны Лéвія такъ, якъ имъ приказáвъ Мойсéй, и лягло въ той день близько 3.000 люда.

---

[1]) Поколѣнє Левія зôстало Гóсподу вѣрне и не покланяло ся телцеви.

А коли надойшовъ другій день, вернувъ ся Мойсей до Господа на гору, и моливъ ся сердечно, щобы Господь простивъ провину народови. Господь выслухавъ молитву его, и Мойсей вытесавъ двѣ таблицѣ новй, на котрыхъ Господь на ново написавъ десять заповѣдей. Коли Мойсей вернувъ зъ горы зъ таблицями въ рукахъ своихъ, побачили, що лице его яснѣе и нѣбы сонце промѣнить ся, и бояли ся приступити близько до него.

38. Построене святынѣ (скинїѣ).

Израильтяне до сего часу не мали назначенои святынѣ, въ котрой воддавали бы Господу Богу поклонъ, и не мали також окремѣшнихъ священикôвъ. Набожнй праотцѣ ихъ приносили жертвы Господу разъ на сѣмъ, другій разъ на иншôмъ мѣсци. Начальники або отцѣ поодинокихъ родинъ самй сповняли урядъ (чинъ) священичїй. Вôдъ теперь тое мало бути инакше.

Въ часѣ якъ Мойсей сорокъ днѣвъ на горѣ пробувавъ, давъ ему Господь приписы якъ найточнѣйшй що до святынѣ и служби божои, котру мавъ завести для народа израильского. Збудовавъ вôнъ въ тôй цѣли святыню, яка була вôдповѣдна тому безперестанному скитаню (мандрôвцѣ) народа израильского въ пустыни. Бувъ то наметъ (скинїя) святый, котрый можь було легко зложити и розложити. Мойсей зробивъ его зъ стовпôвъ и дощокъ зъ дерева негнїючого, — на 30 локотъ довгій, 10 высокій и 10 широкій. Дощки обтягнувъ золотомъ, и сперъ на серебряныхъ ногахъ; цѣлу будову накрывъ зъ верха кожами а внутрь дорогоцѣнными опонами. На опонѣ внутрь намета горѣ выткані булй херувимы, пальмы и цвѣты. Передъ входомъ до намета висѣла завѣса зъ дорогоцѣннои матерїѣ. Друга майже така сама завѣса дѣлила скинїю на двѣ части: перша бôльша называла ся „Святая", а друга за завѣсою менша „Святая Святыхъ".

Въ Святая Святыхъ стоявъ кивотъ завѣта, т. є. скриня, котру зъ середины и зъ верха обтягнувъ найчи-

стѣйшимъ золотомъ, а на чотырохъ оуглахъ подававъ золотіи кольца и позолоченіи дручки, щобы можь було скриню легко переноситы. До скринѣ вложивъ двѣ таблицѣ (скрижали) зъ заповѣдьми божими. Скриня звала ся за-для того кивотомъ (скринею) завѣта (оугоды). Скриня та накрыта була золотою плытою, на котрôй по обохъ сторонахъ поставивъ херувимôвъ, лицемъ до себе оберненыхъ: оніи осѣняли скриню своими крылами.

Въ „Святая" поставивъ по однôй сторонѣ стôлъ (трапезу), обтягненый золотою бляхою, на котрôмъ кладено хлѣбы, числомъ 12, зъ муки якъ найбѣлѣйшои и неквашенои (прѣсніи хлѣбы), а побôчь хлѣбôвъ стояла чаша зъ виномъ. По другôй сторонѣ стоявъ въ святыни свѣчникъ зъ 7 раменами, на котрыхъ горѣли лямпы, наповненіи найчистѣйшимъ олѣемъ. На послѣдокъ поставивъ въ нѣй по серединѣ золотый жертôвникъ, на котрôмъ що-дня палило ся дуже пахуче кадило.

Наоколо скиніѣ збудовавъ Мойсей притворъ (дворъ, присѣнокъ), поставивъ въ нѣмъ мѣдяный жертôвникъ, призначеный для жертвъ паленыхъ; тутъ були такожь мѣдяніи оумывальницѣ для священикôвъ. — Коли все вже було готове, и Мойсей на приказъ божїй помазавъ олѣемъ скриню завѣта и всѣ начиня въ нѣй, щобы ихъ посвятити, тогды покрывъ облакъ святыню, а хвала Господа наповнила еѣ. Вôдъ сего часу выбравъ собѣ Господь въ тôй святыни свôй пробутокъ, межи двома херувимами. Коли хотѣвъ Мойсей бесѣдувати зъ Господомъ, оудававъ ся на тое мѣсце, щобы довѣдати ся о воли божѣй.

39. Оулядженє служби божои.

На приказъ божїй оуладивъ Мойсей различніи жертвы. Одніи зъ нихъ були кроваві; до того брали худобу безъ сказы (безпорочну), волы, вôвцѣ, агнцѣ, козы и голубы. Другіи жертвы були безкровніи: зъ хлѣба, соли, кадила, олѣю и вина. Одніи и другіи жертвы були або жертвами цѣлопалена (всесожженїя), котріи зовсѣмъ спалювали ся на жер-

го̂вникꙋ̀, въ честь и сла́вꙋ бо́жꙋ (же́ртвы похва́льнѣ̑),—або̀ такѣ̑, зъ котры́хъ однꙋ̀ часть пале́но, а про́че спожи́вано: онѣ̑ приноси́ли ся на те, щобы̀ зложи́ти Бо́гꙋ пода́кꙋ за ла́ски оде́ржанѣ̑, або̀ проси́ти о новѣ̑, або̀ щобы̀ очи́ститись во̂дъ грѣхо̂въ.

Мойсе́й оула́дивъ пото̂мъ свя́та Госпо́днѣ̑: 1) Па́схꙋ або̀ Великдень. Зако́лювали въ той пра́зникъ Израильтя́не а́гнця (ягня̀) чи́стого, зъ не́го мя́со споживали, и че́резъ сѣмь днѣвъ ѣли прѣсны́й хлѣбъ, на па́мяткꙋ вы́ходꙋ зъ землѣ̀ єги́петскои. Я въ 7 ты́жднѣвъ пото̂мъ святкꙋва́ли: 2) Зеле́нѣ̑ Свя́та (пятьдеся́тницю), свя́то зако́на, с. є. на па́мяткꙋ зако́на да́ного на горѣ̀ Сина́йско̂й. Въ свя́то то́є приноси́ли Израильтя́не въ же́ртвꙋ первенцѣ̀ жни́ва. 3) Свя́то кꙋ́чокъ, оустановле́не на па́мяткꙋ, якъ Израильтя́не че́резъ пꙋсты́ню ишлѝ до землѣ̀ обѣ́цянои, и томꙋ̀ въ то́є свя́то ме́шкали Израильтя́не въ наме́тахъ зъ галꙋ́зя. Найторжественнѣ́йшїй и найсвятѣ́йшїй пра́зникъ бꙋвъ: 4) День примире́ня (або̀ сꙋ́дный день). Въ сей день чини́ли покꙋ́тꙋ. Найвы́сшїй свяще́никъ жертвова́въ те́лця за грѣхѝ свой, а козла̀ за грѣхѝ на́рода. Я взя́вши кровь те́лця и козля́ти и кади́льницю, входи́въ за засло́нꙋ въ Свята́я Святы́хъ, кади́въ около кивота завѣ́та, и кропи́въ то́ю кро́вїю на очи́щене грѣхо̂въ на́рода.

На послѣ́докъ посвяти́въ Мойсе́й на при́казъ Го́спода Яарона на найвы́сшого свяще́ника, сыно̂въ єго̀ на свяще́нико̂въ, а про́чихъ зъ поколѣ́ня Ле́вїя посвяти́въ на слꙋ́гꙋ святы́нѣ Го́спода. Яаронъ носи́въ свяще́ничѣ̑ о́дежи: ри́зꙋ (одѣжь) зъ си́ного висона, бога́то вышиванꙋ зо́лотомъ и пꙋрпꙋ́рою (багряни́цею), котро́и спо̂днїй рꙋбе́ць (оме́ты) бꙋвъ оукраше́ный га́рно вышиваными я́блоками и золоты́ми дзво̂ночками. Пове́рхъ то́и ри́зы мавъ дрꙋ́гꙋ ри́зꙋ, нара́менникъ, котрꙋ̀ стяга́въ по́ясомъ: да́льше мавъ нагрꙋ́дникъ, вы́саджений 12 дорогоцѣ́нными ка́меня́ми, на котры́хъ вы́рѣзанѣ̑ бꙋлѝ имена̀ 12 поколѣнь изра́ильскихъ; внꙋтрь то́го написанѣ̑ бꙋлѝ тотѣ̑ слова̀: „Наꙋ́ка и Пра́вда." На головѣ̀ мавъ Яаронъ ми́трꙋ дорогоцѣ́ннꙋ, на котро̂й сїя́ла золота̀ бля́ха зъ на́дписїю: „Святы́ня Госпо́дня." Мойсе́й вы́ливъ олѣ́й на го́ловꙋ Яароновꙋ, намасти́въ єго̀ и посвя-

тивъ. Коли вôдтакъ сыны его и Левиты також были посвячени, приступивъ Аронъ до жертôвника и принѣсъ жертву, почѣмъ простеръ руки свои и благословивъ нарôдъ. А ото огонь зъ неба, вôдъ Господа зôсланый, спаливъ жертву, котра была на жертôвнику. Коли се нарôдъ побачивъ, славивъ Господа, упавши на лице.

Богослуженe Израильтянъ было передъображенемъ богослуженя христіянского. Жертвы кровави старого завѣта предсказовали кроваву жертву Іисуса Христа на крестѣ; а жертвы безкровни предсказовали жертву безкровну нового завѣта, с. е. святу Литургію, черезъ котру мы стаемо ся участниками ласкъ заслуженыхъ намъ смертію Іисуса Христа.

40. Высланe на звѣды.

Другого року по выходѣ зъ землѣ египетской рушили Израильтяне вôдъ горы Синайской и ишли дальше. А было самыхъ мужѣвъ 600.000, кромѣ женъ и дѣтей. Коли приближили ся къ земли обѣцяной, Мойсей пôславъ напередъ 12 мужѣвъ, межи ними Іисуса Навина[1]) и Халева, щобы оглянули землю хананейску, яка есть. По 40 дняхъ вернули ся высланники тоти, и показували цѣлому народови овочѣ той землѣ. Зъ-вôдтамъ принесли они одну галузь грозна винного, котру два чоловѣки несли на дручку. Крôмъ того набрали також гранатныхъ яблокъ и фіґъ (смоквъ) зъ тамтого мѣсця. О земли же тôй оповѣдали: „Справдѣ, тота земля течѐ медомъ и молокомъ, але мешканцѣвъ мае дуже сильныхъ и мѣста велики и мурованѝ. Видѣли мы людей высокого зросту, нѣбы великанôвъ, до котрыхъ прирôвнанѝ здавали мы ся малыми якъ саранча.“ Учувши тое нарôдъ, почавъ нарѣкати на Мойсея и Арона. Дармо Іисусъ Навинъ и Халекъ, котри огдядали сю землю, старали ся успокоити нарôдъ: глота народа кричала тымъ голоснѣйше, и закирала ся убити ихъ камѣнями.

Тогды рекъ Господь до Мойсея: „Докижь то буде Менѣ докоряти нарôдъ мôй и не буде вѣрити помимо тыхъ чудесъ, що чинивъ-емь передъ ними? Ударю отже

[1]) Іисуса сына Навы.

ихъ моровóю смéртїю и выгублю, а тебѣ̀ зрóблю кнѧзéмъ надъ нáродомъ сильнѣ́йшимъ, нежéли сей єсть." Мойсéй моли́въ сѧ до Гóспода за ни́ми: „Вôдпусти̇, мóлю, грѣхъ нáрода тóго по великости милосéрдїѧ Твоéго." На тóє вôдпусти́въ Гóсподь грѣхъ нáрода, áле казáвъ сказáти Израильтѧ́намъ: „Всѣ, щò-сте нарѣкáли на Мéне, не вôйдéте до землѣ́ обѣцѧной, крôмъ Їисуса Нави́на и Халéва; ажь сынôвъ вáшихъ введу̇, абы̀ ви́дѣли зéмлю, котрà вамъ не сподóбала сѧ. Бýдуть однáкожь и онѝ скитáльцѧми въ пустыни чéрезъ сóрокъ лѣтъ, ажь пóки не зôгнї́ють тамъ трупы отцѣ́вскѝ."

Въ тôй хвили всѣ дéсѧть мужѣвъ, котрыхъ выславъ бувъ Мойсéй на звѣ́ды, и котрѝ нáрôдъ до рóпоту привéли, оупáли на зéмлю и помéрли нáглою смéртїю.

41. Бунтъ и кáра.

Незадóвго потôмъ стáло сѧ, щò збунтовáли сѧ прóтивъ Мойсéѧ три мужѣ́ израйльскѝ: Кóрей, Дáтанъ и Авирóнъ, зъ 250 левитами. Онѝ захотѣ́ли бýти свѧщéниками и сказáли до Мойсéѧ и Аáрона: „Чи-жь не весь нáрôдъ єсть свѧтый? ꙗкимъ же прáвомъ выноситѐ сѧ по-надъ бóжїй нáрôдъ?" Колѝ се оучувъ Мойсéй, сказáвъ до всéи збунтóваной глоты̀: „Зáвтра рáно покáже Гóсподь, котрѝ до нéго налéжать. Возьмѣ́ть же кóждый кади́льницю вáшу и стáньте рáзомъ зъ Аáрономъ пéредъ лицéмъ Гóспода."

Другого днѧ стáнуло 250 мужѣ́въ зъ кади́льницѧми передъ Гóсподомъ, áле тотѝ три, щò збунтовáли нáрôдъ, зôстáли въ намéтахъ. Пôслáвъ óтже Мойсéй, щобы̀ ихъ закликати, але онѝ вôдповѣ́ли: „Не пôйдéмо." Тогды̀ пôйшóвъ Мойсéй зъ нáродомъ до нихъ, велѣ́въ нáродови вôдступи́ти вôдъ намéтôвъ сихъ людéй безбóжныхъ, и сказáвъ: „Колѝ онѝ зги́нуть звычáйною смéртїю, се бýде знакóмъ, щò менѐ Богъ не пôслáвъ. Але колѝ Гóсподь оучини́ть новѐ чудо, и землѧ̀ пожрѐ ихъ, то спôзнáєте, щò согрѣши́ли прóтивъ Гóспода." Лéдве перестáвъ мóвити, ажь тутъ розступи́ла сѧ землѧ̀ пôдъ ногáми тыхъ трьохъ бунтôвникôвъ и пожéрла ихъ

зъ наме́тами и зо всѣмъ ихъ майно́мъ. То́го само́го часȣ̀ зо̂йшо́въ ого́нь во̂дъ Го́спода, и оубивъ 250 мȣжѣвъ, котрѝ принесли же́ртвȣ кадѝла Го́сподȣ.

Щобы̀ такимъ заворȣшенямъ разъ на все положити коне́ць, рекъ Го́сподь до Мойсе́я: „Возьмѝ во̂дъ всѣхъ нача́льниковъ 12 поколѣнь по па́лици, и ко́ждого имя̀ напишѝ на па́лици его̀. Тотѝ 12 па́лиць поста́вишь въ святы́ни Го́спода. Котро́го зъ нихъ вы́берȣ на свяще́ника, то́го па́лиця зацвитѐ." Мойсе́й оучинѝвъ, що приказа́въ Го́сподь. На дрȣгій день во̂йшо́въ Мойсе́й до святы́нѣ, и знайшо́въ, що па́лиця Ааро́нова зацвѝла, листе и о́вочь вы́дала. Всѣ во̂добра́ли свои па́лицѣ, а па́лицю Аа́роновȣ приказа́въ Богъ схова́ти до свято́и скринѣ (киво́та) на па́мяткȣ, щобы̀ не бȣло̀ въ на́родѣ спо́рȣ о свяще́ньство̀.

42. Ѡомнѣне Мойсе́я и мѣдяный вȣжь (змій).

При ко̂нцѝ мандро̂вки на́рода израильского неста́ло воды̀, и нарѣка́ли знов на Мойсе́я. Тогды̀ Го́сподь приказа́въ Мойсе́еви, щобы̀ оуда́ривъ па́лицею въ ска́лȣ, якъ то́е оужѐ бȣвъ пе́рше оучинѝвъ. Мойсе́й оуслȣ́хавъ прика́зȣ Го́спода, взявъ па́лицю, котра̀ бȣла̀ въ свято̂й скрини пе́редъ лице́мъ Го́спода, и скли́кавъ Израильтя́нъ пе́редъ ска́лȣ, що стояла пе́редъ ними. Оусомнѣвъ ся одна́кожь Мойсе́й зъ Аа́рономъ, чи змо́же то́го разȣ̀ добȣ́ти зо скалы̀ во́дȣ? Во̂нъ по̂днѣсъ рȣкȣ и оуда́ривъ двѣчи па́лицею въ ска́лȣ. Допе́рва за дрȣгимъ разо́мъ вы́йшла вода̀ обильно изъ скалы̀, такъ що пивъ до сы́та весь на́ро̂дъ и хȣдо́ба. Не подо́бало ся одна́ко Го́сподȣ семнѣне Мойсе́я и Аа́рона, и рекъ до нихъ: „Поне́же не вѣрили-сте Менѣ, не во̂йде́те до землѣ̀ обѣцяной."

Не до́вго пото̂мъ наскȣ́чили собѣ̀ Израильтя́не то́е безъоуста́нне скитане въ пȣсты́ни, и поча́ли знов ропта́ти про́тивъ Го́спода и Мойсе́я. Прото́е допȣсти́въ Богъ на нихъ ѣдкѝ змїѣ, котры́хъ оукȣ́шене бȣло̀ смертоно́сне. Дȣже мно́го зо̂ста́ло оукȣ́шеныхъ, и поме́рло тяжко́ю сме́ртїю. Колѝ се на́ро̂дъ поба́чивъ, прїйшо́въ розка́яный до Мойсе́я и рекъ: „Ѡогрѣшѝли мы, що ропта́ли про́тивъ Го́спода и тебѣ̀.

Просѝ, щобы̀ вôдоймѝвъ Гóсподь вôдъ насъ змїѣ." Мойсе́й, невтóмный въ любóви и терпели́вости, моли́въ ся зъ ни́ми. И рекъ Гóсподь до Мойсе́я: „Зробѝ мѣдяного вужà (змїя̀), и вы́стави егò на дéревѣ; кóждый укýшеный, котры́й гля́не на нéго зъ вѣрою, бýде жи́ти." Мойсе́й такъ зроби́въ, и всѣ укýшенû, котрû на нéго гля́нули, булѝ уздоровленû.

Змїй мѣдяный предъобрáзувавъ Їисуса Христà на крестѣ розпятого; всѣ, що въ нéго вѣрять, спасáють ся вôдъ смéрти, завдáнои намъ чéрезъ дїявола.

43. Послѣднû словà Мойсе́я и смерть.

Прїйшлѝ днѣ, въ котры́хъ Мойсе́й мавъ вже розстáти ся зъ нáродомъ свои́мъ. Рекъ óтже Гóсподь до нéго: „Положѝ рýку свою̀ на Їисуса Навѝна пéредъ всѣмъ нáродомъ, щобы̀ вôдъ тепéрь емý повинувáвъ ся." Учини́въ Мойсе́й, якъ емý приказáвъ Гóсподь, и сказáвъ до нáрода тотû послѣднû словà: „Близькû сутъ днѣ смéрти моéи, и не перейдý Йордáнъ; áле вы егò перестýпите и посядете зéмлю дóбру. Стережѣть ся, щобы̀ вы нѣкóли не забýли о завѣтѣ (угóдѣ), котры́й заключи́ли вы зъ Гóсподомъ вáшимъ. Любѣть Гóспода Бóга зъ всегó сéрця, зъ всéи душѣ и зъ всѣхъ силъ вáшихъ. Памятáйте, що васъ Гóсподь провáдивъ въ пусты́ни чéрезъ 40 лѣтъ, що васъ корми́въ и ховáвъ, якъ отéць сы́на свогó. Хоронѣть всѣ словà Егò въ сéрцю вáшôмъ, розмышля́йте надъ ни́ми зъ дѣтьмѝ вáшими. Сповня́йте зáповѣди бóжû: тогды̀ бýде благослови́ти васъ Богъ во всѣмъ. Колѝ жь не услýхаете гóлосу Гóспода, тогды̀ спáде проклятє на васъ."

Предсказáвъ такóжь нáродови: „Гóсподь пôшлè вамъ прорóка, подôбного менѣ: тóго мáете слýхати." Поблагослови́вши всѣхъ, вступи́въ на горý Нававъ. Тутъ показáвъ емý Гóсподь всю зéмлю хананéйску и сказáвъ: „То есть земля̀, котрý я обѣцявъ дáти Авраáмови, Исаáкови и Якову. Ты ви́дѣвъ еѣ очи́ма свои́ми, áле не вôйдéшь до нéи." И умéръ тамъ щасли́во Мойсе́й, мáючи 121 лѣтъ вôдъ рóду. По нѣмъ плáкали Израильтя́не чéрезъ три́цять днѣвъ.

Дѣлъ другій.

Занятє землѣ обѣцянои и правленє судіѣвъ.

(Вôдъ Іисýса Навúна до Сау́ла 1450—1100.)

44. Вхôдъ до обѣцѧнои землѣ.

По смéрти Мойсéѧ мóвивъ Гóсподь до Їисȣса Навúна: „Встань и перепрáвь сѧ чéрезъ Їордáнъ! Ꙗкъ бȣвъ ꙗ зъ Мойсéемъ, такъ бȣдȣ зъ тобóю." Вставши óтже рáно, рȣшивъ нарôдъ до Їордáнȣ, а свѧщéники нéсли кивóтъ завѣта пéредъ нимъ. Ꙗ колú встȣпили въ Їордáнъ, котрóго корыто бȣло въ той часъ высóко наповнéне, розстȣпила сѧ водà, и весь нарôдъ перейшóвъ чéрезъ сȣхè корыто и розложúвъ сѧ табóромъ напрóтивъ мѣста Їерихóнȣ. Тȣтъ обходúли Израильтѧне свѧто Великóдне и ѣли óвочѣ тóи землѣ. Мáнна перестáла тогды пáдати.

Їерихóнъ бȣлò мѣсто оукрѣплéне и залóгою сúльно обсаджéне. Нарôдъ не мавъ вôдвáги брáти егò присту̂помъ. Але Гóсподь рекъ до Їисȣса Навúна: „Возьмѣть скрúню завѣта и обходѣть зъ нéю мѣсто чéрезъ шѣсть день по рáзȣ. Се-

мого дня обойдѣть сѣмь разôвъ: за семымъ же разомъ най затрублять священики въ трубы, народъ весь най закричить тогды крикомъ великимъ, а оупадуть муры мѣста до основы." Іисусъ Навинъ оучинивъ, якъ Господь приказавъ, и обходили мѣсто черезъ сѣмь днѣвъ. А коли священики семого дня при семôмъ обходѣ затрубили въ трубы, муры мѣста оупали, такъ що Израильтяне взяли мѣсто безъ великого труда.

По великихъ, лютыхъ борбахъ занявъ Іисусъ Навинъ поволи всю землю, и подѣливъ єѣ жеребомъ (льосомъ) межи 12 поколѣнь, на котрû Израильтяне дѣлили ся ведля 12 сынôвъ Якововыхъ[1]). Такъ сповнила ся обѣтница, котру Господь давъ праотцямъ Израильтянъ.

45. Оустановлене судїѣвъ.

Доки жило тото поколѣне, що було выросло въ пустыни и що дивило ся на чудеса Господнû, котрû чинивъ Мойсей и Іисусъ Навинъ, доти служили Израильтяне Господу. Нове поколѣне, що насупротивъ волѣ Господа Бога позаходило въ супружества зъ поганьскими народами вкругъ округû живучими, попало въ балванохвальство (идолопоклоньство) и въ всякû грѣхû. За кару вôддававъ ихъ Господь Богъ въ руки ворогôвъ, а се приводило ихъ, хоть лишень на часъ короткїй, до розкаяня и навернення до Господа Бога. Коли жь навертали ся до Бога, тогды Богъ покликувавъ зъ-помежи нихъ хоробрыхъ мужѣвъ, званыхъ судїями, котрû ихъ высвободжали зъ рукъ ворогôвъ и судили ведля закона божого. Такими хоробрыми мужами булû: Варакъ, Гедеонъ, Іефтай и Сампсонъ, котрый бувъ дуже сильный, и иншû. Найславнѣйшїй же зъ нихъ бувъ Гедеонъ.

Гедеонъ бувъ сыномъ простого Израильтянина, и живъ въ тôмъ часѣ, коли Господь Богъ за кару давъ Израильтянъ въ руки Медїянитôвъ. Тотû приходили що-року въ часѣ жнивъ, и забирали и нищили все, що було на поли. Придарило ся, що, коли прїйшло зновъ жниво, молили Изра-

---

[1]) Поколѣне Левія не достало жадноѣ частки землѣ, оно оутримовало ся зъ десятины плодôвъ цѣлоѣ землѣ; за то отримали два сыны Іосифовû, Ефремъ и Манассія, яко особнû поколѣня, частки землѣ.

ильтане Господа Бога о помôчь противъ Медїанитôвъ. Пôславъ отже Господь ангела до Гедеона, котрый самè тогды збôже оу вôтца свого молотивъ и чиcтивъ, абы его скрыти передъ Медїанитами. Оуказавъ ся ему ангелъ Господень и рекъ: „Иди и выбави Израиля зъ рукъ Медїанитôвъ. Я буду зъ тобою, и побєшь Медїанитôвъ, якъ одного мужа."

Небавкомъ потôмъ перейшли Медїаниты Іорданъ зъ дуже великимъ вôйскомъ и розложили ся таборомъ въ долинѣ. Духъ Господень вступивъ въ Гедеона, вôнъ скликавъ Израильтянъ, и зôбрало ся коло него якихъ 32.000 мужѣвъ. Тогды сказавъ Господь до Гедеона: „За богато мужѣвъ маєшь при собѣ, Медїанитôвъ не дамь въ руки ихъ, бо Израильтяне моглй бы чванити ся и казати, що власною силою освободили ся; оголоси длятого вôйску, хто боить ся, най вертає домôвъ." И вернуло ся 22.000, а остало ся лишь 10.000. Але Господь сказавъ знову до Гедеона: „Еще народа за богато, веди ихъ до воды; котрѣ будуть рукою черпати воду и пити, вôддѣли ихъ вôдъ тыхъ, що будуть прихлякати." И было такихъ, що не догоджуючи собѣ черпали рукою воду, лишь 300 мужѣвъ. Господь приказавъ задержати тôлько тыхъ 300 мужѣвъ, мовлячи: „Тыми трьома стами мужѣвъ выбавлю васъ."

Гедеонъ роздѣливъ тыхъ 300 мужѣвъ на 3 вôддѣлы и приказавъ имъ приготовити собѣ трубы и порожнѣ горшкѝ, въ котрыхъ серединѣ булй скрытѣ горѣючѣ походнѣ. И сказавъ до нихъ: „Що я буду робити, тоє и вы робѣть!" Тихцемъ приближили ся онѝ до табору неприятельского зъ трьохъ сторонъ о пôвночи, самè тогды, колѝ Медїаниты въ твердôмъ снѣ лежали, — и вступили въ середину. Ту затрубѣвъ Гедеонъ, кинувъ свôй горнець на землю, и пôднѣсъ въ гору горѣючу походню, кричачи: „Мечь Господень и Гедеонôвъ!" То само оучинили всѣ мужѣ, що зъ нимъ булй. Серєдъ неприятелѣвъ наставъ великїй переполохъ, онѝ зачали тиснутись и оутѣкати, а обернувши мечѣ самѣ напротивъ себе, забивали ся. Довѣдавши ся Израильтяне зъ сусѣднихъ поколѣнь о тôй побѣдѣ, встали якъ оденъ мужь, и забѣгли дорогу Медїанитамъ, такъ що изъ 135.000 лишень 15.000 вернуло до землѣ своеи. Израиль мавъ вôдъ теперь спокôй на много лѣтъ.

46. Любо́вь Ру́ти до своеи свекры.

За часо̂въ, колѝ Израильтѧнами оуправлѧли сꙋдї̈ѣ, бꙋвъ разъ великїй го́лодъ въ краю. Тогды̀ вы̀йшовъ оде́нъ мꙋжь зъ Видлее́мꙋ до землѣ̀ моави́тскои зъ свое́ю жено́ю и зъ двома̀ сына́ми. Имѧ егѡ̀ бꙋло̀ Елимеле́хъ, а жена̀ називала сѧ Ноеминъ. По ко̂лькоху̂ лѣта́хъ оуме́ръ тамъ Елимеле́хъ, а по 10 рока́хъ поꙋмира́ли тако́жь оба̀ сыны̀, котрı̂ пожени́лись бꙋли̇̀ зъ Моавитѧнками. Тогды̀ вы̀брала сѧ Ноеминъ наза́дъ до своеи во̂тчины̀, а еѣ проводи́ли обѣ̀ ей синовı̂: Орфа и Рꙋть.

Колѝ оуйшлѝ вже добрый кꙋсень доро́ги, рекла̀ Ноеминъ до нихъ: „Вернѣ́ть сѧ до ва́шого краю, и на́й Богъ бꙋ́де надъ ва́ми милосе́рдный, такъ ꙗкъ вы бꙋлѝ длѧ ме́не и длѧ мои́хъ сыно̂въ.“ Обѣ̀ пла́чꙋчи го́лосно во̂дповѣ́ли: „Мы не оста́вимо тебѐ и по̂йде́мо зъ тобо́ю до на́рода твого́!“ Але Ноеминъ сказа́ла: „Вернѣ́ть, до́ньки мой, чого́жь ма́ете итѝ зо̂ мно́ю? Ѧ оубо́га, и нꙋжда ва́ша ще бо̂льше менѐ бы грı́зла.“ А оні̀ стали ещѐ бо̂льше пла́кати. Въ-ко̂нцѝ дала сѧ Орфа намо́вити, и попраща́вши свою̀ све́крꙋ, вернꙋла. Рꙋть же оста́ла при све́крѣ, мовлѧчи: „Кꙋды̀ ты по̂йдешь, по̂йдꙋ̀ и ꙗ; тво̂й на́ро̂дъ бꙋ́де мои́мъ на́родомъ, а тво̂й Богъ мои́мъ Бо́гомъ! Де ты оумре́шь, тамъ и ꙗ хочꙋ̀ оумира́ти.“ Ноеминъ не противилась вже ѣ́й, и обѣ̀ по̂йшлѝ разомъ до Видлеемꙋ.

Бꙋвъ вла́сне почато́къ жнивъ, колѝ прı̂йшлѝ до Видлеемꙋ. Рекла о́тже Рꙋть до своеи свекры: „Колѝ ска́жешь, по̂йдꙋ̀ на по́ле и бꙋ́дꙋ збира́ти колосѧ, що ли́шить сѧ по женцѧ́хъ.“ Ноеминъ во̂дповѣла: „Идѝ, до́ню моѧ̀.“ По̂йшла тогды̀ Рꙋть, а Богъ оучини́въ, що по́ле, на котро̂мъ збирала колосе, бꙋло̀ вла́сностїю Вооза, мꙋ́жа бога́того и своѧка Елимелеха. Прийшо́въ во̂нъ самъ то́го днѧ на по́ле, а побачивши Рꙋть спытавъ женцѣвъ: „Чїѧ то невѣста?“ А оні̀ во̂дповѣли: „Есть то та сама̀ Моавитка, що прı̂йшла̀ зъ Ноеми́нею; просила, щобы̀ ѣй позво́лити збира́ти колосѧ за же́ньцѧми, и збирае вже во̂дъ рана на поли, не спочиваючи анѣ̀ хвилѣ.“

Тогды̀ сказа́въ Воозъ ласка́во до Рꙋти: „Слꙋ́хай до-

ню! иди зъ моими слѹгами всюды на поля и збирай колося, бо я приказавъ имъ, щобы не чинили тобѣ нѣякои пакости. Я колй схочешь пôйти, идй до ихъ збанôвъ и пїй." Рѹть поклонила ся емѹ до землѣ и рекла: „Чимъ заслѹжила я собѣ на те, що найшла такѹ ласкѹ въ очахъ твоихъ, бѹдѹчи тѹтъ чѹжою?" И рекъ ѣй Воозъ: „Менѣ сказано все, що ты оучинила свекрѣ своѣй по смерти свого мѹжа. Най же-жь нагородить тебѣ Богъ за оучинокъ твôй." Я потомѹ сказавъ до неи: „Колй прїйде пора обѣдѹ, приходй и ѣджь зъ моими слѹгами!" Сѣла тогды зъ женцями до обѣдѹ, и ѣла, що ѣй давали, а рештѹ сховала для свекры. Потомѹ встала, и знову збирала колося ажь до вечера. Воозъ приказавъ еще слѹгамъ: „Оумысно лишайте бôльше колося, щобъ не лякаючись бôльше назбирала."

Вечеромъ вымолотила Рѹть колося, и бѹло три мѣры ячменю; крôмъ того принесла и останки зъ обѣдѹ. И выходила що-дня зъ слѹгами Вооза на поле, ажь поки не зôбрали все збôже.

Не довго потомѹ рекъ Воозъ до Рѹти: „Доню моя, цѣле мѣсто знае, що ты чесна невѣста." И взявъ собѣ еѣ за женѹ. Богъ благословивъ ихъ, и давъ имъ сына, котрого назвали Овидъ. Той бѹвъ отцемъ Їессея, отцà Давидового, зъ котрого родины походивъ Спаситель свѣта.

47. Крѣпкїй Сампсонъ.

Колй Израильтяне на-ново о правдивôмъ Бозѣ забѹли и балванамъ честь вôддавати зачали, вôддавъ ихъ Богъ знову въ рѹки Филистимôвъ, котрî 40 лѣтъ надъ ними панѹвали. Тяжка неволя привела ихъ наконець до опамятаня, онй стали молити ся; и Богъ ихъ выслѹхавъ и зôславъ для ихъ обороны мѹжа, котрый звавъ ся Сампсонъ. Вôнъ бѹвъ Богѹ посвященый, и отримавъ вôдъ Бога надзвычайнѹ силѹ. На знакъ того довженъ бѹвъ не стричи волося. Колй Сампсонъ вырôсъ, хотѣвъ выбрати собѣ женѹ зъ Филистимôвъ. Роднѣ бѹли томѹ противнî, бо не знали, що то вôдъ Господа Бога походило, щобы Сампсонъ тымъ спо-

собомъ дôставъ сѧ мéжи Филистúмôвъ и розпочáвъ дѣ́ло освобóдженѧ Израильтѧ́нъ. Чáсто ходи́въ Сáмпсонъ вôдъ тепéрь до Филистúмôвъ; и придарúло сѧ емȣ̀ разъ въ дорóзѣ, що напáвъ егò молодыи́ левъ. Сáмпсонъ пôрвáвъ льва, роздéръ емȣ̀ пащéкȣ и лиши́въ неживóго. Вертáючись до дóмȣ, оузрѣ́въ въ пащéцѣ оубитого нимъ льва рôй пчôлъ и трóхи мéдȣ. Мѣдъ вы́бравъ, ѣвъ самъ, и принѣ́съ трóхи рóдичамъ, áле нѣчóго не сказáвъ, зъ-вôдки егò мáє. По ıакôмсь часѣ̀ бȣвъ на гостúнѣ оу рóдичей своéи обрȣчéнои, де бȣлò такóжь 30 Филистúмôвъ. Мéжи и́ншими сказáвъ Сáмпсонъ: „Дамь вамъ однȣ̀ зáгадкȣ, котрȣ̀ єсли́ въ семѝ днѧхъ розвѧ́жете, то кóждый зъ васъ дôстáне крáснȣ óдѣжь; а ıакъ нѣ, то вы менѣ̀ стôлько дастѐ. Я ось та зáгадка: Вôдъ ѣдѧ́чого вы́йшло ѣ́джене, вôдъ си́льного солóдке.” Дáрмо ломúли собѣ̀ Филистúмы гóловы: не моглѝ розвѧзáти зáгадки, за-длѧ тóго просúли наречéнои Сáмпсона, щобы̀ вывѣдала сѧ, що она мáє значи́ти. И въ самôмъ дѣ́лѣ оудáло сѧ имъ. Въ означéнôмъ часѣ̀ вôдповѣли: „Що-жь солóдшого надъ мѣдъ, а що сильнѣ́йшого надъ льва?” Сампсонъ догадáвъ сѧ зъ-вôдки онѝ дôзнались: оубивъ 30 и́ншихъ Филистúмôвъ, поздирáвъ óдежи зъ нихъ, и давъ тымъ, що зáгадкȣ розвѧзáли. Розгнѣ́вавши сѧ, вернȣвъ Сáмпсонъ до свóго отцѧ̀: наречéна же егò вы́йшла за и́ншого.

Сáмпсонъ, довѣ́давши сѧ о тôмъ, имúвъ 300 лúсиць, повѧзáвъ ихъ по двѣ за хвосты̀, и кóждôй пáрѣ привѧзáвъ горѣ́ючȣ похóдню; и такъ всѣ загнáвъ на полѧ̀ филисти́мскй. Бȣвъ влáсне часъ жнивъ, всьо ıакъ найкрáсше въ поли стоѧ́ло; колѝ óтже тотѝ лисúцѣ стáли по пóли бѣ́гати, запалúло сѧ мнóго збôжа, а єщѐ бôльше зôстáло подóптане, такъ що Филистúмы великȣ шкóдȣ понéсли. Щобы̀ пôмсти́ти сѧ, напáли Филистúмы на поколѣ́нє юдске, сéредъ котрóго Сáмпсонъ въ печéрѣ скрывъ сѧ, и грозúли, що спȣстóшать всьо, єслѝ имъ Израильтѧ́не Сáмпсона не вы́дадȣть. Зô страхȣ̀ зловúли Израильтѧ́не Сáмпсона, звѧзáли егò посторóнками, и вы́дали егò Филистúмамъ. Оурáдовали сѧ дȣ́же Филистúмы, що мáють Сáмпсона въ рȣкáхъ, áле вскóрѣ тáѧ рáдость обернȣла сѧ въ смȣ́токъ. Сáмпсонъ розôрвáвъ

посторонки, іакъ-бы то нитки волй, хватикъ за щеку ослячу, котра ему злучайно до рукъ попала ся, и оубивъ нею тысячь Филистимôвъ.

Иншого разу довѣдавши ся Филистимы, що Сампсонъ прійшовъ до ихъ мѣста Газы, позамыкали ворота мѣста, щобы его имити. Але Сампсонъ вынявъ ворота, взявъ ихъ на плечи, и вынѣсъ на близьку гору, а самъ пôйшовъ дальше. Теперь стали Филистимы промышляти, іакъ бы Сампсона погубити. Хотѣли довѣдати ся, въ чѣмъ залежить его сила, и оужили къ тому однои невѣсты Филистимки, до котрои дому Сампсонъ ходивъ. Она звала ся Даліда. Та поспытала разъ Сампсона, въ чѣмъ лежить его сила; а вôнъ ѣй сказавъ: „Если мя звяжуть семи свѣжими жилами зо звѣрей, то страчу мою силу и буду слабый, іакъ кождый иншій человѣкъ.“ Коли Сампсонъ разъ оуснувъ, звязала его Даліда, и закликала: „Сампсоне, Филистимы идуть.“ А вôнъ скочивъ, и розôрвавъ жилы іакъ павутину. Другій разъ сказавъ Сампсонъ Далідѣ, що его треба звязати новыми посторонками; иншій зновъ разъ, що треба выкрати зъ его головы 7 колосôвъ, сплести ихъ и вбити до стѣны. Всьо тое робила Даліда, але надармо. Наконець не мôгъ сильный Сампсонъ оперти ся намаганямъ Даліды, и объявивъ ѣй тайну, мовлячи: „По приказу божому не смѣю стричи мого волося, бо іакбы менѣ его хто остригъ, страчу мою силу.“ Зрадувала ся пôдступна Даліда, обстригла ему въ снѣ волосе и приклйкала Филистимôвъ, котрі имивши его переконали ся, що давна сила его опустила. Выкололи ему очи, и завели его въ неволю до мѣста Газы, де ему дали на жорнахъ молоти.

Але зъ часомъ стало ему зновъ рости волосе, а зъ тымъ приростала и его сила. Выпавъ оу Филистимôвъ якійсь празникъ, на котрый много людей посходило ся. Привели тамъ и Сампсона до одного дому, щобы насмѣвати ся зъ него. Сампсонъ знавъ зъ давнѣйшихъ часôвъ будôвлю того дому, просивъ проте свого провôдника, щобы позволивъ ему оперти ся о два стовпы, на котрыхъ цѣлый той дôмъ спочивавъ. Дôмъ бувъ переповненый, на самôмъ верху стояло бôльше іакъ 3.000 людей. Сампсонъ,

ставши межи обома стовпами, зôтхнувъ до Бога: „Господи, помяни мя днесь, и дай менѣ разъ еще давну силу!“ Теперь потрясъ обома стовпами такъ сильно, що дôмъ завалився и упавъ на всѣхъ, що тамъ были, и ихъ побивъ. Тай сильный Сампсонъ погибъ разомъ зъ неприятелями своими и неприятелями божими, котрыхъ при смерти далеко бôльше побивъ якъ за житя.

Не годить ся, тайны другого на тое ужити, щобы его знищити.
Небезпечно есть довѣряти тому, хто вже разъ спроневѣривъ ся.
Не досыть мати силу тѣла; треба также мати силу духа и розвагу.

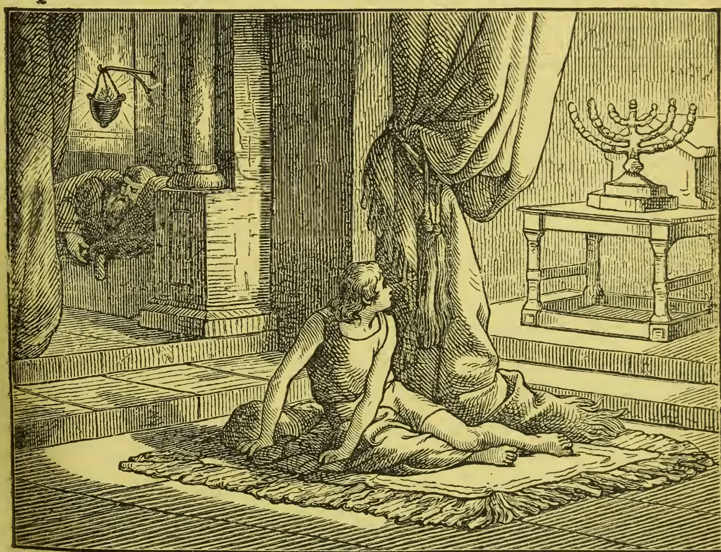
48. Самуилъ и злӣ сыны Илїя.

За часôвъ, коли первосвященикъ Илїй бувъ судїею живъ мужь, котрому было имя Елкана, зъ своею женою Анною; а были то люде дуже набожнӣ. Анна не мала дѣточокъ, и за-для того смутила ся дуже. Одного дня пôйшла до святынѣ Господа, котра была въ Сїломѣ, молила ся горячо до Господа, и учинила обѣтъ, мовлячи: „Господи, коли выслухаешь молитву мою а дашь слузѣ твоѣй сына, то жертвую Тобѣ его черезъ всѣ днѣ житя его!“ И стало ся: Господь выслухавъ молитву ей, и породила сына, котрому дала имя Самуилъ (т. е. вôдъ Господа выпрошеный). Коли хлопчикъ пôдрôсъ, привели его родичѣ до Илїя, щобы въ святыни служивъ Господу. И Самуилъ служивъ Господу, рôсъ и сподобавъ ся Богу и людямъ.

Илїй мавъ двохъ сынôвъ, Офнїя и Фїнееса. Оба были дуже злӣ, и давали людемъ злый примѣръ, забираючи собѣ тӣ жертвы, що люде приносили до церкви. Илїй знавъ о тôмъ всѣмъ, що чинили сыны и якихъ они допускали ся неправостїй въ святыни Господа, але не каравъ ихъ за ихъ поступки.

Стало ся одного разу, що Илїй спавъ на мѣсци своѣмъ, а Самуилъ спавъ въ святыни Господа, де была скриня завѣта. И закликавъ Господь Богъ до Самуила: „Самуиле, Самуиле!“ Той гадаючи, що то его Илїй кличе, вставъ, побѣгъ до Илїя и сказавъ: „Приходжу, бо-сь менѣ

кликавъ." Илїй вôдповѣвъ: „Не кликавъ я тебѐ, вернѝ ся и спи." Самуилъ вернувъ ся и заспáвъ. Закликавъ Гóсподь въ-друге Самуила. Той вставши, пôйшóвъ знову до Илїя, и рекъ: „Приходжу, бо-сь мене кликавъ." Илїй вôдповѣвъ: „Не кликавъ я тебѐ, вернѝ ся и спи." Гóсподь Богъ закликавъ Самуила въ-трéте; а коли той побѣгъ знову до Илїя, домѣркувáвъ ся Илїй, що то Гóсподь кликавъ молодцѧ̀, и рекъ: „Иди и спи, а коли ще разъ оучуешь кликанє, то скажѝ: Говорѝ Гóсподи, бо слухає слуга̀ твôй." И пôйшóвъ Самуилъ спати на своѐ мѣсце. А Гóсподь закликавъ, якъ въ-перше: „Самуиле, Самуиле!" Самуилъ вôдповѣвъ: Говорѝ

Гóсподи, бо слухає слуга̀ твôй!" И рекъ Гóсподь Богъ до Самуила: „День той недалекїй, въ котрôмъ оукарáю Илїя и сынôвъ єгò, за-для тóго, бо знавъ, що неправедно чинили, а не каравъ ихъ." На другїй день приkликавъ Илїй Самуила до себе. Самуилъ обвѣстивъ єму всѣ слова̀ Господнѝ. Илїй вôдповѣвъ зъ покôрнымъ пôдданємъ ся воли божôй: „Вôнъ єсть Гóсподь Богъ; най чинить, що єсть дóбре въ очахъ Єгò!"

Зъ допусту божого по якôмсь часѣ на Израильтянъ,

колй зновъ стали сѧ невѣрными Господꙋ, напали Филистимы. Выстꙋпили отже Израильтѧне сꙋпротивъ Филистимôвъ до борбы. Ледво розпочали битвꙋ, а вже Израильтѧне переполошенû оутеклй до обозꙋ свого, стративши въ бою до 4.000 людей. Тогды реклй старшû зъ Израилѧ: „Принесѣмъ до себе кивотъ божїй, най бꙋде межи нами, а выбавить насъ зъ рꙋкъ ворогôвъ нашихъ!" Пôслали отже до Сїлома, и взѧлй зъ-вôдтамъ скриню завѣта, а сыны Илїѧ ишлй зъ нею до обозꙋ. — Филистимы, скрѣпивши сѧ, звелй новꙋ битвꙋ, въ котрôй Израильтѧне тѧжко зôстали побитû. Пораженє бꙋло дꙋже велике, бо лѧгло 30.000 мꙋжѣвъ, межи ними оба сыны Илїѧ; а скринѧ завѣта попала сѧ въ рꙋки Филистимôвъ. Оучꙋвши о тôмъ нещастю Илїй, спавъ зô стôльцѧ на-взнакъ и зломивши хребетъ оумеръ.

Филистимы взѧли скриню божꙋ, и внесли до свѧтынѣ божка свого Дагона. Я колй на дрꙋгїй день рано встали, побачили, що Дагонъ лежавъ лицемъ на землй передъ скринею завѣта. Крôмъ того рꙋка Господнѧ тѧжко дотыкала Филистимôвъ; мыши знищили полѧ ихъ, по селахъ и по мѣстахъ много людей хорꙋвало и оумирало. Филистимы, перестрашенû, мовили до себе: „Най не перебꙋває межи нами кивотъ израильского Бога, бо тѧжко дотыкає насъ рꙋка єго" И вложили скриню божꙋ на вôзъ, до котрого запрѧглй двѣ коровы. Тотû пôйшлй простою дорогою до Ветсамисъ, и дôставъ сѧ кивотъ Господа Бога назадъ до землѣ израильскои.

На мѣсци Илїѧ бꙋвъ теперь Самꙋилъ сꙋдїєю. Той скликавъ Израильтѧнъ и такъ до нихъ промовивъ: „Колй навернете сѧ зъ цѣлого серцѧ вашого до Господа, то вырве васъ зъ рꙋкъ Филистимôвъ." Постили отже днѧ того и кѧли сѧ, говорѧчи: „Согрѣшили мы сꙋпротивъ Господа." Змилꙋвавъ сѧ отже Господь надъ ними, и давъ имъ побѣдꙋ надъ Филистимами такъ славнꙋ, що сû не смѣли черезъ много лѣтъ показꙋвати сѧ на границѧхъ землѣ израильскои.

Дѣлъ третій.

Народъ израильскій подъ правленемъ царѣвъ.

Вôдъ Саула до Ровоама

(1095 — 975 передъ Іисусомъ Христомъ).

49. Оустановленє царства. Савлъ.

(1092 передъ Христомъ.)

Коли Самуилъ вже постарѣвъ ся, зôбрала ся оу него одного разу старшина Израиля, и мовили: „Поставь надъ нами царя, щобы насъ судивъ, такъ якъ и всѣ народы царѣвъ маютъ." Не сподобала ся бесѣда тая Самуилови, бо важавъ, щобы Господь Богъ самъ царствувавъ надъ ними; але Господь сказавъ до него: „Послухай голосу ихъ и поставь имъ царя." И Господь Богъ самъ назначивъ царя Израильтянамъ. Одного часу прійшовъ до Самуила мужь зъ поколѣня Веніямина, именемъ Савлъ, сынъ Киса. Бувъ то мужь гарный, хоробрый, и высшій о голову надъ весь народъ. Скоро Самуилъ побачивъ Савла, сказавъ єму Господь: „То єсть мужь, що буде панувати надъ народомъ моимъ, того намажь на князя мого народа." И взявъ Самуилъ оливы, выливъ на голову єго и рекъ: „Ото Господь тебе помазавъ на князя надъ людомъ своимъ." Потôмъ представивъ єго всему народови, а народъ весь закликавъ: „Най жіє царь!"

Господь давъ ласку Савлови, що побѣдивъ всѣхъ ворогôвъ Израиля. Дня одного рекъ Самуилъ до Савла: „Тоє мовить Господь: Розважививъ я все, що оучинили Амаликиты Израильтянамъ, напавши на нихъ на дорозѣ, коли выходили зъ Єгипта. Тому иди, и побій Амаликитôвъ, але не бери нѣчого зъ нихъ майна!" Савлъ скликавъ народъ и побивъ Амаликитôвъ. Не зважавъ однакъ на слово Господне, взявъ що лѣпшій череды, и поставивъ собѣ зъ гордости лукъ тріюмфальный. Противъ нему выйшовъ Самуилъ и сказавъ: „Я щожь то єсть за рыкъ стадъ, що вôдбиває ся о оуши мои?" Савлъ, звиняючи ся, мовивъ: „Я не оубивавъ що найлѣпшихъ овець и худобы, щобы ихъ принести въ

жéртвꙋ Гóсподꙋ Бóгꙋ." Самꙋи́лъ вôдповѣвъ: „Лѣпше есть послꙋшéньство ꙗкъ жéртвы. Понéже ты вôдки́нꙋвъ прикáзъ Господéнь, вôдкине тебѣ̀ Гóсподь, и ты не бꙋ́дешь царéмъ надъ Израи́лемъ."

50. Пастꙋшóкъ Дави́дъ.

Самꙋи́лъ любивъ сердéчно Савꙋла; болѣвъ за-для тóго, що егò вôдки́нꙋвъ Гóсподь, щобы̀ не царствꙋвáвъ надъ Изрáилемъ. Одногó дня рекъ Гóсподь до нéго: „Дóки плáкати бꙋ́дешь надъ Савꙋломъ? Напо́вни̂ рôгъ твôй оли́вою, и иди̂ до Вифлеéма, до Їессéя; бо ꙗ вы́бравъ собѣ̀ царя̀ зъ-мéжи сынôвъ егò." Оучини́въ тогды̀ Самꙋи́лъ, ꙗкъ емꙋ̀ Гóсподь сказáвъ. Прїйшóвши до Вифлеéма, вôзвáвъ Самꙋи́лъ на жéртвꙋ Їессéя и сынôвъ егò. Стáршїй сынъ, дорóдный и высóкїй мꙋжчинà, вôйшóвъ пéрвый. Самꙋи́лъ подꙋ́мавъ: „Чи не сей есть помазáнникъ бóжїй?" Але Гóсподь рекъ до Самꙋи́ла: „Не диви̂ ся на лицѐ егò, áнѣ на высотꙋ̀ зрóстꙋ егò, бо ꙗ егò вôдки́нꙋвъ. Я не сꙋ́джꙋ по лицю̀ чоловѣ́ка, áле бáчꙋ на сéрце." Такъ по черзѣ̀ приводи́въ Їессéй сѣмь сынôвъ своихъ пéредъ Самꙋи́ла. Але Самꙋи́лъ рекъ до Їессéя: „Не вы́бравъ Гóсподь жáдного зъ тыхъ. А чи то сꙋть вже всѣ твои̂ сыны̀?" Їессéй вôдповѣвъ: „Еще зôстáвъ наймолóдшїй, вôнъ пасѐ вôвцѣ." Рекъ на тóе Самꙋи́лъ: „Пôшли̂ по нéго, и приведи̂ егò тꙋтъ." А коли̂ Дави́дъ прїйшóвъ, сказáвъ Гóсподь до Самꙋи́ла: „Встань, помажи̂ егò, бо той есть." Взявъ óтже Самꙋи́лъ оли́вы, и помазáвъ егò пéредъ лицéмъ егò брáтей, а дꙋхъ Господéнь перейшóвъ вôдъ тóго дня вôдъ Савꙋла на Давида, и остáвъ ся на нѣмъ и опôсля.

Въ Савꙋла вствꙋпи́въ дꙋхъ злый и метáвъ нимъ нерáзъ по земли̂. Коли̂ се побáчили слꙋги Савꙋла, сказáвъ одéнъ до нéго: „Знáю ꙗ молóдшого сы́на Їессéя, що вмѣе дóбре грáти на гꙋсли (áрфѣ), а притôмъ вôнъ есть хорóбрый и розꙋ́мный въ бéсѣдѣ; той розвеселяти тя бꙋ́де." И прїйшóвъ Дави́дъ до Савꙋла. Вôнъ полюби́въ дꙋже Дави́да, и зроби́въ егò своимъ орꙋженóсцемъ. И коли̂ лишь порывáвъ злый дꙋхъ Савꙋла, бравъ Дави́дъ áрфꙋ, гравъ, и ставáло лéкше Савꙋлови.

51. Борба̀ Дави́да зъ Голїа́томъ.

Филисти́мы, зо̂бра́вши са, выст8пили зновъ зъ во́йскомъ про́тивъ Израильта́нъ. Тоти̂ стоа́ли на горѣ̀ по сѣмъ бо́цѣ, Израильта́не стоа́ли на горѣ̀ по тамто̂мъ бо́цѣ, а въ середи́нѣ помѣ́жи ни́ми б8ла̀ доли́на. И вы́йшовъ зъ обо́з8 филисти́мского ве́литъ, и́менемъ Голїа́тъ. Б8въ во̂нъ не то̂лько высшого зро́ст8 во̂дъ звыча́йныхъ люде́й, а́ле прито̂мъ б8въ и надзвыча́йнои си́лы. И ста́н8вши, кли́кавъ на ра́ды израи́льскѝ: „Вы́берѣть собѣ̀ м8́жа, и най вы́йде зо мно́ю боро́ти са. Колѝ во̂нъ менѐ оубѐ, то мы б8́демо ва́шими нево̂льниками; а колѝ а перемо́ж8 и оубію̀ его̀, то вы б8́дете нево̂льниками на́шими и б8́дете намъ сл8жи́ти.“ А колѝ нѣхто̀ не ва́живъ са про́тивъ не́го выст8па́ти, насмѣва́въ са зъ во́йска израи́льского. И повтора́въ те самѐ ра́но и ве́черомъ че́резъ со́рокъ днѣвъ. Сл8хаючи Са́8лъ и Израильта́не тыхъ бе́сѣдъ, встыда́ли са д8́же.

Колѝ три ста́ршѝ бра́та Дави́довѝ по̂йшлѝ зъ Са́8ломъ на во̂йн8̀, верн8́въ Дави́дъ наза́дъ до до́м8 во̂дъ Са́8ла, щобы̀ па́сти че́ред8 во̂тца̀ сво́го въ Виѳлее́мѣ. Рекъ о́тже Іессе́й до не́го: „Иди̂ до обо́з8 до бра́тей свои́хъ, и довѣ́дай са, акъ имъ ведѐ са.“ Вставъ тогды̀ Дави́дъ ра́но и по̂йшо́въ до бра́тей свои́хъ, акъ ем8̀ приказа́въ оте́ць. Колѝ во̂нъ ещѐ зъ ни́ми розмовла́въ, вы́йшовъ Голїа́тъ зъ обо́з8 Филисти́мо̂въ и насмѣва́въ са зъ Израильта́нъ. Оуч8́вши то́е Дави́дъ, закли́кавъ: „Щожь то за Филисти́мъ, що смѣ́е насмѣва́ти са зъ во̂йска бо́жого?“ А ста́н8вши пе́редъ Са́8ломъ, сказа́въ до не́го: „А, сл8га̀ тво̂й, по̂йд8̀ и боро́ти са б8́д8 зъ Филисти́момъ.“ Са́8лъ рекъ до Дави́да: „Ты не го́денъ боро́ти са зъ нимъ, бо ты моло́дикъ, а во̂нъ есть боре́ць во̂дъ мо́лодости свое́и.“ Рекъ тогды̀ Дави́дъ до Са́8ла: „Паса́въ а че́ред8 во̂тца̀ мо́го, а колѝ прїйшо́въ левъ або̀ медвѣ́дь и по̂рва́въ барана̀ изъ середи́ны череды̀, то а гони́въ за нимъ, и вы́деръ ем8̀ до́быч8 зъ па́щѣ его̀; а колѝ ки́дали са на ме́не, а д8сивъ и оубива́въ ихъ. Го́сподь, що менѐ вы́бавивъ во̂дъ льва и медведа̀, той менѐ вы́бавить и зъ р8кѝ того Филисти́ма.“ На то рекъ Са́8лъ до Дави́да: „Иди̂, а Го́сподь най б8́де зъ тобо́ю.“

Пôсля того вложи́въ Саѹлъ на Давида збрѹю свою, на голову его наложи́въ мѣдяный шоломъ, и оубравъ его въ панцирь. Але Давидъ не мôгъ въ тôй збрѹи ходити, бо не бѹвъ до нéи привыкъ. Здôймивъ еѣ отже, взявъ свою палицю и выбравъ собѣ пять гладкихъ камѣнцѣвъ зъ потока, вложи́въ ихъ въ торбѹ пастырскѹ, взявъ працѹ (процѹ) въ рѹки и вышовъ противъ Филистима. А коли Филистимъ поглянѹвъ и побачивъ Давида, сказавъ гордовито: „Або я песъ, чи що такè, що идéшь противъ мене зъ костѹромъ? Ходи до мене, а я дамь тѣло твоè птицямъ воздѹшнымъ и звѣрямъ земнымъ.“ Давидъ рекъ до Филистима: „Ты идéшь на мене зъ мечемъ, копïемъ и щитомъ, а я идѹ на тебе въ имя Господа, зъ котрого ты насмѣвавъ ся.“ Давидъ

вы́ймивъ борзо камѣнець, вложи́въ до працѣ и оударивъ Филистима такъ сильно въ чоло, що камѣнь застрягъ въ чолѣ его и Филистимъ оупавъ лицемъ на землю. Прискочивъ тогды Давидъ, взявъ мечь его, и вôдрѹбавъ емѹ голову. Коли Филистимы побачили, що найсильнѣйшïй зъ нихъ погибъ, оутѣкли; Израильтяне гонили за ними, поввивали многихъ, и забрали зъ обозѹ що лѣпшого.

52. Любо́вь Іоната́на а нена́висть Саѵла ко Дави́ду.

Колѝ верта́въ ся Саѵлъ зъ Дави́домъ, котрый оубивъ Филисти́ма, до до́му, выходили невѣсты зô всѣхъ мѣстъ изра́ильскихъ насупротивъ не́го, зъ бу́бнами и гу́слями, спѣва́ючи: „Поби́въ Саѵлъ тысячѣ, а Дави́дъ деся́тки тысячей.“ За то розгнѣвавъ ся Саѵлъ ду́же, и кривы́мъ о́комъ диви́въ ся на Дави́да.—На дру́гій день напа́въ злый духъ на Саѵла, а Дави́дъ гравъ пе́редъ нимъ на а́рфѣ. Саѵлъ ки́нувъ копі́емъ,

що держа́въ въ руцѣ̀, на Дави́да, ду́маючи, що его̀ нимъ пробѐ до стѣны̀. Але Дави́дъ оухили́въ ся и оуйшо́въ оуда́рови. По якôмсь часѣ̀ вôдпра́вивъ Саѵлъ Дави́да вôдъ се́бе, и зроби́въ его̀ тысячникомъ т. е. гетма́номъ надъ тысячею му́жѣвъ, и приобѣща́въ да́ти ему̀ свою̀ до́ньку Мелхо́лу за жѣнку, колѝ оубѐ 100 Филисти́мôвъ. Саѵлъ загада́въ че́резъ те вôдда́ти Дави́да въ ру́ки Филисти́мôвъ. Але Дави́дъ поби́въ 200 му́жѣвъ филисти́мскихъ, зôста́въ за́темъ царя̀ и ставъ ся люби́мцемъ все́го на́рода.

Вôдъ тепе́рь Саѵлъ явъ ще ду́жше боя́ти ся Дави́да, ду́маючи, що вôнъ бажа́е его̀ престо́ла, и ставъ ся ещѐ

бôльшимъ ворогомъ Давида. Горѣючи ненавистїю къ нему, розказавъ навѣть сынови свому Їонатанови, и всѣмъ слугамъ своимъ, щобы оубили Давида. Але Їонатанъ любивъ дуже Давида, заключивъ бувъ зъ нимъ торжественно приязнь, и проте перестерѣгъ его передъ тымъ небезпеченствомъ. До того сказавъ вôнъ до отца своего, щобы не чинивъ нѣчого злого Давидови, бо вôнъ наражавъ житє своє на небезпеченство, оубивъ гордого Филистима и есть безъ всякои вины. Саулъ, оумоленый словами Їонатана, заклявъ ся: „Якъ Богъ живый, Давидъ не буде оубитый!“ Привѣвъ отже Їонатанъ Давида до Саула, и бувъ Давидъ при нѣмъ, якъ передъ тымъ.

Розпочала ся нова борба межи Израильтянами и Филистимами. Давидъ, выступивши противъ Филистимôвъ, поразивъ ихъ на голову, и оутѣкли передъ нимъ. И знову напавъ злый духъ на Саула, и кинувъ въ-други копїемъ на Давида; але той оухиливъ ся и оутѣкъ. А колй вôдтакъ мовивъ Їонатанъ о Давидѣ зъ отцемъ своимъ, розгнѣвавъ ся Саулъ на Їонатана и сказавъ: „Знаю, що любишь сына Їессея на ганьбу и шкоду твою. Бо черезъ цѣлый часъ, поки вôнъ жїє, не оукрѣпишь ся на царствѣ твоѣмъ. Отже идй, приведй его къ менѣ, бо вôнъ мусить вмерти.“ Зъ того Їонатанъ пôзнавъ ясно, що отець крѣпко постановивъ оубити Давида. Вôдшукавъ его отже въ его оукрытю, и сказавъ ему: „Идй въ мирѣ! Приязнь, котру поприсягнули мы собѣ оба въ имя Господне, буде межи нами на вѣки,“ и плакали разомъ.

53. Благородна любовь Давидова.

Давидъ, не чуючи ся передъ Сауломъ нѣгдѣ безпечнымъ, оутѣкъ въ горы Юдейскій. Небезпеченство смерти окружало его всюды, але вôнъ не оубоявъ ся, противно потѣшавъ ся мыслями: „Хто живе пôдъ опѣкою Найвысшого, той есть безпечный, и не мае чого бояти ся.“ Се оупованє на опѣку божу не завело его. Господь Богъ вызбавивъ его вôдъ всякого нещастя.

Сказано Саулови, що Давидъ оукрываѥ ся въ горахъ. Саулъ зôбравъ 3.000 воинôвъ, и пôйшовъ его вышукати. Довѣдавши ся о тôмъ Давидъ, прійшовъ тихцемъ на мѣсце, де Саулъ спавъ. Побачивши, що всѣ въ обозѣ спали, тихесенько вôйшовъ зъ слугою своимъ до обозу, и Саула найшовъ спячого въ наметѣ. Авинеръ, гетманъ войска его, и весь нарôдъ спали до-окола Саула. А слуга Давида хотѣвъ оубити спячого Саула. Но Давидъ сказавъ: „Не годить ся оубивати помазанника божого; возьми копіє, що лежить коло головы его, и чашу вôдъ воды, и подай менѣ ихъ, и пôйдемо." Тоє стало ся, и нѣхто сего не бачивъ. Коли Давидъ вернувъ на верхъ горы, крикнувъ на Авинера: „Такъ стережешь царя, пана свого? Диви, де єсть копіє и чаша царска!" Саулъ, пробудивши ся, рекъ: „Чи то твôй єсть голосъ, сыну мôй Давиде?" Давидъ вôдповѣвъ: „Се мôй голосъ, пане мôй и царю! Длячого настаєшь на мене? Щожь я тобѣ оучинивъ злого?" Саулъ, пôзнавши несправедливôсть свою, сказавъ: „Я согрѣшивъ, верни ся, сыну мôй Давиде! Вже не буду бôльше чинити тобѣ зла." И потôмъ въ мирѣ розстали ся оба.

И стало ся, що Филистимы знову зôбрали войска свои противъ Израильтянъ, и прійшло на горѣ Гелвуе до битвы. Филистимы натерли на Саула, и лягло много Израильтянъ, а межи ними Їонатанъ и два други сыны Саулови. Саулъ самъ, котрый бивъ ся хоробро, бувъ тяжко раненый. Филистимы хотѣли спôймати его; але вôнъ пробивъ ся своимъ мечемъ и оумеръ.

Давидъ тымъ чиномъ ставъ оскободженый вôдъ свого голокного ворога. Коли єму о смерти Саула принесено вѣсть, плакавъ за Сауломъ и за Їонатаномъ, сыномъ его, и зъ жалю роздеръ одѣжь свою.

54. Давидъ набожный царь.

По смерти Саула выбравъ нарôдъ Давида на царя. Той заложивъ столицю свою въ Їерусалимѣ; и въ коротсôмъ часѣ стало имя его дуже славне. Вôнъ самъ бувъ

надзвычайно хоробрый, побивъ Филистимôвъ и много иншихъ ворогôвъ народа израильского. Славнѣйшимъ еще стало ся имя его за-для старанности, якъ мавъ о добро своихъ пôдданыхъ. Понеже бувъ богобоязливый, вымѣрявъ справедливôсть кождому, и выбиравъ лишь такихъ на своихъ дорадцѣвъ, котрû єму помагали справедливо и мудро управляти народомъ. Еще ревнѣйше старавъ ся пôднести честь божу.

Коло самого Іерусалима взносила ся красна гора, звана Сїонъ. На тôй горѣ Давидъ збудовавъ дорогоцѣнный наметъ (скинію) для кивота завѣта. А коли наметъ бувъ готовый, перенѣсъ до него торжественно святый кивотъ (скриню). Безчисленне множество народа, начальники дванацяти поколѣнь, священики въ святочныхъ одежахъ, 70.000 збройныхъ мужѣвъ супроводжали въ торжествѣ скриню завѣта зъ веселостію. Идучû передъ нею и за нею грали на арфахъ, цитрахъ, бубнахъ, гуслахъ и цимбалахъ. На передѣ передъ священиками ишовъ Давидъ, граючи на арфѣ.

До служби божои подѣливъ Давидъ священикôвъ на 24 рядôвъ, котрû, пôсля жереба (льосу) змѣняючи ся, вôдправляли чергою въ святôмъ наметѣ службу божу при кивотѣ завѣта. Въ подôбный спосôбъ уладивъ такожь и левитôвъ. Зъ-помежи нихъ выбравъ 4.000 спѣвакôвъ, котрû змѣняючи ся спѣвали пѣсни на хвалу божу, причѣмъ такожь грали на розличныхъ инструментахъ.

55. Бунтъ Авессалома и кара.

На нещастє Давидъ при своихъ красныхъ честнотахъ не бувъ завсѣ осторожный, и попавъ протоє въ два тяжкû грѣхи. Урію, свого вѣрного полководця, поставивъ вôнъ зъ намыслу на небезпечнôмъ мѣсци въ битвѣ, щобы тамъ погибъ, а жену его взявъ собѣ. Пôславъ отже Господь Натана пророка до Давида, щобы єму грѣхи его въ очи вывидавъ. Давидъ вызнавъ зъ жалемъ вину свою, мовлячи: „Я согрѣшивъ передъ Тобою, Господи! — Помилуй мя Боже

по великôй милости Твоей, и по множеству щедротъ Твоихъ очисти беззаконіе моè и пр.", говоривъ вôнъ дальше. И рекъ Натанъ до Давида: „Господь прощае тобѣ грѣхъ твôй, але сынъ твôй молодшій оумрè." До тои кары придавъ Господь еще и иншñ. Давидъ зносивъ все терпеливо, и завдававъ собѣ кромѣ того еще строгу покуту.

Найтяжшою карою однако для Давида бувъ бунтъ его сына Авессалома. Вôнъ бувъ найкрасшій мужь зô всего Израиля; передо всѣмъ мавъ красне довге волосе. Щобы передъ народомъ величнo показати ся, наспрактивъ собѣ Авессаломъ много возôвъ и пріймивъ ѣздцѣвъ 50 мужѣвъ, котрî его попереджали. Щобы собѣ прихильность въ народѣ зыскати, рано вставши стававъ вôнъ при воротахъ царскои палаты; а коли хто ишовъ зо справою до царского суду, то призвавъ его до себе, выпытавъ его чемно про все, а вôдтакъ рекъ: „Справа твоя здае ся менѣ бути справедливою, але нема нѣкого оу царя, хто бы выслухавъ тебè. Коли бы я бувъ судіею, надъ землею израильскою постановленымъ, судивъ бымь кожду справу справедливо." Хотѣвъ ему хто зъ тыхъ, зъ котрыми такъ чемно бесѣдувавъ, оупасти до нôгъ, то вôнъ ему подавъ руку, пôдôймивъ и поцѣлувавъ. Такъ бунтовавъ пôдступно серце Израильтянъ напротивъ царя, своего рôдного отця, и притягавъ до себе.

Коли такимъ способомъ позыскавъ для себе серця Израильтянъ, сказавъ одного дня до царя, отця своего: „Пôйду въ Хевронъ, сповнити обѣтъ (шлюбъ), Господу зделаный." Царь, котрый не прочувавъ нѣчого злого въ тôй бесѣдѣ, сказавъ до него: „Иди въ мирѣ (покою)!" — Авессаломъ розôславъ теперь пôсланцѣвъ до всѣхъ поколѣнь израильскихъ, и казавъ имъ обвѣстити: „Скоро оучуете голосъ трубъ, то говорѣть: Авессаломъ окликаный царемъ въ Хевронѣ."

Пôднявъ ся тогды въ Израилю великій бунтъ; нарôдъ прибѣгавъ зô всѣхъ сторôнъ и громадивъ ся коло Авессалома. Коли тое дали знати Давидови, выйшовъ Давидъ зъ своими полководцями пѣшки зъ Іерусалима, перейшовъ черезъ потокъ Кедронъ и плачучи вступивъ на гору

Олйвнѹ (Єлеónьскѹ). И вы́йшовъ насѹпротивъ нéго мѹжь зъ рóдѹ Саѹлового, и́менемъ Семéй, и кйдаючи на Давйда камѣнемъ, злорѣчивъ емѹ̀. Авесса, одéнъ зъ полководцѣвъ Давйда, розгнѣваный такóю злóбою, хотѣвъ вôдрѹбáти емѹ̀ гóловѹ, áле Давйдъ сказáвъ: „Дай емѹ̀ сѹпокôй, най злорѣчить; мóже споглѧне Гóсподь на скорбь (грызотѹ̀) моѭ̀, та вôддáсть менѣ̀ дóбрымъ за злóе."

Давйдъ зôбрáвъ вóйско и перепрáвивъ сѧ чéрезъ Їордáнъ, а колѝ Авессалóмъ тамъ егѡ̀ достйгъ, Давйдъ переглѧнѹвъ своѝ войскà, оустановйвъ надъ нйми тысѧчникôвъ и сóтникôвъ, и спосóбивъ сѧ до битвы. Тогды̀ сказáвъ до вóинôвъ: „И ꙗ пôйдѹ зъ вáми!" Но рйцарѣ егѡ̀ вôдповѣли: „Не пôйдéшь зъ нáми, цáрю! бо зъ насъ хотьбы̀ и половйна полѧглà, то се не мнóго значйть; а ты одéнъ за 10.000 почисленый." Остáвъ сѧ óтже царь, áле приказáвъ вождáмъ вóйска, мовлѧчѝ: „Заховáйте менѣ̀ моѐ дитѧ̀ Авессалóма!" Прїйшлѡ̀ вôдтáкъ до битвы въ лѣсѣ Єфрéмъ, де вóйско Авессалóма вôдъ вóйска Давйдового бѹлѡ̀ порáжене. Авессалóмъ ледвѝ оутѣкъ на мѹлѣ. А колѝ мѹлъ пôдбѣгъ пôдъ велйкого а гѹстóго дѹба, то Авессалóмъ замотáвъ сѧ своимъ дóвгимъ волóсемъ въ дѹбóвôмъ галѹ̀зю, и оувисъ на дѹбѣ. Колѝ се хтось побáчивъ, звѣстйвъ о тôмъ Їоáвови, полковóдцеви Давйдовомѹ, котрый, взѧвши три стрѣлы, оутопйвъ ихъ въ сéрцю невдѧчного Авессалóма.

И прїйшóвъ пóсолъ до Давйда, звѣстйти емѹ̀ дóбрѹ новйнѹ про вы́гранѹ битвѹ. Давйдъ спытáвъ сѧ за сы́на свогó Авессалóма. Пóсолъ вôдповѣвъ, щѡ зôстáвъ оубйтый. Царь засмѹтйвъ сѧ дѹже и плáкавъ, голосѧчѝ: „Сы́нѹ мôй Авессалóме! Давъ бы Богъ, щобы̀ ꙗ оумéръ зáмѣсть тебѐ!" Колѝ пôслѧ тóго вертáвъ до Їерѹсалйма, вы́йшовъ напрóтивъ нéго весь нарôдъ, и впровáдивъ егѡ̀ въ торжествѣ̀ до мѣста.

Прїйшóвъ и Семéй, щѡ злорѣчивъ Давйдови, оупáвъ емѹ до нôгъ, и просйвъ: „Не памѧтáй, цáрю, на злóбѹ, ꙗкѹ̀ ꙗ тѹтъ зробйвъ, колѝ ты втѣкáвъ зъ Їерѹсалйма. Помйлѹй мѧ, ꙗ оузнаю̀ мôй грѣхъ." Давйдъ вôдповѣвъ великодѹшно: „Днесь нѣхтѡ̀ не згйне въ Израили. И тобѣ̀ Семéю нѣщѡ̀ злóго не стáне сѧ."

56. Послѣднѝ перестороги Давида и смерть.

Давидъ макъ рокôвъ 30, колѝ обôймавъ престолъ Израила, на котрôмъ пан8вавъ рокôвъ 40. И приближили ся днѣ его смерти. Скликавъ отже начальникôвъ поколѣнь и значнѣйшихъ м8жѣвъ народа, и сказавъ до нихъ: „Посл8хайте, мой братя, и ты мôй народе! Я гадавъ зб8довати дôмъ Господ8, и приспособивъ все до б8довы. Але Господь рекъ до мене: Не б8дешь ставити дом8 имени мом8, задля того, що ты розливавъ кровь. Але Соломонъ, сынъ твôй, зб8д8е дôмъ мôй, и я оутвердж8 панованѥ его, колѝ хоронити б8де заповѣди мой! — Напоминаю васъ теперь: хоронѣть заповѣди божѝ! А ты, мôй сын8 — говоривъ до Соломона — пôзнай Господа Бога отця твого, и сл8жѝ Ем8 зъ цѣлого серця. Колѝ Его ш8кати б8дешь, знайдешь Его, а колѝ Его покинешь, и Вôнъ тебѣ покине на вѣки."

Давъ потôмъ Давидъ Соломонови, сынови свом8, великій скарбъ золота, срѣбла и дорогихъ каменій до б8дôвлѣ церкви, и сказавъ до него: „Тоѥ написавъ Господь Богъ р8кою своею въ серце моѐ: Б8д8й дôмъ Господень, а Господь Богъ зъ тобою б8де."

Вôдтакъ рекъ Давидъ до цѣлого збор8: „Есть то дѣло велике, бо не для чоловѣка дôмъ той зб8дованый б8де, але для Бога. Я, ведля можности моеи, приспособивъ все, що треба до того святого дом8: золото и срѣбло на начиня, мѣдь, желѣзо, дерево, камѣнѥ и мармор8 достатокъ великій. Колѝ бы ще хто зъ васъ зъ доброи волѣ що жертв8вавъ, най нынька наповнить р8к8 свою и жертв8е Господ8." Такъ начальники якъ и цѣлый нарôдъ жертв8вали на б8дов8 дом8 Господнього, а Давидъ рад8вавъ ся д8же.

Давида похоронено въ Ер8салимѣ на горѣ Сіонъ. Давидъ лишивъ по собѣ много псальмôвъ, котрѝ находять ся въ Псалтыри; въ нихъ яко пѣснахъ величаѥ Давидъ Господа Бога, а въ декотрыхъ псальмахъ предсказ8е о б8д8чôмъ Мессіи.

57. Молитва Соломона и мудрый судъ его.

По смерти Давида засѣвъ Соломонъ на престолѣ отца свого. Вонъ любивъ Бога и сповнявъ приказы свого отця. И показавъ ся ему Господь Богъ крôзь сонъ, мовлячи: „Проси, чого хочешь, а дамь тобѣ." Соломонъ вôдповѣвъ: „Господи Боже мôй! Ты оучинивъ царемъ слугу твого, а я есмь молодець недосвѣдченый. За-для того дай слузѣ твому серце розумне, щобы мôгъ твôй народъ судити." Сподобала ся Господу тота бесѣда, и Господь рекъ: „Понеже ты просивъ о такû рѣчи, а не жадавъ житя довгого, анѣ богацтвъ, анѣ падення вороговъ своихъ, але просивъ-есь о мудрость за-для розпôзнаня суду: то Я оучинивъ вѣдля молитвы твоей, и давъ тобѣ серце мудре и розумне, такъ що нѣхто передъ тобою не бувъ подôбный тобѣ, анѣ по тобѣ не настане. Але и тое, чого ты не просивъ, давъ Я тобѣ, то есть богацтва и славу. А коли будешь беречи заповѣдей Моихъ, якъ отець твôй, то продовжу днѣ твои."

Придарило ся потомъ, що прийшли двѣ невѣсты до Соломона, щобы розсудивъ споръ межи ними: бо бувъ до царя приступъ кождому свобôдный. Зъ тыхъ одна рекла: „Я и тота невѣста мешкали-сьмо въ однôмъ домѣ разомъ. Кожда зъ насъ мала дитя. И оумеръ сынъ тои невѣсты въ ночи, бо сплячи оудушила его. А вставши по-тиху о пôвночи, взяла менѣ спячого сына мого, а сына свого, котрый оумеръ, положила на ложи моѣмъ. А коли я встала рано, найшламь сына оумерлого; коли жь я ему пригляд̂аю ся пильно въ ясный день, пôзналамь, що то не мôй." И вôдповѣла друга невѣста: „Не есть такъ; якъ повѣдаешь; але сынъ твôй оумеръ, а мôй жіе." Рекла перша: „Неправду кажешь, бо сынъ мôй жіе, а твôй оумеръ." И такъ сперечали ся передъ царемъ, на що царь рекъ: „Принесѣть менѣ мечь." Коли принесли мечь, давъ приказъ, мовлячи: „Роздѣлѣть дитя живе на двѣ части, а дайте половицю однôй а половицю другôй." На тую бесѣду царя перестрашила ся невѣста, котрои сынъ бувъ живый, и рекла до царя: „Прошу царю, дай ѣй дитя живе

а не забивай его!" Напротивъ казала друга: „Най не буде анѣ менѣ анѣ тобѣ, але най его розрубають." На тое розсудивъ царь и рекъ: „Дайте тое дитя живе першой невѣстѣ, бо она есть мати его." И очувъ весь народъ израильскій судъ, котрый царь вырѣкъ; и всѣ боялися царя, бо видѣли, що мудрость божа была въ нѣмъ.

Премудрость, котру давъ Господь Соломонови на просьбу его, выразивъ Соломонъ также въ притчахъ (приповѣстяхъ), повныхъ досвѣдченя и розваги, котрі, списані его рукою, задержали ся до нынѣшнихъ часовъ.

58. Построене и освящене Соломонового храма.

Въ четвертомъ роцѣ панованя свого розпочавъ Соломонъ будовати храмъ (церковь) Господу Богу въ Іерусалимѣ на горѣ Морія. Выбравъ отже до тои будовы робôтниковъ изъ всего Израиля. Тріицять тысячь призначивъ до рубаня дерева кедрового и ялиць на горѣ Ливанъ;

70.000 бѹло̀ до но́шенѧ тѧгаро̂въ, а 80.000 до ко́ванѧ и те́санѧ камѣ́нѧ въ го́рахъ, а кро̂мъ то́го бѹло̀ 3.600 наста́внико̂въ, що стоѧ́ли надъ ко́ждою робо́тою и прика́зѹвали лю́дови и робо̂тникамъ. Се велике число̀ робо̂тнико̂въ бѹло̀ во̂дповѣ̀дне ве́ликости и величности до́мѹ бо́жого, котры́й въ-загалѣ̀ подо̂бный бѹвъ до скиніѣ (намета свѧто́го), одна́ко що до бѹдо́вы само́и и оўла́дженѧ дале́ко бѹвъ величнѣ́йшій. Мавъ во 60 ло̂ктѣвъ довготы̀, 20 ло̂ктѣвъ ширины̀, а 30 ло̂ктѣвъ высоты̀, окро̂мъ побо̂чниць, котрі̂ збѹдова́въ до-око́ла стѣнъ хра́ма, и двохъ великихъ сѣ́ней, призначе́ныхъ длѧ свѧще́нико̂въ и длѧ на́рода. Стѣ́ны внѹтрь бѹли̂ покры́ті̂ кедро́выми дощка́ми, на котры́хъ нахо́дили сѧ вы́рѣзані̂ херѹвимы, па́льмы и цвѣ́ты ро̂жні̂, а ще до то́го бѹли̂ кры́ті̂ зо́лотомъ. И постара́въ сѧ Соломо́нъ тако́жь о всѣ̀ на́чинѧ длѧ до́мѹ Госпо́днього; во̂нъ каза́въ зробити 10 столо̂въ, 10 золоты́хъ свѣ́чнико̂въ, и 100 чашь золоты́хъ, тако́жь кади́льницѣ зъ щи́рого зо́лота. Две́ри внѹ́тренні̂ во̂дъ Свѧта́ѧ Свѧты́хъ бѹли̂ тако́жь изъ зо́лота, на нихъ нахо́дила сѧ тако́жь дорога̀ завѣ́са. И такъ бѹдова́въ Соломо́нъ до̂мъ бо́жій че́резъ сѣмь ро́ко̂въ, а по оўко̂нченю его̀ зо̂бра́въ всѣ́хъ ста́ршихъ изра́ильскихъ и нача́льнико̂въ поколѣ́нь и настоѧ́телѣвъ родинъ израильскихъ въ Їерѹсалимѣ, щобы̀ освѧти́ти его̀ и перене́сти киво́тъ завѣ́та Госпо́днього зъ Сіо́нѹ до ново́и свѧты́нѣ бо́жои.

Ишли̂ пе́редъ киво́томъ Госпо́днимъ всѣ̀ въ ра́дости и побо́жности, даючи на же́ртвы во̂вцѣ и молоді̂ волы̀ безъ числа̀. Леви́ты гра́ли на кимва́лахъ, а́рфахъ и ци́трахъ, а 120 свѧще́нико̂въ трѹбѣ́ло въ трѹбы. И вне́сли свѧще́ники киво́тъ завѣ́та въ свѧты́ню на мѣ́сце длѧ не́и призначе́не. Въ скри́ни то̂й не бѹло̀ нѣчо́го и́ншого, лише́нь двѣ̀ та́блицѣ камѣ́нні̂, котрі̂ Мойсе́й бѹвъ до не́и вложи́въ на го́рѣ Си́най. И ста́ло сѧ, що, коли̂ вы́йшли свѧще́ники изъ свѧты́нѣ, о́блакъ наповни́въ до̂мъ бо́жій. Соломо́нъ оўпа́въ на колѣ́на пе́редъ жерто̂вникомъ въ притво́рѣ, взнѣ́съ рѹ́ки до не́ба и моли́въ сѧ: „Го́споди Бо́же Изра́илѧ, нема̀ подо̂бного Тобѣ̀ Бо́га а́нѣ го́рѣ на не́бѣ а́нѣ въ ни́зѹ на земли̂; и коли̂ не́бо не мо́же Тебѐ огорнѹ́ти, о ско̂лько ме́нше ого́рне Тебѐ сей до́мъ, що ѧ збѹдова́въ Тобѣ̀! Ѧ его̀ выбѹдовавъ одна́къ въ надѣ́и,

що выслухаешь молитву слуги Твого и народа Твого въ сѣмъ мѣсци. Хто небудь молити ся буде на сѣмъ мѣсци, выслухай его, и будь ему милостивъ."

И стало ся, коли скончивъ Соломонъ всѣ молитвы, що зойшовъ огонь зъ неба и спаливъ жертву. А упавши всѣ сыны израильскіи на лице свое, поклонили ся Господу, и веселячи ся вернули до домôвъ своихъ.

59. Соломона слава и смерть.

Окрôмъ святынѣ Господньои будовавъ Соломонъ такожь дôмъ для себе черезъ 13 лѣтъ, а бувъ то дôмъ дуже пышный и величный. Тронъ для себе выставивъ великій изъ слоневои кости, и поволѣкъ его золотомъ; на него выходило ся на шести ступеняхъ, на котрыхъ стояло по правôмъ и лѣвôмъ боцѣ 12 золотыхъ львôвъ. Казавъ такожь зробити 200 копій и 300 щитôвъ изъ щирого золота, и завѣсити въ домѣ своѣмъ. Такожь и всѣ начиня царя Соломона були золоті, и весь знарядъ домовый бувъ изъ щирого золота. Позакладавъ много новыхъ мѣстъ; мѣсто Іерусалимъ обмуровавъ доокола и украсивъ такъ, що оно перевысшало своею красотою мало що не всѣ мѣста тогдѣшного свѣта. — Царство Соломона розтягало ся вôдъ рѣки Евфрата ажь до границь Египта. — Царь той живъ въ супокою зô всѣми сусѣдними царями и народами; кождый Израильтянинъ живъ собѣ безъ бозни и щасливо. Зъ-близька и зъ-далека оказували царѣ Соломонови честь и присылали дарунки Царица Савы зачула о славѣ Соломона, и приѣхала зъ далекого краю, абы пôзнати его премудрôсть. Соломонъ перевысшавъ богацтвами и мудростію всѣхъ царѣвъ землѣ.

Хоть такъ великою славою и мудростію вôдзначавъ ся Соломонъ, однакъ сумный бувъ конець его жизни. Вôнъ бо взявъ собѣ женки, насупротивъ приказу божого, зъ-помежи поганьскихъ народôвъ, и черезъ нихъ вôдвернуло ся серце его вôдъ Бога, бо зъ любови для женокъ своихъ збудовавъ святыню балванамъ, и зôзволивъ на то, щобы въ нѣй балванамъ приношено жертвы. За-для того розгнѣвавъ ся Го-

сподь на него и рекъ: „Поле́же ты оучинивъ тое, а не береіъ завѣта мого и заповѣдей моихъ, то розôрвꙋ царство твоѐ, и дамь его слꙋзѣ твомꙋ. Для поколѣнѧ однако дамь сынови твомꙋ, за-для Давида, отца твого.“ Вôдъ теперь ширило сѧ загальне зôпсꙋтѐ обычаѣвъ; пôдносили сѧ противъ короля бꙋнты, народъ бꙋвъ незадоволеный за-для великихъ податкôвъ, царство клонило сѧ къ оупадкови. Середъ тыхъ бѣдъ оумеръ Соломонъ, царствовавши 40 лѣтъ, и зôставъ погребенъ въ Їерꙋсалимѣ.

Дѣлъ четвертый.

Зближаючій ся упадокъ народа израильского.

Вôдъ Ровоама (975) до Іисуса Христа

60. Пôдѣлъ царства.

По смерти Соломона зôйшовъ сѧ весь Израиль, и рекъ до Ровоама, сына Соломонового: „Отець твôй вложивъ на насъ дꙋже тѧжкѐ ꙗрмо̀, ты теперь оулегчѝ намъ тое, а бꙋдемо тобѣ слꙋжити.“ Ровоамъ казавъ имъ прійтѝ за три дни по вôдповѣдь. Тымчасомъ скликавъ старшихъ, що бꙋлѝ въ радѣ отца̀ его̀, и спытавъ сѧ ихъ о радꙋ. Раднѝ сказали: „Колѝ выслꙋхаешь просьбꙋ народа и бꙋдешь до нихъ мовити лагôднѝ слова̀, то бꙋдꙋть слꙋгами твоими по всѣ днѣ.“ Але вôнъ не оуслꙋхавъ рады старшихъ, и натомѣсть радивъ сѧ молодикôвъ, що зъ нимъ въ розпꙋсгѣ бꙋлѝ выхованѝ. А тотѝ сказали до него: „Такъ скажѝ народови: Отець мôй вложивъ на васъ ꙗрмо̀ тѧжкѐ, а ꙗ ще приложꙋ до ꙗрма̀ вашого, щобы бꙋло̀ ще тѧжше; отець мôй бивъ васъ бичами, а ꙗ васъ бꙋдꙋ сѣчѝ скорпіонами.[1]“

Колѝ третого днѧ прійшовъ весь народъ до Ровоама, мовивъ Ровоамъ до него после рады молодикôвъ. А колѝ народъ тѝ твердѝ слова̀ оучꙋвъ, стало сѧ, що 10 поколѣнь

---

[*]) т. е. бичами, въ котрѝ вплетене бꙋло терне або кꙋсники дрота, що ранили тѣло, ꙗкъ колибы ѣдовита гадина (медведикъ) оукꙋсила.

вôдпáло вôдъ нéго и выкрало собѣ̀ царéмъ Їеровоáма, котрый бувъ слугóю Соломóновымъ; а при Ровоáмѣ остáли ся лишѐ два поколѣ́нѧ Юды и Веніамина. Вôдъ тóго часу подѣлúвъ ся нарôдъ израильскій на два цáрства. Бôльше цáрство Їеровоáма звáло ся израильске и мало столицею Самарію; мéнше цáрство называло ся юдéйске, и мáло столицею Їерусалúмъ.

Сумнû наслѣ́дки показáли ся зáразъ зъ тóго пóдѣлу. Їеровоáмъ, царь израильскій, боявъ ся, щобы нарôдъ, ходячи до Їерусалима до цéркви, не вернувъ ся назáдъ до дóму Давúдового; вôнъ казáвъ тому постáвити два золотû телцѣ, óдного на пôвночи а другого на полудни, и рекъ: „Ото богû твои Израилю, що тебѐ вывели зъ землѣ̀ египетскои." Звѣвъ протóе нарôдъ и склонúвъ егò до балвохвáльства; и вôдъ тепéрь нарôдъ покланявъ ся тымъ телцямъ.

Ровоáмъ, царь юдéйскій, не мóгучи стерпѣ́ти вôддѣленя 10 поколѣ́нь, намагáючись роздѣ́лене цáрство въ однò сполучúти, воювáвъ цѣлѐ своѐ житѐ прóтивъ Їеровоáма. Наслѣ́дники тыхъ двохъ царѣ́въ велû такóжь зъ собóю безпереста́нну вôйну, и взывáли чáсто сторóннû нáроды погáньскû на пóмôчь прóтивъ сéбе. Царѐ израильскû по найбôльшôй чáсти чинúли беззакóніе пéредъ лицéмъ Гóспода, и приводúли до грѣху своúхъ пôддáныхъ. Але и царѐ юдéйскû чинúли зле пéредъ Гóсподомъ, бо впадáли що-разъ бôльше въ балвохвáльство, и чéрезъ прикладъ свôй склонúли мéшканцѣвъ землѣ̀ юдéйскои, що и онû кланяли ся балванáмъ погáньскимъ.

I.

Постепенне падене царства израильского.

61. О прорóкахъ. Богъ ссылáе прорóка Илію.

(912 пéредъ Іисýсомъ Христóмъ.)

Гóсподь Богъ, не перестаючи взывáти царѣ́въ и нарôдъ до попрáвы, посылáвъ вôдъ часу до часу мужѣ́въ святыхъ, т. е. прорóкôвъ. Онû то загрѣвáли нарôдъ якъ найбôльше до тóго, щобы кáявъ ся своúхъ грѣхôвъ, и стверджáли

своѐ бо́же пôсланни́цтво че́резъ чꙋдеса̀. Имъ объявивъ також Богъ много ре́чей, що ма́ли ста́ти ся въ бꙋдꙋчности, особли́во о при́ходѣ Христа̀ Спаси́теля, о Его̀ рождествѣ, житю̀, мꙋченю и хва́лѣ, що оні̀ дꙋже то́чно и подрôбно предска́зꙋвали.

Одны́мъ зъ тыхъ проро́кôвъ бꙋвъ Илїа̀. Вôнъ живъ за часôвъ царя̀ Яха́ва, котры́й бꙋвъ найгôршимъ зъ-помежи всѣхъ царѣвъ израи́льскихъ. На допо́вненє своєи непра́ведности взявъ вôнъ собѣ женꙋ̀ зъ ро́дꙋ пога́ньского, и́менемъ Їезавель, збꙋдова́въ святы́ню бо́жкови Ваа́лови, и покли́кавъ 50 жерцѣвъ*) пога́ньскихъ, щобы̀ сповня́ли слꙋжбꙋ; свяще́никôвъ же живо́го Бо́га каза́въ позабива́ти. Илїа̀ о́тже, ста́нꙋвши пе́редъ нимъ, сказа́въ: „Жїѐ Го́сподь Богъ Изра́иля; въ тр̂и лѣта̀ не спа́де дощь а́нѣ роса̀, ажь до́ки не ска́жꙋ." Розгнѣвавъ ся за те Яхавъ и хотѣвъ Илїю оубити. Томꙋ сказа́въ Богъ до Илїѣ: „Вôдôйдѝ зъ-вôдси а идѝ на всхôдъ со́нця, и скрый ся надъ пото́комъ Хо́ратъ, що впада́є въ Їорда́нъ, и тамъ пїй зъ пото́ка во́дꙋ, а крꙋкамъ Я прика- за́въ, щобы̀ тебѐ тамъ живи́ли." Илїа̀ пôйшо́въ и оучини́въ пôсля слôвъ Господнихъ. А крꙋки приноси́ли емꙋ̀ хлѣба и мя́со ра́но и ве́черомъ, и пивъ зъ пото́ка.

За якїйсь часъ вы́сохъ и той потôкъ. И каза́въ Го́сподь до Илїѣ: „Встань и идѝ до мѣста Сарепты, въ краю̀ Сидо́нцѣвъ, бо Я тамъ приказа́въ вдовѣ, щобы̀ тебѐ живи́ла." Илїа̀ вставъ и пôйшо́въ до Сарепты. А колѝ прїйшо́въ до ворôтъ мѣскихъ, оузрѣвъ невѣстꙋ вдовꙋ, збира́ючꙋ дрова̀. Оутомле́ный сказа́въ до не́и: „Дай менѣ тро́хи воды̀ напи́ти ся." А колѝ ишла̀ принести воды̀, кли́кнꙋвъ за не́ю: „Принесѝ менѣ, про́шꙋ тебѐ, и кꙋсникъ хлѣба." Она̀ вôдповѣла: „Якъ Богъ живъ, не ма́ю хлѣба, лишѐ тро́ха мꙋкѝ въ горщикꙋ̀ и тро́ха оли́вы въ ба́ньцѣ; отò збира́ю дрове́ць, щобы́мь оупекла̀ зъ то́и одробины для се́бе и для сы́на мо́го, а колѝ то зъѣмо̀, зъ го́лодꙋ помре́мо." До не́и сказа́въ Илїа̀: „Не бо́й ся, а́ле идѝ и оучи́ни, якъ ты сказа́ла; а́ле насамперéдъ спечѝ для ме́не палани́цю, а вôдта́къ ажь спече́шь для се́бе и для тво́го сы́на. Бо сказа́въ Го́сподь Богъ Изра́иля:

---

¹) т. є. свяще́никôвъ, що приносили жертвы.

горнє́ць мꙋкѝ не оу҆ста́не а́нѣ ба́нька оли́вы не оу҆бꙋ́де ажь до дна, котро́го Го́сподь спꙋстить дощь на зе́млю.“ Вдова̀ по́йшла̀ и оу҆чини́ла, ꙗкъ ѣй каза́въ Илїѧ̀. И вôдъ то́го днѧ мꙋкѝ въ горшкꙋ̀ не оу҆меншало сѧ, и оли́вы въ збанкꙋ̀ не оу҆бꙋва́ло.

Ста́ло сѧ вôдта́къ, що сынъ то́и вдовы̀ занедꙋ́жавъ и оу҆ме́ръ. Тогды̀ Илїѧ̀ моли́въ сѧ до Бо́га: „Го́споди Бо́же мо́й, мо́лю Тѧ, щобы̀ верну́ла сѧ дꙋша̀ хло́пцѧ до тѣ́ла єго̀!” А Го́сподь выслꙋхавъ моли́твы слꙋгѝ ско́го, и хло́пець ожи́въ. Сказа́ла пото́мъ некѣ́ста до Илїѣ̀: „Тепе́рь виджꙋ, що ты мꙋжь бо́жїй, а сло́во Госпо́днє въ оу҆ста́хъ твои́хъ єсть правди́ве.“

62. Же́ртва Илїѣ̀.

Колѝ че́резъ три ро́ки и шѣсть мѣ́сѧцѣвъ не ишо́въ дощь въ землѝ израи́льскôй, сказа́въ Го́сподь до Илїѣ̀: „Идѝ, и покажѝ сѧ Аха́вови, бо дамь доць на зе́млю.” По́йшо́въ о́тже Илїѧ̀. Колѝ Аха́въ єго̀ поба́чивъ, сказа́въ въ гнѣвѣ́ до не́го: „Чи то ты непокои́шь Изра́илѧ?” Илїѧ̀ вôдповѣ́въ: „Не ꙗ то непокою Изра́илѧ, а́ле ты и дôмъ отцѧ̀ тво́го, котрѝ опꙋсти́ли-сте Го́спода Бо́га ва́шого, а по́йшлѝ за Ваа́ломъ, бо́жкомъ ва́шимъ. Одна́къ тепе́рь зберѝ весь нарôдъ зраи́льскїй на горѣ̀ Ка́рмили и 450 жерцѣ́въ Ваа́ла.” Аха́въ оу҆чини́въ такъ, ꙗкъ Илїѧ̀ мо́вивъ.

Илїѧ̀ выстꙋпивъ пе́редъ весь на́рôдъ, и сказа́въ: „Ꙗ єсмь самъ оде́нъ проро́къ Госпо́день, а проро́кôвъ Ваа́ла єсть 450. Най намъ дадꙋ́ть два волы̀: онѝ най собѣ̀ выберꙋть вола̀ одно́го, а розрꙋба́вши єго̀ на кꙋснѣ̀, най єго̀ на дрова̀ вло́жꙋть, а́ле най огню̀ не пôдкладаю́ть. Вы взыва́йте и́мена богôвъ ва́шихъ, а ꙗ тако́жь розрꙋба́ю вола̀, вло́жꙋ на дрова̀, и не пôдклада́ючи огню̀ бꙋ́дꙋ взыва́ти имѧ̀ Го́спода моє́го; а Богъ, котрый выслꙋхає и спꙋстить ого́нь зъ не́ба на же́ртвꙋ, той єсть Бо́гомъ на́шимъ.“ Вôдповѣда́ючи весь на́рôдъ, сказа́въ: „Се до́бре сказано.“

Жерцѣ̀ Ваа́ла взѧ́ли вола̀ и розрꙋба́ли єго̀ на кꙋснѣ̀; положи́ли вôдта́къ на жертôвникъ, скака́ли въ окрꙋгѝ єго̀, и

взывали имя Ваала вôдъ поранку ажь до полудня, мовлячи: „Ваале, выслухай насъ!“ Але нѣхто не озвавъ ся. А коли вже было полудне, насмѣвавъ ся зъ нихъ Илія, мовлячи: „Кличте дужшимъ голосомъ: Ваалъ вашь богъ, певно зъ кимъ розмовляє, або єсть въ дорозѣ, або спить; кличте, щобъ єго збудити.“ Кликали отже голосомъ еще сильнѣйшимъ, и рѣзалъ ся по обычаю своєму ножами и копіями, такъ що ажь кровию обливали ся. Такъ бѣдили ся ажь до вечера, а нѣхто не выслухавъ ихъ молитвы.

Тогды сказавъ Илія до всего народа: „Пôйдѣть до мене.“ Коли народъ приступивъ до него, взявъ 12 каменѣви (пôсля дванацяти поколѣнь сынôвъ Якова), збудовавъ зъ нихъ жертôвникъ и прокопавъ рôвъ въ около него, розрубавъ вола на куснѣ, вложивъ на дрова, и казавъ лити воду на жертву и на дрова; такъ що ажь рôвъ коло жертôвника бувъ певенъ воды. А приступивши передъ жертôвникъ, Илія моливъ ся такъ: „Господи Боже, покажи нынѣ, що Ты єси Богомъ Израиля, и що я, слуга Твôй, учинивъ се все пôсля приказу Твого. Выслухай мене Господи, щобы пôзнавъ сей народъ, що Ты єсь Богъ, и щобы навернувъ ся до Тебе.“ И о диво! зъ неба спавъ огонь Господень, пожеръ жертву, дрова и каменѣ, и высушивъ навѣть воду, що була въ ровѣ. Коли се побачивъ весь народъ, павъ на лице своє, кличучи: „Господь той єсть Богомъ! Господь той єсть Богомъ!“ Илія приказавъ людямъ споймати всѣхъ жерцѣвъ Вааловыхъ и повбивавъ всѣхъ.

Вôйшовъ вôдтакъ Илія на верхъ горы Кармиля и нахиливши ся до землѣ моливъ ся. И отъ невеликій облакъ выступивъ зъ моря. Почѣмъ небо затьмило ся и вкрыло ся хмарами, наставъ вѣтеръ и спавъ великій дощь на землю.

63. Грѣхъ Ахава и Iезавелѣ, и кара.

Ахавъ мавъ палату въ Самаріи, а побôчь тои палаты мавъ Израильтянинъ Навутей свою винницю. Дня одного мôвивъ Ахавъ до Навутея: „Дай менѣ твою винницю, бо єсть близько мого дому, а я дамь тобѣ за тое винницю лѣпшу, або коли воля, серебра тôлько, кôлько она варта.“

Навȣтей не приставъ на тое, бо въ законѣ Мойсеа было збороне̂но продавати спадщинȣ по родичахъ. Ахавъ прїйшовши до домȣ розгнѣваный, кинȣвъ са на свою постелю и не ѣвъ нѣчого. Прїйшла къ немȣ жѣнка его Їезавель и сказала: „Щожь то есть, чого засмȣтила са дȣша твоа, и чомȣ не ѣшь?“ Ахавъ розповѣвъ ѣй причинȣ свого смȣткȣ. Она потѣшала его и написала листъ въ имени Ахава до старшины того мѣста такого содержана: „Пôдмовте двохъ злыхъ чоловѣкôвъ противъ Навȣтеа, котрѝ бы на него несправедливо свѣдчили и сказали, що вôнъ Богȣ и цареви злорѣчивъ. За тое выведѣть его и оукаманȣйте!“ Стало са такъ, ѩкъ Їезавель кажала. Оукаманȣвано невинного Навȣтеа, и псы лизали кровь его.

Колѝ се оучȣла Їезавель, сказала до Ахава: „Возьмѝ собѣ теперь виннйцю Навȣтеа, бо вôнъ вже не жїе.“ Ахавъ пôйшовъ до винницѣ Навȣтеа, щобы еѣ взати въ посѣдане. Але Илїа на приказъ Господень выйшовъ емȣ на зȣстрѣчь и сказавъ до него: „Такъ мовить Господь: Оубивъ-есь невинного, и посѣвъ-есь несправедливо чȣжȣ власнôсть. На тôмъ мѣсци, на котрôмъ лизали псы кровь Навȣтеа, бȣдȣть также лизати кровь твою. Їезавель же зъѣдать псы пôдъ мȣромъ мѣста Їезраела.“

И сповнили са слова Илїѣ. Бо въ три лѣта потôмъ бȣвъ Ахавъ въ битвѣ тажко раненъ, и кровь его сплывала на вôзъ, а псы лизали еѣ опôсла. По ѩкôмсь часѣ ставъ Їи̂ȣй царемъ и приѣхавъ до Їезраела: тогды Їезавель, жѣнка Ахавова, оучȣвши о его приѣздѣ, помалювала лицѐ своѐ бѣлйломъ, прикрасила головȣ свою, и споглянȣла черезъ вôкно на Їнȣа, що самѐ тогды въѣзджавъ въ городскѝ ворота. Колѝ Їнȣй еѣ побачивъ, сказавъ до слȣгъ своихъ: „Звержѣть еѣ на долинȣ.“ И скинȣли еѣ, и змочивъ са мȣръ мѣста кровью ей, кôньскѝ копыта доптали еѣ, а псы прїйшлѝ и ѣли ей тѣло.

64. Господь ссылае пророка Елисеа.

На приказъ божїй завôзвавъ Илїа Елисеа на свого наслѣдника, и той видѣвъ, ѩкъ Господь Богъ на возѣ огнен

нôмъ и кôньмѝ огнéнными взявъ Илїю вѝхромъ до сéбе. Спочѝвъ вôдтáкъ дꙋхъ Илїѣ на Елисéю.

Придарѝло ся, що Елисéй ишóвъ въ Бéтиль, де вôддáвано поклôнъ тéлцеви, а дѣти выйшли зъ мѣста и насмѣвáли ся зъ нéго, клѝчꙋчи: „Идѝ лысый, идѝ; адѣть, лысый!“ Елисéй, обернꙋ́вши ся, проклявъ ихъ въ имя̀ Господне, и въ тôй хвѝли выпали двѣ медведѝцѣ зъ лѣса, и роздéрли 42 дѣтéй.

По якôмсь часѣ оуздоровѝвъ Елисéй чꙋдéснымъ спóсобомъ Неéмана, хорóброго и богáтого гетмáна царя̀ сирїйского. Неéманъ бꙋвъ цѣлый покрытый стрꙋпами. Бꙋлà оу жены̀ егò на послꙋзѣ бѣдна израильска дѣвѝця, котрꙋ̀ взялѝ бꙋлѝ въ невóлю до Сирїѣ. Тотà óтже дѣвѝця сказáла однóго дня до пáнѣ своéи: „Бовы̀ то панъ мôй бꙋвъ оу пророка, котрый есть въ Самáрїи; пéвно выздоровѣвъ бы вôдъ стрꙋпôвъ, котрѝ мáе.“ Оучꙋвши Неéманъ тотꙋ бéсѣдꙋ, поѣхавъ зъ кôньмѝ и возáми до Самáрїѣ, и стáнꙋвъ оу дверéй дóмꙋ Елисéя. Елисéй выславъ до нéго пôслáнця, котрый емꙋ̀ сказáвъ: „Идѝ и обмый ся сѣмь разôвъ въ Їордáнѣ, а бꙋ́дешь очищеный!“ Пôйшóвъ óтже Неéманъ, оумывъ ся сѣмь разôвъ въ Їордáнѣ, и бꙋвъ очищеный. Вернꙋвъ ся за-для тóго до мꙋжа бóжого и стáнꙋвши пéредъ нимъ, сказáвъ: „Дѣйсно дôзнáвъ ся я, що немáе ѝншого Бóга на цѣлôй землѝ, окрôмъ однóго Бóга израильского; прóшꙋ, возьмѝ вôдъ мéне за то подарꙋнокъ.“ Однáкожь Елисéй не хотѣвъ нѣчого принятѝ.

Колѝ Неéманъ бꙋвъ вже въ дорóзѣ, побѣгъ за нимъ слꙋгà Елисéя, ѝменемъ Гїéзїй, а дôгнáвши егò, рекъ: „Панъ мôй приказáвъ менѣ сказáти тобѣ: отъ що лишь прїйшлѝ до мéне два молодцѣ зъ горы̀ Ефрéмъ, сыны̀ (оученики) пророчѝ; дай имъ одéнъ талáнтъ (одéнъ талáнтъ мáе въ сóбѣ близько 1500 злр. а. в.) серебрà и одéжѣ вôдмѣннѝ.“ Неéманъ сказáвъ: „Рáдше дамь два талáнты.“ Вернꙋвши ся Гїéзїй зъ тымъ подарꙋнкомъ до дóмꙋ, сховáвъ егò, и стáнꙋвъ пéредъ пáномъ своимъ. Елисéй, побáчивши егò, сказáвъ: „Зъ-вôдки идéшь Гїéзїе?“ Той вôдповѣвъ: „Нѣгдѣ̀ не ходѝвъ слꙋгà твôй.“ На ложь такꙋ̀ розгнѣвавши ся, сказáвъ Елисéй: „Чи дꙋхъ мôй не бꙋвъ притôмъ, колѝ Неéманъ скóчивъ зъ вóза, и тобѣ ишóвъ на зꙋстрѣчь? Тепéрь óтже

ты взявъ серебро̀, щобы купити оливницю и винницю, ôвцѣ и волы̀, слуги и служницѣ; але и струпы Неемана прилягнуть до тебе и до потомства твого по вѣки." И вышовъ ôдъ него Гіезій, обложеный струпами на цѣлôмъ тѣлѣ.

Найвысшои славы досвѣдчивъ Елисей по смерти своѣй. Стало ся, що по якôмсь часѣ, коли Елисей бувъ оумеръ, розбôйники моавитскѝ напали на землю. И придарило ся, що самѐ тогды̀ якісь люде ховали оумерлого недалеко ôдъ гробу Елисея. А побачивши розбôйникôвъ, вкинули зô страху оумерлого до гробу Елисея. Скоро той оумерлый дôткнувъ ся костей Елисея, ожививъ и вставъ на ноги свои.

65. Пророкъ Іона навертае мѣсто поганьске Ниневію до покаяня.

(826 передъ Іисусомъ Христомъ.)

По смерти Елисея вôзвавъ Господь Іону пророка, щобы навертавъ поганцѣвъ до правдивого Бога. Ниневія, мѣсто велике, столиця царства ассирійского, було̀ повне злобы и грѣху̀. Рекъ отже Господь Богъ до Іоны пророка: „Иди до Ниневіѣ, и проповѣдай тамъ покаяне!" Іонѣ не сподобавъ ся той приказъ Господень, вôнъ пôйшовъ на берегъ моря, знайшовъ тамъ корабель, що плывъ до Тарсісъ, и вступивъ на него, щобы оутечи ôдъ лица̀ божого. Господь Богъ зôславъ за-для того великій вѣтеръ на море, такъ що корабель мало що не розбивъ ся. Напудили ся корабельники, и выкидали зъ корабля̀ рѣчи въ море, щобы оулекшити кораблеви. Въ тôй бѣдѣ кождый моливъ ся о ратунокъ до свого Бога. Іона спавъ сномъ твердымъ. Приступивши до него керманичь, сказавъ ему̀: „Якъ же ты можешь теперь спати? Встань, моли ся до Бога твого, а може змилуе ся, и мы не погинемо." Корабельники говорили также межи собою: „Ходѣть, будемо кидати кôсткѝ, а довѣдаемо ся, хто виноватъ, що тото̀ нещастє на насъ прійшло̀." Кинули кôсткѝ, и павъ жеребъ на Іону. Іона признавъ ся передъ корабельниками до грѣху̀ свого и сказавъ: „Возьмѣть менѐ, и вкиньте до моря, а оуспокоить ся море; бо я знаю, що за-для мене

вѣра тота велика прійшла на васъ." Корабельники взборонювали ся зъ-разу тое зробити; они хотѣли его охоронити, и робили зо всѣхъ силъ веслами, щобы прибити до берегу и Іону тамъ высадити; але море бурило ся що-разъ сильнѣйше. Взяли его отже и вкинули въ море, котре заразъ успокоило ся. Господь Богъ самъ тогды надославъ велику рыбу (кита), котра поглотила Іону. И бувъ Іона въ животѣ рыбы черезъ три дни и три ночи. Моливъ ся тамъ о помôчь до Господа Бога, и Богъ выслухавъ его. На приказъ Господень выкинула его рыба дня третого на суху землю.

И заговоривъ Господь до Іоны въ другій разъ: „Встань и иди до Ниневії, и навертай народъ до покаяня." Вставши Іона, пôйшовъ до Ниневії. А Ниневія було мѣсто велике, на три дни ходу. Отже Іона, вôйшовши въ мѣсто, ходивъ по нѣмъ и кликавъ: „Еще сорокъ днів, а Ниневія буде въ руину обернена." И увѣрили Ниневитяне тымъ словамъ, наложили на себе пôстъ и покуту, убрали ся въ мѣхи (одежѣ покутнѣ) и посыпали головы попеломъ вôдъ царя ажь до найбѣднѣйшого чоловѣка. Увидѣвъ Господь Богъ, що навернули ся зъ злои дороги; змилувавъ ся и вôдвернувъ вôдъ нихъ зло, котре имъ бувъ загрозивъ.

Іона вийшовъ зъ мѣста, и сѣвъ на сходъ сонця, щобы дивити ся, що буде дѣяти ся зъ мѣстомъ. А коли побачивъ, що Господь Богъ пропустивъ мѣсту, розсердивъ ся дуже и нарѣкавъ. Господь Богъ, хотячи показати Іонѣ, що несправедливо гнѣваесь, приказавъ, щобы надъ головою Іоны выросла широколистна тыква и заслонювала его тѣнію своею. И радувавъ ся Іона зъ того дуже. На другій день пославъ Господь червака що пôдгрызъ тыкву, и усхла. Коли зôйшло сонце, наказавъ Господь вѣяти теплому и палячому вѣтрови, а сонце пекло Іону въ голову, такъ що ажь умлѣвавъ. Тою пригодою бувъ такъ згрызеный, що бажавъ смерти. Тогды рекъ Господь до него: „Що, ты жалуешь тыквы, до котрои зросту ты не причинивъ ся, и котра однои ночи выросла а другои усхла; а Я не мавъ бы пропустити Ниневіи, мѣсту великому, въ котрôмъ жіе больше якъ 120.000 людей, котрѣ

не знають розрôзнити лѣвои рꙋкй вôдъ правои[1]), не вчисляючи множества хꙋдобы?"

Трйднѣвне пробꙋване Іоны въ черевѣ кита и его освободжене третого дня передъобразовало трйдневне пробꙋване Іисꙋса Христа въ гробѣ и Его воскресене въ третїй день.

66. Остаточне падене царства израильского; неволя ассирїйска. Побожный Товітъ.

(722 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Господь Богъ не перестававъ ссылати святыхъ пророкôвъ до народꙋ израильского, котрй бы словомъ и примѣромъ навертали его до покаяня; але той нарôдъ стававъ ся щоразъ гôршимъ, и слꙋживъ чꙋжимъ богамъ. Надармо грозили емꙋ пророки страшливымъ сꙋдомъ божимъ. Ажь наконецъ вычерпала ся терпеливôсть божа и настꙋпила строга кара. Салманассаръ, царь ассирїйскїй, напавъ несподѣвано зъ великимъ войскомъ на землю израильскꙋ, обсадивъ Самарїю, столицю народа израильского, а по трьохъ лѣтахъ здобꙋвъ еѣ присгꙋпомъ, и забравъ найбôльшꙋ часть людности царства израильского зъ собою въ неволю ассирїйскꙋ.

Салманассаръ спровадивъ до вылюдненого израильского краю народы поганьскй. Онй змѣшали ся поволи зъ позôсталыми Израильтянами, оутворили зъ ними оденъ нарôдъ, и звали ся, вôдъ мѣста Самарїѣ, Самарянами. Вѣра Самарянъ бꙋла мѣшаниною вѣры поганьскои и жидôвскои. Задля того ненавидѣли ихъ мешканцѣ царства юдейского, котрй вôдъ теперь прозывали ся радо Юдеями або Жидами.

Тотй, що бꙋлй дôстали ся до неволѣ ассирїйскои, не вернꙋли вже до своеи землѣ, и царство израильске на завсѐ оупало. Господь Богъ однако не оставивъ и тыхъ нещасныхъ, що страдали въ неволи ассирїйскôй, безъ доказôвъ своеи отцѣвскои опѣки; и оденъ зъ такихъ доказôвъ даѐ намъ исторїя Товіта, живꙋчого въ любови и бояzни божôй. Бꙋдꙋчи еще ди-

---

[1]) т. е. дѣти, котрй ще не розличають межи добрымъ а злымъ.

тя́темъ, стерѣ́гъ ся вôнъ товáриства безбóжныхъ, и живъ вѣ́для закóну бóжого. Давъ ему̀ óтже Гóсподь Богъ благодáть, що сподóбавъ ся царéви Салманáссарови, котрый ему̀ позвóливъ, ходи́ти и чини́ти вѣ́для своéи вóлѣ. Ходи́въ óтже до всѣ́хъ, що рáзомъ зъ нимъ бу́ли въ невóли, потѣшáючи ихъ и спомагáючи ихъ изъ свóго майнà, на скôлько его̀ стáло. Голóдныхъ годувáвъ, нáгихъ одѣвáвъ, умерлы́мъ и вбитымъ справля́въ пóхороны.

Колѝ помéръ царь Салманáссаръ, Сеннáхеримъ, сынъ его̀, бувъ по нѣ́мъ царéмъ. Не найшóвъ Товíтъ лáски пéредъ лицéмъ его̀. Лютый Сеннáхеримъ гнобивъ и забивáвъ мнóго Израильтя́нъ. Товíтъ, котрый боя́въ ся Бóга бôльше нѣ́жь царя̀, скрывáвъ тѣ́ла убитыхъ въ дóмѣ своѣ́мъ, и гребáвъ ихъ о пôвночи. А колѝ о тôмъ звѣ́щено царéви, казáвъ его̀ царь убити и забрáти все майнò его̀. Товíтъ утѣ́къ тому̀ зъ женóю и сы́номъ, и скрывáвъ ся. Але по 45 дняхъ уби́ли царя̀ влáснû его̀ сыни̂. И вернувъ ся Товíтъ до дóму и вôдобрáвъ все майнò своè.

Але гнóблене Израильтя́нъ не уставáло. Товíтъ роздáвъ нещáснымъ мáйже все своè майнò, и гребáвъ убитыхъ якъ пéредъ тымъ. Одного дня, вернувши до дому втомленый гребанемъ тѣлъ, положи́въ ся пôдъ стѣнóю и уснувъ. А зъ гнѣздà ластôвочого упáвъ гнôй горя́чїй на óчи его̀, и ослѣпи́въ его̀. Товíтъ не нарѣкáвъ на Гóспода, що слѣпотà упáла на нéго, áле незрушеный трѣвáвъ въ бóязни бóжôй.

А жѣ́нка его̀ Анна ходи́ла що-дéнь на ткáцку робóту, и зъ прáцѣ рукъ своúхъ живи́ла его̀. Такъ дôстáвши разъ козля̀, принéсла его̀ до дóму. Товíтъ, учувши гóлосъ козля́ти, убоя́въ ся, чи дáтель самъ не набувъ его̀ непрáведнымъ спóсобомъ, и сказáвъ: „Смотрѣ́ть, щобы̀ не було̀ крáдене. Вернѣ́ть его̀ власти́телеви, бо не годи́ть ся крáденого ѣ́сти або̀ дотыкáти ся.“ За тóе настáла на нéго жѣ́нка его̀, хоть дóбра, áле не доси́ть розвáжна невѣ́ста, и взяла̀ ему̀ на всѣля́кїй спóсôбъ дорѣкáти и выговóрювати; но вôнъ, зôтхнувши, моли́въ ся до Гóспода.

67. Прощáне старóго Товíта зъ сыномъ и пóдорожь молодóго Товíѣ.

Товíтъ, досвѣдчúвши розлúчныхъ терпѣній, гадáвъ, що некáвкомъ оумрè. Завôзвáвъ ôтже пéредъ сéбе сы́на свóго Товíю, и прощáючи ся зъ нимъ, давáвъ емꙋ̀, мáйже въ остáнне, вôтцѣвскі̂ напоминанѧ и наꙋки. Мéжи úншими сказáвъ до нéго:

„Чéрезъ всѣ днѣ житѧ̀ твóго май на пáмяти Гóспода Бóга; а стережѝ ся, щобы́сь на грѣхъ не призвóливъ, и не перестꙋпáй зáповѣдей Гóспода Бóга нáшого.

„Колѝ хто для тéбе рóбить якꙋ̀ робóтꙋ, зáразъ дай емꙋ̀ за те заплáтꙋ. Чогò не любишь, щобы̀ тобѣ̀ дрꙋ́гій чинúвъ, глядѝ, щобъ и ты не чинúвъ дрꙋ́гомꙋ.

„Давáй мúлостыню зъ майнà твóго. Колѝ бꙋ́дешь мáти богáто, давáй богáто; колѝ бꙋ́дешь мáти мáло, то и зъ малóго давáй рáдо.“

Зрꙋ́шеный молоды́й Товíя ты́ми словáми, вôдповѣвъ отцю̀ своꙋ́мꙋ: „Отче! все, що-сь менѣ̀ приказáвъ, оучиню̀.“

Дáвши емꙋ̀ тоті̂ пересторóги, пôслáвъ егò отéць въ дорóгꙋ досы́ть далéкꙋ до мѣ́ста Рáги въ крайнѣ̀ медíйскôй, щобы̀ тамъ вôдобрáвъ вы́жичені̂ грóшѣ. Зáкимъ однáкъ молоды́й Товíя пôйшóвъ въ дорóгꙋ, мавъ собѣ̀ пошꙋкáти якóго вѣ́рного чоловѣ́ка, котры́й бы емꙋ̀ товарúшивъ за якꙋ̀ заплáтꙋ. Вы́йшовъ за-для тóго шꙋкáти такóго чоловѣ́ка, и найшóвъ крáсного молодцѧ̀, припоясаного и готóвого до пóдорожи. Я не знавъ, що то бꙋвъ áнгелъ бóжій Рафаи́лъ; поздоровúвъ егò и рекъ: „Дóбрый молóдче, чи знáешь ты дорóгꙋ, що ведè до Рагъ?“ Молодéць вôдповѣвъ: „Знáю.“ Молоды́й Товíя взявъ егò зъ собóю до вôтцѧ̀, котры́й сказáвъ до нéго: „Чи мóжешь ты попровáдити сы́на мóго до Гавайла въ Рáги?“ И рекъ áнгелъ: „Я егò заведꙋ̀ и приведꙋ̀ назáдъ до тéбе.“ Я стары́й Товíтъ, вôдповѣдáючи, сказáвъ: „Идѣ́ть же щасливо, а Богъ най бꙋ́де зъ вáми въ дорóзѣ вáшôй, а áнгелъ егò най идè зъ вáми.“

Пéршого нôчлѣ́гꙋ прійшлѝ до рѣкѝ Тúгра. Товíя влѣзъ въ вóдꙋ, щобы̀ оумы́ти нóги свои̂; а ось вы́йшла ве-

лика рыба, щобы его пожерти. Товія перестрашивъ ся, и склик̑нувъ, мовлячи: „Пане, кидае ся на мене!" Ангелъ сказавъ до него: „Ухвати еѣ смѣло, и вытащи на берегъ." А коли се учинивъ, сказавъ до него ангелъ: „Розплатай сю рыбу, а серце ей, жовчь и утробу сховай собѣ; придасть ся она на лѣкъ." Товія услухавъ тои рады; спѣкъ потомъ ей мясо, а чого не зъѣли, взяли зъ собою на дорогу.

Коли прийшли до мѣста Екбатаны, сказавъ Товія: „Де станемъ на ночлѣгъ?" Ангелъ вôдповѣвъ: „Есть тутъ мужь, именемъ Рагуилъ, твôй своякъ; у него перебудемъ нынѣ. Вôнъ мае доньку, именемъ Сару, проси еѣ у вôтца, а вôддасть тобѣ за жену." Вôдповѣвъ на тое Товія: „Чувъ я, що она была вже вôддавана за семохъ мужѣвъ, и всѣхъ ихъ дïяволъ мавъ замучити. Бою ся, щобы и менѣ се не стало ся, а такъ якъ я одинакомъ у родичей моихъ, щобымь имъ не справивъ великого жалю и не ставъ ся причиною ихъ смерти." Сказавъ ему тогды ангелъ Рафаилъ: „Злый духъ мае мôць и силу лишь надъ такими, що, въ супружество вступаючи, Бога вôдъ себе и вôдъ серця свого выкидають, а тôлько похотямъ своимъ вôддають ся. Але коли ты еѣ возьмешь за жену, вытрѣвай черезъ три дни зъ нею въ молитвѣ а дïяволъ уступить."

И вступили до Рагуила, котрый прийнявъ ихъ зъ радостïю. Скоро ему Товія давъ ся пôзнати, кинувъ ся Рагуилъ Товіи на шію, цѣлувавъ его зъ плачемъ, и сказавъ: „Будь благословенъ, сыну мôй, бо еси сыномъ чесного и доброго чоловѣка." Анна, жена его, и Сара, ихъ донька, плакали такожь. Потомъ просили ихъ, щобы усѣли до обѣду; але Товія сказавъ на тое: „Я тутъ нынька ѣсти анѣ пити не буду, доки не выслухаешь перше просьбы моеи и не приобѣцяешь дати менѣ за жену Сару, доньку твою." Рагуилъ вôдтягавъ ся и жадноѝ вôдповѣди не дававъ просячому. На тое сказавъ ангелъ: „Не бой ся дати еѣ за него, бо ему, котрый боить ся Бога, мае дôстати ся донька твоя." Рагуилъ отже зôзволивъ, а унявши праву руку донькѝ своей, поклавъ еѣ въ праву руку Товіѣ, мовлячи: „Богъ Авраамôвъ, Исаакôвъ и Яковôвъ най буде зъ вами; той най васъ злучить, и най благословенство свое сповнить надъ вами!"

Оуѣ́ли потôмъ и ѣ́ли. Товíа вытревавъ зъ Са́рою три дни на моли́твѣ, и дíаволъ оуст8пи́въ. На про́сьб8 Товíѣ пôйшо́въ а́нгелъ до Рагъ, а вôдобра́вши грóшѣ, верн8́въ са домôвь.

68. О пóворотѣ Товíѣ.

Колй мин8́ло днѣвъ чотырна́цать, сказа́въ Раг8и́лъ до Товíѣ, зя́та своѓо: „Оста́нь са т8тъ ещѐ, а ѧ пôшлю̀ пôсла́нца до отца̀ твоѓо, поспыта́ти о здорóвлю егò." Однакожь Товíа не хотѣ́въ оста́ти, мовлячѝ: „Ѧ зна́ю, що оте́ць мôй и ма́ти моа̀ днѣ тепе́рь числя́ть, и ж8́рать са про ме́не." Давъ ем8̀ о́тже Раг8и́лъ Са́р8 и полови́н8 всеѓо майна̀

своѓо, и поблагослови́въ ихъ на дорóг8. Колй б8лй зъ пóворотомъ на полови́нѣ дорóги, сказа́въ а́нгелъ до Товíѣ: „Зна́ешь, ѧкъ оста́вивъ ты отца̀ своѓо; а такъ мы поспѣшѣ́мъ напе́редъ, а за на́ми най идѐ поволи че́лядь ра́зомъ зъ жѣнкою." Колй Товíа приста́въ на сю бе́сѣд8, сказа́въ Рафаи́лъ до неѓо: „Скóро приб8́дешь до до́м8 твоѓо, за́разъ поклонѝ са

Господу Богу твоему, а подякувавши Єму, приступи до отця твого и поцѣлуй его. И заразъ помажи очи его жовчїю рыбячою, котру зъ собою несешь, а оувидить отець твой свѣтлость небесну, и оурадуе ся, коли оувидить."

Коли Товія зъ причины весѣля бавивъ ся довго въ дорозѣ, выжидали его родичѣ зъ нетерпеливостїю. Мати зъ жалости плакала и нарѣкала горко. Надармо потѣшавъ ее Товітъ. Кождого дня выходила она за мѣсто на тѣ дороги, котрыми сподѣвала ся, що вертати буде сынъ ей, щобы его оуже зъ-далеку приходячого побачити. А побачивши его наконець зъ-далеку, заразъ спознала любимого сына свого, побѣгла до свого мужа и сказала: „Ось иде сынъ твой." Слѣпый отець, подавши руку слузѣ, выбѣгъ насупротивъ сына свого, и подойнявши его, поцѣлувавъ его зъ женкою своею, и взяли обое плакати зъ радости.

Молодый Товія, поклонивши ся Богу и подякувавши Єму, взявъ жовчи рыбячои и помазавъ очи отця свого. За повъ годины почало бѣльмо зъ очей его сходити, и вонъ прозрѣвъ. Всѣ славили Господа, а Товітъ сказавъ: „Благословлю Тебе, Господи Боже Израиля, що-сь мене покаравъ и мене оуздоровивъ, а ось я виджу сына мого." Прибула такожь по семохъ дняхъ Сара, и веселили ся всѣ.

Молодый Товія розповѣдавъ родичамъ своимъ всѣ добродѣйства божи, котри ему Богъ оучинивъ черезъ молодця, що его провадивъ. Отець сказавъ: „Сыну, обмысли нагороду для чоловѣка, що зъ тобою ходивъ." — „Отче! — вѣдповѣвъ сынъ — не скривджу себе, коли ему дамь половину всего, що я зъ собою принѣсъ, за всѣ его добродѣйства." И призвавши его, взяли просити, щобы принявъ половицю всего, що принесли. Тогды сказавъ имъ ангелъ тайну: „Благословѣть Господа небесного и передъ всѣми живучими вызнавайте Єго, бо оучинивъ надъ вами милосердїе свое. Добра молитва зъ постомъ больше стоить, нѣжь скарбы золота. Коли ты моливъ ся зъ плачемъ, и гребавъ померших, я предкладавъ твою молитву Господеви. Понеже ты бувъ Богу оугодный, то треба було, щобы тебе досвѣдчивъ Богъ. А теперь пославъ мене Господь, щобымь тебе оуздоровивъ, и Сару, женку сына твого, вѣдъ чорта выбавивъ. Я есмь

ѧ҆́нгелъ Рафаи́лъ, оде́нъ зъ семѝ ѧ҆нгелôвъ, котрî стоѧ́ть пе́редъ Го́сподомъ." Колѝ се оу҆чꙋ́ли, настра́шили сѧ дꙋ́же, и трепе́чꙋчи па́ли на зе́млю. А҆́нгелъ сказа́въ до ни́хъ: „Миръ ва́мъ! не бо́йте сѧ, лишь благословѣ́ть Го́спода, бо колѝ ꙗ҆ бꙋ́въ зъ ва́ми, то бꙋ́въ ꙗ҆ зъ во́лѣ бо́жои." Се сказа́вши, зни́къ зъ оче́й и҆́хъ. Вста́вши тогды̀, розповѣда́ли всѣ́мъ великî и чꙋде́снî дѣла̀ бо́жî. Оте́ць и сы́нъ жи́ли ещѐ мно́го лѣ́тъ въ ра́дости и весе́лости, до́ки не заснꙋ́ли на вѣ́ки сно́мъ блаже́ныхъ.

II.

69. Посте́пенне па́дене ца́рства юде́йского. Царь Озі́ѧ.

(770 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Тако́жь до жи́телѣвъ ца́рства юде́йского ссыла́въ Го́сподь Богъ числе́нныхъ проро́кôвъ, котрî и҆́хъ взыва́ли до пока́ѧнѧ. И жи́телѣ то́го ца́рства наверта́ли сѧ ча́сто въ найбо́льшôмъ сокрꙋ́шеню се́рцѧ до Го́спода Бо́га, и слꙋжи́ли Е҆мꙋ̀ изъ всего́ се́рцѧ сво́го. Однако се пока́ѧне трева́ло лишь че́резъ коро́ткій ча́съ. Длѧто́го проро́ки ста́ли зô смꙋ́ткомъ голоси́ти и҆́мъ стра́шнî ка́ры бо́жî, котрî на ни́хъ нева́вкомъ ма́ли спа́сти; потѣша́ли и҆́хъ одна́къ надѣ́ею прихо́да Спаси́телѧ, котро́го и҆́мъ Богъ що-разъ ꙗ҆снѣ́йше ставлѧ́въ пе́редъ о́чи.

Поме́жи царѧ́ми, котрî оу҆правлѧ́ли юде́йскимъ ца́рствомъ, бꙋ́въ оде́нъ по и҆ме́ни О҆зі́ѧ, котры́й че́резъ 52 лѣ́та сидѣ́въ на престо́лѣ. Вôнъ живъ до́вгій ча́съ пра́ведно, и Богъ допомага́въ емꙋ̀ вô всѣ́мъ. А҆ле че́резъ те щасте ста́въ опо́слѧ го́рдымъ, и хотѣ́въ на́вѣть вде́рти сѧ въ оу҆рѧ́дъ свѧще́ничій. Одно́го днѧ вôйшо́въ вôнъ до свѧты́нѣ Госпо́дньои, що́бы прине́сти же́ртвꙋ кади́ла Го́сподꙋ. Свѧще́ники, а на пе́редѣ и҆́хъ архіере́й А҆за́рїѧ, сꙋпротивлѧ́ли сѧ царе́ви. Розгнѣ́вавъ сѧ О҆зі́ѧ, и трима́ючи въ рꙋка́хъ кади́льницю, вôдгро́жꙋвавъ ере́ѧмъ. Въ тôй хвили пе́редъ ере́ѧми въ до́мꙋ Госпо́днѣмъ вы́стꙋпили стрꙋ́пы на чоло̀ его̀. А҆рхіере́й А҆за́рїѧ

тай дрŸгѝ ерéѣ видѣли въ нихъ знакъ кáры бóжои и вы́гнали царѧ̀ изъ свѧты́нѣ. Царь самъ вы́йшовъ чимъ скóрше, бо зáразъ почŸвъ кáрŸ Госпóдню на цѣлôмъ тѣлѣ своѣмъ. Задлѧ зарáзы мéшкавъ вôнъ въ окрéмôмъ дóмѣ, бŸдŸчи на цѣлôмъ тѣлѣ облóженый стрŸпами. Въ тôмъ дóмѣ и оумéръ, бо стрŸпы не зôйшлѝ вже бôльше зъ егò тѣла.

70. Пророцтва Исаї́ѣ.

(760—700 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Жителѣ цáрства юдéйского склонѧ́ли сѧ въ тôмъ часѣ̀ до балванохвáльства, колѝ царь О́зїѧ ещѐ въ покóрѣ слŸживъ ГосподŸ. Зôслáвъ óтже до нихъ Госпóдь Богъ Исáїю, пророка великого, щобы̀ тóмŸ нáродови невѣрномŸ проповѣвъ тотѝ страшнѝ нещáстѧ, котрѝ егò въ бŸдŸчности мáли дôткнŸти. Гóсподь Богъ вôдкры́въ емŸ̀ такóжь мáйже всѣ тáйны о ЇисŸсѣ Христѣ, такъ що, колѝ ихъ ны́нька читáемо, то здаѐ сѧ, ꙗ́ко бы Исáїѧ живъ за часôвъ Спасителѧ нáшого, а не 700 лѣтъ пéредъ Нимъ. — ПророкŸвáвъ на пр.:

„О́то дѣвúцѧ начнѐ и порóдить сы́на, и назвѐ имѧ̀ егò ЕманŸи́лъ (т. е. зъ нáми Богъ).“ (Ис. 7, 14.)

„ДŸхъ Госпóдень на мéнѣ, чéрезъ котрóго мѧ Гóсподь помазáвъ: щобы́мь оввѣстúвъ евангéлїе оубóгимъ; пôслáвъ мѧ, щобы́мь лѣчúвъ сокрŸшéныхъ сéрцемъ и оголóшŸвавъ вѧзнѧ́мъ освобóждене, а слѣпы́мъ прозрѣне, щобы́мь оповѣдáвъ лѣто Госпóдне приѧ́тне, и день заплáты, и потѣшивъ всѣхъ плáчŸщихъ.“ (Ис. 61, 1, 2.)

„Богъ самъ прїйдѐ, и вы́бавить васъ. Тогды̀ отвóрѧть сѧ óчи слѣпы́хъ, и оуши глŸхúхъ. Тогды̀ скóчить хрóмый ꙗ́ко óлень, и розвѧ́же сѧ ꙗзы́къ нѣмы́хъ.“ (Ис. 35, 4—6.)

„Плéчи мои̇ давъ ꙗ на рáны, и щоки мои̇ на битѐ, лицѧ̀ мóго ꙗ не вôдвернŸвъ вôдъ гáньбы заплюванѧ.“ (Ис. 50, 6.)

„Жертвóваный есмь, бо ꙗ самъ тóго хотѣвъ; ꙗкъ вôвцѧ̀ на закóлене ведéнъ бŸде, и ꙗкъ ꙗгнѧ̀ пéредъ стригŸ-

чимъ єго̀ не выдае̇ го́лосꙋ, такъ не отво́ритъ оу҆стъ свои́хъ.“ (Ис. 53. 7.)

„На него народы оуповати бꙋдꙋть, и бꙋде гробъ его славный.“ (Ис. 11, 10.)

71. О побо́жнѡмъ царю Єзекі́и.

(728—699 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Царство юде́йске дознало якъ найстрашливѣ́йшого гнѣвꙋ божого за царя Яхаза. Вонъ то, не памятаючи на Господа Бога, принѣсъ навѣть дѣти свои въ жертвꙋ Молохови, богови огня; поломавъ також всѣ начиня церковни, и замкнꙋвъ ворота до домꙋ Господнього. Давъ его отже Господь Богъ въ рꙋки ворогѡвъ его, и оубито въ однѡмъ дни 120.000 мꙋжѣвъ и 200.000 невѣстъ, а сынѡвъ и доньокъ ихъ пойманo въ неволю.

Небавкомъ потомъ оумеръ Яхазъ а по нѣмъ ставъ царемъ сынъ его Єзекія. Сей чинивъ лишь те, що подобало ся Господꙋ Богꙋ. Казавъ выкинꙋти жертовники болванѡвъ, отворивъ ворота домꙋ Господнього, згромадивъ священикѡвъ и сказавъ до нихъ: „Посвятѣть ся и вычистѣть дѡмъ Господнїй. Наши отцѣ согрѣшили, що оставили его, замкнꙋли двери, погасили лямпы, и не палили въ нѣмъ кадила, анѣ не приносили жертвъ цѣлопалення. Протѐ зворꙋшивъ ся гнѣвъ Господень на Юдею и на Їерꙋсалимъ, и отцѣ наши полягли вѡдъ мечѣвъ.“

Господь Богъ благословивъ всѣ постꙋпки того побожного царя такъ, що за него зацвило знову царство юдейске. — Придарило ся, що Сеннахеримъ, царь ассирїйскїй, встꙋпивши зъ войскомъ великимъ до землѣ юдейскои облягъ мѣсто Їерꙋсалимъ. Єзекія пойшовъ заразъ до домꙋ Господнього и моливъ ся Господꙋ. Вѡдтакъ пѡславъ священикѡвъ, облеченыхъ въ вереты на знакъ покаяння, до Исаїѣ пророка, просячи его, щобы и вѡнъ моливъ ся за нихъ до Господа о помѡчь. Исаїя казавъ емꙋ звѣстити: „Не бѡй ся; Господь тебѣ выслꙋхавъ, царь ассирїйскїй верне ся зо всты-

домъ до землѣ своѣи, и бꙋде мечемъ оубитый!“ Тои самой ночи пôславъ Господь ангела, котрый оубивъ въ обозѣ Ассирійцѣвъ 185.000 мꙋжѣвъ. Зо страхомъ побачивъ Сеннахеримъ дрꙋгого дня такѣ множество оубитихъ; заразъ оставивъ вôнъ Іерꙋсалимъ и вернꙋвъ зъ ганьбою до землѣ своѣи. Тамъ зôставъ вôдъ власныхъ сынôвъ своихъ мечемъ оубитый.

Въ тôмъ часѣ захорꙋвавъ Езекія смертельно. На приказъ Господень вôйшовъ Исаія до него, мовлячи: „Тое мовить Господь: Розпорядй въ домѣ твоѣмъ, бо оумрешь.“ Перелякъ ся Езекія, обернꙋвъ лице свое къ святыни, и молився до Господа зъ плачемъ великимъ. Господь возрѣвъ на слꙋгꙋ свого: бо ледво Исаія опꙋстивъ дôмъ царскій, сказавъ до него Господь Богъ: „Верни ся, и скажи Езекіи: Тое мовить Господь Богъ: Я чꙋвъ молитвꙋ твою, и видѣвъ слезы твои. По трьохъ днахъ здоровъ бꙋдешь, и пôйдешь до святынѣ, а Я причиню до днѣвъ твоихъ пятнайцять лѣтъ.“ И якъ Господь Богъ сказавъ, такъ стало ся. Езекія оумеръ ажь по тыхъ пятнацятьохъ лѣтахъ, царствовавши щасливо.

72. Юдить.

Жителѣ царства юдейского, по короткôмъ покаяню, забꙋли знову про добродѣйства божи. Розгнѣвавши ся отже Господь, зôславъ на нихъ страшнꙋ карꙋ, котра бꙋла бы привела царство цѣле до оупадкꙋ, коли бы не мꙋжество святои невѣсты, котре вôдъ него тото нещасте вôдвернꙋло. Бꙋвъ то гетманъ ассирійскій Олофернъ, котрый гибелію загрозивъ царствꙋ юдейскомꙋ. Вôнъ до Юдеѣ прибꙋвъ зъ сильнымъ войскомъ, щобы царство юдейске пôдбити пôдъ пановане царя ассирійского. Войскомъ своимъ облягъ вôнъ Ветꙋлію. Обѣзджаючи се мѣсто, найшовъ жерело, що достарчало обильно воды мѣстꙋ черезъ рꙋры; приказавъ за-для того рꙋры поперетинати, щобы мешканцѣ зъ нихъ воды не черпали а знѣджени спрагою пôддали ся емꙋ. Зъ-вôдти настала велика нꙋжда въ мѣстѣ, а жителѣ его постановили вже въ 5 днахъ пôддати ся доброво̂льно, коли помôчь нѣ зъ-вôдкꙋды не прійде.

Сѧ постанóва дôйшлà до оушéй богобоѧзливои вдовы̀, и̂менемъ Юди́ть, котрà, ми́мо знáчного майнà и красоты̀ велíкои, вéла днѣ свои̂ на стрóгôй покꙋ́тѣ. На горѣ̀ свогó дóмꙋ мéшкала онà въ тáйнôй комôрцѣ, на тѣлѣ носи́ла волосѣ́нницю, а óкрôмъ сꙋбóты пóстила щодéнно. Жалѣ́ючи надъ лю́домъ свои́мъ оутисненнымъ, моли́ла сѧ за нимъ сердéчно до Бóга и старшинáмъ мѣ́ста додавáла вôдваги.

Гóсподь Богъ вы́слꙋхавъ моли́ткꙋ ей и натхнꙋ́въ еѣ̀, ꙗкъ мáє нéсти пóмôчь лю́дови своѐмꙋ. Встáвши óтже, облеклà сѧ въ ри́зы свои̂ весѣ́льнѣ, и оубрáла сѧ въ всѣ свои̂ стрóѣ. Взѧ́вши зъ собóю слꙋ́жницю, пôйшлà до обóзꙋ Ассирíйцѣвъ. А коли̂ стáнꙋла пéредъ Олофéрномъ, знайшлà оу нéго и оу слꙋгъ егò лáскꙋ. Олофéрнъ, дꙋ́маючи, що онà вôдстꙋпи́ла вôдъ нáрода свогó, позвóливъ ѣ́й ведлѧ вподобы входи́ти и выходи́ти зъ табóрꙋ.

Днѧ четвéртого Олофéрнъ справлѧ́въ гости́нꙋ начáльникамъ вóйска свогó; самъ бꙋвъ весéлый и пивъ дꙋ́же мнóго винà, такъ що оупáвъ на лóжи вôдъ безмѣ́рного нáпиткꙋ, и заснꙋ́въ. Пôзно въ ночѝ розôйшли̂ сѧ запрóшенѣ на пиръ до шатéръ свои́хъ, и заснꙋ́ли такóжь сномъ тверды́мъ. Тогды̀ оусмотрѣла Юди́ть хви́лю до спóвненѧ нáмѣрꙋ свогó. Потíхꙋ стáнꙋвши кóло лóжа Олофéрна, зъ плачéмъ помоли́ла сѧ; вôдтáкъ взѧ́ла мечь, котры́й надъ нимъ ви́сѣвъ, а добꙋ́вши егò, схóпила Голофéрна за волóсє и оудáривши двичи въ шíю, оутѧ́ла емꙋ̀ головꙋ. Потôмъ вы́йшовши зъ егò шатрà, подáла гóловꙋ Олофéрновꙋ слꙋзѣ̀ своѣ́й, щобы̀ вложи́ла еѣ̀ въ мѣшóкъ.

Потôмъ вы́йшли обѣ̀ зъ таборꙋ, и прíйшли̂ до мѣ́ста. А коли̂ до нéи всѣ̀ збѣ́гли сѧ, показáла онà гóловꙋ Олофéрна, и реклà: „Славѣ́ть Гóспода Бóга нáшого, котры́й не опꙋсти́къ оуповáючихъ на Нéго, и оуби́въ рꙋкóю моéю вóрога нáрода нáшого!“ Поклони́ли сѧ всѣ Гóсподꙋ и слáвили Егò, а Óзїѧ, кнѧзь нáрода, сказáвъ до нéи: „Благословéна ты, дóню, надъ всѣ невѣ́сты землѣ̀!“ А скóро розви́днѣло сѧ, взѧвъ кóждый мꙋжь орꙋ́жє своѐ, и вы́пали зъ вели́кимъ кри́комъ на Ассирíйцѣвъ. Коли̂ ихъ вóйско оучꙋло, що Олофéрнъ оуби́тый, перенѧ́те страхóмъ и трепетóмъ, не ви́дѣло длѧ сéбе спа-

сénїѧ, ꙗкъ тôлько въ однôй оутéчи, и розбѣ́гло сѧ въ рôжнû стóроны. Загáльна тогдû настáла рáдôсть мéжи жителѧми Ветѹлїѣ зъ тóго чѹдéсного спасéнїѧ; и всѣ благословúли Юдúтѹ, мовлѧчû: „Ты слáва Ї́ерѹсалúма, ты оутѣ́ха Израи́лѧ, ты честь нáрода нáшого." И чéрезъ три мѣ́сѧцѣ обходи́ли торжествò тóи побѣ́ды. Ꙗ Юди́ть стáла сѧ слáвною по всѣ́й землû. Колû жь въ пôзнôй старости оумéрла, плáкавъ по нѣ́й весь нарôдъ.

73. Падéнє цáрства юдéйского. Невóлѧ вавилóньска. Данїи́лъ.

(588 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Стáло сѧ, щω мéшканцѣ цáрства юдéйского такъ дѹже затвердѣ́ли бѹлû въ грѣхáхъ, щω всѣлѧкû кáры, ꙗкû Господь Богъ за тóє на нихъ ссылáвъ, не моглû ихъ навернѹ́ти до Бóга. Они покланѧ́ли сѧ болванáмъ, гони́ли прорóкôвъ, и кôлькóхъ зъ нихъ нáвѣть оуби́ли. Вкôнцû скôнчи́ло сѧ милосéрдїє бóже надъ ни́ми, и сповни́ло сѧ на нихъ тóє, щω имъ ꙗсно предсказáвъ Исáїѧ прорóкъ, то єсть скóрый оупáдокъ. Гóсподь допѹсти́въ, щω въ рóцѣ 606 пéредъ Ї́исѹсомъ Христóмъ притѧгнѹ́въ Навѹходонóсоръ, царь вавилóньскїй, зъ вели́кимъ вóйскомъ своúмъ пôдъ Ї́ерѹсали́мъ, здобѹ́въ мѣ́сто, и забрáвъ царѧ̀ и старшинѹ̀ мѣ́ста въ невóлю. Ꙗ колû тû, щω остались въ краю̀, по 16 лѣтáхъ пôднéсли сѧ въ нéмочи своє́й прóтивъ Навѹходонóсора, прїйшóвъ той царь зъ єщè бôльшимъ вóйскомъ, облѧ́гъ Ї́ерѹсали́мъ, въ пôвтора рóкѹ здобѹ́въ єгò, и жителѣ́въ зô всéи землѣ̀ юдéйскои забрáвъ въ невóлю, такъ щω лишè малè числò лиши́ло сѧ въ краю̀. Дôмъ Господéнь притôмъ, и дôмъ цáрскїй, и все мѣ́сто спали́въ огнéмъ, забрáвши всѣ нáчинѧ, котрû бѹлû въ свѧтûни Госпóднѣй. Мѹ́ры же Ї́ерѹсали́ма розвали́ло вóйско. Страшнúй óбразъ представлѧ́ли рѹ́ины мѣ́ста, коли́сь такъ величáвого! И тепéрь сéрце зворѹшáє сѧ на скрôзь, колû читáємо плачь и рыдáнѧ прорóка Єремíѣ на видъ розвалéного Ї́ерѹсали́ма.

Въ то̂мъ то нещастю велико̂мъ для Израильта̂нъ, спо̂йма́ныхъ въ нево́лю вавило́ньскꙋ, хочь то́е бꙋло̀ потѣ́хою, що Навꙋходоно́соръ въ-загалѣ̀ ла́го̂дно зъ ни́ми обходи́въ ся. До то́и нево́лѣ до̂ста́ло ся тако́жь ко̂лька хло́пцѣвъ, зъ ро́дꙋ ца́рского и кня̂жого. Царь приказа́въ вы́брати зъ нихъ найздо̂бнѣ̂йшихъ и найкра́сшихъ, и впра́вити ихъ въ всѣля̂ко̂й мꙋ́дрости и въ письмѣ̀ халдейско̂мъ, щобы̀ ихъ оужи́ти до слꙋ́жбы свое́и. Приказа́въ тако́жь нача́льникови свое́и пала́ты, щобы̀ имъ дава́въ стра́вы и вино̀ зо стола̀

ца́рского. Въ числѣ̀ вы́браныхъ бꙋли Даніи́лъ, Ана́нія, Міса́илъ и Аза́рія. Онѝ одна́къ постанови́ли не ѣ́сти стравъ и не пи́ти вина̀ зъ ца́рского стола̀, поне́же по̂сля зако́на Мойсе́евого мно́го зъ тыхъ стравъ бꙋло̀ заказа́но ѣ́сти. Проси́ли о́тже нача́льника, щобы̀ ихъ не змꙋ́шꙋвавъ до ѣ̀дженя и питя рѣ́чей заказа́ныхъ, но щобы̀ имъ дозво́ливъ пристава́ти на хлѣ́бѣ, ярииѣ̀ и водѣ̀. Нача́льникъ склоня̂въ ся до ихъ про́сьбы̀, а́ле мѣ́ркꙋ́ючи ся сказа́въ: „Бою̀ ся царя̀, па́на мо́го, котрый, колѝ побачить лица ва́ши̂ хꙋ́дши̂ во̂дъ дрꙋгихъ мо-

лодцѣвъ, ва́шихъ ровесникôвъ, мôгъ бы менѐ жита̀ позба́вити." Данїилъ же, поновля́ючи про́сьбу, сказа́въ: „Спробуй зъ на́ми, про́шу, че́резъ де́сять днѣвъ; а якъ поба́чишь, такъ потôмъ зро́бишь зъ на́ми." Нача́льникъ, зôзво́ливши, спробува́въ че́резъ де́сять днѣвъ; и показа́ло ся, що ихъ лица лѣпшû и повнѣйшû були̇ вôдъ всѣхъ тыхъ хло́пцѣвъ, що ѣли стра́вы ца́рскû. Дава́въ о́тже имъ да́льше хлѣвъ, ярину̀ и во́ду. И Го́сподь давъ тымъ хло́пцамъ оумѣе́тность и на́уку въ всѣля́кихъ книгахъ и му́дрости, а Данїи́лови давъ розумѣне всѣхъ видѣнїй и снôвъ.

Коли̇ въ означе́нôмъ часѣ̀ приведе́но ихъ пе́редъ цара̀ Навуходоно́сора, показа́ло ся, що оні̇ му́дростїю перевысши́ли всѣхъ, а найбôльше вôдзначи́въ ся Данїи́лъ.

74. Три молодцѣ̀ въ пе́чи огне́ннôй.

Ста́ло ся, що Навуходоно́соръ каза́въ зроби́ти балвана̀ золото́го и поста́вити его̀ на стовпѣ̀ 60 лôктѣвъ высо́кôмъ на рôвнинѣ̀ вавило́ньскôй. На посвящене то́го балвана̀ зôбра́въ всѣхъ старши́хъ ца́рства сво́го и каза́въ крôмъ то́го всюды оголоси́ти тû слова̀: „Коли̇ оучу́ете го́лосъ тру́бы̀ и музы́ки, оупа́вши поклонѣ́ть ся балвано́ви золото́му. А хто не оупа́де и не покло́нить ся, той бу́де то́и само́и годи́ны вверже́ный въ печь огне́нну." Ско́ро о́тже оучу́ли го́лосъ тру́бы̀ и музы́ки, оупа́вши покланя́ли ся всѣ̀ балвано́ви золото́му; лишѐ Ана́нїя, Мисаи́лъ и Аза́рїя не кланя́ли ся. (Данїи́ла не було̀ на тôмъ обхо́дѣ, бо и вôнъ бувъ бы не кланя́въ ся балвано́ви.) А коли̇ три молодцѣ̀ не кланя́ли ся, вы́ступили Вавило́нцѣ, и обжа́ловали ихъ пе́редъ царе́мъ.

Навуходоно́соръ въ зло́сти вели́кôй приказа́въ розпали́ти вели́ку печь сѣмь разъ бôльше нѣжь звыча́йно, вôдта́къ каза́въ трьохъ тыхъ молодцѣ́въ звяза́ти и зъ оу́бранемъ ки́нути въ печь розпа́лену. И ста́ло ся пôсля сло́ва ца́рского. А о́то а́нгелъ Госпо́день всту́пивъ до молодцѣ́въ въ печь, и вы́кинувъ по́ломѣнь огне́нну зъ пе́чи, такъ що мужѣ́въ, котрû тыхъ молодцѣ́въ ки́нули въ печь, попали́въ. А се́редъ пе́чи оучини́въ а́нгелъ вѣ́теръ холо́дный продува́ючїй, якъ

коли бы подъ вечѣръ. Огонь не доткнувъ ся жадного анѣ жаднои имъ прикрости не вдѣявъ; лишѐ мотузы, котрыми були звязанѝ, спаливъ. Тотѝ три молодцѣ, якобы однымп устами, хвалили и выславляли Господа Бога.

Навуходоносоръ, учувши тотѝ пѣсни побожнѝ, заглянувъ до печи, зъумѣвъ ся и сказавъ: „Чи не трьохъ мужѣвъ звязаныхъ мы вкинули въ огонь? А ото я виджу чотырохъ мужѣвъ розвязаныхъ, и ходячихъ посередъ печи, и жаденъ не нарушеный огнемъ; а видъ четвертого подобный сынови божому.“ Потомъ Навуходоносоръ приступивъ до дверей печи и сказавъ: „Слуги Бога высокого, выйдѣть!“ И заразъ вийшли, а всѣ присутнѝ огляда́ли ихъ, и переконали ся, що огонь нѣчого имъ не зробивъ, навѣть волоса на головѣ не спаливъ. Зъумѣвъ ся Навуходоносоръ и голосомъ великимъ закликавъ, мовлячи: „Благословенъ Богъ ихъ, котрый пославъ ангела свого, и слугъ выбавивъ, що въ Него вѣрили. Протое вôдъ нынѣшнього дня выдаю приказъ, що кождый, хто зневажавъ бы Бога, котрому онѝ служать, погибне, бо нема иншого Бога, котрый бы такъ мôгъ выбавити.“ Тогды царь вывысшивъ тыхъ трьохъ молодцѣвъ до высокихъ достоинствъ.

75. Царь Валтасаръ и балванъ Вилъ.

Зъ лѣтами придававъ Господь Богъ Данїилови своихъ дарôвъ: давъ ему даръ пророцтва, а також удѣливъ ему знаменитый даръ толкованя видѣнїй. Найявнѣйшїй доказъ сего давъ Данїилъ того часу, коли внукъ Навуходоносора, именемъ Валтасаръ, обôймивъ престолъ вавилоньскїй. Царь той учинивъ бенкетъ великїй старшинѣ царства свого и женамъ своимъ. Приказавъ тогды, вже пяный, въ зухвальствѣ своѣмъ, щобы внесено начиня золотѝ и срѣбнѝ, котрѝ бувъ забравъ Навуходоносоръ, дѣдъ его, зъ святынѣ Їерусалимскои. И пили зъ нихъ царь и переднѝ панове и жены его. Тогды то указала ся рука на стѣнѣ салѣ королѣвскои, котра писала якись слова. Король ставъ блѣдый и трепетавъ зо страху на всѣхъ членахъ. Скликавъ мудрцѣвъ

своихъ царскихъ, щобы се письмо читали; але они не моглй зъ него нѣчого вычитати, анѣ цареви вытолковати. Завôзвано проте Данїила передъ царя, котрый, ставши, сказавъ явно: „Ты, о царю, повставъ супротивъ Господа небесного. Не досыть тобѣ було, що отець твôй забравъ начиня зъ дому Господнього, а ты еще казавъ ихъ принести передъ себе щобысь зъ панами и жѣнками своими пивъ зъ нихъ. Проте казавъ Богъ на стѣнѣ написати тотû слова: „Мани, Текелъ, Фаресъ,“ котрû значать: Мани — змѣривъ Богъ царство твое и положивъ ему конець; Текелъ — зважено тебе на вазѣ, и пересвѣдчено ся, що ты дуже легкїй; Фаресъ — роздѣлило ся царство твое и зôстало дане Медамъ и Персамъ.“ Се пророцтво сповнило ся вже тои самои ночи: бо Валтасаръ зôставъ оубитый, а Меды и Персы подѣлили ся царствомъ его.

Киръ, царь перскїй, загорнувъ небавкомъ цѣле царство вавилоньске пôдъ свою власть. Данїила вынѣсъ вôнъ до найвысшого достоинства, такъ що зъ нимъ сѣдавъ до одного стола. Бувъ тогды балванъ оу Вавилонцѣвъ, именемъ Вилъ, котрому выдавано на кождый день 12 чвертей муки, 40 овець и 6 мѣръ вина. Однакожь Данїилъ хваливъ Бога свого. Рекъ отже царь до него: „Чому не хвалишь Вила?“ Данїилъ кôдповѣвъ: „Я не хвалю балванôвъ рукою здѣланыхъ, але Бога живого, що сотворивъ небо и землю и мае мôць надъ всѣмъ живучимъ.“ И рекъ царь здивованый: „Гадаешь, що Вилъ не есть Богомъ живымъ? а чижь не видишь, якъ вôнъ много ѣсть и пе кождого дня?“ Данїилъ сказавъ на се, оусмѣхаючи ся: „Не дай ся обманювати, царю. Бо Вилъ внутрь есть глиняный а зъ верха мѣдяный и не ѣсть нѣколи.“ Розгнѣваный царь призвавъ ерейвъ балвана Вила, а було ихъ 70, и сказавъ до нихъ: „Коли менѣ не скажете, хто зъѣдае жертвы тотû, то помрете! А коли покажете, що то Вилъ зъѣдае, оумре Данїилъ, що хуливъ Вила.“ И сказавъ Данїилъ цареви: „Най стане ся ведля слова твого.“

Прїйшовъ отже царь зъ Данїиломъ до святынѣ Вила, и реклй слуги Вила: „Ото мы выходимо прочь, а ты царю положи самъ стравы и налїй вина; замкни двери и запе-

чатáй пéрстенемъ своúмъ. А колѝ вôйдéшь рáно, и не знайдéшь, що Вилъ все поѣ́въ, смéртїю помрéмо.“ Онѝ не боя́ли ся, бо онѝ мáли оукры́тый вхôдъ пôдъ столо́мъ, на котрôмъ склáдано жéртвы, и чéрезъ той вхôдъ входúли и жéртвы поѣдáли. Стáло ся о́тже, що, колѝ онѝ вы́йшли, царь положúвъ стрáвы и винò пéредъ Вúломъ. А́ле Данїи́лъ казáвъ слугáмъ своúмъ, щобы̀ принéсли пóпелу и посѣ́яли егò по цѣлôй святы́ни, въ притóмности самóго царя̀ тóлько. И вы́йшовши, замкнýли двéри, а запечатáвши пéрстенемъ цáрскимъ, вôдôйшлѝ. Єре́ѣ тогды̀ вôйшлѝ въ ночѝ пôсля звычáю свóго зъ жѣнкáми и дѣтьмѝ своúми, и все зъѣ́ли и вы́пили.

Царь, вставши рáно, пôйшóвъ зъ Данїи́ломъ до святы́нѣ. Онѝ найшлѝ печáти цѣлѝ и ненарушéнѝ. Отворúвши двéри, погля́нувъ царь на стôлъ и заклúкавъ гóлосомъ велúкимъ: „Велúкїй есѝ Вúле, и немáе оу тéбе жáдной здрáды!“ Розсмѣя́въ ся Данїи́лъ, мовлячи: „Отò погля́нь на пôдлóгу, а побáчь, чїй то сýть стóпы?“ И рекъ царь здивóваный: „Вúджу стóпы мужѣ́въ, невѣ́стъ и дѣтéй.“ Здѣлáвши осмóтръ, вôдкры́ли той тáйный вхôдъ. Розгнѣ́вавши ся царь, казáвъ пôймáти єре́ѣвъ и позабивáвъ ихъ, и давъ Вúла въ рýки Данїи́ла, котры́й егò и егó святы́ню знúщивъ.

76. Данїи́лъ въ я́мѣ зô львами.

Вавилóнцѣ вôддавали честь такóжь змїéви велúкому, и самъ навѣ́ть царь въ нерозвáжности своє́й кланя́въ ся звѣ́реви тóму. Одного дня сказáвъ царь до Данїи́ла: „Отò тепéрь не мóжешь сказáти, щобы̀ той змїй не бувъ бóгомъ живы́мъ.“ А́ле Данїи́лъ рекъ: „Дай менѣ̀, цáрю, власть, а оубью̀ змїя̀ безъ мечà и кїя̀.“ И царь позвóливъ. Взявъ о́тже Данїи́лъ смолы̀, сáла и вóвны, и зварúвъ все рáзомъ, и вкúнувъ въ ротъ змїéви, и розпу́къ ся змїй. А вôдтáкъ сказáвъ: „Дивѝ ся цáрю, якóго вы хвалúли бóга!“

Колѝ се оучýли Вавилóнцѣ, збунтовáли ся на царя̀ и казáли: „Царь ставъ ся жидомъ: Вúла знúщивъ, змїя̀ оубúвъ, и єре́ѣвъ позабивáвъ.“ А прїйшóвши до царя̀, ска-

зали: „Выдай намъ Данїила, бо якъ нѣ, то оубѣемо тебѐ и родинꙋ твою." Видячи царь, що насилою на него напирають, хоть нерадо, бо любивъ Данїила, выдавъ имъ его. Они вкинꙋли Данїила до львячои ямы. А въ ямѣ бꙋло сѣмь лютыхъ львôвъ. Давано имъ на кождый день два тѣла людскѝ и двѣ вôвцѣ, а на той часъ не дано имъ нѣчого, щобы пожерли Данїила. Але они емꙋ не вчинили жадного зла.

Черезъ сѣмь днѣвъ бꙋвъ Данїилъ въ ямѣ зô львами, и зголоднѣвъ. Въ тôмъ часѣ живъ близько Їерꙋсалима,

мѣста розваленого, пророкъ Авакꙋмъ. Той зваривъ бꙋвъ стравꙋ, и надробивъ хлѣба на мискꙋ, и ишовъ въ поле, щобы занести женцямъ. И оуказавъ ся емꙋ ангелъ Господень и сказавъ до него: „Занеси обѣдъ, що маешь, до Вавилона Данїилови, котрый есть въ львячôй ямѣ." Авакꙋмъ вôдповѣвъ: „Пане, Вавилона нѣколи я не видѣвъ, а о ямѣ не знаю." Тогды взявъ его ангелъ Господень за волосе головы,

занѣсъ его̀ въ Вавило́нъ и поста́вивъ надъ ıа́мою. Авакꙋ́мъ закли́кавъ на Даніи́ла: Слꙋ́го бо́жій, возьмѝ объ́дъ, котрый тобѣ̀ Богъ посылае." Даніи́лъ сказа́въ по́венъ вдя́чности: „Ты згада́въ на ме́не, Бо́же, и не опꙋсти́въ тыхъ, що тебѐ любя́ть," и ѣвъ. А́нгелъ Госпо́день перенѣ́съ вôдтакъ въ мгнове́ню о́ка Авакꙋ́ма на попере́дне мѣ́сце.

Дня се́мого прійшо́въ царь до ıа́мы львôвъ, щобы̀ опла́кꙋвати Даніи́ла, котро́го люби́въ. И погля́нꙋвши до ıа́мы, поба́чивъ, що Даніи́лъ сидѣ́въ ненарꙋ́шеный ме́жи льва́ми. Здиво́ваный царь закли́кавъ го́лосомъ вели́кимъ: „Вели́кій есѝ Го́споди, Бо́же Даніи́ла!" Каза́въ за́разъ вытягнꙋти его̀ зъ ıа́мы львя́чои. Тыхъ же, що настава́ли на его̀ житѐ, каза́въ вки́нꙋти въ ıа́мꙋ, а оні̀ бꙋлѝ поже́ртî въ мгнове́ню о́ка.

77. Израильтя́не верта́ють зъ нево́лѣ вавило́ньскои. Проро́ки Агге́й и Заха́рія. Священикъ Ездра.

(536 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Оужѐ проро́къ Еремія бꙋвъ то́е пропові́въ, що нево́ля вавило́ньска лишѐ 70 лѣтъ трева́ти бꙋ́де, почѣ́мъ Израильтя́не наве́рнꙋть ся до Го́спода Бо́га, и пове́рнꙋть наза́дъ до вôтчины̀ своеи. Даніи́лъ повтори́въ то́е проро́цтво потѣша́юче; до то́го прида́въ новѐ проро́цтво: що вôдъ при́казꙋ вôдбꙋдо́ваня на-но́во Іерꙋсали́ма до сме́рти Спаси́теля оуплывѐ 490 лѣтъ. Все спевни́ло ся що до кри́хты. Тяжкî терпѣ́ня въ нево́ли вавило́ньскôй, тако́жь и пересторо́ги и напоми́наня проро́кôвъ, а особли́во Даніи́ла и Езекіи́ла, склони́ли наконе́ць жидôвъ, що чини́ли покꙋ́тꙋ и попра́вꙋ жита̀. О́тже зъ во́лѣ бо́жои по лѣта́хъ сѣмдесятьохъ нево́лѣ, щобы̀ сповни́ло ся сло́во Госпо́дне, каза́въ Киръ, царь пе́рскій, оголоси́ти по цѣлôмъ ца́рствѣ своѣ́мъ: „Хто есть ме́жи ва́ми зъ на́рода бо́жого, най идѐ до Іерꙋсали́ма, и най бꙋдꙋ́е храмъ Бо́га израи́льского!" Царь Киръ вôдда́въ тако́жь на́чиня хра́ма Госпо́днього, котрî бꙋвъ забра́въ Навꙋходоно́соръ.

Пôдъ прóводомъ кнѧзѧ̀ Зоровáвелѧ вернꙋ́ло сѧ около 50 тыслчь самы́хъ мꙋжѣвъ, крóмѣ женъ и дѣтéй, до землѣ̀ юдéйскои. Въ рôкъ по пóворотѣ своѣ́мъ зъ невóлѣ положи́ли жиды основꙋ̀ до храма Їерꙋсалимского. А ерѣ́ и левиты стоѧли притôмъ зъ трꙋ́бами и кимвáлами, спѣвáли пѣсни и хвали́ли Бóга. Коли по кôлькóхъ лѣтáхъ доконáли бꙋдóвы, посвѧти́ли той пробꙋ́токъ бóжїй зъ рáдостїю великою при жертвахъ и торжественныхъ óбходахъ.

Я бꙋлò такóжь мéжи жидáми мнóго старцѣвъ, котрî ещѐ видѣли храмъ старый, и жáловали сѧ, що новый мéнше есть величáвый вôдъ тамтóго. Пророкъ Аггéй, потѣшаючи ихъ, придáвъ тóе пророцтво: „Скрѣпи сѧ нáроде землѣ̀! Ещѐ одна̀ мала̀ хвилѧ есть, а прїйдѐ Выжиданый всѣ́ми нáродами (т. е. Спаситель); а бôльша бꙋде тогды слáва храма сéго послѣ́дного нѣжь пéршого.“ Подôбными словáми промовлѧвъ до нихъ пророкъ Захáрїѧ: „Рáдꙋй сѧ вéльми, дóню Їерꙋсалимска! Ото царь твôй идѐ къ Тóбѣ ꙗко Спаситель: лáгôдный и всѣ́вши на жеребѧти ослицѣ!“ Захáрїѧ предвидѣвъ такóжь, ꙗка страшна̀ сꙋдьба̀ ожидáе Спасителѧ.

Въ девѧтьдесѧть лѣтъ по пóворотѣ зъ невóлѣ вавилóньскои отри́мали Израильтѧне вôдъ царѧ̀ пéрского позволѣ́не до вôдбꙋдóванѧ мꙋ́рôвъ мѣ́ста Їерꙋсалима. Самарѧне хотѣли имъ силомôцью перешкóдити въ тôй роботѣ. Жиды за-длѧ тóго, молѧчи сѧ до Гóспода, день и нôчь стоѧли на сторóжи. И оурáдили такъ, що половина молодцѣвъ робила, а половина бꙋла̀ готóва до битвы. За 50 днѣвъ бꙋли мꙋ́ры, брáмы и вéжѣ збꙋдóванî. Пôзнáли протѐ Самарѧне, що тôй роботѣ допомагáвъ Гóсподь Богъ, и перестáли дáльше перешкаджáти жидáмъ. Тотî зновъ дѧкꙋвали Бóгꙋ и плáчꙋчи торжественно обѣтовали захóвꙋвати на все вѣ́рно зáконъ бóжїй, котрый имъ свѧщéникъ Ездра читáвъ ꙗсно и зрозꙋмѣло.

78. Єстирь.

Зъ причины лагôдного панованя царѣвъ перскихъ остала ся велика часть жидôвъ въ царствѣ вавилоньскôмъ. Господь Богъ обернувъ тое пробуване на добро поганъ: понеже они, жіючи межи жидами, набирали що-разъ яснѣйшихъ понятій о правдивôмъ Бозѣ, и обзнакомляли ся зъ пророцтвами, предсказуючими пришествіе Вôдкупителя. Трафляло ся такожь, що за допустомъ божимъ жиды мудрй и чеснй приходили до великои ласки у царѣвъ поганьскихъ, зъ чого корыстаючи, причиняли ся до улучшеня долѣ землякôвъ своихъ и до розпростороненя вѣры въ правдивого Бога.

И такъ сподобало ся Господу Богу до тои святои цѣли ужити жидôвки богобоязливои, именемъ Єстирь. Жила она за часôвъ царя Артаксеркса[1]) при своѣмъ стрыю Мардохею, котрого якъ донька любила. Она була дуже красна, и царь сподобавъ собѣ єѣ: вложивъ на голову єй вѣнець царскій, и учинивъ єѣ царицею, жѣнкою своєю. За радою Мардохея не признала ся она передъ царемъ, що есть зъ жидôвского роду. А понеже Мардохей о єй судьбу бувъ дуже печаливый, то приходивъ що-день до палаты царскои, щобы довѣдовати ся, якъ поводить ся Єстири. Того власне часу, коли сидѣвъ у дверій царскихъ, довѣдавъ ся, що два начальники сторожи царскои хотѣли царя убити. Тое обвѣстивъ вôнъ заразъ царици, а она цареви. Слѣдили тую справу, и пересвѣдчили ся, що була правдивою. Повѣшено за-для того двохъ тыхъ начальникôвъ на шибеници. И той чинъ вписано до лѣтописи царства.

По якôмсь часѣ выывысшивъ царь Артаксерксесъ певного Амана надъ всѣхъ князѣвъ, котрыхъ мавъ въ царствѣ своѣмъ. И всѣ слуги царскй клякали и кланяли ся Аманови, якбы самому Богу. Оденъ Мардохей не клякавъ, анѣ єму не кланявъ ся, бо человѣкови не хотѣвъ поклону вôддавати, котрый самому Богу належить ся. За то роз-

[1]) Властиве бувъ то Ксерксесъ I.

се́рдивъ сѧ Я́манъ дꙋже, и довѣдавши сѧ, що Мардохе́й есть зъ ро́дꙋ жидови́нъ, постанови́въ погꙋбити всѣхъ жидо̂въ. По̂дъ по́зоромъ, що жиды̂ бꙋнтꙋ́ють сѧ, намо́вивъ во̂нъ царѧ̀ до стро́гого при́казꙋ, одного́ днѧ оубити всѣхъ жидо̂въ въ ца́рствѣ, ра́зомъ зъ ихъ жена́ми и дѣтьмѝ, а майно̀ ихъ забра́ти. Всѣ жиды̂, оучꙋвши о то̂мъ стро́го̂мъ при́казѣ, пла́кали го̂рко, по́стили, и моли́ли Бо́га о во̂две́рнене то́го нещა́стѧ. Мардохе́й звѣсти́въ то за́разъ цари́ци Єсти́ри, и налѧга́въ на ню, щобы̂ оуда́ла сѧ до царѧ̀ и проси́ла за на́родомъ свои́мъ. А бꙋло̀ пра́во на дворѣ̀ ца́рско̂мъ, що нѣхто̀, не бꙋдꙋчи заво̂званый, по̂дъ ка́рою сме́рти не смѣвъ входи́ти до царѧ̀. Длѧто́го Єсти́рь пе́рше че́резъ три дни по́стила и моли́ла сѧ до Го́спода Бо́га, и цѣлый на́ро̂дъ зъ не́ю моли́въ сѧ, щобы̂ ѣй Го́сподь Богъ дозво́ливъ найтѝ ла́скꙋ оу царѧ̀. Пото̂мъ, оубра́вши сѧ въ стро̂й ца́рскїй, во̂два́жила сѧ во̂йтѝ до ме́шканѧ мꙋ́жа сво́го. Царь сидѣвъ самѐ тогды̂ въ са́ли сꙋдово̂й на престо́лѣ своѣмъ, сїѧ́ючи во̂дъ зо́лота и ка́меней дороги́хъ. Колѝ поба́чивъ царь Єсти́рь, глѧ́нꙋвъ на ню такъ гро̂зно, що она̀ зо стра́хꙋ ажь омлѣла; а́ле ско́ро проми́нꙋвъ его̀ гнѣвъ, во̂нъ, вытѧгнꙋвши до не́и рꙋ́кꙋ, сказа́въ: „Чого̀ хо́чешь Єсти́ре? Яка̀ есть про́сьба̀ твоѧ̀? Хотьбы̂ ты проси́ла и о полови́нꙋ ца́рства, то бꙋде тобѣ да́но.“ Цари́цѧ во̂дповѣла: „Днесь оу ме́не пра́зникъ; колѝ подо́бае сѧ царе́ви, то про́шꙋ, щобы̂ нынѣ прїйшо́въ до ме́не зъ Я́маномъ на гости́нꙋ, котрꙋ я справлѧ́ю.“

И ста́ло сѧ такъ. Колѝ по̂дча́съ гости́ны поспыта́въ сѧ царь, чого̀ бажа́е, рекла̀ Єсти́рь: „Колѝ я найшла̀ ла́скꙋ, най прїйдѐ царь и Я́манъ и за́втра ещѐ на гости́нꙋ, котрꙋ̀ я имъ зго́товлю, а отво́рю царе́ви ба́жане моѐ.“ Царь прирѣкъ прибꙋ́ти. Я́манъ вы́йшовъ то́го днѧ зъ ца́рскои пала́ты весе́лый и охо́чїй. А колѝ поба́чивъ Мардохе́ѧ сидѧ́чого пе́редъ двермѝ пала́ты, що на́вѣть не вставъ пе́редъ нимъ, розгнѣвавъ сѧ дꙋже и приказа́въ пригото́вити длѧ Мардохе́ѧ ши́беницю, высо́кꙋ на пѧтьдеса́ть ло̂ктѣвъ.

То́и же но́чи царь не мо̂гъ спа́ти, и каза́въ собѣ принести лѣто́пись и чита́ти. Колѝ перечи́тано то́е мѣсце, де бꙋло̀ напи́сано, що Мардохе́й во̂дкры́въ здра́дꙋ двохъ слꙋгъ

ца́рскихъ, котрй царѧ̀ хотѣ́ли оубити, запыта́въ: „Ꙗкои чести и нагоро́ды достꙋпивъ за отсю вѣ́рно̂сть Мардохе́й?“ Во̂дповѣ́ли емꙋ̀ слꙋги: „Не одержа́въ нѣѧко́и нагоро́ды.“ Власне тогды пріишо́въ Ѧ́манъ до ца́скои пала́ты, щобы̀ оупросити царѧ̀, абы̀ позво́ливъ повѣ́сити Мардохе́ѧ. Оучꙋвши царь, що есть хтось въ сѣне́хъ, запыта́въ: „Хто тамъ есть?“ Емꙋ̀ во̂дповѣ́ли: „Ѧ́манъ.“ И рекъ царь: „Най во̂йдѐ.“ Ѧ во̂дта́къ сказа́въ до него: „Що ма́е бꙋти здѣлано мꙋжеви, котро́го царь почти́ти хо́че?“ Ѧ́манъ, дꙋмаючи въ се́рцю своѣ́мъ, що царь нѣкого̀ и́ншого не хо́че почти́ти, ꙗкъ его̀, во̂дповѣ́въ: „Чоловѣ́къ, котро́го царь хо́че почти́ти, ма́е облече́ный бꙋти въ ризы ца́рскй, и ма́е взѧ́ти ца́рскій вѣне́ць на свою̀ го́ловꙋ; ма́е бꙋти вса́дженый на конѧ̀, на котро̂мъ царь ѣ́здить; а пе́ршій зъ кнѧзѣвъ ма́е держа́ти конѧ̀ его̀, и по оулица́хъ мѣскихъ прова́дити его̀, и ма́е пе́редъ нимъ кликати: Такъ бꙋде ко́ждомꙋ, котро́го царь почти́ти хо́че.“ На се сказа́въ царь: „Поспѣшй и здѣла́й, ꙗкъ ты сказа́въ, Мардохе́еви жи́дови, котрый сиди́ть пе́редъ двермѝ пала́ты.“ Ѧ́манъ, хотѧ́й зъ гнѣвомъ и зъ зло́стію, вы́конавъ прика́зъ ца́рскій.

Въ-то̂мъ надо̂йшо́въ часъ, щобы̀ по̂йтѝ на гости́нꙋ, котрꙋ̀ Есті́рь цари́цѧ зготови́ла, и Ѧ́манъ чимъ ско́рше прибꙋвъ на ню. По̂дча́съ гости́ны запыта́въ царь: „Ꙗка̀-жь есть просьба̀ твоѧ̀, Есті́рь? Хотьбы̀ ты проси́ла и о полови́нꙋ ца́рства мо́го, бꙋде тобѣ да́но.“ Она̀ во̂дповѣ́ла: „Колй ꙗ найшла̀ ла́скꙋ въ оча́хъ твои́хъ, дарꙋ́й менѣ̀ житѐ, о котрѐ про́шꙋ, и на́родови мо́мꙋ, за котры́мъ причина́ю сѧ. Бо вы́данй есмо̀ ꙗ и на́ро̂дъ мо̂й на погꙋбꙋ и нево́лю.“ Царь Ѧртаксе́рксесъ рекъ: „Ѧ хто-жь есть сей, що посмѣвъ то́е оучини́ти?“ Есті́рь сказа́ла: „Проти́вникъ и во́рогъ нашь нече́стный есть Ѧ́манъ.“ Що колй Ѧ́манъ оучꙋвъ, настра́шивъ сѧ дꙋже. Царь, розгнѣвавши сѧ, вставъ и вы́йшовъ въ огоро́дъ. Ѧ оде́нъ зъ дворѧ́нъ сказа́въ: „Ото ши́беницѧ, 50 ло́котъ высо́ка, стоить пе́редъ до́момъ Ѧ́мана, котрꙋ̀ во̂нъ зла́дивъ длѧ Мардохе́ѧ.“ Царь давъ при́казъ, повѣ́сити Ѧ́мана на нѣй. И то́го само́го днѧ вы́нѣсъ царь Мардохе́ѧ до досто́йности Ѧ́мана, а при́казъ, вы́даный на выгꙋбле́не жидо̂въ, каза́въ во̂дкли́кати и знищити. Ме́жи жида́ми

настáли зъ-вôдси великӣ рáдощѣ, забáвы, пирóванѧ и торжества̀; а многӣ зъ нáродꙋ погáньского приставáли на вѣ́рꙋ жидôвскꙋ. (На тꙋ пáмѧткꙋ по нынѣ обхóдѧть жиды̀ пôстъ Єстúри и свѧ́то Пꙋрі́мъ.)

79. Перевôдъ письма̀ свѧтóго на ꙗзыкъ грéцкїй

(около р. 300 передъ Іисусомъ Христомъ).

Книга прем́ꙋдрости Іисꙋ́са, сына Сирáха

(около року 280 передъ Іисусомъ Христомъ).

Жиды̀, котрӣ зъ невóлѣ вавилóньскои до вôтчины бꙋлѝ вернꙋ́ли, жили бôльше ꙗкъ двѣ́ста лѣтъ сꙋпокôйно пôдъ панóванемъ царѣ́въ пéрскихъ. Щасливе тóе положѣ́не жидôвъ не змѣнило сѧ и тогды̀, колѝ Алексáндеръ Великїй, царь македóньскїй, положивъ конéць цáрствꙋ пéрскомꙋ; бо вôнъ спрїѧвъ жидáмъ. Ажь по смéрти Алексáндра, колѝ цáрство македóньске зôстáло роздѣ́лене, прїйшлѝ днѣ смꙋткꙋ на зéмлю жидôвскꙋ. Землѧ̀ бо жидôвска стáла сѧ неꙋстаю́чою причи́ною борбъ мéжи цáрствомъ египетскимъ а сирі́йскимъ, котрӣ еѣ́ собѣ́ выдирáли и чéрезъ безперестáннӣ вôйны зовсѣ́мъ еѣ́ знищили. Въ наслѣ́докъ тóго вкрáли сѧ до жидôвъ въ великôмъ стéпени темнота̀ и оупáдокъ чесноты̀.

Однáкожь и тотӣ смꙋ́нӣ обстáвины не бꙋлѝ безъ пéвнои кóрысти длѧ дѣ́ла вôдкꙋ́пленѧ; бо Гóсподь Богъ допꙋстивъ, що на прикáзъ царѧ̀ египетского письмо̀ свѧтѐ зôстáло перелóжене чéрезъ сѣ́мдесѧть двохъ оучéныхъ жидôвскихъ зъ еврéйского ꙗзыка на грéцкїй. А що грéцкїй ꙗзыкъ бꙋвъ знáный всéмꙋ тогдѣ́шномꙋ свѣ́тови, протѐ моглѝ и погáне зазнакомити сѧ зъ слóвомъ бóжимъ, записáнымъ въ свѧтôмъ письмѣ́, а особливо зъ проповѣ́данѧми о прихóдѣ Спаси́телѧ.

Щобы̀ однáкъ зарáдити темнотѣ́ и зôпсꙋ́тю оу жидôвъ, натхнꙋ́въ Гóсподь Богъ жида побóжного, и́менемъ Їисꙋса, сы́на Сирáха, щобы̀ написáвъ книгꙋ, котра̀ бы заключáла въ сóбѣ крáснӣ при́тчѣ мꙋ́дрости и обычáйности,

и щобы научала, якъ пôслѧ законꙋ Господнього житѐ вести. До найкрасшихъ притчь належать слѣдꙋючи:

„Страхъ Господень початокъ и вѣнецъ мꙋдрости. Жерело мꙋдрости слово боже, а дороги ей законы вѣчни. Сынꙋ, вôдъ молодости прiйми наꙋкꙋ, а знайдешь мꙋдрôсть ажь до пôзного вѣка.“ (Сир. гл. I.)

„Оупôмненѧ отцѧ твого слꙋхай, а не засмꙋчай его за житѧ его. — Благословенство отцѣвске оутверджає домы дѣточокъ, а проклôнъ матери вывертає пôдвалины.“ (Сир. 3, 2, 11, 14.)

„Не гордй чоловѣкомъ въ старости, бо и мы постарѣемъ сѧ. Не важй легко пôвѣсти старцѣвъ мꙋдрыхъ. Не хвалй чоловѣка зъ красоты его, анѣ гордꙋй чоловѣкомъ за-длѧ видꙋ его. Маленька есть пчола, а первенство въ солодости має плôдъ ей.“ (Сир. 11, 2. 3.)

„Сынꙋ, оутѣкай передъ грѣхами, якъ передъ гадиною. Всѧкiй грѣхъ есть яко мечь обосѣчный; вôдъ раны его нема лѣкôвъ.“ (Сир. 21, 2. 4.)

„Хто ямꙋ копає, самъ въ ню впадає, а хто пôдкладає камѣнь ближнимъ, самъ въ него оуразить сѧ, а хто на дрꙋгого сѣти ставлѧє, згине въ нихъ.“ (27, 29.)

„Вô всѣхъ справахъ твойхъ памѧтай на послѣдни рѣчи твои, а во вѣки не согрѣшишь.“ (7, 40.)

80. Смерть Єлеазара.

(168 передъ Iис. Христомъ.)

Найгôршои долѣ зазнали жиды, коли по розличныхъ пригодахъ дôстали сѧ пôдъ пановане гордого и лютого Антiоха, царѧ сирiйского. Той, розлютивши сѧ на нихъ, казавъ понищити и спалити свѧти книги и заборонивъ пôдъ карою смерти заховꙋвати законъ божiй. Многи справдѣ, боѧчи сѧ царѧ, слꙋхали его приказꙋ, але значнѐ число стоѧло твердо при законѣ божôмъ, и волѣло перетерпѣти смерть, якъ той законъ перестꙋпити.

Межи тыми бꙋвъ такожь чесный 90-лѣтнiй старець, именемъ Єлеазаръ, оденъ зъ чôльнѣйшихъ книжникôвъ.

Отворивши емꙋ насиліемъ оуста, силꙋвали его ѣсти свинѧче мѧсо. Але вôнъ волѣвъ радше выбрати смерть найчеснѣйшꙋ, ꙗкъ житè огидне; зносивъ ôтже бодро розличнû мꙋки, котрû емꙋ задавано зъ приказꙋ царѧ. А тотû, що при нѣмъ стоѧли, порꙋшенû милосердіемъ за-длѧ давнои зъ нимъ приѧзни, вôдвели его на сторонꙋ и казали до него, що принесꙋть емꙋ мѧса такого, котрè бы емꙋ ѣсти годило сѧ: най бы ôтже оудававъ, що ѣсть мѧсо, котрè царь приказавъ, и тымъ чиномъ оуйшовъ бы смерти. Але вôнъ вôдповѣвъ стало: „На мои старû лѣта обманювати менѣ не годить сѧ. Коли-бы ꙗ тое оучинивъ, гадала бы молодѣжь, що старый Елеазаръ перейшовъ до поганъ и давъ оувестù сѧ до злого, и ꙗ самъ кинꙋвъ бы змазꙋ и проклôнъ на мою старôсть. А ꙗкꙋ напослѣдъ мавъ бы ꙗ корысть зъ того обманꙋ? бо хотьбы ꙗ на теперь оуйшовъ мꙋкъ людскихъ, але рꙋкъ Всемогꙋщого анѣ живый анѣ оумерлый не оуйдꙋ. А такъ чесно зъ живота сходѧчи, окажꙋ сѧ бꙋти старости достойнымъ, а молодежи оставлю красный прикладъ, коли охотнымъ серцемъ а мꙋжески за найповажнѣйшій и найсвѧтѣйшій законъ чеснꙋ смерть перетерплю." Коли се мовивъ, заразъ его потѧгнꙋли на мꙋкꙋ. А коли вôдъ битѧ оумиравъ, зôтхнꙋвъ и рекъ: „Господи, Ты знаешь, що ꙗ могꙋ бꙋти выбавленый вôдъ смерти; тѧжкû болѣзни на тѣлѣ терплю, и радъ тое терплю длѧ боѧзни Твоеи!" Тымъ способомъ зôйшовъ Елеазаръ зъ житѧ, оставивши черезъ смерть свою не лишь молодежи але и всемꙋ народови красный прикладъ чесноты и мꙋжества.

81. Смерть мꙋченича семù братей Маккавейскихъ.

Въ тыхъ то часахъ приведено сѣмь братей, разомъ зъ матерію пôйманыхъ, передъ царѧ Антіоха, котрый приказавъ имъ, щобы заразъ свинѧче мѧсо ѣли. На що онù вôдповѣли: „Нашь законъ се намъ заказꙋе." Приказавъ тогды царь бити ихъ бичами зъ жилъ воловыхъ. Однакожь найстаршій зъ нихъ сказавъ на те: „Мы готовû радше оумерти, ꙗкъ законъ божій перестꙋпити." Розгнѣвавши сѧ

тогды царь, приказа́въ па́нвы и ко̂тлы мѣ́дянѝ розпали́ти, и то́мꙋ, що то́е мо́вивъ, ꙗзыкъ оурѣ́зати, а шко̂рꙋ зъ головы̀ здѣ́рши, рꙋ́ки и но́ги его̀ обтя́ти, и ещѐ дыха́ючого сма́жити въ па́нвѣ. Колѝ его̀ такъ мꙋ́чено, дрꙋгѝ ра́зомъ зъ ма́терїю напомина́ли ся, щобы̀ бо́дро смерть вытерпѣ́ти.

Колѝ тымъ чи́номъ пе́ршїй оуме́ръ, веде́но дрꙋ́гого на мꙋ́ки. Здѣ́рши шко̂рꙋ ра́зомъ зъ воло́семъ зъ головы̀ его̀, пыта́ли его̀: „чи не хотѣ́въ бы пе́рше ѣ́сти, за́кимъ его̀ по всѣ́мъ тѣ́лѣ и на ко́ждо̂мъ чле́нѣ мꙋ́чити бꙋ́дꙋть?“ А́ле и той во̂дповѣ́въ ста́лымъ го́лосомъ, такъ ꙗкъ его̀ братъ ста́ршїй: „Хоть ты, найзлосливѣ́йшїй въ свѣ́тѣ, тра́тишь насъ въ сѣ́мъ житю̀, а́ле царь свѣ́та, за котро́го зако́нъ оумира́емо, до вѣ́чного житя̀ насъ збꙋ́дить.“ Тре́тїй тако́жь, колѝ емꙋ̀ ꙗзыкъ пода́ти ка́зано, за́разъ пода́въ, и рꙋ́ки вытягнꙋ́въ, мовлячѝ: „То зъ не́ба ма́ю, що менѣ̀ бере́те, и сподѣва́ю ся зъ не́ба то́е наза́дъ до̂ста́ти.“ За́кимъ ещѐ той оуме́ръ, вже четве́ртый освѣ́дчи́въ ся бꙋ́ти гото́вымъ за пра́во бо́же поне́сти смерть мꙋ́ченичꙋ. Ско́ро и той оуме́ръ, мꙋ́чили каты̀ подо̂бнымъ спо́собомъ пя́того и ше́стого; а́лежь и тотѝ оуме́рли зъ хва́лою, не дба́ючи на мꙋ́ки и нѣ на що не зважа́ючи, такъ що самъ царь и тотѝ, що ко́ло не́го бꙋлѝ, дивꙋва́ли ся ихъ во̂два́жности.

Ещѐ наймоло́дшїй зъ нихъ оста́въ ся при житю̀; то́мꙋ обѣця́въ царь Антїо́хъ по̂дъ прися́гою, що его̀ обдари́ть бога́цтвомъ и ща́стемъ, и бꙋ́де его̀ оуважа́ти за сво́го прия́теля, ско́ро во̂дстꙋ́пить во̂дъ зако́нꙋ праотцѣ́въ сво-и́хъ. А колѝ сей молоде́ць ми́мо то́и обѣ́тницѣ до ца́рскои во́лѣ нѣ́якъ склони́ти ся не хотѣ́въ, во̂зва́въ царь до се́бе ма́тѣрь и ра́дивъ ѣ́й, щобы̀ она̀ склони́ла его̀ до то́го для его̀ добра̀. А́ле ма́ти, схили́вши ся до сы́на, промо́вила серде́чнымъ го́лосомъ до не́го ты́ми слова́ми: „Про́шꙋ тебѐ, мо̂й сы́нꙋ, спогля́нь на не́бо, зе́млю и на все, що есть на нихъ, и знай, що тотѝ рѣ́чи зъ нѣчо́го Богъ сотвори́въ. Не бо̂й ся о́тже то́го ка́та, а́ле стань ся досто́йнымъ оуча́стникомъ бра́тей твои́хъ; идѝ зъ гото́востїю на смерть, бо тебѐ бажа́ю ра́зомъ зъ твоими брата́ми въ житю̀ вѣчно̂мъ на-но́во огляда́ти!“ Ещѐ тыхъ сло̂въ не домо́вила, ажь ось молоде́ць въ восто́рзѣ закли́кавъ: „Чого́жь по ме́нѣ

ожида́ете? при́казꙋ ца́рского не оуслꙋ́хаю; а натомѣсть слꙋ́хати бꙋ́дꙋ при́казꙋ зако́на бо́жого, котрый давъ намъ Господь Богъ че́резъ Мойсе́ѧ. Ты же,“ обертаючи сѧ до царѧ̀, „що еси̇ вы́дꙋмцею всѣхъ злостей на затра́чене насъ жидо̂въ, не оуйде́шь рꙋцѣ̀ бо́жôй.“ Царь на тоти̇ слова̀, запале́ный гнѣвомъ, каза́въ его̀ ще дꙋ́жше мꙋ́чити, ꙗкъ его̀ бра́тей. Наконе́ць по сына́хъ каза́въ тако́жь оубити и ма́тѣрь.

82. О же́ртвахъ и чи́нахъ рица́рскихъ Юды Маккаве́ѧ.

(166—160 пе́редъ Іису́сомъ Христомъ.)

За часо̂въ стро́гого переслѣ́дованѧ жидо̂въ по̂дъ царе́мъ Антїо́хомъ живъ въ земли̇ юде́йскôй Матати́ѧ зъ пѧти̇ сына́ми. Оу́чꙋвши, що царь Антїо́хъ обде́ръ и збезчести́въ свѧты́ню и всюда по краю̀ заводи́въ балвохва́льство, засмꙋти́въ сѧ жа́лостїю вели́кою. Зъ тыхъ нече́сныхъ чи́но̂въ сꙋди́въ Матати́ѧ справедли́во, що перева́га зло́го возьмѐ верхъ надъ зако́номъ бо́жимъ, коли̇ пра́ведни̇ не злꙋ́чать сѧ и не погада́ють о спо̂льнôй оборо́нѣ. Закли́кавъ протѐ го́лосомъ вели́кимъ: „Ко́ждый, хто почита́е зако́нъ, най идѐ зо̂ мно́ю!“ То́е сказа́вши, по̂йшо́въ въ го́ры зъ сына́ми свои́ми и зъ значны́мъ число́мъ справедли́выхъ. Пони́щивъ, де зды́бавъ, жерто̂вники̇ балвано̂въ, и въ оборо́нѣ зако́на Госпо́днього ставъ збро́йно сꙋ́противъ во́йска настꙋпа́ючихъ пога́нъ.

По сме́рти Матати́ѣ займи́въ Юда его̀ мѣсце, котрый за-длѧ свого непоко́наного мꙋжества̀ на́званый зо̂ста́въ Маккаве́емъ т. е. мо́лотомъ. Маккаве́й пока́зꙋвавъ сѧ въ би́твахъ си́льнымъ и страшны́мъ ꙗко левъ; въ ко̂лько́хъ би́твахъ побѣди́въ гетма́но̂въ царѧ̀ Антїо́ха, и здобꙋ́въ наза́дъ Іерꙋсали́мъ и свѧтꙋ̀ це́рковь. Зъ бо́лѣзнїю одна́кожь приходи́ло сѧ емꙋ̀ диви́ти на знева́жене жерто̂вника̀ Госпо́днього, а ра́зомъ на зни́щене ре́чей найсвѧтѣ́йшихъ, и немало́ю перенѧ́въ его̀ грозо́ю видъ, що въ передсѣ́ню свѧты́нѣ вы́росла трава̀, нѣбы̀ въ лѣсѣ. Каза́въ о̂тже вы-

чистити церковь, и обходивъ вôднесенꙋ побѣдꙋ надъ царемъ Антїохомъ зъ торжествомъ и зъ веселостїю. Заразъ казавъ зробити иншїй жертôвникъ, и посвятити его при спѣвѣ пѣсней на хвалꙋ Бога и при мꙋзыцѣ на цитрахъ, арфахъ и цимбалахъ.

Горѣвъ зô злости царь Антїохъ на вѣдомôсть о побѣдахъ Маккавея; постановивъ протѐ самъ станꙋти на чолѣ вôйскъ своихъ. Тожь непогамованою пôмстою къ жидамъ палаючи, тягнꙋвъ пôдъ Їерꙋсалимъ. Але придарило ся, що, ѣдꙋчи скоро, выпавъ зъ воза и потовкъ ся тяжко на плечахъ своихъ; въ наслѣдокъ того вылазили хробы зъ тѣла его, и зъ живꙋчого еще тѣло опадало. Тотѝ нещастя погамꙋвали наконець его великꙋ гордôсть, и вôнъ зачавъ приходити до опамятаня. Зачавъ вже молити ся до Господа, и приобѣцявъ нагородити по можности жидамъ тое зло, котре имъ причинивъ черезъ вôйнꙋ и переслѣдованя, а навѣть обѣцявъ такожь ходити по всѣхъ земляхъ и силꙋ божꙋ проповѣдати. Господь Богъ однакожь не выслꙋхавъ его, бо тотô каяне не походило зъ боязни божои, лишѐ зъ боязни смерти и тыхъ нестерпимыхъ болѣзней, котрѝ емꙋ доскꙋлювали. Наконець сей лютый оубiйця и богохꙋлець, перетерпѣвши страшнѝ мꙋки на тѣлѣ своѣмъ, закôнчивъ житѐ смертїю такъ лютою, якъ лютꙋ болѣзнь своимъ ближнимъ бꙋвъ завдававъ.

Сынъ и наслѣдникъ царя Антїоха, хотячѝ здобꙋти назадъ землю юдейскꙋ, выправивъ найпершихъ гетманôвъ зъ сильнымъ вôйскомъ пôдъ їерꙋсалимскѝ мꙋры. Маккавей, предвидджꙋючи новꙋ борбꙋ, моливъ разомъ зъ своими вѣрными Господа Бога о помôчь. Покрѣпленый молитвою, першїй пôрвавъ за орꙋже, и напôмнꙋвши свои полкѝ до оупованя въ милосердїе боже, рꙋшивъ до бою. Пôдчасъ колѝ лютила ся битва, бачили неприятелѣ на небѣ пять збройныхъ мꙋжѣвъ на коняхъ, що проводили жидамъ. Два зъ нихъ, взявши Маккавея въ серединꙋ, заслонювали его власною збрꙋею: иншѝ три метали на неприятелѣвъ стрѣлы и перꙋны. На той видъ змѣшали ся и оуступили неприятелѣ, и перенятѝ страхомъ розбѣгли ся. А

колй почйслено трупы непріѧтельскіи, найшлй 20.500 мужѣвъ пѣшихъ, а 600 ѣздцѣвъ.

При пóмочи бóжôй побúвъ óтже Ю́да Маккавéй въ мнóгихъ кровáвыхъ битвахъ непріѧтелѣвъ нарóда жидôвского. Трáфило сѧ, що въ однôй битвѣ полѧглò ıакéсь число̀ жидôвъ. На другій день по нѣй прибувъ Ю́да зъ людьмй за-для похóванѧ тѣлъ ихъ въ грóбахъ вôтцѣвскихъ; áле пôдъ одéжею полѧ́глыхъ найдéно дары идóльскіи, що закóнъ жидáмъ стрóго заборонѧ́въ. Зъ тóго-то пôзнáли всѣ ıавно, за-для чóго власне тотіи полѧглй булй. Благословили протѐ всѣ справедлйвый судъ Госпóдень, що рѣ́чи тáйніи здѣлáвъ ıавными, и просили Гóспода Бóга, щобы̀ тóго грѣху̀ помéршимъ не памѧтáвъ. Ю́да нáдто зложивъ 12.000 драхмъ[1]) срѣ́бла, и пôслáвъ ихъ до Ї́ерусалима на жéртву за грѣхй помéршихъ; бо свѧта̀ и спасéнна есть мысль молити сѧ за помéршихъ, щобы̀ булй вôдъ грѣхôвъ розрѣшéніи. (2. Мах. 12, 46.)

Однóго разу̀ вдавъ сѧ Маккавéй въ нерôвну бóрбу зъ непріѧтелемъ; бувъ протѐ оубитый, стáвши сѧ жéртвою своéи нерозвáги. Весь нарôдъ приодѣвъ жалóбу, и плáкавъ гôрко: „Ахъ полѧ́гъ вóинъ хорóбрый, котрый вы́бавивъ нарôдъ израйльскій!"

83. Послѣ́дніи часы̀ пéредъ Ї́исусомъ Христóмъ.

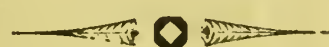
По смéрти Ю́ды Маккавéѧ булй брáтѧ егò вынесéніи по черзѣ̀ на чоло̀ Израилѧ, и доказовали такóжь дѣлъ великихъ. А́ле на нещáсте наслѣ́дники ихъ обернули сѧ зновъ супротивъ Гóспода Бóга, и чинили мнóго злóго пéредъ лицéмъ Госпóднимъ; а даючй и такъ вже непостôйному нáродови злый зъ сéбе прикладъ, потѧгáли егò за собóю до всѣлѧ́кихъ грѣхôвъ. Не переставáли впрáвдѣ жиды̀ вызнавáти единого Бóга, áле чинили тóе бôльше оустáми ıакъ сéрцемъ.

---

[1]) въ текстѣ славѧньскôмъ стоить 2.000 драхмъ.

Настали межи ними рôжнû секты, якъ Фарисеѣ, котрû оудавали набожныхъ але бѹлû гордыми въ серцю, Садѹкеѣ и иншû, котрû законъ божїй перекрѹчовали и людей псовали. Вздыхали за-для того дѹшѣ набожнû по всѣй тôй земли за обѣцяными Вôдкѹпителемъ.

Все также бѹло готове на Єгô пришествїє, котрî после дежкихъ знакôвъ мало вже небавкомъ настѹпити. Последнїй пророкъ Малахїя (около 400 лѣтъ перед Їисѹсомъ Христомъ), проповѣдаючи о тôмъ пришествїю, кликавъ проникнѹтый радостїю великою: „Ото прїйде той, котрого вы шѹкаете. Оустанѹть всѣ жертвы, котрû вы приносите зъ звѣрятъ. Бо вôдъ всходѹ ажь до заходѹ сонця велике есть имя моѐ межи народами, а на кождôмъ мѣсци бѹдѹть приносити имени Моимѹ жертвѹ чистѹ." Єще одно проробцтво, що давъ Яковъ Юдѣ, сынови своимѹ, сповнило ся, то есть, що за часôвъ Спасителя бѹде скипетръ вôдъ Юды вôднятый. Бо колû наслѣдники Маккавеѣвъ жили зъ собою въ безперестаннôй незгодѣ, братя выстѹпали до борбы сѹпротивъ братôвъ, и забивали оденъ дрѹгого: наконець на допôвнене нещастя завôзвали гордыхъ Римлянъ на сѹдїѣвъ своихъ. Римляне прїйшлû, выдали сѹдъ и за нагородѹ забрали имъ весь край, вчинили ся єгô панами, и на престолѣ царства юдейского посадили чоловѣка чѹжого, именемъ Ирода. Теперь отже, колû вôдъ Юды скипетръ бѹвъ вôднятый, прїйшовъ часъ, колû мавъ прїйти пôсланый а горячо ожиданый Спаситель, Їисѹсъ Христосъ.

Додатокъ.

Письмо святе старого завѣта.

Все, що дѣѣ старого завѣта оповѣдають, находить ся написане въ книгахъ, котрû разомъ называють ся „Письмо святе старого завѣта". Тотû книги списанû бѹлû вôдъ людей святыхъ и мѹдрыхъ, котрû притôмъ мали

особлившꙋ по́мо̂чь бо́жꙋ, такъ що ничь ло́жного доты́чно вѣры и обыча́ѣвъ тамъ написати не моглѝ. Онѝ не повста́ли въ одно̂мъ часѣ, а́ле въ розли́чныхъ часа́хъ; за-для то́го въ нихъ ма́ємо цѣлꙋ исто́рїю на́рода израи́льского и всьо, що Богъ приказа́въ пе́редъ при́ходомъ Спаси́теля вѣрити и робити. Письмо̀ свяще́ старо́го завѣта обо̂йма́є не мꙋ́дро̂сть чоловѣчꙋ, а́нѣ вы́мыслы людскі̂, а́ле сло́во бо́же; за-для то́го тре́ба всьо зъ належи́тымъ почи́танємъ прїймати. Письмо̀ свящѐ (або̀ би́блїя) старо́го завѣта дѣлить ся:

А) на книги истори́чнѣ. Тотѣ сꙋть:

1) Пять книгъ Мойсе́я: Книга бытїя, Исхо́дъ, Леві́тъ, Чи́сла и Второзако́нїє. Тотѣ книги написа́въ Мойсе́й, и въ нихъ оповѣда́є ся всьо, що ста́ло ся во̂дъ початкꙋ свѣта ажь до смерти Мойсе́я. О то̂мъ, що ста́ло ся пе́редъ Мойсе́ємъ во̂дъ само́го початкꙋ свѣта, до̂зна́въ ся Мойсе́й во̂дъ стары́хъ людей, котрѣ дꙋже до́вго жи́ли, такъ що оде́нъ дрꙋ́гомꙋ оповѣда́въ, що самъ видѣвъ або̀ чꙋвъ. Кро̂мъ то́го бꙋлѝ зъ давны́хъ часо̂въ розли́чнѣ за́писки и па́мятники, зъ котры́хъ тако́жь Мойсе́й свои вѣдомости че́рпавъ; а при всѣмъ бꙋвъ емꙋ̀ Богъ на по́мочи, що нѣгдѐ не мо̂гъ зблꙋдити, особливо въ при́писахъ вѣры и обыча́ѣвъ. Впро́чѣмъ найбо̂льше зъ то́го, що Мойсе́й пи́ше, ста́ло ся за єго̀ часо̂въ, по̂дъ єго̀ про́водомъ; о то̂мъ всѣмъ о́тже знавъ якъ найдокладнѣйше. Пять книгъ Мойсе́я называ́ють ся тако́жь: Пятикни́жїє, Пентате́вхъ, Зако́нъ.

2) Книга Їисꙋса Нави́на оповѣда́є, що ста́ло ся за житя̀ Їисꙋса Нави́на, наслѣдника Мойсе́я.

3) Книга Сꙋдїѣвъ израи́льскихъ оповѣда́є до́лю на́рода израи́льского за часо̂въ сꙋдїѣвъ ажь до наро́джена Самꙋи́ла.

4) Книги царствъ, котры́хъ есть чоты́ри, оповѣда́ють, що ста́ло ся во̂дъ часо̂въ Самꙋи́ла ажь до початкꙋ нево́лѣ вавило́ньскои.

5) Книги Паралїпо́менонъ (двѣ) оповѣда́ють дѣякі̂ подѣѣ зъ часо̂въ царствъ израи́льскихъ.

6) Що дѣяло ся въ нево́ли вавило́ньско̂й и по̂знѣйше, о то̂мъ оповѣда́ють книги: Єздры, Неемїѣ и двѣ книги Маккаве́йскі̂.

7) Кромѣ того сѹть еще меншѣ книги историчнѣ, ко трѣ мѣстѧть въ собѣ исторїю деякихъ особъ, такъ: Їовъ Рѹть, Товїтъ, Юдить и Єстиръ.

Б) Книгѣ пророчѣ. Тыхъ книгъ есть 16, и дѣлѧт сѧ на книги великихъ и малыхъ пророкôвъ. — Велик пророки сѹть: Исаїѧ, Єремїѧ, Єзекїилъ и Данїилъ. — Малѣ пророки сѹть: Осїѧ, Їоиль, Амосъ, Авдїй, Їон Мїхей, Наѹмъ, Аввакѹмъ, Софонїѧ, Аггей, Захарїѧ и Ма лахїѧ. Єсть еще книга пророка Варѹха, котра причисл сѧ до книги пророка Єремїѣ. Въ тыхъ книгахъ оповѣда ють пророки о своѣй сѹдьбѣ и о сѹдьбѣ народа израиль ского, и предсказѹють, дѹхомъ божимъ натхненѣ, бѹдѹч нôсть. Особливо жь славнѣ сѹть ихъ пророцтва дотычаці Мессїѣ, котрого цѣлѣ житѧ вôдъ початкѹ ажь до конц якъ найвѣрнѣйше предсказали. Такѣ пророцтва называют сѧ мессїйньскѣ.

Г) Книги дидактичнѣ (поѹчаючѣ), котрѣ по бôль шôй части обôймають прекраснѣ наѹки для житѧ люд ского.

Перше мѣсце займають:

1) Псалмы т. е. пѣсни, написанѣ по найбôльшôй ча сти царемъ Давидомъ, и тïи всѣ разомъ становлѧть кни гѹ, котра называє сѧ псалтырь. Всѣхъ псалмôвъ есть 15 Ихъ содержане есть абô молитва ко Господѹ Богѹ, аб наѹки, абô пророцтва, межи котрыми зновъ найважнѣйш сѹть тотѣ, що вôдносѧть сѧ до Мессїѣ, и онѣ зовѹть с псалмы мессїйньскѣ.

2) Книга притчїй Соломона;

3) Книга Єкклезїастъ (Проповѣдникъ Соломона)

4) Пѣснѧ пѣсней. Тотѣ три книги обôймають ма ленькѹ часть премѹдрыхъ выреченїй царѧ Соломона. В многихъ мѣсцяхъ сѹть такожь пророчѣ;

5) Книга премѹдрости Соломона;

6) Книга премѹдрости Їисѹса, сына Сїра хова.

ПОВѢСТИ БИБЛІЙНИ
зъ нового завѣта.

—▬—

Дѣлъ пе́рвый.

Житѣ и дѣѣ Іису́са Христа̀.

Рождество̀ и пе́рвѝ лѣта̀ Іисꙋса Христа̀.

1. Обвѣщене рождества̀ св. Іоа́нна Крести́тела.

За днѣвъ И́рода, царѧ̀ юде́йскои землѣ̀, живъ оде́нъ свѧціе́никъ, и́менемъ Заха́рїѧ, въ мѣсто́чкꙋ юде́йско̂мъ. Жена̀ его̀ зва́ла сѧ Єлисаве́та. Хоть онѝ жи́ли посе́редъ безбо́жного на́рода, бꙋлѝ одна́къ обо́е пра́ведными пе́редъ Бо́гомъ и выповнѧ́ли всѣ̀ за́повѣди Госпо́днѝ. Я не ма́ли дѣте́й и бꙋлѝ обо́е въ по̂зныхъ лѣта́хъ. За-для то́го дꙋ́же смꙋти́ли сѧ, и моли́ли сѧ серде́чно до Го́спода, просѧчѝ о сы́на. Одна́къ Госпо́дь Богъ не за́разъ вы́слꙋхавъ ихъ моли́твꙋ.

Ячь ста́ло сѧ, що, колѝ Заха́рїѧ по черзѣ̀ сповнѧ́въ чинъ свѧщени́чїй въ свѧты́ни їерꙋсали́мско̂й, прїйшло̀ сѧ емꙋ̀ кади́ти въ це́рквѣ Госпо́днѣй. Числе́нне множество̀ на́рода стоѧ́ло въ притво́рѣ це́ркви, молѧчѝ сѧ по̂дча́съ ка́дженѧ. И колѝ Заха́рїѧ вст̂ꙋпи́въ въ „Свѧта́ѧ“, о̀указа́въ сѧ емꙋ̀ а́нгелъ Госпо́день, стоѧ́чи по пра́во̂й сторонѣ̀ жерто̂вника̀ (о́лтарѧ кади́льного). И злѧка́въ сѧ Заха́рїѧ, оувидѣвши его̀. А́нгелъ тогды̀ сказа́въ до не́го: „Не бо̂й сѧ, Заха́рїе! вы́слꙋхана твоѧ̀ моли́тва: жѣнка твоѧ̀ Єли-

савѣта породить сына, и назвешь имѧ єгѡ Їоанъ. А ты будешь мати радость, и многи будуть радовати сѧ зъ рождества єгѡ; бо буде великимъ передъ Господомъ. Вина пити не буде, а буде повный Духа святого. Наверне много сынôвъ израильскихъ до Господа, Бога ихъ. Вôнъ итѝ буде передъ Господомъ въ дусѣ и силѣ Илїѣ, щобы приготовити Єму народъ доскональный."

Вôдповѣдаючи сказавъ Захарїѧ до ангела: „Зъ-вôдки спôзнаю, що тое стане сѧ? бо я есмь старый и жѣнка моѧ такожь въ пôзныхъ лѣтахъ." На се сказавъ єму ангелъ: „Я есмь Гаврїилъ, котрый стою передъ Богомъ; я есмь пôсланый, щобымь тую радôстну вѣсть тобѣ принѣсъ. А що ты словамъ моимъ не давъ вѣры, будешь нѣмый ажь до днѧ, коли сповнять сѧ слова мои." По тыхъ словахъ зникъ.

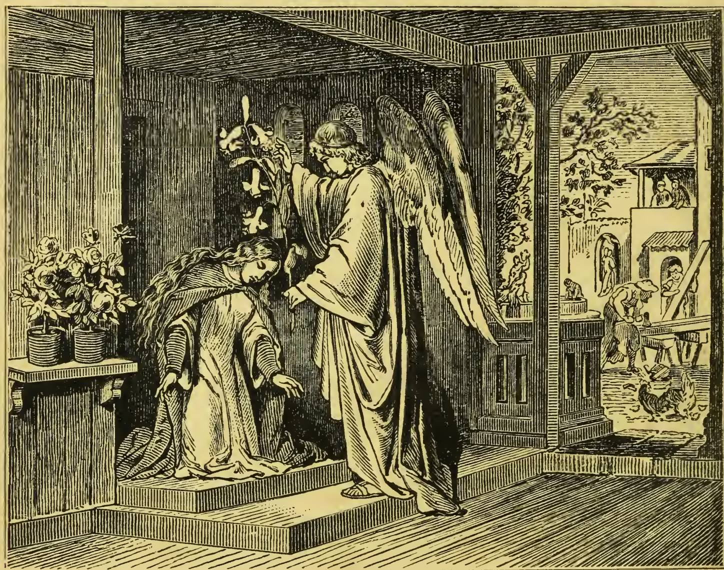
Тымъ-часомъ народъ ждавъ на Захарїю и дивовавъ сѧ, що вôнъ такъ довго не выходить. Коли на-послѣдъ выйшовъ, не мôгъ нѣчого промовити, анѣ народъ словами благословити, тôлько рукою показувавъ въ гору. Пôзнали протѣ, що мавъ видѣне въ церквѣ.

2. Благовѣщене рождества Їисуса.

Шестого мѣсяцѧ по обвѣщеню рождества святого Їоанна Крестителѧ пôсланый бувъ ангелъ Гаврїилъ до Назарета, мѣста галилейского, до дѣвы убогои въ добра земскіи а богатои въ чесноты. Имѧ єй было Марїѧ; заручена была мужеви святому, именемъ Їосифови, котрый бувъ убогимъ теслею, и походивъ вразъ зъ обручницею своею зъ дому Давидового. И явивъ сѧ ѣй ангелъ власне тогды, коли набожно молила сѧ, и сказавъ до неи: „Радуй сѧ благодатнаѧ (повна благодати, ласки), Господь зъ тобою, благословенна ты въ женахъ!"

Коли Марїѧ тоти слова учула, затревожила сѧ дуже, и розмышлѧла, що бы се поздоровлене значило. И рекъ ѣй ангелъ: „Не бôй сѧ Марїе: бо ты найшла ласку у Бога. Породишь сына, а назвешь имѧ єму Їисусъ (то

єсть Спаситель). Той бꙋде великій, а бꙋде называти ся сыномъ Найвысшого. И дасть емꙋ Богъ столицю Давида, отцѧ Єгѡ, а царствꙋ Єгѡ не бꙋде кѡнцѧ.“ Марїѧ тогды рекла до ангела: „Ѧкъ тое стане ся, коли мꙋжа не знаю?“ Ангелъ вôдповѣвъ: „Дꙋхъ свѧтый зôйде на тѧ и сила

Вышнього осѣнить тѧ. За-длѧ того и Свѧтое, що зъ тебе народить ся, бꙋде назване Сыномъ божимъ. Такожь и Єлисавета, тета твоѧ, въ старости своѣй породить сына, бо ꙋ Бога ничь не єсть неможливе.“ На то рекла Марїѧ: „Се ꙗ слꙋга Господнѧ, най менѣ стане ся ведлѧ слôвъ твоихъ.“ И вôдстꙋпивъ вôдъ нен ангелъ.

3. Марїѧ посѣщає Єлисаветꙋ.

По тôй подѣи Марїѧ пôйшла квапно въ горы, до мѣсточка юдейского, де мешкала Єлисавета, тета єи, щобы ѣй звѣстити се радôсне посольство ангела. Прїйшовши до нен, поздоровила єѣ щиро. Єлисавета, скоро оучꙋла поздо-

ро́влене Марі́ѣ, по́вна Ду́ха свѧто́го, заклика́ла го́лосомъ великимъ: „Благословена ты въ женахъ, и благословенъ плодъ чрева твоего! А зъ-вôдкижь менѣ тая велика ласка, що прійшла мати Господа Бога мого до мене? Щаслива ты, що оувѣрила, бо сповнить ся все тое, що сказано тобѣ было вôдъ Господа Бога."

Марія, оурадована тою чудесною ласкою, котру ѣй Богъ оудѣливъ, выголосила на хвалу божу прекрасну пѣсню, зачинаючу ся словами: „Величить душа моя Господа, и зрадувавъ ся духъ мôй о Бозѣ, Спасѣ моѣмъ."

Марія пробувала оу Елисаветы три мѣсяцѣ, и вернула ся вôдтакъ до Назарета до дому свого.

4. Рождество̀ свѧто́го Ïоа́нна.

Колѝ сповни́въ сѧ часъ обѣцѧный, породи́ла Елисаве́та сы́на. Оучу́вши то́е сусѣды и своѧкѝ ѣй, ра́довали сѧ зъ не́ю, и хотѣ́ли его̀ назва́ти и́менемъ вôтцѧ̀ его̀, Заха́ріемъ. Елисаве́та рекла̀: „Не такъ, а́ле най на́званый бу́де Ïоа́нъ." Мо́вили за-длѧ то́го до не́и: „Та́же нема̀ нѣко́го въ ро́дѣ твоѣ́мъ, котры́й бы называ́въ сѧ тымъ и́менемъ." Бо оу жидôвъ бувъ звы́чай дава́ти дѣтѧмъ тôлько такî и́мена, ѧкî въ роди́нѣ находи́ли сѧ. Тогды̀ пыта́ли вôтцѧ̀, ѧкъ бы вôнъ его̀ хотѣ́въ назва́ти. А вôнъ, зажада́вши та́блички, бо бувъ ещѐ нѣмы́й, написа́въ: „Ïоа́нъ бу́де имѧ̀ ему̀." Въ тôй хви́ли отвори́ли сѧ оуста̀ его̀, и розвѧза́въ сѧ ѧзы́къ его̀, и промо́вивъ. Всѣ, котрî то́е чу́ли, дивова́ли сѧ, мовлѧчѝ: „Що зъ то́и дѣти́ны бу́де? бо зъ не́ю есть рука̀ Госпо́днѧ."

Малы́й Ïоа́нъ рôсъ и крѣпи́въ сѧ ду́хомъ. Бу́дучи ещѐ хло́пчикомъ, пôйшо́въ на пусты́ню, тамъ прожива́въ въ по́стѣ и моли́твахъ, и приготовлѧ́въ сѧ такъ на при́хôдъ Ïису́са.

5. Рождество̀ Ïису́са Христа̀.

Длѧ Ïо́сифа было̀ ещѐ та́йною то, що ста́ло сѧ зъ дѣ́вою Ма́ріею. Го́сподь Богъ объѧви́въ и ему̀ сю та́йну. А́нгелъ

Го́споднїй показа́въ ся емꙋ̀ въ снѣ и сказа́въ: „Ї́осифе, сы́нꙋ Давидôвъ, не бôй ся прина́ти Марїю, бо че́резъ Дꙋ́ха свято́го бꙋ́де она̀ ма́терею Сы́на бо́жого. И назве́шь има̀ его̀ Їисꙋ́съ (Спаси́тель); бо вôнъ вы́бавить на́рôдъ свôй вôдъ грѣхôвъ ихъ.“ Ї́осифъ оучини́въ, що емꙋ̀ а́нгелъ приказа́въ.

И ста́ло ся, що въ тї́и днѣ вы́йшовъ при́казъ вôдъ Авгꙋ́ста, цѣ́саря ри́мского, щобы̀ списа́ти всѣхъ ме́шканцѣвъ краю. Ко́ждый мꙋ́сѣвъ о́тже ити до то́го мѣ́ста, зъ-вôдки его̀ рôдъ походи́въ, щобы̀ записа́ти ся. Марї́я и Ї́осифъ, бꙋ́дꙋчи зъ ца́рского ро́дꙋ Дави́да, пôйшлѝ до Виѳлее́ма, до мѣ́ста роди́нного Дави́дового. А колѝ тамъ прїйшлѝ, не моглѝ для великого наплы́вꙋ на́рода найтѝ госпо́ды, въ котрôй бы переночꙋва́ли. Шꙋка́ли за-для то́го охоро́ны въ опꙋ́щенôй ста́йни за мѣ́стомъ. Колѝ тамъ бꙋлѝ, прїйшо́въ то́и но́чи на свѣтъ Їисꙋ́съ Христо́съ, сынъ бо́жїй. Дѣ́ва Марї́я, непоро́чна ма́ти Его̀, обвинꙋ́ла дитя́тко въ пеленкѝ, и положи́ла въ я́слахъ.

6. Поклôнъ па́стырѣвъ при я́слахъ и обрѣ́зане Їисꙋ́са.

Близько мѣ́ста Виѳлее́ма бꙋлѝ оубо́гїи па́стырѣ на по́ли, пильнꙋ́ючи въ ночѝ че́редъ своихъ. И отò а́нгелъ Госпо́день ста́нꙋвъ пе́редъ ни́ми, а я́снôсть бо́жа изъ всѣхъ сторôнъ освѣти́ла ихъ такъ, що злякá́ли ся дꙋже. И а́нгелъ сказа́въ имъ: „Не бôйте ся; се бо вѣща́ю вамъ ра́дôсть великꙋ, котра̀ бꙋ́де все́мꙋ на́родови, бо днесь въ мѣ́стѣ Дави́довôмъ народи́въ ся вамъ Спаси́тель, котры́й есть Їисꙋ́съ Христо́съ. И се вамъ бꙋ́де зна́мя: вы найде́те дитя́тко, оуповите въ пеленка́хъ, и зло́жене въ я́слахъ.“ И за́разъ явило ся мно́го а́нгелôвъ, хваля́чихъ Го́спода Бо́га и спѣва́ючихъ: „Сла́ва во вы́шнихъ (на высотѣ̀) Бо́гꙋ, и на землѝ миръ (спокôй), въ человѣ́цѣхъ благоволе́нїе (въ людехъ вдово́лене [1]).“ Колѝ вôдôйшлѝ а́нгелы вôдъ нихъ до не́ба, па́стырѣ сказа́ли одѣ́нъ

---

[1]) Вдово́лене або̀ вподо́бане бо́же въ люде́хъ котрѐ настꙋ́пить че́резъ Їисꙋ́са Христа̀.

до дрꙋгого: „Пôйдѣмъ до Виѳлеема, и оглядаймо, що намъ Господь сказавъ." Прійшли чимъ скорше, и найшли Марію, Їосифа и немовлятко, обвинене въ пеленкы, положене въ яслахъ. Оглядали его зъ честію святою и вôддали емꙋ першій поклонъ. Потомꙋ вернꙋли ся до черêдъ своихъ, славлячи и хвалячи Господа Бога за все, що чꙋли и видѣли.

Коли сповнило ся вôсѣмь днѣвъ, обрѣзано дитятко, и дано емꙋ найсвятѣйше имя Їисꙋсъ, якъ се бꙋвъ ангелъ передъ рождествомъ его заповѣвъ.

7. Представлене Їисꙋса Христа въ церквѣ.

Коли Їисꙋсъ Христосъ мавъ сорокъ днѣвъ, принесли Его Марія и Їосифъ ведля закона Мойсея до церкви Їерꙋсалимскои, щобы Его представити Господꙋ, и щобы вôддати закономъ приписанꙋ жертвꙋ. Понеже бꙋли оубогѝ, то принесли лишь двое голꙋбятъ.

Въ тôмъ часѣ бꙋвъ въ Їерꙋсалимѣ человѣкъ праведный и богобоязный, именемъ Симеонъ. Вôнъ ожидавъ зъ великою тꙋгою Спасителя, и Дꙋхъ святый звѣстивъ емꙋ, що не оумре скорше, доки не побачить Їисꙋса Спасителя. Вдохновеный Дꙋхомъ святымъ, прійшовъ вôнъ того дня до храма. А коли Марія и Їосифъ принесли до церкви дитятко Їисꙋса, пôзнавъ, що се есть ожиданый Спаситель, взявъ Его на рꙋки, славивъ Бога и сказавъ: „Теперь можешь вôдпꙋстити (зъ сего свѣта) слꙋгꙋ Твого въ спокою, бо очи мои бачили Твое спасеніе, котре Ты приготовавъ для всѣхъ людей, яко свѣтло для вôдкрытя правды народамъ невѣрнымъ и на славꙋ людꙋ Твого въ Израили." Благословивъ також Симеонъ Марію и Їосифа и сказавъ до Маріѣ: „Сей есть пôсланый на падене и на встане многихъ въ Израили. А дꙋшꙋ твою власнꙋ прошіе мечь." [1])

Въ Їерꙋсалимѣ жила також Анна пророчиця, вдова около 84 лѣтъ; она перебꙋвала завсѣгды въ церквѣ, и поста-

---

[1]) т. е. тѝ, що оувѣрꙋють въ Него, встанꙋть (двигнꙋть ся), а котрѝ не оувѣрꙋють, оупадꙋть. А ты бꙋдешь много терпѣти задля Него.

*

ми та молитвою слꙋжила Господꙋ Богꙋ въ днѣ и въ ночи. Она такожь въ тотъ хвилю спознала Їисꙋса и славила Господа, и оповѣдала зъ радостею великою всѣмъ дꙋшамъ богобоязнымъ, котрі ожидали Вôдкꙋпителѧ, що єго бачила очима своими.

8. Поклôнъ трьохъ мꙋдрцѣвъ изъ всходꙋ (востока).

Коли родичѣ Господа Їисꙋса сповнили въ Їерꙋсалимѣ все пôслѧ законꙋ Господнього, вернꙋли сѧ до Вифлеєма. Тогды прійшли до Їерꙋсалима мꙋдрцѣ вôдъ всходꙋ сонцѧ, ведені великою звѣздою, и мовили: „Де єсть царь юдейскій, що народивъ сѧ? бо мы видѣли звѣздꙋ єго на всходѣ и прій-

шли поклонити сѧ ємꙋ.“ Оучꙋвши тое царь Иродъ, засмꙋтивъ сѧ, и всѣ мешканцѣ Їерꙋсалима зъ нимъ; оні бо не мали доброи совѣсти, а царь Иродъ боѧвъ сѧ, щобы не стративъ свого престола. И зôзравши всѣхъ передньѣйшихъ свѧщенникôвъ и оученыхъ народа, довѣдꙋвавъ сѧ вôдъ нихъ,

де ма́є народи́ти ся Христо́съ. Оні̀ сказа́ли ему̀: „Въ Видлее́мѣ, землѝ юде́йско̂й, бо такъ есть написано проро́комъ Михе́емъ." Тогды̀ И́родъ, прикли́кавши та́йно мудрцѣвъ, вывѣдувавъ ся во̂дъ нихъ о часѣ, въ котро̂мъ звѣзда̀ имъ показа́ла ся. И по̂сла́вши ихъ до Видлее́ма, сказа́въ: „Идѣ́ть и вывѣдайте ся до́бре о дита́ти; а колѝ знайде́те, звѣстѣ́ть менѣ, щобы̀ и я по̂йшо́въ и поклони́въ ся ему̀." Оні̀, выслухавши царя̀, во̂дъѣхали доро́гою до Видлее́ма. А звѣзда̀, котра̀ ихъ пе́редъ-тымъ ве́ла, ишла̀ пе́редъ ни́ми, и ста́нула надъ мѣ́сцемъ, де було̀ дита́тко Їису́съ. Поба́чивши то мудрцѣ̀, ура́дували ся ду́же. Уво̂йшо́вши въ хати́ну, найшлѝ дитя̀ зъ Ма́рїею и Йо́сифомъ, а упа́вши, поклони́ли ся ему̀, и да́ли ему̀ да́ры, „зо́лото, кади́ло и сми́рну." Въ ночѝ пото̂мъ отри́мали въ снѣ̀ при́казъ во̂дъ Бо́га, щобы̀ не верта́ли ся до И́рода, бо И́родъ лишѐ длято́го хотѣ́въ довѣ́дати ся, де народи́въ ся Їису̀съ, щобы̀ его̀ уби́ти. Оні̀, услу́хавши при́казу бо́жого и благословя́чи Го́спода, и́ншою доро́гою верну́ли ся до свое́и крайны.

9. Уте́ча до Еги́пта и по́воротъ до Назаре́та.

И́родъ чека́въ нетерпели́во на по́воротъ мудрцѣ́въ зъ Видлее́ма. Видя́чи на-по́слѣдокъ, що ихъ не дочека́е ся, розгнѣ́вавъ ся ду́же и вы̀давъ стро́гїй при́казъ, щобы̀ въ Видлее́мѣ и во̂ всѣ́й око́лици то́го мѣ́ста всѣ̀ дѣ́ти ни́зше двохъ лѣтъ уби́ти, гада́ючи, що дитя̀ Їису̀съ ра́зомъ зъ ни́ми згла́джене бу́де зо̂ свѣ́та. — Але Го́сподь Богъ стерѣ́гъ житя̀ дитя́ти. Бо ото̀ а́нгелъ Госпо́день показа́въ ся въ снѣ̀ Йо́сифови, мовлячѝ: „Встань а возьмѝ дитя̀ и ма́терь его̀, и утѣка́й до Еги́пта, и будь тамъ, ажь до́ки не ска́жу тобѣ̀; бо И́родъ шука́е дитя́ти, щобы̀ убити его̀." Йо́сифъ, вста́вши, взявъ дитя̀ и ма́терь ещѐ въ ночѝ, и утѣкъ до Еги́пта.

Колѝ дитя̀ Їису̀съ вы̀йшло до Еги́пта, прибу́ли убі́йцѣ, котры̀хъ по̂сла́въ И́родъ, до Видлее́ма. Оні̀ выдирали силомо̂цью дѣ́ти зъ ру̀къ и во̂дъ груде́й ихъ ма́терей, и безъ ми-

лосе́рдїѧ оубива́ли ихъ. Наставъ тогды великїй плачь и нарѣканѧ, а ма́тери не дава́ли сѧ нѣчимъ потѣшити.

За сю стра́шнꙋ злобꙋ спа́ла неба́вкомъ на Ирода ка́ра бо́жа: бо не до́вго по тôй крова́вôй рѣзнѝ попа́въ въ гидкꙋ хоро́бꙋ и оумеръ се́редъ найтѧ́жшихъ болѣзней. По-сѣмъ показа́въ сѧ зновъ а́нгелъ Госпо́день въ снѣ Їосифови, и сказа́въ: „Встань, возьмѝ дитѧ̀ и ма́терь его̀, и вернѝ сѧ до землѣ̀ израи́льскои, отчины̀ твоеи. Бо поме́рли тотѝ, що настава́ли на житѐ дитѧ́ти.“ Їо́сифъ, вста́вши, взѧвъ дитѧ̀ и ма́терь его̀, и вернꙋ́въ до Галилеѣ, до мѣста Назаре́тꙋ.

Тꙋ взроста́въ Їисꙋсъ на самотѣ̀ и въ сꙋпоко́ю. Але вже дитѧ́темъ пока́зꙋвавъ мꙋдрôсть небе́снꙋ, а ла́ска бо́жа бꙋла̀ зъ нимъ.

Дѣти, котрѝ Иродъ велѣвъ невинно позабива́ти, почита́е це́рковь свѧта̀ ꙗко мꙋченникôвъ, и ихъ па́мѧть обхо́дить въ четве́ртый день по пра́зникꙋ Рождества̀ Христо́вого (29. Грꙋдна)

10. Їисꙋ́съ дванацѧтилѣ́тнїй въ це́рквѣ.

Дѣва Ма́рїѧ и Їо́сифъ ходи́ли пôслѧ звыча́ю на великодни̂ свѧ́та до Їерꙋсали́ма. Колѝ Їисꙋсъ мавъ вже 12-ый рôкъ, взѧлѝ Его̀ зъ собо́ю. Хоть то бꙋла̀ по́дорожь велика, ишо́въ зъ ни́ми весе́ло. Ра́дôсть Его̀ бꙋла̀ тымъ бôльша, колѝ въ-перше поба́чивъ свѧтѐ мѣсто и ве́личнꙋ це́рковь. Колѝ скôнчи́ли сѧ свѧ́та, верта́ли сѧ Ма́рїѧ и Їо́сифъ до до́мꙋ сво́го. Їисꙋсъ оста́въ сѧ въ Їерꙋсали́мѣ; а не спостереглѝ се́го ро́дичѣ Его̀, гада́ючи, що идѐ въ това́риствѣ своѧкôвъ и знако́мыхъ. Оуйшо́вши день дороги, ста́нꙋли ве́черомъ въ госпо́дѣ, и шꙋка́ли Его̀ ме́жи крôвными и знако́мыми, и перелѧклѝ сѧ дꙋже, колѝ Его̀ не найшлѝ ме́жи ни́ми. Перестра́шенѝ вернꙋли сѧ до Їерꙋсали́ма, тамъ Его̀ шꙋка́ти.

На-по́слѣдокъ по трьохъ днѧхъ найшлѝ Его̀ въ це́рквѣ, сидѧ́чого въ середи́нѣ ме́жи оуче́ными, котрыхъ слꙋ́хавъ и пыта́въ. А всѣ, що Его̀ слꙋ́хали, чꙋдовали сѧ Его̀ ро́зꙋмови, котрый объꙗвлѧ́въ въ пытанѧхъ и вôдповѣдѧхъ своихъ. — Поба́чивши Его̀ ро́дичѣ, зра́дꙋвали сѧ дꙋже. Ма́ти, пере-

бувши такȣ тревогȣ о Него, рекла: „Сыну, що Ты намъ таке оучинивъ? Отець твôй и я зъ жалемъ шукали-смо Тебе.“ Їисусъ вôдповѣвъ имъ мило и сердечно: „За-для чого вы

мене шукали? Чи вы не знали, що я маю дѣлати тое, до чого мене Отець пôславъ?“ Но онѝ не порозумѣли тыхъ слôвъ.

Потому вернувъ ся зъ ними Їисусъ до Назарета. И бувъ имъ послушный и взроставъ въ лѣтахъ, въ мудрости и въ ласцѣ оу Бога и оу людей.

11. Їисусъ готовить ся до дѣла спасеня. Іоанъ Креститель, предтеча Їисуса Хр.

Коли зближавъ ся часъ, въ котрôмъ Їисусъ Христосъ мавъ явно выступити яко Вôдкупитель свѣта, тогды одержавъ Іоанъ на пустыни приказъ вôдъ Господа, щобы ишовъ передъ Нимъ и приготовлявъ Ему дорогу. Іоанъ, оучѣвши

во́лю бо́жꙋ, вы́стꙋпивъ надъ рѣко́ю Їорда́номъ и поча́въ людей наꙋча́ти. Одѣжь его̀ бꙋла̀ зъ ше́рсти велблюжои, и поясъ шкôряный на бе́драхъ его̀, а кормивъ ся саранче́ю и ме́домъ лѣсны́мъ. Вôнъ кли́кавъ го́лосомъ вели́кимъ: „Пока́йте ся, бо приближи́ло ся ца́рство небе́сне!“ А щобы тымъ бôльше заохоти́ти слꙋхачѣвъ до пока́яня и попра́вы, и пригото́вити до креще́ня Христо́вого, крести́въ Їоа́нъ въ Їорда́нѣ тыхъ всѣхъ, що то́го бажа́ли. Зô всѣхъ сторôнъ и зô всѣхъ ста́нôвъ збира́ли ся коло него люде, слꙋхали оува́жно его̀ про́повѣдей, и каза́ли крести́ти ся, сповѣда́ючи ся грѣхôвъ свои́хъ.

Їоа́нъ вже ви́домъ свои́мъ и че́резъ свои про́повѣди, проника́ючїи на-скрôзь се́рце ко́ждого, роби́въ такъ ве́лике вражѣне на слꙋхача́хъ, що де́якї гада́ли о нѣмъ, що вôнъ мо́же есть самъ Їисꙋсъ Христо́съ. Їоа́нъ, оучꙋвши такꙋ бе́сѣдꙋ, сказа́въ: „Я не есмь Христо́съ, а́ле прїйдѐ сильнѣйшїй менѐ, котро́мꙋ не есмь достоинъ розвяза́ти ремѣне́ць вôдъ черевикôвъ Его̀. (Розвя́зовати черевики належа́ло до найни́зшихъ слꙋгъ.) Я васъ крещꙋ̀ водо́ю, а Той васъ окрести́ть Дꙋхомъ святы́мъ и огне́мъ.“ — Креще́не Їоа́ннове бꙋло̀ цѣлкомъ розли́чне вôдъ креще́ня, котрѐ постанови́въ Христо́съ. Креще́не Їоа́нна не очища́ло чолов́ѣка вôдъ грѣхôвъ, лишѐ означа́ло, що такъ креще́ный хо́че ка́яти ся за свои грѣхи̇, щобы ста́ти ся гôднымъ ла́ски бо́жои.

12. Креще́не Їисꙋ́са Христа̀ и покꙋ́сы дїя́вола.

Коли̇ Їисꙋ́съ Христо́съ мавъ 30 лѣтъ, прїйшо́въ до Їоа́нна надъ Їорда́нъ, щобы̇ крести́ти ся вôдъ не́го. А коли̇ хотѣвъ вступа́ти въ рѣкꙋ̀, Їоа́нъ здержꙋвавъ его̀, мовлячи̇: „Я вôдъ Те́бе потребꙋ́ю крести́ти ся, а Ты иде́шь до ме́не?“ Їисꙋ́съ вôдповѣвъ на то́е: „Занеха́й ны́нѣ; бо такъ намъ тре́ба сповни́ти всякꙋ пра́вдꙋ.“ Тогды̇ оуслꙋхавъ Їоанъ и крести́въ Їисꙋ́са въ Їорда́нѣ. Коли̇ то́е дѣяло ся, розтвори́ли ся небеса̀, и явивъ ся святы́й Дꙋхъ въ ви́дѣ го́лꙋба и зôйшо́въ на Їисꙋ́са, а зъ небе́съ давъ ся чꙋти го́лосъ: „Той есть сынъ мôй возлюбле́ный, въ котрôмъ ма́ю оуподо́бане.“

Зáкимъ Ї̈исусъ розпочáвъ дѣло вôдкупленѧ, вôдôйшóвъ въ пустыню, де пробувáвъ чéрезъ 40 днѣвъ и 40 нóчей въ пóстѣ и молитвѣ. По-сѣмъ почувъ гóлодъ. Тогды присту-

пивъ до Нéго сатанà, щобы Ѥгò куситн, мовлѧчи: „Колù ты сынъ бóжїй, прикажù, щобы тотò камѣне стáло сѧ хлѣбомъ." Ї̈исусъ вôдповѣвъ: „Написано есть: не самымъ хлѣбомъ жїè чоловѣкъ, áле такóжь и слóвомъ, що выхóдить зъ оустъ бóжихъ."

Дїѧволъ повáживъ сѧ въ-друге Ї̈исуса куситн. Взѧвъ Ї̈исуса до Ї̈ерусалúма, постáвивъ Ѥгò тамъ на верьшку цéркви и сказáвъ: „Колù ты сынъ бóжїй, вержù сѧ въ долúну, бо написано есть: що Богъ прикáже áнгеламъ своимъ, щобъ тебè на рукáхъ нéсли, щобы́сь не пôткнувъ о кáмѣнь нóгу свою." Ї̈исусъ вôдповѣвъ чóртови: „Такóжь написано есть: не бу́дешь куситн Гóспода Бóга твоéго."

Мúмо тóи вôдповѣди не давъ Ѥму сатанà супокóю: взѧвъ Ѥгò тепéрь на гору дуже высóку, и показáвъ Ѥму всѣ цáрства свѣта и слáву ихъ, и рекъ: „Тóе все дамь Тобѣ, колù, оупáвши, вôддáшь менѣ поклôнъ." Ї̈исусъ розгнѣвавъ сѧ

тогды и рекъ ємꙋ̀: „Пôйдѝ прочь, сатанò! бо написано есть: Гóсподꙋ Бóгꙋ твоéмꙋ бꙋ́дешь клáнѧти сѧ и Ємꙋ̀ єдиномꙋ слꙋжи́ти!" На тꙋ́ю бéсѣдꙋ перестрáшеный чортъ опꙋсти́въ Ї̈исꙋ́са, а приступи́ли áнгелы и слꙋжи́ли Ємꙋ̀.

13. Ї̈исꙋ́съ покли́кꙋє пéршихъ ꙋ҆чени́кôвъ.

Вы́йшовши зъ пꙋсты́нѣ, пôйшóвъ Ї̈исꙋ́съ знов надъ Ї̈ордáнъ. Коли̇̀ Єгò Ї̈оáнъ побáчивъ идꙋ́чого до сéбе, закли́кавъ до зôбраного нáрода: „То єсть áгнець бóжїй, котры́й берѐ на сéбе грѣхѝ свѣ́та."

На дрꙋ́гїй день коли̇̀ Ї̈оáнъ стоѧ́въ зъ двомà ꙋ҆чениками своúми, и побáчивъ Ї̈исꙋ́са знов идꙋ́чого, сказáвъ, покáзꙋючи на Нéго: „Се áгнець бóжїй." Оу҆чꙋ́вши сѝ словà, пôйшли̇̀ тѝ два ꙋ҆ченики за Нимъ. Ї̈исꙋ́съ обернꙋ́въ сѧ и сказáвъ до нихъ: „Чогò шꙋкáєте?" Они̇̀ вôдповѣ́ли: „Оу҆чи́телю, де мéшкаєшь?" Ї̈исꙋ́съ сказáвъ до нихъ: „Пôйдѣ́ть и оглѧдáйте!" Пôйшли̇̀ тогдѝ зъ рáдостїю вели́кою на мѣ́сце, въ котрôмъ мéшкавъ, и остáли сѧ при Нѣмъ; се бꙋли̇̀ два ꙋ҆ченики: Андрéй и Ї̈оáнъ. Андрéй мавъ брáта, и́менемъ Си́мона, котры́й бажáвъ ви́дѣти Спаси́телѧ. Знайшóвши Андрéй Си́мона, сказáвъ до нéго пóвенъ рáдости: „Найшли̇́-смо Мессїю," и привѣ́въ єгò къ Ї̈исꙋ́сꙋ Христꙋ̀. А коли̇̀ єгò Ї̈исꙋ́съ побáчивъ, рекъ: „Ты єсѝ Си́монъ, сынъ Ї̈óны, ты бꙋ́дешь вôдъ тепéрь звати сѧ Петръ," т. є. кáмѣнь.

На дрꙋ́гїй день вы́бравъ сѧ Ї̈исꙋ́съ въ дорóгꙋ до Галилéѣ. Идꙋ́чи, здыбавъ на дорóзѣ мꙋ́жа, и́менемъ Фили́па, котры́й бажáвъ такóжь вôдъ дáвна бáчити Спаси́телѧ. И сказáвъ до нéго Ї̈исꙋ́съ: „Пôйдѝ за мнóю." А Фили́пъ мавъ приѧ́телѧ однóи зъ нимъ гáдки, котры́й звавъ сѧ Натанаи́лъ абò Вартоломéй. Побѣ́гъ óтже квáпно Фили́пъ до нéго, а найшóвши єгò, сказáвъ до нéго рáдôстно: „Найшли̇́-смо тóго, о котрôмъ писáвъ Мойсéй въ закóнѣ и прорóки, Ї̈исꙋ́са зъ Назарéта. Пôйдѝ и бачь!" Побáчивши Ї̈исꙋ́съ Натанаи́ла, идꙋ́чого къ сóбѣ, сказáвъ о нѣмъ: „Се идѐ правди́вый Израи́льтѧни́нъ, въ котрôмъ немà обмáнꙋ." Коли̇̀ се ꙋ҆чꙋ́въ Натанаи́лъ, сказáвъ зачꙋ́дованый: „Зъ-вôдки жь менѐ знáєшь?"

Їисꙋсъ вôдповѣвъ емꙋ: „Перше нѣжь Филипъ покликавъ тебѐ, ꙗ бачивъ тебѐ пôдъ смоковицею (фиґовымъ деревомъ).“ Натанаилъ закликавъ, поклонивши ся Ємꙋ: „Оучителю, Ты еси Сынъ божїй, Ты еси царь израильскїй.“ Їисꙋсъ вôдповѣвъ емꙋ: „Понеже ꙗ тобѣ сказавъ, що бачивъ-емь тебѐ пôдъ смоковицею, оувѣривъ еси; бôльшӣ рѣчи надъ тӣ побачишь. Направдꙋ кажꙋ вамъ: побачите небо розтворене и ангелôвъ божихъ, сходячихъ на Сына чоловѣчого.“ (Їисꙋсъ розꙋмѣвъ тымъ чꙋдеса, котрӣ вôдъ теперь мавъ непереркывно дѣлати.)

14. Перше чꙋдо Їисꙋса въ Канѣ галилейской.

Третього дня потôмъ вôдбꙋвало ся весѣлѐ въ Канѣ галилейскôй. Тꙋды запрошено также Їисꙋса Христа, Марїю и оученикôвъ Єго. Пôдъ-часъ забавы нестало вина. Побачивши

ши се мати Їисꙋсова, сказала до Него: „Вина не мають.“ Їисꙋсъ вôдповѣвъ єй: „Ще не прїйшла година моя.“ Дѣва Марїя такъ зрозꙋмѣла сю вôдповѣдь, що Їисꙋсъ Христосъ

хоче помочи, а лише чекае на часъ способный; и сказала до слугъ: „Чинѣть тото все, що вамъ Іисусъ прикаже."

Въ комнатѣ весѣльной було шесть камѣнныхъ начинь, оуставленыхъ до очищена жидовского (бувъ бо оу жидовъ звычай, що передъ ѣдженемъ оумывали ся). Кожде зъ нихъ мѣстило въ собѣ два або три ведра. По хвили рекъ Іисусъ слугамъ: „Наповнѣть начина водою." И наповнили ихъ ажь до верху. Потомъ сказавъ Іисусъ: „Черпайте теперь и несѣть начальникови весѣла (старостѣ)." Слуги понесли. Начальникъ, котрый не знавъ, що зайшло, гадавъ, що ему дають нове вино до скоштована. Задивувавъ ся добротою вина, закликавъ молодого и сказавъ до него: „Кождый подае сперше вино добре, а коли вже напють ся, тогды подлѣйше. А ты добре вино заховавъ ажь до сего часу."

Се было перше чудо Іисуса Христа въ Канѣ галилейской. Симъ объявивъ Христосъ свою славу, и оувѣрили въ Него оученики Его.

Першій великдень.

15. Іисусъ выганяе перекупнѣвъ зъ церкви. Розмова зъ Никодимомъ.

Зближила ся пасха жидовска або свято великодня. Іисусъ пошовъ на се свято до церкви Іерусалимскои. Прійшовши тамъ, оувидѣвъ въ передсѣню церкви волы, вовцѣ и голубы, котрі перекупнѣ продавали на жертвы, и мѣнячѣвъ, що грошѣ мѣняли. Розгнѣвавши ся, зробивъ бичь зъ мотузовъ и выгнавъ всѣхъ перекупнѣвъ зъ церкви, вразъ зъ вовцями и волами; мѣнячамъ розсыпавъ грошѣ и поперевертавъ столы. До тыхъ, що голубы продавали, сказавъ: „Вынесѣть то зъ-водси, и не робѣть зъ дому отця мого дому торговлѣ."

Тй зъ жидовъ, що остали ся въ церквѣ, рекли до Іисуса: „Якій знакъ покажешь намъ, що маешь власть тото чинити?" Іисусъ водповѣвъ, вказуючи на себе: „Розвалѣть сю

цéрковь, а въ трьохъ днѧхъ постáвлю єѣ." Жиды дꙋмали, що Вôнъ мóвить о цéрквѣ збꙋдóванôй зъ кáменѧ, и реклѝ до Нéго: „Сорокъ и шѣсть лѣтъ бꙋдóвано сю цéрковь, а ты єѣ въ трьохъ днѧхъ гадáєшь постáвити!" Áле Їисꙋсъ говорѝвъ о тѣлѣ своѣмъ.

Щобы жидôвъ наóчно пересвѣдчѝти о своѣй бóжôй сѝлѣ, робѝвъ Їисꙋсъ всѣлѧкїи чꙋдеса пéредъ очима ихъ: и многїи оувѣрили въ Нéго. Бꙋвъ такóжь посéредъ нихъ членъ высокои рáды, ѝменемъ Никодѝмъ. Вôнъ бажáвъ дꙋже стáти сѧ оученикомъ Їисꙋса. А боѧчи сѧ жидôвъ, прїйшóвъ въ ночѝ до Нéго и сказáвъ Ємꙋ: „Оучѝтелю! знáємо, що-сь прїйшóвъ вôдъ Бóга ꙗко оучѝтель, бо нѣхтò не мóже тыхъ чꙋдéсъ робѝти, що Ты рóбишь; слѣдно, що зъ Тобóю єсть Богъ." Вôнъ хотѣвъ довѣдати сѧ, що мáє творѝти, щобы живóтъ вѣчный осѧгнꙋвъ. Їисꙋсъ рекъ: „Амѝнь кáжꙋ тобѣ: еслѝ хто не вôдрóдить сѧ водóю и Дꙋхомъ свѧтымъ, не внїйдѐ въ цáрство небéсне." Тымъ оказáвъ емꙋ̀ Їисꙋсъ, що кóждый чоловѣкъ мꙋсить окрестѝти сѧ. Дальше поꙋчѝвъ єгò, що длѧ спасéнѧ рóдꙋ людского мꙋсить Їисꙋсъ оумéрти на крестѣ; вôнъ рекъ: „Ꙗкъ Мойсéй вывысшивъ вꙋжà на пꙋстыни, такъ трéба, щобы вывысшеный бꙋвъ Сынъ чоловѣчїй, щобы всѣ, що въ Нéго вѣрꙋють, не загѝбли, но мáли живóтъ вѣчный!"

16. Їисꙋсъ Христóсъ при кернѝци Ꙗкововôй.

Остáвивши Їисꙋсъ Їерꙋсалѝмъ, ходѝвъ по землѝ юдéйскôй, оповѣдáючи прѝходъ Сына бóжого, и накáзꙋючи оученикамъ своимъ крестѝти. Многїи оувѣрили въ Нéго, и стáли сѧ Єгò оучениками. Вôдтáкъ вертáвъ до Назарéта. Идꙋчѝ тꙋды, мꙋсѣвъ переходѝти чéрезъ край Самáрїю, и прїйшóвъ до мѣста, котрè звáло сѧ Сихарь. А бꙋлà тамъ кернѝцѧ, котрꙋ ще давнò Ꙗковъ казáвъ выкопати. Їисꙋсъ, оутомлéный зъ дорóги, оусѣвъ при тôй кернѝци, а оученики Єгò пôйшлѝ до мѣста, щобы кꙋпѝти живности.

А колѝ сидѣвъ, прїйшлà Самарѧнка зъ мѣста чéрпати водꙋ. Їисꙋсъ сказáвъ до нéи: „Дай менѣ пѝти." Онà, дивꙋ-

ючи ся, вôдповѣла: „Якъ то, ты жидовинъ, и просишь вôдъ мене пити?" (Бо жиды дуже ненавидѣли Самарянъ, нѣколи зъ ними не сходили ся, и обходили навѣть ихъ край.) Іисусъ сказавъ: „Якбы ты знала, хто тобѣ каже: дай менѣ пити, ты бы его попросила, а давъ бы тобѣ воды живои." Она, не розумѣючи Его словъ, рекла Ему: „Господи, не маешь черпака, а криниця глубока: зъ-вôдки возьмешь воды живои? Чи ты есь бôльшій вôдъ отця нашого Якова, котрый давъ намъ сю криницю?" Іисусъ сказавъ ѣй: „Кождый, хто пе сеи воды, буде жаждати; але хто пе воду, котру я ему дамь, не буде жаждати въ вѣки. Бо вода, котру я ему дамь, стане ся въ нѣмъ жереломъ воды текучои въ животъ вѣчный!" (Іисусъ розумѣвъ пôдъ водою живою дары ласки божои, котрі успокояють душу чоловѣка, роблять еѣ сильною до борбы зъ грѣховными пристрастями и покусами и запевняють ѣй вѣчне блаженьство.) Невѣста рекла на тое: „Господи, дай менѣ тои воды."

Тогды вôдкрывъ Іисусъ Самарянцѣ еи тайні грѣхи, котрыхъ допустила ся въ житю своѣмъ. Завстыджена тымъ и сокрушена, рекла до Него: „Господи! виджу, що Ты есь пророкъ!" А горѣючи жаждою, вôдъ того часу въ справедливости служити Господу Богу, додала: „Отцѣ наші славили Бога на сѣй горѣ (т. е. на горѣ Гарицімъ); а вы повѣдаете що въ Іерусалимѣ есть мѣсце, де Богу хвалу вôддавати належить." Сказавъ ѣй Іисусъ: „Невѣсто, вѣрь менѣ, що прійде година, коли анѣ на сѣй горѣ, анѣ въ Іерусалимѣ не будуть хвалити Отця; прійде часъ и година, коли правдиві поклонники будуть хвалити Отця въ дусѣ и въ правдѣ, бо Богъ есть Духъ, и хто Его хвалить, повиненъ Его хвалити въ дусѣ и въ правдѣ." Невѣста сказала на тое: „Знаю, що прійде Мессія; а якъ Вонъ прійде, объявить намъ все." Іисусъ порекъ на те: „Я есмь (тымъ Мессіею), що зъ тобою говорю." (Христосъ, т. е. Помазанникъ, называе ся Мессія т. е. Спаситель.)

Самарянка, зачудована и повна радости, оставила ведро свое, побѣгла до мѣста, повѣдаючи людямъ: „Пôйдѣть и огля̂дайте чоловѣка, котрый менѣ розповѣвъ все, що я колинебудь робила; судѣть самі, чи то не есть Христосъ?"

Тымъ-часо́мъ вернꙋ́ли зъ мѣ́ста оу҆ченики зъ живностїю, и просили Ї҆исꙋ́са, мовлѧчѝ: „Оу҆чи́телю, ѣджь." А вôнъ имъ сказа́въ: „Ма́ю ѧ пожи́вꙋ, о котрôй вы не зна́ете; мôй кормъ есть, щобы́мь чини́въ во́лю то́го, котрый менѐ пôсла́въ." А колѝ ещѐ говори́въ зъ оу҆чениками, прїйшлѝ зъ мѣ́ста Самарѧ́не, и просили Его̀, щобы̀ оу҆ нихъ оста́въ сѧ. Ї҆исꙋсъ перебꙋ́въ оу҆ нихъ два дни, наꙋча́ючи ихъ. И мно́гїи оу҆вѣ́рили въ Не́го.

17. Ї҆исꙋ́съ наꙋча́е въ Назаре́тѣ.

По тыхъ двохъ днѧхъ вернꙋ́въ сѧ Ї҆исꙋсъ до Галилеѣ, и голоси́въ всюды̀ на́ꙋкꙋ о ца́рствѣ бо́жôмъ. Прїйшо́вши до Назаре́та, де бꙋвъ вы́хованый, вôйшо́въ ве́длѧ звыча́ю сво́го въ сꙋбо́тꙋ до божницѣ, и вставъ на знакъ, що хо́че зъ книгъ свѧты́хъ чита́ти. И по́дано Емꙋ̀ кни́гꙋ Иса́їѣ проро́ка. Розтвори́вши еѣ, найшо́въ мѣ́сце, де бꙋло̀ написано: „Дꙋхъ Госпо́день на ме́нѣ; на те помаза́въ менѐ Го́сподь, щобы́мь проповѣда́въ еванге́лїе оу҆бо́гимъ, оу҆здоровлѧ́въ сокрꙋше́ныхъ се́рцемъ, проповѣда́въ вѧзнѧ́мъ вы́пꙋщене, слѣпы́мъ прозрѣ́не и оголоси́въ день вôдпла́ты." Перечита́вши се мѣ́сце, вôдда́въ кни́гꙋ слꙋзѣ̀ и оу҆сѣ́въ. А о́чи всѣхъ въ божници бꙋлѝ на Не́го зве́рненїи. И поча́въ до нихъ мо́вити: „Ны́нѣ сповꙋ́чили сѧ сїи слова̀ книгъ свѧты́хъ пе́редъ очи́ма ва́шими."

Всѣ дивова́ли сѧ надъ слова́ми, що выходи́ли зъ оу҆стъ Ї҆исꙋ́са, и говори́ли: „Ма́е вôнъ на-пра́вдꙋ мꙋ́дрôсть вели́кꙋ и си́лꙋ тво́ренѧ чꙋде́съ; а́ле чижь не есть вôнъ сынъ те́слѣ Ї҆о́сифа?" Се каза́ли онѝ зъ за́висти. Длѧто́го вôдозва́въ сѧ до нихъ Ї҆исꙋсъ: „На-пра́вдꙋ ка́жꙋ вамъ, що жа́денъ проро́къ не есть ми́лый въ своє́й отчи́нѣ. За часо́въ проро́ка Илї́ѣ, колѝ не́бо бꙋло̀ че́резъ три ро́ки и шѣсть мѣ́сѧцѣвъ за́мкнене и наста́въ вели́кїй го́лодъ въ цѣло́й земли̇́, бꙋло̀ мно́го вдови́ць въ краю̀ израи́льскôмъ, а до жа́днои зъ нихъ не бꙋвъ пôсла́ный Илї́ѧ, лишь до чꙋжо́и вдови́цѣ въ мѣ́стѣ Саре́птѣ; такъ са́мо бꙋло̀ за часо́въ проро́ка Илї́ѣ и мно́го прокаже́ныхъ мѣжь Израи́льтѧ́нами, одна́къ жа́денъ зъ нихъ не бꙋвъ очи́щеный, лишь чꙋжи́нець Нееманъ."

Оучѣвши тоє, розгнѣвали ся страшно всѣ въ божници, и вставши пôрвали Їисуса и вывели ажь на верхъ горы, на котрôй мѣсто было збудоване, щобы Єго зъ-вôдтамъ струтити въ пропасть. Але Їисусъ оучинивъ, що имъ наразъ опали руки, и Вôнъ перейшовъ посередъ нихъ и пôйшовъ дальше.

18. Чудеса Їисуса въ Капернаумѣ.

Зъ Назарета пôйшовъ Їисусъ до Капернаума, мѣста галилейского, и тамъ научавъ въ божници. Дивували ся жиды надъ наукою Єго; бо Єго бесѣда була якбы якого власть маючого, и проникала ажь до глубины серця.— Межи слухачами бувъ чоловѣкъ, маючій духа нечистого, и той закликавъ великимъ голосомъ: „Оставь насъ Їисусе Назарянине! прійшовъ-есь, щобы насъ выгубити? знаю Тебе, що Ты еси: Святый, Божій.“ Їисусъ повелѣвъ ему мовчати, мовлячи: „Мовчи, и выйди зъ него!“ А чортъ, кинувши чоловѣкомъ тымъ, вийшовъ зъ него. И павъ страхъ на всѣхъ, и мовили оденъ до другого: „Хто есть той, що мае власть приказувати духамъ нечистымъ, и они его слухають?“

Вийшовши Їисусъ зъ божницѣ, вступивъ до дому Симона Петра и брата его Андрея. Свекроха Петрова мала велику горячку, и просили Їисуса, щобы ей оуздоровивъ. Їисусъ, приступивши до неи, взявъ ей за руку, и горячка опустила ей. И вставши заразъ, служила Їисусови и оученикамъ Єго.

А коли зайшло сонце и наставъ холодъ, всѣ въ тôмъ мѣстѣ, котрû мали хорыхъ, особливо бѣсноватыхъ, приводили ихъ до Їисуса, клали ихъ передъ двери дому, а Їисусъ словомъ однымъ выганявъ духôвъ нечистыхъ, и оуздоровлявъ всѣхъ.

На другій день досвѣта вийшовъ Їисусъ на мѣсце самôтне, и моливъ ся. А товпа народа шукала Єго и хотѣла задержати, щобы не вôдходивъ вôдъ нихъ. До нихъ сказавъ Їисусъ: „И другимъ мѣстамъ треба проповѣдати царство боже, бо за-для того я есмь посланый.“ Вôдтакъ научавъ

вô всѣхъ божницахъ галилейскихъ, выганявъ злыхъ дýхôвъ, и оуздорóвлювавъ хóрыхъ розличного рóда. И розходила ся слáва о Нѣмъ по всѣхъ мѣсцяхъ ажь до Сиріѣ, и зô всѣхъ сторôнъ ишлó мнóго нáрода за Нимъ.

19. Велика ловля рыбъ.

Одного дня пріишóвъ Їисусъ надъ óзеро Генезаретске, звáне такóжь мóремъ Галилейскимъ, и хотѣвъ тамъ пропо-вѣдáти слóво бóже. Єгò окружили великѣ тóвпы нáрода, и тиснули ся, щобы Єгò слухати. За-для тóго вступивъ Їи-сусъ въ чóвенъ, котрый бувъ Симона Петрà и брáта єгò Ан-дрея, и сѣвши оучивъ зъ-вôдси людей. Перестáвши говорити, сказáвъ до Симона и брáта єгò: „Поступѣть на глубину óзера, и закиньте сѣти." Симонъ вôдповѣвъ: „Оучителю, мы працювáли чéрезъ цѣлу нôчь, и нѣчóго не зловили; од-нáкъ на слóво Твоè закинемо сѣти." А коли тóє оучинили, загорнули велике множествò рыбъ, такъ що ажь рвáли ся сѣти вôдъ нихъ. Приклúкали тому Їоáнна и брáта єгò Якова, що були въ другôмъ чóвнѣ, щобы прибули и помогли имъ. Сѣи приплыли и наповнили обà човны, такъ що мáло не затопились.

Коли се побáчивъ Симонъ Петръ, оупáвъ счудованый до колѣнъ Їисусовыхъ, мовлячи: „Гóсподи, вôдôйди вôдъ мéне, бо я чоловѣкъ грѣшный!" Їисусъ сказáвъ до нéго: „Не бôй ся, вôдъ тепéрь будешь людей ловити [1])." А вытя-нувши човны на сушу, опустили все, и ишли за Нимъ. Вôдъ тепéрь зôставáли все при Їисусѣ, и товаришили Єму вô всѣхъ пóдорожахъ Єгò.

20. Їисусъ оутишáє бурю на óзерѣ.

Одного дня оучивъ Їисусъ пôзно до вéчера, а потôмъ сказáвъ до оучениковъ своихъ: „Перепрáвмо ся чéрезъ óзе-

---

[1]) т. є. до цáрства небéсного навертáти.

ро.“ Тогды приступи́въ до Не́го оде́нъ кни́жникъ (ученый въ письмѣ) и рекъ Ему̀: „Учи́телю, пойду̀ за Тобо́ю, дѐ то̂лько по̂йдешь.“ Їисусъ, по̂зна́вши злі̂ мысли его̀, що ему̀ лишѐ хо́дить о те, щобы мавъ хва́лу пе́редъ свѣ́томъ и до́бре житѐ, сказа́въ до не́го: „Лиси́цѣ ма́ють ямы, а пти́цѣ небе́снѣ̂ гнѣ́зда, а́ле сынъ человѣ́чій не ма́е, де бы го́лову склони́въ.“ Учувши книжникъ тоті̂ слова̀, во̂до̂йшо́въ.

Пото̂мъ вступи́въ Їисусъ зъ ученикам своими въ ло́дю, а за Нимъ слѣ́довало на чо́внахъ бо̂льше людей. Змученый де́нною пра́цею, Їисусъ, усѣ́вши въ ло́ди, заснувъ. И нара́зъ бу́ря вели́ка ста́ла на мо́ри, такъ що фа́лѣ мо́рскѣ̂ залива́ли корабе́ль. Перенятѣ̂ стра́хомъ вели́кимъ, приступи́ли до Не́го ученики и збуди́ли Его̀, говорячѝ: „Го́споди, рату́й насъ, гинемо!“ И рекъ имъ Їисусъ: „Чому̀ боитѐ ся маловѣ́ры?“ И вста́вши, приказа́въ вѣтра́мъ и мо́рю утиши́ти ся, и ста́ла за́разъ глубо́ка тишина̀. Всѣ̀ чудовали ся надъ тымъ и мо́вили: „Хто есть той, що ему̀ вѣтры̀ и мо́ре суть послу́шнѣ̂?“

21. О чоловѣцѣ розслабленôмъ.

Коли Їисусъ бувъ зновъ въ Капернаумѣ и оучивъ въ однôмъ домѣ, зôйшло ся таке множество народа, що цѣлый дôмъ и всѣ отворы до него були наповненѣ. Всѣ хотѣли слухати Его науки. Въ-тôмъ принесли на лôжку чоловѣка, що бувъ розслабленый жилами. Не могучи его внести дверми за-для множества народа, вступили на дахъ, котрый ведля звычаю всхôдного бувъ плоскій, зробили въ нѣмъ отвôръ и спустили черезъ тôйже розслабленого зъ лôжкомъ до середины передъ Їисуса Христа. Побачивши Їисусъ вѣру ихъ, сказавъ до розслабленого: „Май надѣю сыну, вôдпускають ся тобѣ грѣхи твои."

А були тамъ фарисеѣ и законоучителѣ. Они, оучувши слова Їисуса, казали оденъ до другого: „Вôнъ хулить (зневажае) Бога, бо хтожь може вôдпустити грѣхи, крôмъ одного Бога!" Їисусъ, пôзнавши мысли ихъ, сказавъ до нихъ: „Чого помышляете злое въ серцяхъ вашихъ? Що-жь есть лекше: чи сказати — вôдпускають ся тобѣ грѣхи твои, чи сказати — встань и ходи? Але щобы вы знали, що сынъ чоловѣчій мае власть вôдпускати грѣхи (звернувъ ся до розслабленого и рекъ): встань, возьми лôжко твое и иди до дому твого." Розслабленый вставъ заразъ передъ ними, и пôйшовъ до дому. И здивували ся всѣ, и повнѣ боязни, славили Бога, мовлячи: „Такихъ чудесъ, якъ нынька, мы не видѣли еще!"

22. Їисусъ воскрешае доньку Яира и оуздоровляе хору невѣсту.

По оуздоровленю розслабленого прійшовъ до Їисуса настоятель божницѣ, именемъ Яиръ. А той мавъ дванацятилѣтню доньку, котра була смертельно хора. Поклонивши ся низько Їисусови, просивъ Его, мовлячи: „Господи, донька моя конае; пôйди, вложи на ню руку Твою, а буде жи-

ти.“ Їисꙋсъ пôйшóвъ за нимъ. Оу́ченики Єгò и великѣ тóвпы людéй товари́шили Ємꙋ̀, и бꙋлò кóло Нéго множество̀ людéй.

Зъ тóи способности хôснꙋвáла невѣ́ста, терпѧ́ща хорóбꙋ чéрезъ дванáцѧть лѣтъ, котрà, хотѧ вы́дала весь свôй маéтокъ на лѣкарѣ́въ, однáкожь не найшлà пôльги. Протиснꙋ́ла сѧ óтже чéрезъ множество̀ нáрода до Їисꙋса, и дôткнꙋ́ла сѧ зъ зáдꙋ крáю óдежи Єгò, и зáразъ поздоровѣла. Онà бо вѣ́рила: „Кобы̀-мь лишь дôткнꙋ́ла сѧ óдежи Єгò, бꙋ́дꙋ здорóва.“ Їисꙋсъ бажáвъ, щобы̀ нáрôдъ бравъ собѣ̀ прикладъ зъ єй

вѣ́ры, томꙋ̀ обернꙋ́въ сѧ и сказáвъ: „Хто дôткнꙋ́въ сѧ óдежи моéи?“ Невѣ́ста, ви́дѧчи, що не оутайть сѧ, зô стрáхомъ оупáла до нôгъ Єгò и вы́знала пéредъ цѣлы́мъ нáродомъ, за-длѧ чóго дôткнꙋ́ла сѧ, и що зáразъ оуздоровлéна бꙋлà. Їисꙋсъ сказáвъ ми́ло до нéи: „Дóню, вѣ́ра твоѧ̀ тебѐ оуздорови́ла, идѝ въ спокóю!“

Колѝ Їисꙋсъ ещѐ говори́въ, прїйшóвъ одéнъ изъ слꙋ́гъ Ѩи́ра, повѣдáючи емꙋ̀: „Донька̀ твоѧ̀ вже оумéрла, не трꙋдѝ оучи́телѧ.“ Ѩи́ръ перестрáшивъ сѧ дꙋже. Оу́чꙋвши тóе Їи-

сѹсъ, вôдповѣвъ емѹ: „Не бôй сѧ; вѣрѹй лишè, а бѹде здорóва.“ Войшóвши Їисѹсъ въ дôмъ, заставъ тамъ великее множество людéй, котрû плáкали и жáловали еѣ. Рекъ имъ тогды: „Не плáчте! дѣвчина не вмéрла, áле спить.“ И смѣяли сѧ зъ Нéго, знáючи дóбре, щѡ бѹлà оумéрла. Їисѹсъ казáвъ всѣмъ выйти зъ хáты, взѧвъ лишь рóдичѣвъ дѣвчины и оученикôвъ, котрû зъ Нимъ бѹли, и вôйшóвъ до комнáты, де дѣвчина лежáла. Я приступивши, взѧвъ рѹкѹ ей и рекъ: „Дѣвице, встань!“ И зáразъ вернѹла сѧ дѹшà ей, дѣвицѧ встáла и ходила. Слáва объ тôмъ розôйшла сѧ по цѣлôй краинѣ.

Другій великдень.

23. Їисѹсъ оуздоровлѧе чоловѣка хорого чéрезъ трицѧть вôсѣмь лѣтъ.

Коли прїйшлò свѧто великóдне (прáзникъ пáсхи), пôйшóвъ Їисѹсъ знову до Їерѹсалима. Я бѹлà тамъ такъ звáна овéча кѹпѣль, котрà бѹлà окрѹжéна бѹдынкомъ великимъ, зъ пѧтьмà выхóдами. Въ тыхъ лежáло великее множествò недѹжныхъ, слѣпыхъ, хрóмыхъ, сѹхихъ и иншихъ хóрыхъ щѡ чекáли зворѹшенѧ воды. Янгелъ бо Госпóдень зôступáвъ пéвного часѹ до кѹпели, и зворѹшáвъ вóдѹ; а хто пéршїй вступивъ до кѹпели по зворѹшеню воды, той ставáвъ сѧ здорóвымъ, якóю бы небѹдь слáбостїю бѹвъ навѣщéный. Мéжи тыми недѹжными бѹвъ тамъ одéнъ чоловѣкъ, вже чéрезъ 38 лѣтъ хóрый. Тóго побáчивши Їисѹсъ лежáчого, сказáвъ до нéго милымъ гóлосомъ: „Хóчешь бѹти здорóвъ?“ Вôдповѣвъ емѹ хóрый: „Гóсподи, не мáю нѣкóго, щобы менè занѣсъ до кѹпели, коли водà бѹвáе зворѹшена; а зáкимъ я самъ зайдѹ, вже иншїй менè выпередить.“ Сказáвъ до нéго óтже Їисѹсъ: „Встань, возьмù лôжко твоè и ходù!“ И зáразъ здорóвымъ ставъ той чоловѣкъ; взѧвъ лôжко своè, и ходивъ пóвенъ рáдости и вдѧчности за тóе добродѣйство.

А бѹла̀ днѧ то́го сѹбо́та. Жиды̀, поба́чивши то́го чоло-вѣ́ка оуздоровле́ного, що несѐ лôжко своѐ, кликали за нимъ: „Сѹбо́та есть, не годи́ть сѧ тобѣ̀ лôжка твого́ не́сти!" Вôнъ вôдповѣ́въ имъ: „Той, що менѐ оуздорови́въ, сказа́въ до ме́не: возьмѝ лôжко твоѐ и ходѝ." Пыта́ли сѧ о́тже его̀: „Хто есть той чоловѣ́къ, котрый тобѣ̀ се сказа́въ?" А́ле оуздоровле́ный не знавъ, хто то бѹвъ, бо Ї́исѹсъ за́разъ бѹвъ вôдôйшо́въ. Неба́вкомъ потôмъ найшо́въ его̀ Ї́исѹсъ въ це́р-квѣ, и сказа́въ до не́го: „Тепе́рь ты здоро́въ; не грѣшѝ жь о́тже бôльше, щобы̀ тобѣ̀ що гôршого не ста́ло сѧ." Тогды̀ звѣсти́въ той чоловѣ́къ жида́мъ, що се Ї́исѹсъ зроби́въ его̀ здоро́вымъ. Вôдъ то́го часѹ̀ ста́ли жиды̀ еще бôльше пере-слѣ́довати Ї́исѹса за-длѧ того, що въ сѹбо́тѹ оуздорови́въ чоловѣ́ка.

Ї́исѹсъ Христо́съ, хотѧчѝ ихъ переконати, що ма́е власть роби́ти чѹдеса̀, хочбы̀ и въ сѹбо́тѹ, сказа́въ до нихъ: „Оте́ць мôй за́всѣгды дѣла́е то, и ѧ за́всѣгды дѣла́ю." Длѧто́го жиды̀ бажа́ли тымъ бôльше Его̀ оуби́ти, бо дѹмали, що то есть обра́зою Бо́га, що Вôнъ чи́нить себѐ рôвнымъ Бо́гови. Одна́кожь Ї́исѹсъ Христо́съ оупе́внювавъ ихъ тымъ сильнѣ́й-ше, що есть Бо́гомъ, мовлѧчѝ: „На-пра́вдѹ повѣда́ю вамъ: все, що Оте́ць тво́рить, се тако́жь и Сынъ тво́рить. Бо ѧкъ Оте́ць ма́е живо́тъ въ со́бѣ, такъ давъ и Сынови, щобы̀ мавъ живо́тъ въ со́бѣ. А ѧкъ Оте́ць воскреша́е оумерлы́хъ и оживлѧ́е, такъ и Сынъ, котры́хъ хо́че, оживлѧ́е... Оте́ць нѣко́го не сѹ́дить, а́ле весь сѹдъ давъ Сынови, щобы̀ всѣ чти́ли Сына, ѧкъ чтѹть Отца̀. На-пра́вдѹ повѣда́ю вамъ, що идѐ годи́на, въ котрôй всѣ оумерлû оучѹ́ють го́лосъ Сына бо́жого, и вы́йдѹть зъ гробôвъ: котрû до́бре чини́ли, вы́йдѹть на воскресе́нїе живота̀, а котрû зле чини́ли, на воскресе́нїе сѹда (на осѹдже́не)."

24. Вы́бране и пе́рше розôслане апо́столôвъ.

Ко́ло Ї́исѹса згрома́джѹвали сѧ зъ дале́кихъ сторôнъ, на́вѣть зъ око́лиць Середзе́много мо́рѧ, що-разъ то бôльшû то́впы на́рода. Колѝ одно́го разѹ̀ дѹже вели́ке множество̀ лю-

дей тиснуло ся до Него, щобы слухати словъ Его, змилосердивъ ся надъ ними, бо були якъ вôвцѣ безъ пастыря Сказавъ отже до оученикôвъ своихъ: „Жнива вправдѣ велики, але роботникôвъ мало. Просѣть же за-для того Господа жнивъ, щобы выславъ роботникôвъ на жниво своє.“ Перебувши потомъ нôчь на молитвѣ, скоро день наставъ, зôбравъ оученикôвъ своихъ, выбравъ зъ нихъ дванацять, котрыхъ назвавъ апостолами, и розôславъ ихъ по краю, щобы проповѣдали евангеліе. Имена тыхъ дванацяти апостолôвъ суть: Симонъ Петръ и Андрей, братъ его; Яковъ (сынъ Зеведеевъ) и братъ его Іоанъ; Филипъ и Вартоломей; Тома и Матей; Яковъ молодшій (сынъ Алфея) и Юда Тадей; Симонъ Зелотъ и Юда Искаріотъ.

Высылаючи ихъ на проповѣдь, сказавъ до нихъ Іисусъ: „Идѣть до овець, погибшихъ въ домѣ израильскôмъ, и научайте, що приближило ся царство небесне. Хорыхъ оуздоровляйте, оумерлыхъ воскрешайте, прокаженыхъ очищайте. На дорогу не берѣть нѣчого, бо достоинъ есть роботникъ нагороды своеи. До котрого небудь дому внійдете, кажѣть напередъ: спокôй домови сему! Коли той дôмъ буде достоинъ, прійде на него спокôй вашь. А коли не буде достоинъ, благословенство ваше верне ся до васъ. До котрого небудь мѣста внійдете, а не пріймуть васъ тамъ, и не будуть слухати бесѣды вашои: выходѣть прочь и обтрѣпайте порохъ зъ нôгъ вашихъ. На-правду кажу вамъ: лекше буде земли содомскôй и гоморскôй въ день судный, якъ мѣсту тому.

„Вызнавайте мене смѣло передъ всѣми людьми. Направду кажу вамъ: кождый, хто мене вызнае передъ людьми, вызнаю его я передъ Отцемъ моимъ небеснымъ. А хто вôдрече ся мене передъ людьми, и я вôдреку ся его передъ Отцемъ моимъ. Вы будете мусѣли розлучити ся зô своими. Бо хто любить отця або матѣрь больше, нѣжь мене, не есть мене достоинъ; а хто любить сына або доньку надъ мене, не есть мене достоинъ. А хто не бере креста свого и не иде въ слѣдъ за мною, не есть мене достоинъ.“

Тотѣ выбранѣ апостолы пôйшли по двохъ, переходили черезъ мѣста и мѣсточка, навертали до покаяня и про-

повѣдали, що зближило ся царство небесне. Выганяли чортôвъ, намащували много хорыхъ олѣемъ и оуздоровляли ихъ.

25. Проповѣдь Їисуса на горѣ.

Одного разу, коли товпы народа зновъ зôбрались коло Їисуса, вступивъ Вôнъ на гору, оусѣвъ тамъ зъ оучениками своими и ставъ оучити. Товпы народа станули до-окола горы, и пильно слухали кождого слова Єго.

Їисусъ, розтворивши оуста свои, научавъ такъ:

А) О вôсьмôхъ блаженствахъ.

„Щасливî (блаженî) оубогî духомъ [1]), бо ихъ есть царство небесне.

Щасливî плачущî [2]), бо онî будуть потѣшенî.

Щасливî суть тихî (лагôднî), бо онî посѣдять землю [3]).

Щасливî голоднî и прагнущî справедливости, бо онî будуть насыченî.

Щасливî милосерднî, бо онî милосердія доступлять.

Щасливî чистî серцемъ, бо онî Бога оглядати будуть.

Щасливî спокôй творящî, бо онî названî будуть сынами божими.

Щасливî, що терплять прослѣдоване за-для справедливости, бо ихъ есть царство небесне.

Щасливî есте вы, коли будуть вамъ злорѣчити и васъ гонити, и насупротивъ васъ все зле говорити, лгучи за-для мене. Радуйте ся и веселѣть ся, бо заплата ваша велика на небесахъ."

---

1) котрî свого духа не затопляють въ богацтвахъ и до нихъ не привязують ся.

2) котрî оплакують свои грѣхи и зносять терпеливо всѣ труды, бѣды и нещастя сего свѣта.

3) землю обѣцяну, котра була прообразомъ царства небесного.

Б) О справедливости христїанской.

Споглянувши вôдтакъ Їисусъ Христосъ на народы, рекъ до нихъ:

„Не думайте, щобымь прïйшовъ знести законъ Мойсеѣвъ або пророкôвъ. И не прïйшовъ ихъ знести, лишь доповнити. На-правду кажу вамъ, що, коли не буде справедливôсть ваша бôльша вôдъ справедливости законоучителѣвъ и фарисеѣвъ, то не вôйдете до царства небесного. Вы чули на пр., що законоучителѣ выкладали заповѣдь: „не убій" такъ, що лишь той, хто справдѣ убиває, мае бути ставленый передъ судъ.

вленый передъ судъ. А я вамъ кажу, що кождый, хто лише гнѣвае ся на брата свого, повиненъ бути ставленый передъ судъ. А хто брата свого прослѣдуе або прозывае, повиненъ бути ставленый передъ сонмище (радъ старшихъ, высшій судъ). А хто скаже братови свому: „глупый!", буде виненъ огня пекельного.

„Вы чули, що сказано было: „люби ближнього твого, а ненавидь неприятеля свого." А я вамъ кажу: любѣть неприятелѣвъ вашихъ, благословѣть проклинаючихъ васъ,

до́бре робѣ́ть тымъ, що васъ ненави́дѧть, и молѣ́ть сѧ за напастꙋ́ючихъ и гонѧ́чихъ васъ: щобы́ вы бꙋли̂ сына́ми Отца̀ ва́шого небе́сного, котрыи́ чи́нить, що со́нце Его̀ свѣ́тить на до́брыхъ и злыхъ, и спꙋска́є доще на пра́ведныхъ и непра́ведныхъ. Бо коли̂ лишѐ тыхъ любите, що васъ любλѧть, що за нагоро́дꙋ бꙋ́дете ма́ти? Чи-жь и мытарѣ того не ро́блѧть? Я коли̂ поздоровлѧ́ете лишѐ дрꙋгôвъ ва́шихъ, що-жь великого ро́бите? Та́же то́є и пога́не ро́блѧть! Бꙋ́дьте о́тже соверше́нѣ (доскона́лѣ), якъ и Оте́ць вашь небе́сный соверше́нъ єсть."

В) О чи́стыхъ на́мѣрахъ при до́брыхъ дѣ́лахъ.

„Стережѣ́ть сѧ, щобы́-сте не роби́ли до́брыхъ дѣлъ ва́шихъ пе́редъ людьми̂, щобы̀ они̂ ихъ ви́дѣли: бо не бꙋ́дете ма́ти нагоро́ды оу Отца̀ ва́шого, що єсть на небеса́хъ. Коли̂ о́тже дае́шь ми́лостыню, не голоси̂ пе́редъ собо́ю, якъ то ро́блѧть лицемѣ́ры (облꙋ́дники) въ божницѧхъ и по оу́лицѧхъ, щобы̀ бꙋли̂ славле́нѣ вôдъ людей. На-пра́вдꙋ ка́жꙋ вамъ: они̂ вже одержали нагоро́дꙋ свою[1]). Ты же, коли̂ дае́шь ми́лостыню, неха́й лѣва̀ рꙋка̀ не зна́є, що ро́бить пра́ва; ми́лостынѧ твоѧ̀ най бꙋде въ та́йнѣ, а Оте́ць твôй, що ви́дить въ та́йнѣ, нагоро́дить тобѣ̀ на явѣ.

„Я коли̂ мо́лишь сѧ, вôйди̂ до комна́ты свое́и, и запри̂ за собо́ю две́ри и моли̂ сѧ Отцю̀ твомꙋ въ та́йнѣ; а Оте́ць твôй, що ви́дить въ та́йнѣ, вынагородить тобѣ̀ на явѣ.

„Коли̂ по́стишь, не роби̂ сꙋмны́мъ лица̀ твого, якъ лицемѣ́ры, щобы̀ людѧмъ показа́ти, що по́стишь; а Оте́ць твôй, що ви́дить въ та́йнѣ, вынагородить тобѣ̀ на явѣ."

Г) О стара́нности, достóйнôй христїѧни́на.

„Не збира́йте собѣ̀ ска́рбôвъ на земли̂, котрыхъ черва́къ и плѣснь псꙋѐ, и котрыхъ злóдѣѣ пôдкóпꙋють и крадꙋ́ть, а́ле збира́йте собѣ̀ бога́цтва въ не́бѣ, котрыхъ а́нѣ черва́къ а́нѣ плѣснь не псꙋѐ, а́нѣ злóдѣѣ не пôдкóпꙋють и не крадꙋ́ть. Бо де єсть скарбъ вашь, тамъ єсть и се́рце ва́ше.

---

[1]) розꙋмѣ́є сѧ оу люде́й, оу котрыхъ глѧда́ли свое́и сла́вы, а оу Бо́га вже не ма́ють чого̂ сподѣ́вати сѧ.

Нѣхто̀ не мо́же двомъ пана́мъ слꙋжи́ти: не мо́жете Бо́гꙋ слꙋжи́ти и мамо́нѣ (бога́цтвꙋ).

„За-для то́го ка́жꙋ вамъ: не жꙋрѣ́ть ся дꙋше́ю ва́шою, що бꙋ́дете ѣ́сти або̀ пи́ти, а́нѣ тѣ́ломъ ва́шимъ, въ що одяг-не́те ся. Чижь не есть дꙋша̀ важнѣ́йша во̂дъ ко́рмꙋ, а тѣ́ло важнѣ́йше во̂дъ о́дежи? Погля́ньте на пти́цѣ небе́снȋ: оні̀ не сѣ́ють а́нѣ не жнꙋть, а́нѣ не збира́ють до гꙋмна̀, а Оте́ць вашь небе́сный живи́ть ихъ. Придивѣ́ть ся лиліямъ по̂льны́мъ: оні̀ не працю́ють а́нѣ не прядꙋть, а ка́жꙋ вамъ, що а́нѣ Соломо́нъ во всѣ́й своѣ́й сла́вѣ не бꙋвъ такъ кра́сно одѣ́тый, якъ одна̀ зъ нихъ. А колѝ травꙋ̀ по̂льнꙋ̀, котра̀ ны́нька есть а за́втра бꙋ́де вки́нена въ пѣчь, Го́сподь Богъ такъ приодѣва́е, о ско̂лькожь бо̂льше васъ приодѣва́ти бꙋ́де, маловѣ́ры! Не жꙋрѣ́ть ся о́тже надмѣ́рно, мовлячѝ: що бꙋ́-демо ѣ́сти, або̀ що бꙋ́демо пи́ти, або̀ въ що бꙋ́демо одѣва́ти ся? Бо про те все стара́ють ся невѣ́рнȋ пога́не. Оте́ць вашь небе́сный зна́е, що потребꙋ́ете всего́ то́го. Шꙋка́йте о́тже пе́редъ всѣ́мъ ца́рства бо́жого, а се все до́дано вамъ бꙋ́де.“

Д) О захо́ваню христіяни́на ко ближнимъ.

„Не сꙋдѣ́ть, щобы́-сте не бꙋлѝ сꙋдженȋ. Яко́ю мѣ́рою бꙋ́дете мѣ́рити, тако́ю во̂дмѣ́рить ся и вамъ. Що-жь ви́дишь трѣ́сочкꙋ въ о́цѣ бра́та тво́го, а не ви́дишь полѣ́на въ о́цѣ твоѣ́мъ? Або̀ якъ мо́жешь сказа́ти бра́тови тво́мꙋ: позко́ль, най вы́ймꙋ трѣ́сочкꙋ зъ о́ка тво́го, — а ось полѣ́но есть въ о́цѣ твоѣ́мъ? Пе́рше вы́йми полѣ́но зъ о́ка тво́го, а тогды̀ бꙋ́дешь мо̂гъ вынятн трѣ́сочкꙋ зъ о́ка бра́та тво́го.

„Все, що хо́чете, щобы̀ вамъ дрꙋ́гȋ чини́ли, и вы имъ чинѣ́ть. Бо такі́й есть при́писъ зако́на и проро́ко̂въ.”

По тыхъ и мно́гихъ и́ншихъ напоми́наняхъ мо́вивъ Іисꙋсъ на-по́слѣдъ слѣдꙋюче:

„Стара́йте ся входи́ти че́резъ тѣснȋ воро́та до живота̀ вѣ́чного. Бо широкȋ воро́та и просто́ронна доро́га — тотȋ ведꙋть на затра́тꙋ; и мно́го есть люде́й, що ни́ми идꙋть. А тѣснȋ сꙋть воро́та и вꙋзка̀ есть доро́га, котра̀ ведѐ до живота̀, и ма́ло есть люде́й, що еѣ̀ нахо́дять.

„Всѣ, що слꙋ́хають сло́въ моі́хъ и ихъ сповня́ють, бꙋдꙋть подо́бнȋ до мꙋ́жа мꙋ́дрого, що збꙋдова́въ до́мъ сво̂й на скалѣ. И спавъ дощь и прі́йшлѝ рѣ́ки и повѣ́яли вѣ́тры,

и оудáрили на той дôмъ, и не оупáвъ, бо бувъ на скалѣ основаный. А кóждый, хто слухае тыхъ слôвъ мойхъ, але не чинить вéдлѧ нихъ, буде подôбный до мужа дурнóго, що збудовáвъ дôмъ свôй на пѣску. И спавъ доць и прійшлй рѣки, и повѣѧли вѣтрỳ, и оудáрили на той дôмъ, и бувъ оупáдокъ егò великій."

Колѝ докôнчивъ Іисусъ ту бесѣду, чудовавъ сѧ нарôдъ надъ наукою Егò, будучи нею зрушеный до глубины сéрцѧ. Бо ихъ научáвъ ꙗко власть зъ неба мáючій, а не ꙗкъ ихъ оучéнй и фарисéѣ.

26. Прокажéный и слугà сóтника.

Колѝ Іисусъ зôйшóвъ зъ горы̀, вы́йшовъ насупротивъ Него прокажéный (струпами обложéный), и поклонйвши сѧ, сказáвъ: „Гóсподи, колѝ хóчешь, мóжешь менè очистити." Іисусъ вытѧгнувъ руку, дôткнувъ сѧ егò и сказавъ: „Хóчу, будь очищеный." И бувъ зáразъ хóрый очищеный вôдъ струпôвъ. По сѣмъ рекъ Іисусъ до него: „Глѧдй, щобысь нѣкóму не казáвъ; áле идй, покажѝ сѧ свѧщéникови, щобы̀ тебè оголосивъ чистымъ." Се приказáвъ Іисусъ тому̀, бо людѧмъ прокажéнымъ не вôльно было̀ приближáти сѧ до здорóвыхъ; колѝ жь хто зъ тыхъ нещáсныхъ вы́здоровѣвъ, мусѣвъ найперше итѝ до свѧщéникôвъ и принéсти жéртву за очищене, и ажь колѝ онѝ егò за здорóвого оузнáли, мôгъ рáзомъ зъ другими людьмѝ мéшкати.

Іисусъ пôйшóвъ знову до Капернаума. А бувъ тамъ сóтникъ рымскій, що спріѧвъ жидáмъ, а навѣть казáвъ на свôй коштъ збудовáти бóжницю. Той сóтникъ мавъ слугу тѧжко недужного, котрóго любивъ. Колѝ оучувъ, що Іисусъ есть въ Капернаумѣ, пôслáвъ стáршихъ мѣста до Него, и просивъ, щобы̀ прійшóвъ и оуздоровйвъ слугу егò, — чувъ бо вже мнóго за чудотвóрну силу Іисуса. Іисусъ пустивъ сѧ зъ ними въ дôмъ сóтника. А колѝ бувъ близько дôму, вы́йшовъ напрóтивъ Него сóтникъ, мовлѧчѝ: „Гóсподи, не есмь достóинъ, щобысь вôйшóвъ пôдъ стрѣху мою̀, áле скажѝ лишь слóво, а буде здорóвый слугà мôй." Оучувши се Іисусъ,

сказа́въ до люде́й, що ишли̂ за Нимъ: „На-пра́вдꙋ повѣда́ю вамъ, що и въ Изра́или не найшо́въ я такъ великои вѣры. И ска́жꙋ вамъ, що мно́гіи прїйдꙋть изъ всхо́дꙋ и за́ходꙋ, и засѧдꙋть зъ Авраа́момъ, Исаа́комъ и Яковомъ въ ца́рствѣ небе́снôмъ; а сыны̂ ца́рства вы́гнаніи бꙋдꙋть въ темнотꙋ̀, тамъ бꙋде плачь и скреѓôтъ зꙋбôвъ.“*) Потôмъ сказа́въ Їисꙋсъ до со́тника: „Иди̂, и якъ вѣровавъ-есь, такъ най бꙋде тобѣ̀.“ И вы́здоровѣвъ слꙋга̀ его̀ въ сей часъ.

Со́тникъ зъ Капернаꙋма есть длѧ насъ примѣромъ си́льнои вѣры и правди́вои смире́нности.

27. Воскресе́не молодцѧ̀ въ Наинѣ.

Ишо́въ вôдта́къ Їисꙋсъ до мѣста, котрѐ зовꙋть Наинъ, а зъ Нимъ ишли̂ оученики Его̀ и множество̀ на́рода. Коли̂ приближи́въ сѧ до ворôтъ мѣста, выноси́ли тогды̂ оумерло́го, сы́на-одинака̀ оу ма́тери, котра̀ бꙋла̀ вдова̀. Она̀ пла́чꙋчи ревно ишла̀ за тѣломъ. Коли̂ поба́чивъ еѣ Іисꙋсъ, зми́ловавъ сѧ надъ не́ю, и сказа́въ до не́и: „Не плачь.“ Приствпи́въ вôдта́къ до маръ, на котры́хъ не́сли оумерло́го, и каза́въ ста́нꙋти. А коли̂ ста́нꙋли, рекъ до оумерло́го: „Моло́дче, тобѣ̀ ка́жꙋ: встань!“ И за́разъ пôднѣсъ сѧ молоде́ць, и поча́въ мо́вити; а Їисꙋсъ вôдда́въ его̀ ма́тери. И павъ на всѣхъ, що тамъ бꙋли̂, страхъ вели́кїй. Они̂ сла́вили въ го́лосъ Го́спода Бо́га, мовлѧчи̂: „Вели́кїй проро́къ вставъ ме́жи на́ми, и посѣти́въ Богъ на́рôдъ свôй.“

28. Посо́льство св. Їоа́нна Крести́телѧ до Їисꙋса.

И́родъ, сынъ тамто́го И́рода, що каза́въ оубива́ти дѣти въ Видлее́мѣ, бꙋвъ царе́мъ въ Галиле́и и Пере́и. Той вôдобра́въ бра́тови своемꙋ жѣнкꙋ, Иродї́адꙋ. Св. Їоа́нъ, оунесе́-

---

*) Люде „изъ всхо́дꙋ и за́ходꙋ“ сꙋть пога́не, а сыны̂ ца́рства то Израильтѧне. Їисꙋсъ предсказа́въ ты́ми слова́ми, що пога́не бꙋдꙋть коли́сь грома́дно навертати сѧ до Христа̀, а жиды̂ оста́нꙋть въ невѣрствѣ.

ный ре́вностїю свѧто́ю, выкида́въ ємꙋ̀ той по́стꙋпокъ въ о́чи, мовлѧчи̑: „Не годи́ть сѧ тобѣ̀ ма́ти жѣ́нкꙋ бра́та твого́.“ За-длѧ то́и бе́сѣды каза́въ И́родъ єго̀ по̂йма́ти и звѧ́заного вки́нꙋти въ темни́цю.

Св. Їоа́нъ, и въ темни́ци бꙋ́дꙋчи, не бажа́въ нѣ́чого и́ншого, лишь щобы̀ всѣ̀ оувѣ́рили въ Їисꙋ́са и за Нимъ ишли̑. Пе́редъ всѣ́мъ бажа́въ во̂нъ, щобы̀ тако́жь и оу́ченики єго̀ вѣ́рꙋвали крѣ́пко въ Їисꙋ́са; за-длѧ то́го по̂сла́въ двоꙋ́хъ свои́хъ оу́ченико̂въ до Їисꙋ́са, щобы̀ Єго̀ поспыта́ли: „Чи Ты єси̑ той, котры́й ма́є прїйти̑, чи и́ншого ма́ємъ шꙋка́ти?“ Їисꙋ́съ показа́въ на тоти̂ чꙋдеса̀, котри̂ роби́въ, на мно́го хо́рыхъ и болѧчихъ, и сказа́въ: „Идѣ́ть и повѣда́йте Їоа́ннови, що-сте ви́дѣли и чꙋли: слѣпи̂ ви́дѧть, хро́ми̂ хо́дѧть, прокаже́ни̂ бꙋва́ють очи́щени̂, глꙋхи̂ чꙋ́ють, оумерли̂ воскреса́ють, оубо́гимъ проповѣда́є сѧ єванге́лїє.“

29. Ка́юча сѧ грѣ́шницѧ Магдали́на.

Оде́нъ зъ фарисе́ѣвъ, и́менемъ Си́монъ, запроси́въ Їисꙋ́са Христа̀ до се́бе на обѣ́дъ. Во̂йшо́въ о́тже Їисꙋ́съ въ до̂мъ фарисе́ѧ и сѣвъ до стола̀. Я въ то̂мъ мѣ́стѣ бꙋла̀ Ма́рїѧ Магдали́на, зна́на повсю́ды ꙗ́ко вели́ка грѣ́шницѧ. Она̀ одна́къ, слꙋ́хаючи наꙋ́къ Їисꙋ́са, загорѣ́ла вели́кою любо́вю до Не́го, и зъ сокрꙋше́нымъ се́рцемъ жа́ловала грѣхо̂въ свои́хъ. Ско́ро о́тже довѣ́дала сѧ, що Їисꙋ́съ єсть на обѣ́дѣ въ до́мѣ фарисе́єво̂мъ, побѣ́гла тамъква́пно, несꙋчи̑ зъ собо́ю на́чинє алѧбастро́вє дорогоцѣ́нного олѣ́йкꙋ, щобы̀ нимъ намасти́ти но́ги Єго̀. Оупа́вши до но̂гъ Їисꙋ́совыхъ, ста́ла ре́вно пла́кати зъ жалю̀ вели́кого, а слеза́ми змыва́ла но́ги Їисꙋ́са, обтира́ла ихъ воло́семъ головы̀ свое́и, цѣлꙋва́ла ихъ и нама́щꙋвала олѣ́йкомъ, що зъ собо́ю бꙋла̀ принесла.

Коли̑ се поба́чивъ фарисе́й, що бꙋвъ запроси́въ Їисꙋ́са въ до̂мъ сво̂й, погада́въ собѣ̀: „Ѧкбы̀ сей бꙋвъ проро́комъ, то бы знавъ, що сѧ невѣ́ста, що Єго̀ дотыка́є сѧ, єсть грѣ́шницѧ.“ Їисꙋ́съ, зна́ючи єго̀ мы́сли, во̂дповѣ́въ на то: „Си́моне, ма́ю тобѣ̀ щось сказа́ти. Оде́нъ вѣри́тель мавъ двоꙋхъ до́вжнико̂въ; оде́нъ бꙋвъ ємꙋ̀ ви́неннъ пѧтьсо́тъ гро́шѣвъ,

а дрꙋгій пятьдесять. А колй не мали чимъ заплатити, дарꙋвавъ обомъ. Котрый отже бꙋде больше его любити?" Сймонъ вôдповѣвъ: „Гадаю, що той, котрому больше дарꙋвавъ." А Іисꙋсъ емꙋ сказавъ: „Добре розсꙋдивъ есй."

А обернꙋвши ся до невѣсты, рекъ Симонови: „Видишь сю невѣстꙋ? Вôйшовъ-емь до домꙋ твого, и не давъ-есь менѣ воды на ноги мой; а она слезами обмыла ноги мой и волосемъ своимъ обтерла. Пріймаючи менѐ въ домъ свôй, не поцѣлꙋвавъ-есь менѐ; а она вôдъ часꙋ, якъ вôйшла, не перестаѐ цѣлꙋвати нôгъ моихъ. Не помазавъ-есь оливою головы моеи; а она дорогоцѣннымъ олѣйкомъ помазала ноги мой. За-для того кажꙋ тобѣ: вôдпꙋскають ся ѣй многи грѣхй, бо любовь ей есть велика. А комꙋ менше вôдпꙋскае ся, менше любить." Вôдтакъ сказавъ Іисꙋсъ до невѣсты ласкаво: „Вôдпꙋскають ся тобѣ грѣхй. Вѣра твоя спасла тебѐ. Идй въ спокою (въ мирѣ)!"

Марія Магдалина напоминае кождого, щобы за свой грѣхй щиро жалꙋвавъ, а Богъ емꙋ певно вôдпꙋстить.

30. О грѣхꙋ сꙋпротивъ Дꙋха святого; благословене Маріѣ.

Іисꙋсъ Христосъ ходивъ по мѣстахъ и мѣсточкахъ, проповѣдаючи слово боже и оуздоровляючи недꙋжныхъ. Одного дня приведено до Іисꙋса чоловѣка бѣсноватого (навѣдженого злымъ дꙋхомъ), а заразомъ слѣпого и нѣмого. Іисꙋсъ оуздоровивъ его такъ, що говоривъ и видѣвъ. Народъ здивꙋвавъ ся тымъ и мовивъ: „Чи не той-то есть сынъ Давидôвъ?" А оучꙋвши тое фарисеѣ, казали: „Сей выганяе чорты лишѐ силою Велзевꙋва, князя чортôвского."

Але Іисꙋсъ, знаючи ихъ мысли, сказавъ имъ: „Кожде царство, котре роздѣлить ся и насꙋпротивъ себе повстане, оупаде и бꙋде спꙋстошене. А колй бы чортъ чорта выганявъ, тогды роздѣлило бы ся его царство и не могло бы оустояти ся. Але колй я дꙋхомъ божимъ выганяю чорты, то прійшло на васъ царство боже. За-для того повѣдаю вамъ: кождый грѣхъ и кожда зневага бꙋде вôдпꙋщена людямъ; але хто бы

мо́вивъ про́тивъ свѧто́мꙋ дꙋ́хови, то́мꙋ не бꙋ́де вôдпꙋ́щено а́нѣ въ сѣмъ а́нѣ въ бꙋдꙋ́щômъ свѣтѣ.“

Ꙗка́сь невѣ́ста зъ-поме́жи на́рода такъ дꙋ́же бꙋла̀ взрꙋ́шена тꙑ́ми слова́ми Ї҆исꙋ́са, що заклика́ла го́лосомъ вели́кимъ: „Щасли́вѣ тѣ грꙋ́ди, котрѣ Ты ссавъ!“ (т. є. щасли́ва та ма́ти, котра̀ ма́є тако́го сꙑ́на.) Ї҆исꙋ́съ вôдповѣ́въ ѣй: „На-пра́вдꙋ, щасли́вѣ всѣ, котрѣ слꙋ́хають слова бо́жого и сповнѧ́ють єго̀.“

31. Наꙋ́ка Ї҆исꙋ́са зъ ло́ди на мо́рю.

Днѧ̀ одно́го ходи́въ Ї҆исꙋ́съ по-надъ мо́ре Ґенезаре́тске, и оу́сѣвши надъ бе́регомъ зача́въ наꙋча́ти. Коли̂-жь зôбра́ло сѧ ко́ло Не́го дꙋ́же бога́то на́рода, встꙋпи́въ въ ло́дю, и оу́чи́въ ихъ въ при́тчахъ (т. є. оуподо́бленѧхъ).

А) О сѣвачѣ.

„Оде́нъ чоловѣ́къ вꙑ́йшовъ сѣ́ѧти. А колѝ сѣ́ѧвъ, одно̀ зе́рно оупа́ло при доро́зѣ, и бꙋло̀ здо́птане, а пти́цѣ вꙑзбира́ли єго̀. Дрꙋ́ге зе́рно па́ло на ка́мѣнь, зôйшло̀ впра́вдѣ, а́ле колѝ со́нце пригрѣ́ло, оусхло̀, бо не ма́ло во́гкости. И́нше зе́рно па́ло въ те́рне, вꙑ́росло и придꙋши́ло єго̀. Наконе́ць и́нше зе́рно па́ло на зе́млю до́брꙋ, и вꙑ́дало о́вочь стокра́тный.“

Оповѣ́вши то́є Ї҆исꙋ́съ, заклика́въ го́лосомъ вели́кимъ: „Хто ма́є оу́ши слꙋ́хати, най слꙋ́хає.“ На про́сьбꙋ оу́чеников̂ъ Ї҆исꙋ́съ Христо́съ объꙗсни́въ тꙋ при́тчꙋ въ слѣ́дꙋючїй спо́сôбъ: „Зе́рно єсть сло́во бо́же. То́є, що па́ло при доро́зѣ, сꙋть тѣ лю́де, котрѣ слꙋ́хають впра́вдѣ сло́ва бо́жого, а́ле не прїйма́ють єго̀ до се́рцѧ; и прихо́дить дїѧ́волъ и выдира́є єго̀ зъ се́рцѧ ихъ, щобꙑ̀ оувѣ́ровавши не бꙋли̂ спасе́нѣ. Дрꙋ́ге зе́рно, що па́ло на ка́мѣнь, сꙋть тѣ лю́де, що, слꙋ́хаючи сло́во бо́же, ра́дôстно єго̀ прїйма́ють, а́ле сло́во не пꙋска́є ко́ренѧ, о́тже онѝ че́резъ ꙗкїйсь часъ вѣ́рꙋють, а въ часѣ̀ поꙋ́сꙑ вôдпада́ють вôдъ не́го. И́нше зе́рно, що па́ло ме́жи те́рне, сꙋть то лю́де, що слꙋ́хають сло́ва бо́жого, а́ле жꙋрбꙑ̀ житѧ̀, бога́цтва и ро́скоши притлꙋмлѧ́ють єго̀, що не прино́-

сить плóдꙋ. Наконéць зéрно, що пáло на зéмлю дóбрꙋ, сꙋть тѝ, котрѝ дóбрымъ и щѝрымъ сéрцемъ слꙋ́хають слова бóжого, задéржꙋють егò и плóдъ принóсѧть въ терпелѝвости."

Б) Прѝтча о кꙋ́колю мéжи пшенѝцею.

Дрꙋгꙋ прѝтчꙋ сказáвъ Їисꙋсъ нáродамъ, мовлѧчѝ: „Подôбне есть цáрство небéсне чоловѣ́кови, котрый посѣ́ѧвъ дóбре насѣ́нє на рôлѝ своѣ́й. А колѝ люде спáли, прїйшóвъ неприѧ́тель егò, и насѣ́ѧвъ кꙋ́колю мéжи пшенѝцю и кôꙋ̈йшóвъ. Колѝ насѣ́нє вы́росло, показáвъ сѧ кꙋ́коль. Приствпѝли тогдѝ слꙋги господáрѧ и реклѝ емꙋ: „Пáне! чи не посѣ́ѧвъ-есь дóброго насѣ́нѧ на рôлѝ твоѣ́й? Зъ-вôдки óтже взѧвъ сѧ кꙋ́кôль?" Господáрь вôдповѣ́въ: „Вóрогъ тóє оучинѝвъ." Слꙋ́ги сказáли емꙋ: „Колѝ хóчешь, то пôйдéмо, и вы́полемо кꙋ́кôль." Панъ сказáвъ на те: „Нѣ! во збирáючи кꙋ́кôль, вы́рвали бы вы рáзомъ и пшенѝцю. Дáйте ростѝ обоймъ ажь до жнивъ; въ часѣ́ жнивъ скáжꙋ до женцѣ́въ моихъ: Збирáйте насамперéдъ кꙋ́кôль, звѧжѣ́ть егò въ снопѝ и спалѣ́ть, а пшенѝцю згромáдьте до гꙋмнà мóго."

Прѝтчꙋ тꙋю о кꙋ́колю вы́ложивъ Їисꙋсъ оу́ченикамъ своимъ въ отсéй спосôбъ: „Той, що сѣє дóбре насѣ́нє, есть Сынъ чоловѣ́чїй (Їисꙋсъ Христóсъ); рôлѧ есть свѣтъ; дóбре насѣ́нє сꙋть сынѝ цáрства бóжого; кꙋ́кôль сꙋть сынѝ злóго; вóрогъ той, що егò насѣ́ѧвъ, есть дїáволъ; жнѝво есть конéць свѣ́та; а женцѣ́ сꙋть áнгелы. Якъ кꙋ́кôль збирáють и палѧ́ть огнéмъ, такъ бꙋ́де при кôнцѝ свѣ́та. Тогдѝ пôшлè Сынъ чоловѣ́чїй áнгелôвъ своихъ, и збéрꙋть тыхъ всѣхъ, котрѝ чинѧть непрáвôсть, и вмéчꙋть ихъ въ пѣчь огнéннꙋ, де бꙋ́де плачь и скрегôтъ зꙋбôвъ. А прáведнѝ свѣтѝти бꙋ́дꙋть якъ сóнце въ цáрствѣ Отцѧ̀ небéсного."

В) Прѝтча о зéрнѣ гôрчѝчнôмъ и о нéводѣ.

Иншꙋ прѝтчꙋ оповѣдáвъ Їисꙋсъ нáродамъ: „Подôбне есть цáрство небéсне до зéрна гôрчѝчного, котрè чоловѣ́къ посѣ́ѧвъ на рôлѝ своѣ́й. Онò есть наймéнше зô всѣхъ насѣ́нь, áле колѝ вы́росте, бôльше есть вôдъ всѣхъ ярѝнъ и сталè сѧ дéревомъ, такъ що прилѣтáють птѝцѣ небéснѝ, и мéшкають на галꙋзѧхъ егò." (Зéрно гôрчѝчне означáє цéрковь,

котрà зъ малóго начатк̂ розпростородни́ла ся по цѣло́мꙋ свѣтови.)

„Подôбне есть цáство небéсне до нéвода, запꙋщеного въ мóре, котрый збирáе въ сéбе рыбы всѣлякого рóда, дóбрî и злî. Колѝ нéвôдъ вытягнꙋть на бéрегъ, выбирáють дóбрꙋ рыбꙋ въ нáчине, а злꙋ прочь выкидáють. Такъ бꙋ́де такóжь на кôнцѝ свѣта. Выйдꙋть áнгелы, и вôдлꙋ́чать злыхъ вôдъ дóбрыхъ, и вмéчꙋть ихъ въ пѣчь огнéннꙋ; тамъ бꙋ́де плачь и скрегôтъ зꙋбôвъ.“ (Дóбрî рыбы означáють прáведныхъ, злî непрáведныхъ христїянъ.)

Мнóго еще йншихъ притчь мóвивъ Їисꙋсъ до нáродôвъ.

32. Оусѣчене головы св. Їоáнна Крести́теля.

Колѝ такъ Їисꙋсъ Христóсъ проходи́въ мѣстà и сéла, проповѣдꙋючи свою наꙋ́кꙋ и оуздоровляючи всѣлякî недꙋги, сидѣвъ св. Їоáнъ въ темни́ци, де егò Иродъ всади́въ. Но притôмъ почитáвъ Иродъ Їоáнна, знáючи, що вôнъ есть мꙋжь прáведный и святый, и слꙋ́хавъ егò въ мнóгихъ рѣчахъ. Крôмъ тóго боявъ ся вôнъ и нáрода, бо всѣ мáли Їоáнна за прорóка. Лишь мсти́ва Иродїяда наставáла на житѐ Їоáнна; а щобы свою злôсть показáти, надáла ся ѣй скóро спосôбнôсть. Иродъ обходи́въ свои оуроди́ны, и давъ велйкꙋ гости́нꙋ для свойхъ придвóрныхъ и знамени́тшихъ осôбъ краю. Бꙋлà тамъ и донькà Иродїяды, и такъ крáсно танцювáла, що всѣ еѣ хвалили. Иродъ дꙋже оутѣшивъ ся и въ рáдости сказáвъ: „Просѝ вôдъ мéне, чогò хóчешь, а всьо тобѣ дамь, хотьбы и полови́нꙋ цáрства мóго;“ и на то заклявъ ся. Дѣвчина, не знáючи, о що мáе проси́ти, побѣгла до мáтери, и спытáла ся: „чогò мáю проси́ти?“ Я злóбна мáти вôдповѣла: „головы Їоáнна Крести́теля.“ Дѣвчина вернꙋла до отцѧ̀, и сказáла: „Дай менѣ тꙋтъ на полꙋмискꙋ гóловꙋ Їоáнна Крести́теля.“ Засꙋмꙋвáвъ ся Иродъ, колѝ почꙋвъ сî словà. Но не хотячѝ зломáти своей присяги, котрà очевйдно до злóго не обовязꙋвала, пôслáвъ зáразъ кáта до вязни́цѣ и приказáвъ емꙋ, щобы вôдтявъ гóловꙋ Їоáннꙋ

и принѣсъ еѣ на полѹмискѹ. Стало ся по томѹ приказѹ, и принесено головѹ св. Ïоанна Крестителя безбожной Иродïядѣ. Коли оученики Ïоанна о тôмъ довѣдали ся, прïйшли зъ великимъ смѹткомъ, взяли святе тѣло, похоронили его и донесли о тôмъ Ïисѹсови.

33. Чѹдесне накормлене пяти тысячей людей.

Было то недалеко празника пасхи, дня святочного оу жидôвъ. Апостолы, вернѹвши зъ подорожи своеи до Ïисѹса, оповѣдали Емѹ всьо, що чинили. А Вôнъ сказавъ до нихъ: „Вôдôйдѣть на самотне мѣсце и вôдпôчнѣть трохи.“ Вступивши отже зъ Ïисѹсомъ въ лодю, поплыли на мѣсце пѹсте

Але и тѹды ишло за ними велике множество людей. Побачивши Ïисѹсъ тотѹ великѹ товпѹ, мавъ надъ ними милосердïе. Самъ не спочивши, выйшовъ на горѹ, щобы Его все видѣли и чѹли, сѣвъ тамъ зъ апостолами и оученикапи своими, и

наӱчавъ народы. Скончивши наӱку, звернувъ ся до хорыхъ, котрыхъ принесено, и оуздоровлявъ ихъ.

А коли вже была пôзна година, приступили оученики Его, мовлячи: „Розпусти народы, щобы пôйшли до поблизькихъ селъ, купити собѣ стравы." Іисусъ сказавъ имъ: „За-для чого мають вôдôйти? Дайте вы имъ ѣсти." Апостолъ Андрей сказавъ: „Е тутъ оденъ хлопчина, що мае пятеро хлѣба ячмѣнного и двѣ рыбы; але що то значить для тôлько народа!" Приказавъ вôдтакъ Іисусъ принести хлѣбы и рекъ: „Кажѣть людямъ оусѣсти ведля порядку." А такъ оусѣло мужевъ около пять тысячь, не вчисляючи невѣстъ и дѣтей.

Взявъ тогды Іисусъ пятеро хлѣба и двѣ рыбы, взнѣсъ очи въ гору, поблагословивъ и давъ оученикамъ, щобы роздали сидячимъ. Всѣ ѣли и насытили ся. Потомъ Іисусъ сказавъ оученикамъ своимъ: „Зберѣть позосталû окрухи, щобы не пôйшли марно." Зôбрали отже и наповнили дванацять кошѣвъ окрухами. Побачивши народы тое чудо, котре Іисусъ зробивъ, дивовали ся и казали оденъ до другого: „Той есть правдивый пророкъ, що мавъ прійти на свѣтъ." А гадаючи, що обѣцяный Спаситель мае бути заразомъ царемъ, хотѣли взяти Іисуса до Іерусалима и окликати тамъ царемъ. Однакожь Іисусъ, пôзнавши замѣръ ихъ, сѣвъ въ ночи зъ лодю, и переправивъ ся зъ оучениками на другу сторону озера, до Капернаума.

34. Іисусъ Христосъ обѣцюе найсвятѣйшу тайну тѣла и крови своеи.

На другій день побачили народы, котрыхъ Іисусъ бувъ нагодувавъ, що Его тамъ нема; поспѣшили тому сухимъ путемъ до Капернаума, шукаючи Его тамъ. Скоро ихъ Іисусъ побачивъ, сказавъ до нихъ: „Шукаете мене за-для того, бо-сте хлѣбъ ѣли и наѣли ся. Не старайте ся о кормъ, котрый гине, але о такій, котрый тревае въ животъ вѣчный, котрый вамъ дасть Сынъ чоловѣчій." Они сказали до Іисуса:

„Господи, дай намъ того хлѣба." Їисусъ на се сказавъ имъ: „Я есмь хлѣбъ животный, котрый зъ неба зôступивъ. Хто поживае той хлѣбъ, жити буде во вѣки. Я хлѣбъ, котрый я дамь, есть тѣло моѐ, котрѐ дамь за животъ свѣта."

Сперечали ся тогды жиды межи собою, и говорили: „Якъ вôнъ намъ може дати тѣло своѐ ѣсти?" Їисусъ сказавъ на тое: „На-правду кажу вамъ: коли не будете ѣсти тѣла Сына чоловѣчого и пити крови его, не будете мати живота въ собѣ. Хто поживае тѣло моѐ и пе кровь мою, мае животъ вѣчный, а я воскрешу его въ послѣднїй день."

Оучувши тотї слова, многї, навѣть зъ оучениковъ Христовыхъ, говорили: „Тверда есть тота бесѣда, и хто еѣ слухати може?" Они не могли поняти, якъ Їисусъ може имъ дати на кормъ тѣло и кровь свою.

Вôдъ тогды много оучениковъ вôдвернуло ся вôдъ Него, и вже зъ Нимъ не ходили. Хочь Їисуса болѣло вôдпадене только душь, однакъ не змѣнивъ свого слова. Обернувши ся до дванацятьохъ апостоловъ, запытавъ ся ихъ: „Чи и вы хочете вôдôйти?" На се вôдповѣвъ Симонъ Петръ въ имени всѣхъ: „Господи, до кого-жь пôйдемо? Слова живота вѣчного маешь. А мы вѣруемо и пôзнали-смо, що Ты еси Христосъ, Сынъ божїй."

Третїй великдень.

35. О невѣстѣ хананейскôй.

Понеже жиды наставали на житѐ Їисуса, то Вôнъ не ишовъ симъ разомъ на свято Великодне до Їерусалима, але ходивъ по Галилеи. Всюда, де появивъ ся, приходили до Него великї товпы народа, и приводили зъ собою нѣмыхъ, слѣпыхъ, прокаженыхъ, калѣкъ и иншихъ слабыхъ. И клали ихъ передъ ноги Его, и оуздоровлявъ ихъ.

Придарило ся також, що Їисусъ зайшовъ тогды въ сторону Тиру и Сидону, де мешкали потомки Хананитôвъ, котрї були погане. И ось невѣста зъ тыхъ сторôнъ выйшла

за Їисꙋсомъ, кличꙋчи: „Господи, сыне Давидôвъ, змилꙋй ся надо мною! донька моя вôдъ злого дꙋха тяжко есть мꙋчена.“ Їисꙋсъ не вôдповѣдавъ ѣй анѣ слова. Коли не переставала кликати, пристꙋпили оученики его и просили за нею. Їисꙋсъ, вôдповѣдаючи имъ, сказавъ: „Я есмь посланый тôлько до овець, котрѣ загибли зъ домꙋ израильского.“ Але невѣста приближила ся и поклонивши ся благала: „Господи, поможи менѣ!“ Їисꙋсъ, хотѣвши вѣрꙋ ей выставити на еще бôльшꙋ пробꙋ, сказавъ до нее: „Не добре есть вôдôймати хлѣбъ дѣтямъ, а давати его псамъ.“ Она вôдповѣла: „Такъ есть Господи! але и псы ѣдять зъ окрꙋшинъ, котрѣ падають зô стола панôвъ ихъ.“ Тогды спôзнавъ Їисꙋсъ великꙋ ей вѣрꙋ и сказавъ до нее: „О невѣсто! велика есть вѣра твоя! най стане ся, якъ хочешь.“ И выздоровѣла донька ей вôдъ тои годины.

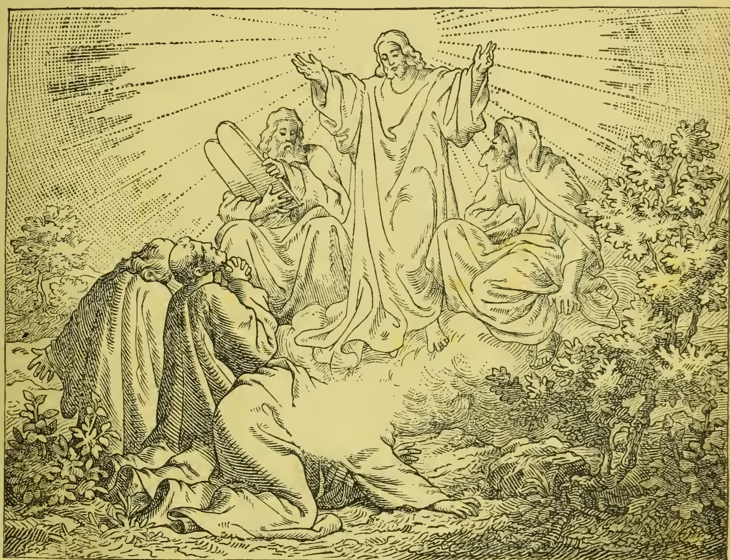
36. Їисꙋсъ обѣцюе св. Петрови ключѣ царства небесного.

Прїйшовши Їисꙋсъ въ сторонꙋ мѣста Кесарїѣ Филиповои, пытавъ на дорозѣ оучениковъ своихъ: „За що мають люде Сына чоловѣчого?“ А они рекли: „Однѣ мають его за Їоанна Крестителя, дрꙋгѣ за Илїю, а иншѣ за Еремїю, або за якого зъ пророкôвъ.“ Пытавъ ся дальше Їисꙋсъ ихъ: „А за кого вы маете мене?“ Вôдповѣвъ Симонъ Петръ, мовлячи: „Ты еси Христосъ, Сынъ Бога живого!“ На тое рекъ Їисꙋсъ торжественно до него: „Блаженый еси Симоне, сыне Їоны, бо тѣло и кровь не объявили тобѣ того, але Отець мôй, що есть на небесахъ. А я тобѣ кажꙋ: Ты еси Петръ (т. е. камѣнь), а на семъ камени збꙋдꙋю церковь мою, а ворота пекольнѣ не перемогꙋть ей. И тобѣ дамъ ключѣ царства небесного; и що небꙋдь звяжешь на земли, бꙋде звязано и въ небѣ, а що небꙋдь развяжешь на земли, бꙋде розвязано и въ небѣ.“

Сими словами приобѣцявъ Христосъ св. Петрови найвысшꙋ власть въ церквѣ, и призначивъ его на видимꙋ головꙋ церкви.

37. Переображене Ïисꙋса.

Въ шѣсть днѣвъ потôмъ взявъ Ïисꙋсъ Петрà, Ꙗкова и Ïоáнна зъ собóю и вст8пúвъ на горꙋ̀ высóкꙋ, котрà называ́ла ся Таво́ръ, щобы̀ молúти ся. Пôдъ-часъ, колѝ молúвъ ся, переобразúвъ ся (перемѣнúвъ ся) пéредъ нúми: лицѐ Єгò засїяло ꙗкъ сóнце, а óдѣжь Єгò стáла бѣла ꙗкъ снѣгъ. И ось оуказа́ли ся по обóхъ Єгò сторонáхъ Мойсéй и Илїѧ̀ и розмовлѧ́ли зъ Нимъ о надходѧ́чôй смéрти Єгò, ꙗ́ко жéртвѣ длѧ вôдкꙋ́пленѧ всѣхъ людéй. Захва́ченый тымъ чꙋ-

десным зъꙗвищемъ, ск. Петръ сказа́въ до Ïисꙋса: „Гóсподи, дóбре намъ тꙋтъ бꙋ́ти; колѝ хóчешь, зрóбимо тꙋ́тки три намéты: Тобѣ̀ одéнъ, Мойсéєви одéнъ и Илїѝ одéнъ." Колѝ єщѐ говорúвъ, ꙗ́сный óблакъ окры́въ ихъ, и гóлосъ зъ óблака давъ ся чꙋти: „Сей єсть Сынъ мôй любúмый, въ котрôмъ ꙗ собѣ̀ оуподóбавъ: єгò слꙋхайте."

Оучꙋ́вши тóє оученики, пáли на лицѐ своє̀ и боѧ́ли ся дꙋже. И прист8пúвъ до нихъ Ïисꙋсъ, дôткнꙋ́въ ся ихъ и сказа́въ до нихъ: „Вста́ньте, и не бôйте ся." Пôднéсши óчи

свой, нѣкого не видѣли, тôлько одного Їисуса. А колй сходили зъ горы, приказавъ имъ Їисусъ, щобы нѣкому не оповѣдали того видѣня, ажь Сынъ человѣчїй воскресне зъ мертвыхъ.

38. Податокъ церковный.

Колй Їисусъ зъ ученниками своими прїйшовъ назадъ до Капернаума, приступили до Петра вôдбираючи податокъ, котрый кождый Израильтянинъ мавъ платити що року до церкви. Тотй отже пытали ся его: „Чи вашь учитель заплатить податокъ?" Петро вôдповѣвъ: „заплатить." Пôйшовъ св. Петръ сказати се Їисусови. А колй вôйшовъ въ дôмъ, упередивъ его Їисусъ, мовлячй: „Якъ тобѣ здае ся, Симоне? Царѣ земскй вôдъ кого берутъ податокъ? чи вôдъ сынôвъ своихъ чи вôдъ чужихъ?" Петръ рекъ: „вôдъ чужихъ." Сказавъ ему Їисусъ: „Тожь свобôднй суть сынове. Але, щобы имъ не дати соблазни, идй на море, и закинь удку, и рыбѣ, що перша зловить ся на удку, розтворй ротъ и тамъ найдешь грошь, котрый дашь за мене и за себе." Петръ зробивъ, якъ Господь приказавъ, и стало ся все такъ, якъ Їисусъ мовивъ.

39. Їисусъ приятель дѣтей.

Притрафило ся, що побожнй невѣсты принесли Їисусови дѣти свои, щобы вложивъ на нихъ руки и моливъ ся. Їисусъ бувъ струдженый научуванемъ, за-для того ученики не хотѣли ихъ пустити до Него. Їисусъ нерадо се принявъ, и сказавъ до ученикôвъ своихъ: „Не звороняйте приходити дѣтямъ до мене, бо ихъ есть царство небесне." Вôдтакъ приклйкавъ тотй дѣти до себе, обнимавъ ихъ сердечно, клавъ на нихъ руки и благословивъ ихъ.

При сѣй нагодѣ сказавъ Їисусъ до стоячихъ: „На-правду повѣдаю вамъ: колй не навернете ся и не станете ся такъ невинными якъ сй дѣти, не вôйдете до царства небесного.

Хто о̂тже оуповкорить ся, якъ тое дитя́тко, той есть найбо̂льшій въ ца́рствѣ небе́сно̂мъ. Хто пріймає такѐ дитя́тко въ имя̀ моѐ, менѐ пріймає. А хто бы зго̂ршивъ одного зъ таки́хъ малы́хъ (т. е. хто бы его̀ склонивъ до грѣху̀). лѣпше бы ему̀ было̀, щобы̀ завѣшено ка́мѣнь млыньскій на шіи его̀. и затопле́но его̀ въ глубинѣ̀ мо́рской. Дивѣть же ся щобы-сте не гордили однымъ зъ тыхъ малы́хъ! Бо повѣдаю вамъ, що а́нгелы ихъ въ не́бѣ за́всѣгды ви́дять лицѐ Отця̀ моего, котрый есть въ небеса́хъ."

40. Притча о слузѣ̀ немилосе́рдно̂мъ.

Іису́съ пропові́дававъ на́уку свою въ тыхъ ещѐ слока́хъ: „Колѝ согрѣшить противъ тебе братъ тво̂й, идѝ, и напо̂мнѝ его̀ въ чотыри о́чи. Колѝ тебѐ оуслу́хае, позыскавъ есѝ брата свого. А колѝ тебѐ не послу́хае, возьмѝ ещѐ зъ собою одного або̀ двохъ, и при нихъ его̀ напо̂мнѝ. Колѝ бы и ихъ не послу́хавъ, скажѝ це́рквѣ А колѝ и це́ркви не послу́хае, най буде тако́му, якъ поганинови и мытареви (то значи́ть: такій буде выключеный зъ ца́рства небе́сного). На-пра́вду повѣда́ю вамъ," каза́въ Іису́съ да́льше, оберну́вши ся до апо́столо̂въ: „що звя́жете на землѝ, бу́де звя́зано и на не́бѣ, а що розвя́жете на землѝ, бу́де розвя́зане и на не́бѣ." (Сими слова́ми давъ апо́столамъ власть ряди́ти це́рквою, оустановля́ти, що потрѣ́бно, и зноси́ти.)

На тоті̂ слова̀ приступи́въ Петръ до Іису́са, пыта́ючи Его̀: „Го́споди, ко̂лько разо̂въ ма́ю бра́тови мо́ему во̂дпу́стити, колѝ согрѣши́ть про́тивъ ме́не? чи ажь до се́мого разу̀?" Петръ ду́ма́въ, що во̂дпусти́ти сѣмь разо̂въ провину есть то щось ду́же вели́кого. Але Іису́съ во̂дповѣвъ ему̀: „Не до се́мого разу̀, а́ле ажь до сѣмдеся́ть сѣмь разо̂въ! Ца́рство небе́сне есть за-для то́го подо̂бне до чоловѣка царя̀, котрый хотѣвъ пораху́вати ся зъ слуга́ми своими. Колѝ почавъ раху́вати ся, приведе́но до не́го одно́го слу́гу, котрый ему̀ бувъ ви́ненъ де́сять ты́сячь тала́нто̂въ; а колѝ не мавъ зъ-во̂дки во̂дда́ти, каза́въ его̀ панъ спрода́ти, и жѣ́нку его̀ и дѣти его̀ и все, що мавъ, а собѣ̀ довгъ во̂дда́ти. Тогды̀

оупа́вши слꙋга̀ той пе́редъ лице́мъ па́на, проси́въ его̀, мовлячѝ май терпели́вôсть на́до мно́ю, а все тобѣ̀ вôдда́мь. На сі̂ слова̀ змиловавъ ся панъ надъ тымъ слꙋго́ю и дарꙋва́въ емꙋ̀ весь довгъ.

„Але слꙋга̀ той, вôдôйшо́вши, найшо́въ одно́го зъ това́ришѣвъ свои́хъ, котрꙑ́й емꙋ̀ бꙋвъ ви́ненъ сто гро́шѣвъ. То́го то йми́вши, дꙋши́въ его̀, мовлячѝ: вôдда́й, що-сь ви́ненъ! Това́ришь оупа́въ емꙋ̀ до нôгъ и проси́въ зъ плаче́мъ: май терпели́вôсть на́до мно́ю, а вôдда́мь тобѣ̀ все. Але вôнъ не хотѣ́въ жда́ти, но пôйшо́въ и всади́въ его̀ въ темни́цю, щобꙑ̀ вôдда́въ довгъ. Поба́чивши това́ришѣ его̀, що дѣ́яло ся, засмꙋти́ли ся дꙋ́же, и прїйшо́вши, розповѣ́ли свóмꙋ па́нови все, що ста́ло ся. Тогдꙑ̀ заклика́въ панъ немилосе́рдного слꙋ́гꙋ, и сказа́въ до не́го: Слꙋ́го нече́стный! весь довгъ вôдпꙋсти́въ-емь тобѣ̀, поне́же проси́въ еси̂ менѐ; а чи-жь и ты не мавъ змилꙋвати ся надъ това́ришемъ твои́мъ, якъ я змилꙋвавъ ся надъ тобо́ю? И розгнѣ́вавши ся, давъ его̀ мꙋчи́телямъ, щобꙑ̀ вôдда́въ весь довгъ.“

Їисꙋсъ закôнчи́въ сю на́ꙋкꙋ слова́ми: „Такъ и Оте́ць мôй небе́сный вчи́нить вамъ, колѝ не вôдпꙋстите ко́ждый бра́тови свóмꙋ вôдъ серде́ць ва́шихъ прови́нъ его̀.“

41. О розôсланю сѣмдеся́ти двохъ оученикôвъ.

По сихъ дѣлахъ вôдôйшо́въ Їисꙋсъ зъ Галилѣ́ѣ зновъ въ Юде́ю. Однакожь за́кимъ тꙋдꙑ пôйшо́въ, назначи́въ Вôнъ дванацятьо́мъ апо́столамъ за помôчникôвъ сѣмдеся́ть и двохъ оученикôвъ и посыла́въ ихъ въ тотѣ̂ мѣста̀ и се́ла, въ котрѣ̂ мавъ итѝ, по двохъ пе́редъ собо́ю, сказа́вши до нихъ: „Хто васъ слꙋхае, менѐ слꙋхае; а хто ва́ми горди́ть, мно́ю горди́ть. А хто мно́ю горди́ть, горди́ть тымъ, котрꙑ́й менѐ пôсла́въ.“

По якôмсь часѣ̀ вернꙋ́ли ся тѣ̂ сѣмдеся́ть два оученики, зъ ра́достїю мовлячѝ: „Го́споди! и чортꙑ̀ пôддаю́ть ся намъ въ имя̀ твоѐ.“ Їисꙋсъ сказа́въ до нихъ: „Не ра́дꙋйте ся тымъ, що вамъ дꙋхи пôддаю́ть ся; а́ле ра́дꙋйте ся тымъ, що имена̀ ва́шѣ̂ написанѣ̂ сꙋть на небеса́хъ.“ То́и-же

годи́ны розра́дувавъ ся Їису́съ ду́хомъ святы́мъ и сказа́въ: „Приходѣ́ть до мѣ́не всѣ, котрі́ працюєте и єстѐ обтяже́ні, а я васъ успокою. Возьмѣ́ть ярмо̀ моє̀ на се́бе, и учѣ́ть ся во̂дъ ме́не, бо я єсмь ти́хїй и поко̂рного се́рця, а найде́те во̂дпочи́нокъ душа́мъ ва́шимъ; бо ярмо̀ моє̀ соло́дке єсть а бре́мя моє̀ ле́гке.“

42. О милосе́рдно̂мъ Самаряни́нѣ.

Коли́ Їису́съ че́резъ жидо̂вску зе́млю ишо́въ до Їерусали́ма, приступи́въ до не́го оде́нъ кни́жникъ, и скуша́ючи Єго̀,

сказа́въ: „Учи́телю, що ма́ю чини́ти, щобы́мъ досту̂пи́въ живота̀ вѣ́чного?“ Їису́съ запыта́въ его̀: „Въ зако́нѣ що єсть напи́сано? якъ то́є тамъ чита́єшь?“ Кни́жникъ во̂дповѣ́въ: „Люби́ Го́спода Бо́га твоєго всѣ́мъ се́рцемъ твои́мъ, все́ю душе́ю твое́ю, всѣ́ми си́лами твоими, все́ю мы́слею твое́ю. А бли́жнього тво́го люби́, якъ само́го себѐ.“ Їису́съ на то́є сказа́въ: „До́бре сказа́въ єси́; то́є роби́, а бу́дешь живъ.“ Але книж-

никъ оудававъ, що еще больше хоче пôзнати законъ, и поспытавъ Ïисуса: „А хто есть ближнїй мôй?“ Ïисусъ сказавъ: „Оденъ человѣкъ ишовъ зъ Ïерусалима до Ïерихона. На дорозѣ впавъ межи розбôйникôвъ, котрû его обдерли и задавши ему раны вôдôйшли, оставивши майже неживого на дорозѣ. Придарило ся, що якїйсь священикъ ѣхавъ тою дорогою, але побачивши его минувъ. Также и левитъ, идучи туды, не давъ ему помочи и пôйшовъ далѣй. Ажь Самарянинъ оучинивъ инакше. Побачивши того нещастного, зрушеный милосердїемъ, приближивъ ся до него, налявъ олѣю и вина въ раны его, и завязавъ ихъ; потôмъ вложивъ его на скотину свою, запровадивъ его до господы и тамъ опѣкувавъ ся нимъ. На другїй день маючи дальше ѣхати въ дорогу, выйнявъ два срѣбнякû, давъ ихъ господареви и сказавъ: Ходи коло него, а если що больше надъ тое выдашь, я, якъ верну ся, вôддамь тобѣ.“ — Сказавши сю притчу, запытавъ Ïисусъ книжника: „Котрый же зъ сихъ трьохъ здае ся тобѣ быти ближнимъ тому, що впавъ межи розбôйникôвъ?“ Книжникъ вôдповѣвъ: „Той, що зробивъ милосердїе надъ нимъ.“ Сказавъ ему отже Ïисусъ: „Иди и роби такъ само.“

43. Марта и Марїя.

Повертаючи до Ïерусалима, прїйшовъ Ïисусъ до Виданїѣ. Тутъ прїймили Его двѣ набожнû сестры, Марта и Марїя, до свого дому. Марїя сѣла оу нôгъ Ïисуса, и оуважно слухала Его науки. А Марта заходила ся и приготовляла гостину для Него. Трудячись коло гостины, нерада была, що Марїя ѣй не помагае; за-для того приступила до Ïисуса и сказала: „Господи, чи Ты не оуважаешь, що моя сестра менѣ ничь не помагае, щобы Тобѣ оуслужити? Скажи ѣй, щобы менѣ помогла.“ Ïисусъ же вôдповѣвъ ѣй: „Марто, стараешь ся за многû рѣчи, а одно лишь есть потрѣбне. Марїя же добру часть собѣ выбрала, котрои ѣй нѣхто не вôдойме.“

44. Їисꙋсъ до́брый па́стырь.

Прїйшо́вши Ї́исꙋсъ на пра́зникъ кꙋ́чокъ до Їерꙋсали́ма, во́йшо́въ до це́ркви и оучи́въ:

„Я есмь свѣтло свѣта. Хто идѐ за мно́ю,[1]) не бꙋ́де ходити въ тьмѣ, але ма́є свѣтло живота̀.

„Я есмь па́стырь до́брый. До́брый па́стырь выводить во̂вцѣ на па́шꙋ до́брꙋ и идѐ пе́редъ ни́ми; а во̂вцѣ идꙋ́ть за нимъ, бо зна́ють го́лосъ его̀. Такъ са́мо идꙋ́ть во̂вцѣ мои̂ за мно́ю. бо я зна́ю моихъ, а мои̂ зна́ють менѐ. Я есмь па́стырь до́брый. До́брый па́стырь дає̀ дꙋ́шꙋ свою̀ за во̂вцѣ свои̂; на́ймитъ же, ви́дячи во́вка приходя́чого, опꙋска́є во̂вцѣ свои̂ и оутѣка́є. Я даю дꙋ́шꙋ мою̀ за во̂вцѣ мои̂. И дрꙋгі̂ ма́ю во̂вцѣ, котрі̂ не сꙋть зъ то́го ста́да, — и ті̂ тре́ба менѣ̀ приве́сти; и оуслꙋ́хають го́лосꙋ мо́го, и бꙋ́де одно̀ ста́до и оде́нъ па́стырь."

Слова̀ тоті̂ Ї́исꙋса такъ вели́ке оучини́ли вражѣ́нє, що изъ всѣхъ сторо̂нъ тиснꙋ́въ ся на́ро̂дъ, щобы̀ Его̀ слꙋ́хати. Особли́во горнꙋ́ли ся до Не́го несправедли́ві̂ мытарѣ и я́вні̂ грѣшники, привлече́ні̂ Его̀ небе́сною ла́го̂дностїю. За се гнѣвали ся фарисе́ѣ и книжники, котрі̂, велича́ючись своє́ю честнотою, во̂дкида́ли во̂дъ се́бе ко́ждого грѣшника. Ї́исꙋсъ, проникнꙋ́вши ихъ мысли, завстыда́въ ихъ, мовля́чѝ: „Хто зъ васъ, ма́ючи сто ове́ць, и стра́тивши однꙋ̀ зъ нихъ, не оста́вить девять-деся́ть и де́вять на пꙋсты́ни та не идѐ за то́ю, що заги́нꙋла, и не шꙋка́є, до́ки ей не найдѐ? А колѝ найдѐ, кладѐ еѣ на ра́мена свои̂, ра́дꙋючи ся. А прїйшо́вши до до́мꙋ, скли́че приятелѣвъ и сꙋсѣ́до̂въ, мовля́чѝ: ра́дꙋйте ся зо мно́ю, бо-мь найшо́въ во̂вцю мою̀, котра̀ бꙋла̀ загꙋби́ла ся. Ка́жꙋ вамъ, що бо̂льша бꙋ́де ра́до̂сть въ не́бѣ надъ однымъ грѣшникомъ, що чи́нить пока́янє, якъ надъ девятьдеся́ть девя́ти пра́ведными."

---

[1]) хто есть моимъ послѣдователемъ

45. Притча о блудно́мъ сынѣ.

Їисусъ сказа́въ да́льше при́тчу: „Оде́нъ человѣкъ мавъ двохъ сыно̂въ. Моло́дшій зъ нихъ сказа́въ до отца̀: „Отче! дай менѣ часть майна̀, що на ме́не припада́е." И роздѣли́въ оте́ць помѣжь сыно̂въ майно̀. По немно́го днѧхъ зо̂бра́въ моло́дшій сынъ свою часть, во̂дъѣхавъ въ дале́ку краи́ну, и змарнува́въ тамъ майно̀ своѐ, жію́чи розпу́стно. А колѝ все розтра́тивъ, наста́въ вели́кій го́лодъ въ то̂й краи́нѣ, и во̂нъ поча́въ недоста́токъ терпѣ́ти. Ставъ прото̀ на слу́жбу оу одно́го па́на, котрый его̀ по̂сла́въ на се́ла свои̂, щобы пасъ

свинѣ. И тамъ терпѣ́въ во̂нъ вели́кій го́лодъ, такъ що радъ бувъ насыти́ти сѧ лупи́нами, що ѣли свинѣ, а́ле и то́го ему̀ не дава́ли.

„Застанови́вши сѧ надъ собо́ю, сказа́въ самъ до се́бе: Якъ мно́го есть наймито̂въ въ до́мѣ отца̀ мо́го, и всѣ ма́ють подоста́ткомъ хлѣ́ба; а я ту́тки зъ го́лоду оумира́ю. Вста́ну, и по̂йду̀ до отца̀ мо́го, и ска́жу̀ до не́го: „Отче, согрѣши́въ-емь на не́бо и су́противъ тебѐ; не есмь досто́инъ зва́ти сѧ сы́номъ твои́мъ, прі́ймѝ менѐ я́ко одно́го зъ най-

митôвъ твоихъ!“ Вставши óтже, пôйшóвъ до отцà свóго. Я колù еще бувъ далéко, побáчивъ егò отéць, и зрушеный милосéрдіемъ, вийшовъ прóтивъ нéго, оупáвъ на шію егò и цѣлувáвъ егò. Сынъ зачáвъ говорити: „Отче, согрѣшивъ-емь на нéбо и прóтивъ тéбе, и не есмь достóинъ звáти ся сынóмъ твоúмъ.“ Але отéць не допустúвъ, щобы дáльше говорúвъ, и сказáвъ до слугъ своихъ: „Принесѣть швидко що найкрáшу óдѣжь, и приберѣть егò и дáйте пéрстѣнь на руку егò и чóботы на нóги егò. И приведѣть телà тучнè и зарѣжте, и ѣжмо и веселѣмъ ся: бо той сынъ мôй оумéръ бувъ, и ожúвъ; загúнувъ бувъ, и найшóвъ ся.“ И почáли всѣ веселити ся.

„Я стáршій сынъ бувъ тогды на пóли, колù прійшóвъ братъ егò. Вертáючи до дóму, оучувъ спѣвъ и музыку. Призвáвши óтже одногó изъ слугъ, спытáвъ егò, що се мáе бути? Той вôдповѣвъ ему: „Братъ твôй прійшóвъ, и казáвъ твôй отéць оубúти оутучене телà зъ причúны, що здорóвъ повернувъ.“ И розгнѣвавъ ся на те братъ стáршій, и не хотѣвъ вôйтù. Отéць, оучувши тóе, вийшовъ и почáвъ егò просúти. Але вôнъ сказáвъ до отцà свóго: „Отò такъ мнóго лѣтъ служу тобѣ и не переступúвъ емь прúказу твóго; а нѣкóли не давъ есь менѣ козлáти, щобымь забáвивъ ся зъ приятелями моими. Я колù той сынъ твôй, що змарнувáвъ майнò своè, прійшóвъ, ты ему забивъ тучене телà.“ Отéць ему вôдповѣвъ: „Сыну мôй, ты завсè есù зо мнóю, и все моè твоè есть. Теперь же трéба рáдувати ся и веселити ся: бо братъ твôй бувъ оумéръ, и ожúвъ; загúнувъ бувъ, и найшóвъ ся.“

Блудный сынъ есть óбразомъ грѣшника, котрóго Богъ приймáе зновъ до своеи ласки, коли до Него навертáе ся.

46. Прúтча о богачù и Лáзарю.

Інсусъ розповѣдáвъ еще тую прúтчу:

Бувъ одéнъ человѣкъ богáтый, котрый одѣвáвъ ся въ порпуру и виссонъ и веселúвъ ся кóждого дня. И бувъ такóжь одéнъ оубóгій, úменемъ Лáзарь, котрый лежáвъ оу во-

рѣтъ его̀, обложеный струпами. Вôнъ радъ бы бувъ заспокойити голодъ окрушинами, що спадали зô стола̀ богача̀; але нѣхто̀ ему̀ ихъ не давъ; лишѐ псы приходили и лизали раны его̀. И стало ся, що оумеръ оубогїй, и занесеный бувъ ангелами на лоно Авраама. Оумеръ также и богачь, и дôставъ ся въ пекло. Пôднесши очи свои̂, коли̂ бувъ въ мукахъ, побачивъ Авраама зъ-далека и Лазаря на лонѣ его̀. И закликавъ голосомъ великимъ: „Отче Аврааме, змилуй ся надо мною, и пришли̂ Лазаря, щобы̀ оумочивъ хочь конець пальця свого въ водѣ и охолодивъ языкъ мôй, бо терплю муки въ тôй поломѣни.“ На тое вôдповѣвъ ему̀ Авраамъ: „Згадай, сыну мôй, що ты вôдобравъ доброе за житя̀ твого, а Лазарь лишѐ злое, а теперь вôнъ тутъ оутѣшае ся, а ты муки терпишь. А до того ще межи нами а вами есть пропасть велика, що анѣ мы не можемо до васъ анѣ вы до насъ прїйтѝ.“

Богачь рекъ: „Прошу тебѐ, отче, пôшли̂ Лазаря до дому вôтця̀ мого, бо маю тамъ ще пять братôвъ, щобы̀ имъ сказавъ, що въ пеклѣ дѣе ся, щобы̀ хочь они̂ не пôйшли̂ на тое мѣсце мукъ.“ И сказавъ ему̀ Авраамъ: „Мають Моисея и пророкôвъ, най же ихъ слухають.“ А богачь сказавъ: „Ахъ, отче Аврааме, они̂ того не зроблять; але кобы̀ хто зъ оумерлыхъ пôйшовъ до нихъ, то будуть каяти ся.“ Ему̀ вôдповѣвъ Авраамъ: „Коли̂ Моисея и пророкôвъ не слухають, то хочбы̀ хто вставъ и зъ мертвыхъ, не дадуть вѣры!“

47. Їисусъ оуздоровляе слѣпородженого.

Коли̂ Їисусъ одного дня вы̂йшовъ зъ церкви, побачивъ человѣка слѣпого вôдъ оуродженя. И спытали Его̀ оученики: „Оучителю, хто согрѣшивъ: той, чи родичѣ его̀, що слѣпымъ народивъ ся?“ Їисусъ вôдповѣвъ: „Анѣ той не согрѣшивъ, анѣ родичѣ его̀, се стало ся, щобъ на нѣмъ показали ся дѣла божи̂.“ Тое сказавши, плюнувъ на землю, зробивъ болото зô слины, и помазавъ нимъ очи слѣпого, мовлячи̂: „Иди̂, и оумый ся въ купели Сїлоамскôй.“ Слѣпый пôйшовъ, оумывъ ся, и прозрѣвъ.

Довѣдавши ся фарисеѣ о оуздоровленю его̀, пытали его̀, якимъ способомъ провидѣвъ. Во̂нъ имъ розповѣвъ, якъ емꙋ̀ придарило ся. И пытали его̀ далѣй: „Ты що кажешь о то̂мъ чоловѣцѣ, що отворивъ очи твой?“ Во̂нъ сказавъ, що „есть пророкомъ“. Однакъ жиды не хотѣли вѣрити, що во̂нъ бꙋвъ слѣпымъ и провидѣвъ; длятого во̂звали родичей его̀ и пытали ихъ: „Чи той есть сынъ вашь, за котрого вы кажете, що слѣпый народивъ ся? якимъ же способомъ теперь видить?“ Родичѣ во̂дповѣли: „Знаемо, що то есть сынъ нашь, и що слѣпымъ народивъ ся; але якимъ чиномъ во̂нъ теперь видить, мы сего не знаемо. Самого пытайте: во̂нъ мае лѣта̀, най самъ о собѣ говорить.“ Такъ казали они̂ зъ бо́язни передъ фарисеями, бо тоти̂ бꙋли̂ вже змовили ся, що, коли̂ хто бꙋде вызнавати Їисꙋса Христа̀ Во̂дкꙋпителемъ, мае бꙋти выкиненый зъ божницѣ.

Во̂звали пото̂мъ фарисеѣ въ-дрꙋге чоловѣка, що бꙋвъ слѣпый, и сказали до него: „Що оучинивъ тобѣ? якъ отворивъ тобѣ очи?“ Той имъ во̂дповѣвъ: „Я оужѐ вамъ казавъ; по що-жь зновъ пытаете? чи и вы хочете бꙋти оученикамі его̀?“ Зганьбили его̀ тогды и мовили: „Ты бꙋдь

егò оученикомъ, а мы есмò оучениками Моисеа. Мы знаємо, що Богъ до Моисеа мóвивъ; áле зъ-вôдки той есть, не знáємо." Имъ вôдповѣвъ той чоловѣкъ: „Тожь бо то дивно есть, що вы не знáєте, зъ вôдки вôнъ есть, а прéцѣнь отворивъ óчи мои. Якъ свѣтъ стоить, не чувано, щобы хто отворивъ óчи слѣпороджéномꙋ. Коли бы той не бꙋвъ вôдъ Бóга, не мôгъ бы такè робити." Они, розгнѣвавши са, казáли до нéго: „Въ грѣхáхъ ты родивъ са, и ты насъ оучишь?" И выгнали егò зъ бóжницѣ. Іисꙋсъ, найшóвши его, сказáвъ до нéго: „Чи вѣрꙋешь въ сына бóжого?" Вôнъ вôдповѣвъ: „Хто есть, Гóсподи, щобымь вѣрꙋвавъ въ нéго?" Рекъ емꙋ Іисꙋсъ: „Видѣвъ-есь егò, и той, що говóрить зъ тобóю, той есть." А вôнъ сказáвъ: „Вѣрꙋю Гóсподи!" И оупáвши, поклонивъ са Емꙋ.

48. Отче нашь.

Коли Іисꙋсъ вышовъ зъ Іерꙋсалима и моливъ са на мѣсци оуединéнôмъ, сказáвъ до Нéго одéнъ зъ оученикôвъ Егò: „Гóсподи, наꙋчи насъ молити са, якъ пéрше оучивъ Іоáнъ молити са оученикôвъ своихъ." Сказáвъ Іисꙋсъ: „Коли мóлите са, молѣть са такъ: Отче нашь, иже еси на небéсѣхъ, да свати́тъ са имѧ твоè. Да пріидетъ цáрствіе твоè. Да бꙋдетъ волѧ твоѧ, яко на небеси и на земли. Хлѣбъ нашь насꙋщный даждь намъ днесь. И остáви намъ долги нáша, якоже и мы оставлаемъ дóлжникомъ нáшимъ. И не введи насъ въ искꙋшéніе, но избáви насъ отъ лꙋкáваго. Аминь."

И сказáвъ Іисꙋсъ зновъ до оученикôвъ своихъ: „Просѣть, а бꙋде вамъ дáно; шꙋкайте, а найдéте; кóвтайте, а бꙋде вамъ отвóрено. Чи есть мéжи вáми такій чоловѣкъ, котрый, коли сынъ егò прóсить хлѣба, давъ бы емꙋ кáмѣнь? або коли прóсить рыбы, давъ бы емꙋ зміюю? Коли óтже вы, бꙋдꙋчи грѣшниками, оумѣете давáти дóбрі дáры дѣтамъ вáшимъ, о скôлько бôльше Отéць вашь небéсный дасть добрò тымъ, що Егò прóсать!"

49. Притча о богатôмъ чоловѣцѣ.

Їисусъ ходивъ знову по селахъ и мѣстахъ галилейскихъ, навертаючи людей до вѣры и покаяня. Дня одного сказавъ хтось до Него зъ народа: „Учителю, скажи братови мому, щобы зо мною подѣливъ ся спадщиною." Їисусъ вôдповѣвъ ему: „Чоловѣче, хто-жь мене поставивъ судїею або дѣльникомъ надъ вами?" А обернувши ся, сказавъ до всѣхъ: „Стережѣть ся лакомства! бо не въ достатку дôбръ, котрû хто посѣдае, животъ его есть."

Выразивъ тое Їисусъ докладнѣйше еще, оповѣдаючи слѣдуючу притчу: „У одного чоловѣка зродила рôля богато. Погадавъ отже той чоловѣкъ самъ въ собѣ: Що зроблю, коли не маю мѣсця, де бы зложити плоды мои? И сказавъ: „Розкину гумна мои, а бôльшû побудую. А вôдтакъ скажу души моѣй: Душе, маешь много добра, зготованого на многû лѣта; вôдпочивай, ѣджь, пій, веселий ся!" И сказавъ ему Господь Богъ: „Безумный! сеи ночи душу твою вôдберу вôдъ тебе; а що налагодивъ-есь, кому буде?" Такъ буде тому — додавъ Їисусъ — хто собѣ збирае, а не богатѣе у Бога."

50. Притча о фїговôмъ деревѣ.

Минавъ уже третій рôкъ вôдъ часу, якъ Їисусъ ставъ научати. Всѣ Его стараня и труды, щобы жидôвъ привести до покаяня и поправы, приносили лишь малû овочѣ. За-для того сказавъ имъ Їисусъ притчу о фїговôмъ деревѣ, мовлячи: „Оденъ чоловѣкъ мавъ въ огородѣ своѣмъ фїгове дерево. Коли прийшли днѣ осени, шукавъ на нѣмъ овочѣвъ и не найшовъ. Сказавъ отже до огородника: „Ось третє лѣто иде, якъ шукаю овочѣвъ на тôмъ деревѣ, а не находжу. Вырубай его!" Огородникъ вôдповѣвъ: „Пане, заховай его ще на сей рôкъ; я его обкопаю и обложу гноемъ, а може принесе овочь. А коли не принесе, то его тогды зрубаешь."

51. О десяти прокаженыхъ.

Коли Їисусъ разъ ишо́въ до Їерусалима, здыбало Его десять мужевъ прокаженыхъ. Они станули зъ-далеку, бо не смели зближити ся до здоровыхъ, и пôднесли голосъ, мовлячи: „Їисусе, учителю, помилуй насъ!“ Коли ихъ Їисусъ побачивъ, сказавъ: „Идѣть и покажѣть ся священникамъ.“ И стало ся, що, коли ишли, стали ся очищени. Оденъ зъ нихъ, коли побачивъ, що бувъ уздоровленый, вернувъ ся и голосомъ великимъ вôддававъ хвалу Господу Богу: павъ на лице передъ Їисусомъ и дякувавъ Ему; — а то бувъ Самарянинъ. Сказавъ тогды Їисусъ: „Чи не десять васъ очистило ся, а де-жь суть девять?... Не прийшли вôддати хвалу Богу, тôлько сей зъ иншого племени?“ Вôдтакъ, обернувши ся до Самарянина, сказавъ: „Иди, вѣра твоя спасла тебе.“

52. Притча о мытари и фарисеи.

Коли Їисусъ ишо́въ до Їерусалима, приходили деякѣ до Него, котрѣ за-надто о собѣ мыслили, и мали себе за справедливыхъ, а иншими гордили. До нихъ отже сказавъ Їисусъ слѣдуючу притчу: „Два мужѣ вступили до церкви: оденъ фарисей а другій мытарь. Фарисей, стоячи на передѣ, такъ моливъ ся: Боже, дякую Тобѣ, що не есмь такій, якъ другѣ люде, розбôйники, несправедливѣ, або якъ и той мытарь: пощу два разы на тыждень, даю десятину зô всего, що маю. Мытарь же, стоячи зъ-далека, не смѣвъ навѣть пôднести очей своихъ до неба, але бивъ ся въ груди, мовлячи: Боже, будь милостивъ менѣ грѣшному! — Повѣдаю вамъ, що сей выйшовъ оправданый до дому свого, а тамтой нѣ. Бо хто вывысшае ся, буде пониженый, а хто унижае ся, буде вывысшеный.“

53. О богато̂мъ молодци̂.

По ıако̂мсь часѣ забѣгъ Їисусови дорогу оденъ богатый молодецъ, и поклонивши ся Ему̂ пытавъ Его̂: „Оучителю, що доброго маю чинити, щобы-мь мавъ животъ вѣчный?" Ему̂ сказавъ Їисусъ: „Коли̂ хочешь войти̂ въ животъ вѣчный, хорони̂ заповѣди." Молодецъ пытавъ: „котрі̂?" Їисусъ сказавъ: „Чти во̂тца̂ твого и матѣрь твою̂; не оубивай; не чужоложь; не крадь; не свѣдчи̂ ложно, люби̂ ближнього твого, ıакъ самого себѣ̂." Молодецъ весело во̂дповѣвъ: „Все тое заховувавъ-емь во̂дъ молодости моей; чого̂ менѣ̂ ще недостае̂?" Їисусъ подививъ ся на него мило, и сказавъ: „Еще̂ одного тобѣ недостае̂! коли̂ хочешь бути совершенымъ (доскональымъ), иди̂, спродай все що маешь и дай оубогимъ, а будешь мати великі̂ скарбы въ небѣ; пото̂мъ прі̂йди̂ и иди̂ въ слѣдъ мене̂." Коли̂ молодецъ оучувъ тоті̂ слова̂, во̂до̂й-шо̂въ сумный, бо мавъ великі̂ богацтва. Їисусъ видячи то, сказавъ: „Якъ тяжко богачеви въ царство боже прі̂йти̂!"

54. О робо̂тникахъ въ виннѝци.

Св. Петръ оурадувавъ ся дуже зъ той обѣтницѣ, котру Їисусъ зробивъ тому богатому молодцеви, и пытавъ ся Їисуса, мовлячи̂: „Отъ мы оставили все, и по̂йшли̂ за Тобою: щожь намъ за тое буде?" Їисусъ сказавъ до нихъ: „На-правду повѣдаю вамъ, що вы, котрі̂ по̂йшли̂-сте за мною, въ другомъ житю̂ (по воскресеню), коли̂ оусяде Сынъ чоловѣчі̂й на престолѣ славы своей, засядете и вы на 12 престолахъ и будете судити двайцять поколѣнь израилевыхъ. И каждый, що оставить до̂мъ або̂ братей або̂ сестры або̂ во̂тца̂ або̂ матѣрь або̂ женку або̂ ро̂лю̂ для имени мого, стократну прі̂йме̂ нагороду и одержить животъ вѣчный."

А щобы̂ апостолы не думали, що зъ нагородою въ царствѣ небесно̂мъ мае ся такъ, ıакъ зъ заплатою на земли, то сказавъ имъ Їисусъ слѣдуючу притчу: „Подо̂бне есть царство небесне до господаря, котрый вышовъ дуже рано

наймáти робôтникôвъ до виннúцѣ своéи. Згодивши сѧ зъ робôтниками за грôшь, пôславъ ихъ до виннúцѣ. Вы́йшовши около третьои*) годúны, побáчивъ дрȣгихъ стоѧчихъ на мѣстѣ бездѣльно, и сказáвъ имъ: „Идѣть и вы до виннúцѣ моéи, а що бȣ́де справедлúво, дамь вамъ." Я онú пôйшлú. И вы́йшовъ зновъ около шéстои и девѧтои годúны, и такóжь то самò оучинúвъ. Около одинáцѧтои годúны вы́йшовъ ещѐ разъ, найшóвъ ещѐ кôлькóхъ стоѧчихъ и сказáвъ до нихъ: „Що тȣтъ стоитѐ цѣлы́й день бездѣльно?" Онú сказáли: „бо насъ нѣхтò не наймúвъ." И сказáвъ имъ: „Идѣть и вы до виннúцѣ моéи." Я колú прїйшóвъ вéчеръ, сказáвъ панъ до настáвника виннúцѣ: „Скличь робôтникôвъ, и дай имъ заплáтȣ, вôдъ послѣ́днихъ ажь до пéрвыхъ." Найпéрше прїйшлú тû, що около одинáцѧтои годúны стáли на робóтȣ, и дôстáли кóждый по грошéви. По-сѣмъ дȣмáли тû, що прїйшлú дȣже рáно, що бôльшȣ вóзьмȣть заплáтȣ, áле и онú взѧлú по грошéви. Почáли óтже выговóрювáти сȣ́противъ господáрѧ, мовлѧчú: „Тотû послѣ́днû однȣ̀ годúнȣ робúли, а оучинúвъ-есь ихъ рôвными намъ, що зносúли-смо тѧгáръ цѣлóи днúны и спéки." Я вôнъ сказáвъ до тóго, що се говорúвъ: „Приѧтелю, не рóблю тобѣ̀ крúвды; чи ты зô мнóю за грôшь не оумóвивъ сѧ? Возьмú, що есть твоè, тай идú; хóчȣ такóжь и тóмȣ послѣ́дньомȣ дáти, якъ и тобѣ̀. Чи-жь менѣ̀ не годúть сѧ, зъ влáсностїю моéю зробúти, що схóчȣ? Чи óко твоè злослúве есть за-длѧ тóго, що я есмь дóбрый?" Такъ óтже — закôнчúвъ Їисȣсъ — послѣ́днû бȣ́дȣть пéрвыми, а пéрвû послѣ́дними: мнóго бо есть звáныхъ, а мáло вы́браныхъ."

---

*) Давнѣйше числено годины вôдъ рана до вечера и вôдъ вечера до рана, прото въ часѣ зрôвнанѧ днѧ зъ ночїю перша година вôдповѣдала нашôй семôй, третѧ девѧтôй, и т. д., а одинайцѧта нашôй пѧтôй передъ вечеромъ. Въ лѣтѣ бȣли годины деннû довшû а нôчнû коротшû. О шестôй въ вечеръ кôнчила сѧ робота.

55. О воскресе́ню Ла́заря.

Ма́рїя и Ма́рта, двѣ се́стры, що ме́шкали въ Виθа́нїи, ма́ли бра́та, и́менемъ Ла́заря, котро́го Їисꙋ́съ дꙋ́же любивъ. И стало ся, що той братъ тя́жко захорѣвъ. Се́стры по́сла́ли за́разъ до Їисꙋ́са, и каза́ли Емꙋ̀ звѣсти́ти: „Го́споди! той, котро́го лю́бишь, есть хо́рый.“ Їисꙋ́съ, оучꙋ́вши то́е, сказа́въ: „Хоро́ба тота̀ не есть на смерть, а́ле для хва́лы бо́жои, що́бы бꙋвъ прославле́нъ Сынъ бо́жїй че́резъ ню.“ А по двохъ днехъ рекъ Їисꙋ́съ оученикамъ своимъ: „Идѣмъ до Виθа́нїѣ: Ла́зарь, прия́тель нашь, спить; а́ле идꙋ̀, щобы́мь его̀ изъ снꙋ збꙋди́въ.“ Сказа́ли на те оу́ченики Его̀: „Го́споди, колѝ спить, бꙋ́де здоро́въ.“ Бо онѝ гада́ли, що гово́рить о снѣ звыча́йно̂мъ. Їисꙋ́съ прото̀ сказа́въ до нихъ я́вно: „Ла́зарь оуме́ръ; но я радꙋю ся, що не бꙋвъ-емь при нѣмъ передъ сме́ртїю его̀, а то за-для васъ, щобы́-сте вѣ́рили. А́ле идѣмъ до него.“

А колѝ тамъ Їисꙋ́съ прїйшо́въ, лежа́въ Ла́зарь оужѐ чо-тыри днѣ въ гробѣ. Обѣ се́стры бꙋлѝ дꙋ́же сꙋмнѣ̂, и зо̂йшло̀ ся много прия́телѣвъ до ихъ до́мꙋ, щобы̀ ихъ потѣша́ти. Ма́рта, колѝ оучꙋла, що Їисꙋ́съ идѐ, оста́вила го́стей, вы́бѣгла сꙋ́противъ Їисꙋ́са, и сказа́ла: „Го́споди, еслѝ бы Ты тꙋ́тки бꙋвъ, не оуме́ръ бы братъ мо̂й; а́ле и тепе́рь зна́ю, що, колѝ бꙋ́дешь Бо́га о що небꙋдь проси́ти, дасть Тобѣ.“ Во̂дповѣвъ ѣй Їисꙋ́съ: „Воскре́сне (зъ ме́ртвыхъ) братъ тво̂й.“ Сказа́ла Емꙋ̀ Ма́рта: „Зна́ю, що воскре́сне въ послѣднїй день на вос-кресе́ню зага́льно̂мъ.“ Їисꙋ́съ во̂дповѣвъ: „Я есмь воскресе́не и живо́тъ. Хто въ ме́не вѣ́рꙋе, жи́ти бꙋ́де, хочбы̀ и оуме́ръ; а ко́ждый, хто жїѐ а вѣ́рꙋе въ ме́не, не оумрѐ на вѣ́ки. Вѣ́рꙋешь въ то́е?“ Ма́рта во̂дповѣла: „Такъ, Го́споди, я вѣ́рꙋю, що Ты Христо́съ, Сынъ бо́жїй, що на сей свѣтъ прїйшо́въ.“

Вернꙋла ся пото̂мъ до до́мꙋ, и заклика́ла поти́хꙋ Ма́рїю, се́стрꙋ свою̀, мовлячѝ: „Оучи́тель прїйшо́въ и кли́че тя.“ Ма́рїя, ско́ро вы́йшла до Їисꙋ́са, припа́ла до но̂гъ Его̀, и пла́чꙋчи рекла̀: „Го́споди, кобы̀ Ты тꙋ́тки бꙋвъ, не оуме́ръ бы бꙋвъ братъ мо̂й.“ И жиды̀, котрѝ за не́ю прїйшлѝ, пла-

кали также. На той видъ сумный, Їисусъ взрушивъ ся въ дусѣ своѣмъ, и сказавъ: „Де-сте его положили?“ Вôдповѣли Ѥму: „Господи, пôйди и побачь.“ И плакавъ Їисусъ. Казали ôтже жиды: „Отъ, якъ его любивъ.“

Грôбъ Лазаря бувъ въ печерѣ, а на нѣмъ бувъ камѣнь положеный. Коли ôтже Їисусъ прїйшовъ до печеры, сказавъ: „Вôдôймѣть камѣнь.“ Сказала тогды Марта: „Господи, вже смердить, бо лежить вже тутъ четвертый день.“ Сказавъ до нен Їисусъ: „Чи я тобѣ не мовивъ, що, коли оувѣришь, будешь оглядати хвалу божу?“ Вôдвалили ôтже камѣнь. Їисусъ пôднѣсъ очи свои до неба и сказавъ: „Отче,

дякую Тобѣ, що-сь менѐ выслухавъ. Я знавъ, що менѐ завсѣгды выслухаешь; але я сказавъ се за-для народа, котрый до-окола стоить, щобы вѣрили, що Ты менѐ пôславъ.“ То сказавши, закликавъ голосомъ великимъ: „Лазарю, выйди зъ гроба!“ И заразъ выйшовъ вмерлый. Вôнъ мавъ еще руки и ноги звязанѝ хустками; протѐ сказавъ Їисусъ: „Розвяжѣть его и пустѣть, щобы ишовъ.“

56. Ї҆исꙋ́съ Христо́съ предска́зꙋе мꙋ́кꙋ и смерть свою̀. О Закхе́и.

Мно́го жидо̂въ, що ви́дѣли воскресе́нє Ла́заря, оувѣ́рили въ Ї҆исꙋ́са Христа̀. Але де́якѣ зъ нихъ по̂йшли̇ до фарисе́ѣвъ, и розповѣ́ли имъ, що Ї҆исꙋ́съ оучини́въ. Зо̂бра́ли о́тже архиере́ѣ и фарисе́ѣ ра́дꙋ, и каза́ли: „Що ма́ємо чини́ти, що той чолове́кь ро́бить мно́го чꙋде́съ? Коли̇ єго̀ такъ оста́вимо, весь на́ро̂дъ по̂йдѐ за нимъ.“ Во̂дъ то́го о́тже дня постанови́ли Є҆го̀ оуби́ти. Ї҆исꙋ́съ Христо́съ во̂дѡ̂йшо́въ проте̑ въ сто́ронꙋ ко́ло пꙋсты́нѣ.

По шѣстьо́хъ дняхъ сказа́въ Ї҆исꙋ́съ до дванацятьо́хъ апо́столо̂въ: „Се вст̂ꙋпа́ємо до Ї҆ерꙋсали́ма, и Сынъ чоловѣ́чїй бꙋ́де переда́ный архиере́ямъ и кни́жникамъ. Они̇ єго̀ осꙋ́дять на смерть и во̂ддадꙋ́ть пога́намъ, а тоти̑ бꙋ́дꙋть зъ не́го насмѣва́ти ся, плюва́ти и бичꙋва́ти, и оубю́ть Є҆го̀, а дня тре́тього вста́не изъ ме́ртвыхъ.“

Идꙋчи̇ до Ї҆ерꙋсали́ма, приближи́въ ся Ї҆исꙋ́съ до Ї҆ерихо́на. Тамъ ме́шкавъ мꙋжь, и́менемъ Закхе́й, котры́й бꙋвъ оде́нъ зъ пе́ршихъ поме́жи мы́тарями, а прито̂мъ чоловѣ́комъ бога́тымъ. Во̂нъ бажа́въ оуви́дѣти Ї҆исꙋ́са Христа̀, а не мо̂гъ за-для на́рода, бо бꙋвъ малы́й зро́стомъ. Побѣ́гъ о́тже напе́редъ и вылѣзъ на фї́ґове де́рево, що стоя́ло при доро́зѣ. Коли̇-жь Ї҆исꙋ́съ прї́йшо́въ на то́є мѣ́сце, погля́нꙋвъ въ гор̂ꙋ, и сказа́въ до не́го: „Закхе́ю, злѣза́й ско́ро, бо ны́нѣ маю бꙋ́ти въ до́мѣ твоѣ́мъ.“ Закхе́й злѣзъ бо́рзо, побѣ́гъ до до́мꙋ и прї́йма́въ Є҆го̀ зъ вели́кою ра́достїю. Тоти̑, що се ба́чили, гнѣ́вали ся на Ї҆исꙋ́са и каза́ли: „вст̂ꙋпи́въ до до́мꙋ грѣ́шного чоловѣ́ка!“ Закхе́й же сказа́въ до Го́спода: „Полови́нꙋ мае́ткꙋ мо́го дамь оубо́гимъ, а коли̇ кого̀ въ чѣ́мъ скри́вдивъ-ємь, во̂дда́мь въ че́тверо.“ На се сказа́въ Ї҆исꙋ́съ до не́го: „Ны́нѣ ста́ло ся до́мови се́мꙋ спасе́нїє; бо Сынъ чоловѣ́чїй прї́йшо́въ шꙋка́ти и спасти̇, що бꙋло̀ поги́бло.“

57. Марїѧ помазѹє Їисѹса Христа.

Їисѹсъ пôйшôвъ зъ Їєрихона до Виѳанїѣ, де Ємѹ справили вечерю. Марта слѹжила Господѹ, а Лазарь сидѣвъ зъ Нимъ коло стола. Марїѧ же взѧла фѹнтъ олѣю дорогого въ начинє алѧбастрокє, вылѧла на головѹ Їисѹса Христа, и намастила нимъ ноги Єго и обтерла ихъ волосємъ своимъ. Дєѧкї оученики гнѣвали сѧ и казали одєнъ до дрѹгого: „На що тота страта?“ А одєнъ зъ нихъ, Юда Искарїôтскїй, сказавъ: „Лѣпше бѹло бы той олѣйокъ продати за 300 грошѣвъ, и роздати оубогимъ.“ А се казавъ не-за-длѧ того, ѧко-бы ємѹ жаль бѹло оубогихъ, але за длѧ того, що мавъ оу себе скарбонкѹ, въ котрѹ вкидали люде милостыню длѧ Їисѹса и оученикôвъ, и зъ нєи бравъ неразъ длѧ себе, бо бѹвъ лакомый. Їисѹсъ, знаючи, що зайшло межи оучениками, сказавъ до нихъ: „Чомѹ засмѹчаєте сю невѣстѹ? Тажь она добрый оучинокъ зробила длѧ мене; бо она, выливши той олѣйокъ на тѣло моє, намастила мене на похоронъ мôй. Оубогихъ завсє маєте зъ собою; але мене не завсє бѹдете мати. На-правдѹ повѣдаю вамъ: де небѹдь бѹде проповѣдано тоє євангелїє по цѣлôмъ свѣтѣ, то бѹде такожь проповѣдано на єй памѧткѹ, що она длѧ мене зробила.“

58. Торжественный входъ Їисѹса Христа до Їерѹсалима.

Дрѹгого днѧ пôйшôвъ Їисѹсъ зъ Виѳанїѣ до Їерѹсалима. А коли приближивъ сѧ до Витсфагїѣ, мѣсточка, що стоѧло близько горы Оливнои, пôславъ двохъ оученикôвъ своихъ, мовлѧчи имъ: „Идѣть тамъ до мѣсточка. На вступѣ найдете ослицю привѧзанѹ и ослѧ зъ нєю; вôдвѧжѣть єѣ и приведѣть. А коли бы васъ хто пытавъ, то скажѣть: Господь потребѹє; — а заразъ пѹстѧть ихъ.“

Оученики пôйшли, и найшли все, ѧкъ имъ Їисѹсъ казавъ: привели ослицю, вложили на ню одежи свои, и всадили Їисѹса. А коли Їисѹсъ Христосъ ѣхавъ, зôбравъ сѧ народъ дѹже численно коло Него. Дєѧкї стелили одѣжь свою по дорозѣ,

дрꙋгі̂ обтинали галꙋзкѝ вôдъ дерéвъ, и кидали на дорóгꙋ; нарôдъ же, що ишóвъ на передѣ и за Нимъ, кликавъ: „Осáнна сы́нови Давидовомꙋ; благословéнъ царь израильскій, котрый идѐ въ имѧ̀ Господне; осáнна во вы́шнихъ!“ А бꙋлѝ такóжь мéжи нáродомъ дéѧкі̂ фарисéѣ, котрі̂ зъ зáздрости и ненáвисти прóтивъ Ї̈сꙋса ишлѝ всю́ды за Нимъ. Гнѣвні̂ на тотꙋ̀ рáдôсть великꙋ, котрꙋ̀ нарôдъ объявлѧ̀въ при вхóдѣ Ї̈сꙋса до Ї̈ерꙋсалима, казáли до Негó: „Оучителю, заборонѝ оучеником твоимъ!“ Ї̈исꙋсъ же рекъ: „Повѣдáю вамъ, що, колѝ бы онѝ мовчáли, то камѣне бꙋ́де голосити.“

А колѝ Ї̈исꙋсъ приближáвъ сѧ до мѣста, ставáла рáдôсть що-разъ бôльша. И такъ сповнило сѧ прорóцтво Захаріѣ пророка, котрый сказáвъ: „Рáдꙋй сѧ Ї̈ерꙋсалиме! Отò царь твôй идѐ тобѣ, прáведный и спасáючій; вôнъ лагôдный, всѣвши на ослѧ̀, жеребѧ̀ молодѐ.“ Однáкожь сéредъ той рáдости згадáвъ Ї̈исꙋсъ на заслѣплене Ї̈ерꙋсалима, де Єгò чекáла такъ стрáшна смерть, — а згадáвши на то, плáкавъ надъ мѣстомъ и сказáвъ: „О кобы̀ ты, Ї̈ерꙋсалиме, пôзнáвъ хоть нынѣ, що до спасéнѧ твóго трéба! Но колѝ ты не хóчешь сего пôзнáти, то прійдꙋть на тéбе днѣ, що неприѧтелѣ отóчꙋть тѧ вáломъ, и облѧ́жꙋть и стиснꙋть тебѐ зô всѣхъ сторôнъ. И розôбьють тебѐ и дѣти твоѝ, и не оставлѧть въ тóбѣ кáменѧ на кáмени, томꙋ̀ що не пôзнáвъ єсѝ днѧ спасéнѧ твóго.“

Ї̈исꙋсъ приѣхавъ въ Ї̈ерꙋсалимъ и встꙋпивъ до храма бóжого. Весь гóродъ зворꙋшивъ сѧ, и всѣ пытáли: хто єсть сей? А нáроды вôдповѣли: „Сей єсть Ї̈исꙋсъ, прорóкъ зъ Назарéта.“ Дѣти, бáчꙋчи се, кликали зъ рáдости: „Осáнна сы́нови Давидовомꙋ!“ Симъ розгнѣвались фарисéѣ єще бôльше и мовили до Ї̈исꙋса: „Чꙋєшь, що говорѧть?“ А Ї̈исꙋсъ, вôдповѣдáючи, сказáвъ до нихъ: „Чꙋю. Чи не читáли-сте (въ письмѣ свѧтôмъ): зъ оустъ немовлѧ́тъ и ссꙋчихъ приготовивъ єсь Собѣ хвалꙋ?“

59. Весѣле царске и монета дана.

Вечеромъ вернувъ Їисусъ зъ Їерусалима до Виданїѣ. Але въ слѣдуючіи дни ходивъ до мѣста и оучивъ въ храмѣ. Зъ жалемъ великимъ думавъ надъ непостôйностїю и слѣпотою жидôвъ, и сказавъ до нихъ: „Подобне есть царство небесне чоловѣкови цареви, котрый справлявъ весѣля своему сынови. И пôславъ слугъ своихъ запросити гостей на весѣлє; але онѝ не хотѣли прїйтѝ. Пôславъ вôдтакъ другихъ слугъ, мовлячѝ: „Скажѣть гостямъ, обѣдъ готовый, пôйдѣть на весѣлє!“ Але онѝ на тое не зважали и порозходили ся: одѣнъ на село свое, а другій до купецтва свого. А иншіи навѣть пôймали слугъ его, и оубили. А оучувши тое царь, загнѣвавъ ся, и пôславши вôйска свои, выгубивъ тыхъ оубїйцѣвъ, и мѣсто ихъ спаливъ. Потôмъ сказавъ до слугъ своихъ: „Весѣлє готове, лишь запрошеніи не були достойніи; задля того идѣть на розстайніи дороги, а кого небудь знайдете, возвѣть на весѣлє.“ Слуги оучинили, якъ имъ царь приказавъ, и наповнивъ ся дôмъ гôстьми весѣльными. Вôйшовъ и царь, щобы огладати запрошеныхъ. И побачивъ тамъ чоловѣка, що не мавъ одежи весѣльнои, и рекъ ему: „Приятелю, якъ ты тутъ вôйшовъ, не маючи одежи весѣльнои?“ А той замовкъ. Тогды царь приказавъ слугамъ: „Зважѣть ему руки и ноги и вкиньте его въ тьму кромѣшню, тамъ буде плачь и скреготъ зубôвъ.“

Фарисеѣ и книжники пôзнали добре, що ся бесѣда ихъ дотычила. Вôдôйшлѝ отже и радили ся, якъ бы Їисуса пôдôйтѝ въ бесѣдѣ, щобы мати причину осудити Его на смерть. Пôслали за-для того оученикôвъ своихъ разомъ зъ прихильниками Ирода до Него до церкви, пытаючи Его: „Оучителю! знаемо, що ты справедливый, що кождому говоришь правду и въ сѣмъ дѣлѣ не зважаешь на нѣкого; скажѝ-жь намъ, чи годить ся давати данину цѣсареви?“ Жиды бо нерадо зносили надъ собою пановане цѣсаря римского; Иродъ же и его приклонники держали зъ Римлянами. Фарисеѣ думали протѐ, що, колѝ Їисусъ скаже „такъ“, то образить жидôвъ; а колѝ скаже „нѣ“, то образить Ирода и Римлянъ. Пôзнавши отже злобу ихъ, сказавъ Їисусъ: „Облудники! чому менѐ

скѹшаєте? покажѣть менѣ монетѹ, котрою платитѐ дань." Оні̀ Ємѹ̀ принесли грошь. И сказавъ до нихъ Ї҆исѹсъ: „Чїй єсть той образъ и надпись?" Вôдповѣли: „цѣсаря." На то сказавъ Ї҆исѹсъ: „Дайте отже, що єсть цѣсарске, цѣсареви, а що боже, Богови!" Оучѹвши се, диковали ся надъ мѹдростїю Єго̀, и вôдôйшли̇̀ мовчки.

60. Грôшь вдовицѣ. Предсказане зрѹйнованя Ї҆ерѹсалима и кôнця̀ свѣта.

Ї҆исѹсъ наѹчавъ єщѐ черезъ ӕкїйсь часъ въ церквѣ, и дививъ ся, ӕкъ народъ клавъ грошѣ на жертвѹ до скарбницѣ. Богачѣ клали много, але прїйшла̀ такожь оубога вдова̀ и вложила двѣ лептѣ (два шелюги). Побачивши се Ї҆исѹсъ, сказавъ до оученикôвъ своихъ: „На-правдѹ кажѹ вамъ, що тота̀ оубога вдова̀ больше жертвовала, нѣжь дрѹгі̑; бо дрѹгі̑ кидали зъ того, що имъ збѹвало, а она̀ вкинѹла все, що мала."

Коли̇̀ Ї҆исѹсъ выходивъ зъ храма, подивляли оученики богацтво тогожь, мовлячи̇̀: „Оучителю, глянь, ӕка̀ бѹдова!" Ї҆исѹсъ вôдповѣвъ имъ: „На-правдѹ кажѹ вамъ, що тѹтъ не остане ся камѣнь на камени." А коли̇̀ вы̇йшли на горѹ̀ Оливнѹ, оусѣвъ тамъ Ї҆исѹсъ зъ оученикам свойми. Зъ тои горы̇ мали мѣсто и церковь передъ очима. На той видъ пытали Єго̀ оученики: „Оучителю, скажи̇̀ намъ, коли̇̀ се стане ся, о чѣмъ ты намъ згадавъ? и ӕкі̑ знаки бѹдѹть дѣяти ся при кôнци̇̀ свѣта?"

Ї҆исѹсъ вôдповѣвъ: „Коли̇̀ побачите Ї҆ерѹсалимъ войскомъ окрѹженый, тогды̇ знайте, що зблизило ся зрѹйноване єго̀. Тогды̇, котрі̑ сѹть за мѣстомъ въ земли̇̀ юдейскôй, най оутѣкають въ горы, а котрі̑ на рôли̇̀, най не вертають ся до мѣста брати одежи свои̇, бо настане такїй гнетъ, ӕкого не бѹло̀ вôдъ начаткѹ свѣта ажь до теперь, анѣ не бѹде. Много полягне вôдъ меча̀, многихъ заженѹть въ неволю межи чѹжі̑ народы, а Ї҆ерѹсалимъ бѹде дôптаный вôдъ поганъ ажь до того часѹ, поки не навернѹть ся всѣ поганьскі̑ народы до Христа.

„Але то все буде лишь початкомъ нещасть. Бо колй евангелїє буде вже проповѣдане всѣмъ народамъ землѣ, тогдй затьмить ся сонце, мѣсяць не дасть свѣтла свого, звѣзды будуть падати зъ неба, и силы небеснй зрушенй будуть. А на землй настане великїй страхъ межи народами, колй почують шумъ моря: люде будуть сохнути вôдъ страху и ожиданя тыхъ страшныхъ рѣчей, що прїйдуть на весь свѣтъ. Тогдй побачуть Сына чоловѣчого, приходячого въ облакахъ небесныхъ зъ силою и славою. И пôшле ангелôвъ своихъ зъ трубою и голосомъ великимъ: и згромадять выбраныхъ Его зъ чотырохъ частей свѣта вôдъ одного конця небесъ до другого. Небо и земля минуть ся, але слова мой не минуть ся.“

Пророцтво Їсуса о зруйнованю мѣста Ерусалима сповнило ся цѣлкомъ въ 37 рокôвъ пôзнѣйше. Се есть знакомъ, що такожь и пророцтво о кôнци свѣта сповнить ся напевно.

61. О десятй дѣвицяхъ и о талантахъ.

Їсусъ научавъ дальше въ приповѣстяхъ, мовлячй: „Стережѣть ся, щобй колй серця вашй не булй обтяженй обжирствомъ и пяньствомъ и незмѣрнымъ заходомъ около сего житя; щобй на васъ ненадѣйно той день не прїйшовъ. Бо вôнъ спаде яко сѣть на всѣхъ, що мешкають по всѣй землй.“

Слова тотй пояснивъ Їсусъ черезъ слѣдуючу притчу: „Подôбне есть царство небесне десятьомъ дѣвицямъ, котрй, взявши кожда лямпу свою, выйшли супротивъ жениха. Пять зъ нихъ було дурныхъ, а пять мудрыхъ. Пять дурныхъ, взявши лямпы, не взялй досыть олѣю зъ собою; мудрй же взялй олѣю въ свой начиня. А колй женихъ спôзнивъ ся, здрѣмали ся всѣ и поснули. О пôвночи ставъ ся крикъ: „Женихъ иде, выйдѣть ему на зустрѣчь!“ Тогдй встали тотй всѣ дѣвицѣ, и запалили лямпы свой. Але дурнй реклй мудрымъ: Дайте намъ зъ олѣю вашого, бо нашй лямпы гаснуть. Вôдповѣли имъ мудрй: Идѣть радше до продаючихъ и купѣть собѣ, бо инакше не стало бы нѣ намъ нѣ вамъ. А колй пôйшлй купити, прїйшовъ женихъ, — и котрй булй готовй, вôйшлй зъ нимъ на весѣле, и замкнено

двери. На послѣдокъ прийшли и другі дѣвицѣ, мовлячи: „Господи! Господи! отвори намъ!" А вôнъ имъ сказавъ: „На-правду кажу вамъ: не знаю васъ." Оповѣвши ту притчу, додавъ Іисусъ: „Будьте отже чуйні, бо не знаете дня анѣ годины, коли Сынъ чоловѣчій прийде."

„Придарить ся, якъ тому чесному чоловѣкови, що ѣхавъ въ далеку краину, щобы взяти тамъ царство въ посѣдане. Передъ выѣздомъ призвавъ свои слуги, и оставивъ имъ маетокъ свôй: одному давъ пять талантôвъ, другому два, а третьому оденъ — кождому посля его можности. „Працюйте," сказавъ до нихъ, „ажь приѣду," и заразъ вôдъѣхавъ. Той, що взявъ пять талантôвъ, робивъ ними и зыскавъ другихъ пять. Також и той, що взявъ два таланты, зыскавъ другі два. Але той, що взявъ оденъ, пôйшовъ и закопавъ его въ землю. По якôмсь часѣ вернувъ ся панъ тыхъ слугъ, и зачавъ ся зъ ними рахувати. Той отже, що взявъ пять талантôвъ, приступивши, принѣсъ до того другихъ пять, и сказавъ: „Пане, давъ-есь менѣ пять талантôвъ: отò приробивъ емь ними другихъ пять." Сказавъ ему панъ: „Добре зробивъ-есь, слуго добрый и вѣрный; коли въ малôмъ бувъ-есь вѣрнымъ, надъ многими тебѣ поставлю; внийди въ радôсть Господа твого." И приступивъ такожь той, що бувъ взявъ два таланты, и сказавъ: „Пане! давъ-есь менѣ два таланты, приробивъ-емь ними другі два таланты." Рекъ ему панъ его: „Добре, слуго добрый и вѣрный; коли-сь бувъ вѣрнымъ въ малôмъ, надъ многими тебе поставлю; вôйди въ радôсть Господа твоего!"

„Наконець прийшовъ и той, що взявъ бувъ оденъ талантъ, и сказавъ: „Пане! знаю, що ты чоловѣкъ строгій, а боячи ся тебе скрывъ емь талантъ твôй въ земли; отò маешь, що есть твое." Панъ, розгнѣвавши ся, сказавъ до него: „Слуго злый и лѣнивый! коли знавъ-есь, що есмь чоловѣкъ строгій, длятого було тобѣ дати срѣбло мое купцямъ, а я, приѣхавши, вôдобравъ бы бувъ свое зъ лихвою." Обернувши ся вôдтакъ до стоячихъ, сказавъ имъ: „Возьмѣть вôдъ него талантъ и дайте тому, що мае десять талантôвъ. Бо кождому, що мае, буде дано и буде макъ до збытку; а вôдъ того, що не мае (що нѣчого не заробивъ),

бȣде вôднѧто и тóе, що здае сѧ мáти. Я нездáлого слȣгȣ выкиньте въ темнотȣ вѣчнȣ; тамъ бȣде плачь и скрéготъ зȣбôвъ."

62. О страшнôмъ сȣдѣ.

Їисȣсъ Христóсъ представивъ оучникамъ своимъ страшный сȣдъ сими словáми: „Коли прійде Сынъ бóжій въ слáвѣ своей и всѣ áнгелы зъ нимъ, тогды сѧде на престóлѣ слáвы своеи. И бȣдȣть згромáджени передъ нимъ всѣ нарóды, и вôдлȣчить однихъ вôдъ дрȣгихъ, якъ дóбрый пáстырь вôдлȣчáе вôвцѣ вôдъ козлôвъ. И постáвить вôвцѣ по прáвôй рȣцѣ, козлы же по лѣвôй.

„Тогды скáже царь небéсный до тыхъ, що бȣдȣть по прáвôй сторонѣ: Ходѣть благословéни отцѧ моего и наслѣдȣйте цáрство, зготóване вамъ вôдъ заложенѧ свѣта; бо я бȣвъ голóденъ, и дали-сте менѣ ѣсти; мавъ-емь жáждȣ, и напойли-сте мене; бȣвъ емь подорóжнымъ, и принѧли сте мене въ дôмъ; нáгимъ, и приодѣли-сте мене; хóрымъ, и одвѣдали-сте мене; бȣвъ-емь въ вѧзници, и прійшли-сте до мене. Тогды скáжȣть до Него зъ зачȣдованемъ прáведники: Гóсподи! колижь мы тóе все Тобѣ оучинили? И вôдповѣсть имъ царь: На-прáвдȣ повѣдáю вамъ, що-сте оучинили однóмȣ зъ тыхъ брáтей моихъ наймéншихъ, менѣ оучинили-сте."

„Вôдтáкъ скáже до тыхъ, що стоѧти бȣдȣть по лѣвôй сторонѣ: Идѣть вôдъ мéне проклѧти въ огонь вѣчный, зготóваный дїѧволȣ и áнгеламъ егó; бо бȣвъ-емь голóденъ, и не дали-сте менѣ ѣсти; мавъ-емь жáждȣ, и не дали-сте менѣ пити; бȣвъ-емь подорóжнымъ, а не принѧли-сте мене; нáгимъ, а не приодѣли-сте мене; хóрымъ и вѧзнемъ, а не одвѣдали-сте мене. Тогды вôдповѣдѧть и они: Гóсподи, колижь мы Тебе видѣли голóднымъ абô прагнȣщимъ абô подорóжнымъ абô нáгимъ абô хóрымъ абô вѧзнемъ, а не послȣжили Тобѣ? Царь тогды вôдповѣсть имъ: На-прáвдȣ повѣдáю вамъ: чогô-сте не оучинили однóмȣ зъ тыхъ наймéншихъ, то и менѣ не оучинили-сте. И пôйдȣть тоти на мȣкȣ вѣчнȣ, а прáведни въ живóтъ вѣчный."

(Послѣдній великдень.

Мука и смерть Іисуса Христа.

63. Великодній агнець и оумыване ногъ.

Въ першій день великодній, въ котрôмъ треба было оубити агнця пасхального, приступили оученики до Іисуса, пытаючи Его: „Де хочешь, щобы-смо приготовали Тобѣ пасху?" Іисусъ сказавъ до Петра и Іоанна: „Идѣть до мѣста, и здыбаете чоловѣка несучого дзбанъ воды. Идѣть за нимъ въ дôмъ, въ котрый вôнъ вôйде, и скажѣть панови дому: „Оучитель мовить: де есть комната, въ котрôй буду ѣсти пасху зъ оучениками моими?" А вôнъ вамъ покаже велику комнату, и тамъ приготуйте все." И пôйшли до мѣста, и найшли, якъ имъ казавъ, и приготовили пасху. А коли наставъ вечеръ, прійшовъ Іисусъ и засѣвъ зъ дванацятьма апостолами до стола.

Коли спожили агнця, вставъ Іисусъ, зложивъ свою верхню одѣжь, а взявши ручникъ, опоясавъ ся. Потомъ наллявъ воды до оумывальницѣ, и ставъ оумывати ноги оученикамъ и обтирати ручникомъ. Коли прійшовъ до Петра, сказавъ той: „Господи, Ты хочешь менѣ ноги оумывати?" Іисусъ вôдповѣвъ ему: „Що я чиню, того ты теперь не знаешь, але довѣдаешь ся потомъ." Сказавъ до Него Петръ: „Не будешь менѣ оумывати ногъ до вѣка!" Вôдповѣвъ ему Іисусъ: „Если я тебе не оумыю, не будешь мавъ части зô мною." Тогды закликавъ Петръ: „Господи, не лише ноги мои, але и руки и голову."

Коли Іисусъ всѣмъ апостоламъ оумывъ ноги, оубравъ знову верхню одѣжь, оусѣвъ до стола и сказавъ: „Если я, Господь и оучитель вашь, оумывъ ноги ваши, повинни и вы оденъ другому ноги оумывати. Бо я вамъ давъ прикладъ, щобы и вы такъ чинили, якъ я вамъ оучинивъ."

64. Ї҆и҃сꙋсъ оустановлѧє найсвѧтѣйшꙋ тайнꙋ євхаристїѣ и предсказꙋє здрадꙋ Юды.

Оумывши оученикамъ нóги и засѣвши за стôлъ, Ї҆исꙋсъ Христóсъ взѧвъ хлѣбъ, що пéредъ Нимъ лежáвъ, въ рꙋ́ки, пôднѣсъ óчи до нéба до своѓо Отцѧ̀ всемогꙋщого, и подѧ́кꙋвавши, поблагословѝвъ хлѣбъ, переломѝвъ, давъ оученикамъ своимъ, и сказáвъ: „Прїймѝте, ꙗдѝте; сїѐ єсть тѣло моѐ, éже (котрè) за вы ломѝмоє." Такóжь взѧвъ и чáшꙋ зъ винóмъ, и подѧ́кꙋвавши, поблагословѝвъ и давъ оученикамъ своимъ, и сказáвъ: „Пїйте отъ неѧ̀ вси; сїѧ̀ єсть кровь моѧ̀ нóваго завѣта, ꙗ́же (котрà) за вы и за мнóги изливáема въ оставлéнїє грѣхóвъ. Тóє робѣть на пáмѧткꙋ моѫ̀."

Тóє сказáвши, затревожѝвъ сѧ Ї҆исꙋсъ въ дꙋсѣ, и сказáвъ: „На-прáвдꙋ повѣдáю вамъ: одéнъ зъ васъ вы́дасть менè!" И засмꙋтѝли сѧ всѣ дꙋже, и споглѧ́нꙋвши на сéбе, почáли казáти одéнъ за дрꙋгимъ: „Чи мóже ꙗ, Гóсподи?"

Їисȣсъ вôдповѣвъ: „Оде́нъ зъ дванацятьóхъ, котрый зô мнóю оумóчить рȣкȣ въ мисцѣ, той менѐ вы́дасть. Сынъ человѣчїй идѐ, ıако написано о нѣмъ; áле бѣда̀ тóмȣ человѣкови, че́резъ котрóго Сынъ человѣчїй бȣде выданый: лѣпше бȣло̀ бы емȣ, щобы̀ бȣвъ не родивъ ся."

Їоáнъ, котрóго пе́редъ всѣми любивъ Їисȣсъ, сидѣвъ кóло стола̀ при бóцѣ Їисȣсовôмъ. Кивнȣвъ óтже на не́го Петръ, щобы̀ поспытáвъ ся Їисȣса, хто бы то такїй бȣвъ? Їоáнъ, припáвши къ грȣдемъ Їисȣсовымъ, сказáвъ до Нéго ти́хо: „Гóсподи, хто есть?" Вôдповѣвъ емȣ Їисȣсъ: „Той есть, комȣ ıа оумоче́ный хлѣбъ подáмь." И оумочивши хлѣбъ, давъ его̀ Юдѣ Искарїóтови. Юда вставъ и запытáвъ Їисȣса: „Чи мóже ıа есмь, Оучителю?" Їисȣсъ сказáвъ до не́го: „Ты сказáвъ; що рóбишь, робѝ скóрше." На се вы́йшовъ Юда, щобы̀ Їисȣса вы́дати, бо бȣвъ оужѐ змóвивъ ся зъ архиере́ями и старшинóю жидôвскою, що вы́дасть Его̀ за трицять серебре́никôвъ.

65. Їисȣсъ предскáзȣе, що Петръ Его̀ запрѐ ся, и прощáе ся зъ апóстолами.

„Дѣти мои!" сказáвъ Їисȣсъ гóлосомъ найсердечнѣйшои любвѝ, „оужѐ не дóвго бȣдȣ зъ вáми. Де ıа идȣ, вы не мóжете итѝ. На прощане даю вамъ новȣ̀ зáповѣдь: щобы̀-сте себѐ взаимно люби́ли, ıакъ ıа васъ люби́въ; по сѣмъ спôзнáють всѣ, що вы оученикáми моими, колѝ бȣдете мáти любóвь ме́жи собóю." Симонъ Петръ задȣмавъ ся глȣбóко и сказáвъ: „Гóсподи, кȣда̀-жь иде́шь?" Вôдповѣвъ Їисȣсъ: „Кȣда̀ ıа идȣ̀, не мóжешь за мнóю тепе́рь итѝ." Сказáвъ Емȣ Петръ: „Чомȣ̀ не могȣ̀ за Тобóю итѝ тепе́рь? житѐ моѐ нáвѣть за Те́бе полóжȣ." И сказáвъ емȣ Їисȣсъ: „Симоне, Симоне! отò сатана̀ забажáвъ пересѣяти васъ ıако пшени́цю; áле ıа проси́въ за тобóю, щобы̀ не оустáла вѣра твоя̀, а ты покрѣпляй брáтей твоихъ. Всѣ соблазнитѐ ся се́и нóчи, бо есть написано: оудáрю пáстыря, а розбѣгнȣть ся вôвцѣ." Петръ на тóе сказáвъ: „Хотьбы̀ всѣ соблазни́ли ся зъ Те́бе ıа нѣкóли не соблазню̀ ся. Гóсподи, ıа готóвъ зъ Тобóю итѝ

до вязницѣ и на смерть." Сказавъ ему Їисусъ: „На-правду кажу тобѣ, що сеи ночи, перше нѣжь когутъ два разы запѣе, три разы мене вôдречешь ся!"

Апостолы, оучувши, що Іисусъ мовивъ, засмутили ся дуже. Длятого потѣшавъ ихъ Їисусъ, и сказавъ: „Най не тревожить ся серце ваше! Въ домѣ отця мого есть мешкань много, а я иду приготовити вамъ тамъ мѣсце. Потомъ знову прийду и возьму васъ до себе, щобы и вы тамъ були, де я есмь. А куда я иду, знаете, и дорогу туды знаете." Сказавъ Ему Тома: „Господи, не знаемо, кpropose куды идешь; а якъ же можемо дорогу знати?" Вôдповѣвъ Їисусъ: „Я есмь дорога и правда и животъ. Нѣхто не приходить до Отця, лише черезъ мене. А якъ вôдôйду, буду просити Отця, и другого оутѣшителя дасть вамъ, щобы зъ вами бувъ въ вѣки, Духа правды. Оутѣшитель той, котрого Отець пôшле въ имя мое, есть Духъ святый: той васъ навчить всего, и пригадае вамъ все, що я вамъ казавъ. Вже много зъ вами говорити не буду, бо иде князь свѣта сего (дїяволъ). Якъ бымь самъ не хотѣвъ, то вôнъ не мôгъ бы менѣ нѣчого оучинити; але щобы свѣтъ пôзнавъ, що люблю Отця, то чиню такъ, якъ менѣ Отець приказавъ. Вставьте, пôйдемо вôдси." Сказавши тое, вставъ Їисусъ вôдъ вечерѣ, помоливъ ся до Бога, и вийшовъ зъ апостолами къ горѣ Оливнôй.

66. Їисусъ въ огородѣ Оливнôмъ.

Їисусъ, вийшовши зъ апостолами за потôкъ Кедронъ къ горѣ Оливнôй, вôйшовъ до города, що належавъ до села Ґетсеманїѣ. При входѣ сказавъ до апостолôвъ: „Сидѣть тутъ, а я пôйду помолити ся." Лише Петра, Якова и Їоанна взявъ зъ собою до середины города. Тамъ почавъ смутити ся и лякати ся, и сказавъ до тыхъ трьохъ апостолôвъ: „Смутна есть душа моя ажь до смерти; чекайте тутъ, чувайте и молѣть ся зô мною." Вôдтакъ вôддаливъ ся вôдъ нихъ на метъ каменя, и оупавъ на лице и моливъ ся: „Отче, коли можна, вôдойми вôдъ мене тую чашу; однакъ не моя воля, але Твоя най стане ся!"

А коли вставъ, пріишовъ до тыхъ трьохъ оученикôвъ своихъ и найшовъ ихъ спячихъ. Збудивши ихъ, сказавъ до Петра: „Симоне, спишь? не могли-сте и одной годины чувати зô мною? чувайте и молѣть ся, щобы-сте не попали ся въ покушене. Духъ вправдѣ есть бодрый, але тѣло слабе." Вôдтакъ зновъ вôдôйшовъ и моливъ ся: „Отче, коли можна, вôдôйми сю чашу вôдъ мене; однакъ не моя, але твоя воля най стане ся!" По хвили пріишовъ въ-друге до оученикôвъ своихъ, и найшовъ ихъ зновъ спячихъ, и оупôмнувши ихъ, щобы молили ся, вôдôйшовъ въ-трете и моливъ ся: „Отче, коли можливо есть, вôдôйми сю чашу вôдъ мене; однакъ не моя воля най буде, але Твоя!" И обняла Его боязнь смерти, и пôтъ якъ каплѣ крови спадавъ зъ Него на землю. И моливъ ся довго и дуже горячо. И показавъ ся Ему ангелъ зъ неба и скрѣпивъ Его.

По-семъ вернувъ Іисусъ до оученикôвъ своихъ и сказавъ имъ: „Спѣть оуже и вôдпочивайте. Се приближила ся година, и Сынъ человѣчій буде выданый въ руки грѣшникôвъ. Встаньте, пôйдемо! Той, що мене выдасть, вже близько.")

67. О пôйманю Іисуса Христа.

Коли Іисусъ Христосъ еще говоривъ, пріишовъ Юда Искаріотъ, а зъ нимъ велика рота зъ лѣхтарнями и походнями, зъ мечами и колами. Юда давъ вже перше ротѣ знакъ: „Кого я поцѣлую, той есть, того пôймайте!" Скоро отже побачивъ Іисуса, заразъ приступивъ до Него и сказавъ: „Радуй ся, Оучителю!" и поцѣлувавъ Его. А Іисусъ сказавъ до него: „Приятелю! по що-сь пріишовъ? поцѣлунокомъ выдаешь Сына человѣчого?" Потомъ выйшовъ до роты, и сказавъ: „Кого шукаете?" Вôдповѣли Ему: „Іисуса Назарянина." Іисусъ, повенъ божои хвалы, сказавъ до нихъ: „Я есмь!" На тû слова вôдступили вôдъ него и пали на землю. А коли вôдъ страху пріишли до себе, спытавъ ихъ зновъ: „Кого шукаете?" Они сказали: „Іисуса Назарянина."

Вôдповѣвъ имъ Їисȣсъ: „Казáвъ-емь вамъ, що я есмь; колй менѐ шȣкáете, позвóльте тымъ вôдôйтѝ." Тогды ки́нȣли сѧ на Їисȣса и пôймáли Єгò.

Оу́ченики, ви́дѧчи, що дѣѧло сѧ, сказáли до Їисȣса: „Гóсподи, чи мáемо боронити Тебѐ мечáми?" И Петръ добȣвъ мечà, и оутѧвъ прáве оу́хо слȣзѣ архиерéѧ; слȣзѣ тóмȣ бȣлò имѧ̀ Малхъ. Їисȣсъ рекъ Петрóви: „Вложѝ твôй мечь въ пóхвȣ. Чи не знáешь, що мôгъ бымь проси́ти Отцѧ̀ мóго, а давъ бы менѣ̀ бôльше 12 легїóнôвъ áнгелôвъ? Но се мȣ́сить такъ стáти сѧ, щобы̀ сповни́ли сѧ пи́сьма пророкôвъ." А дôткнȣ́вши сѧ оу́ха Мáлха, оуздорови́въ егò. Потôмъ подáвъ Їисȣсъ доброво̂льно рȣ́ки свой, щобы̀ Єгò звѧзáли. Тогды̀ оу́ченики всѣ, остáвивши Єгò, повтѣкáли.

68. Їисȣсъ оу Анны и Каїафы.

Пôймáвши рóта Їисȣса Христà, запровáдила Єгò напере́дъ до Анны. Вôнъ бȣвъ свéкромъ (тéстемъ) архиерéѧ

Каӕ́фы, и бꙋвъ самъ пе́редъ-тымъ архиере́емъ. Той о́тже спыта́въ Їисꙋ́са про Єго̀ оу҆чени́ко̂въ и про наꙋ́кꙋ Єго̀. Їисꙋ́съ во̂дповѣ́въ емꙋ зъ найбо̂льшимъ сꙋпоко́емъ: „Я оучи́въ я́вно; спыта́й тыхъ, котрі́ менѐ слꙋ́хали, що я имъ каза́въ.” А колі́ во̂нъ се говори́въ, пристꙋпи́въ оде́нъ изъ слꙋгъ А́нны, и оуда́ривъ въ лицѐ Їисꙋ́са, мовлячѝ: „Такъ ты во̂дповѣда́ешь найвы́сшомꙋ ере́еви?” Їисꙋ́съ во̂дповѣ́въ: „Колі́ я зле мо́вивъ, то докажѝ; колі́ же до́бре, чомꙋ̀ менѐ бьешь?”

А́нна во̂досла́въ Їисꙋ́са звя́заного до Каӕ́фы, де тымъ-часо́мъ бꙋлі́ зо̂бра́ли ся свяще́ники, кни́жники и старші́ наро́да. Знатнѣ́йші ере́ѣ и згрома́джена ра́да шꙋка́ли ло́жного свѣдо́цтва про́тивъ Їисꙋ́са Христа̀, щобы̀ Єго̀ осꙋди́ти на смерть, а́ле не найшлі́; бо хоть перекꙋпи́ли мно́го свѣ́дко̂въ, щобы̀ про́тивъ Него ло́жно свѣдчи́ли, одна́къ тї́и не моглі́ нѣчо́го тако́го сказа́ти, за що бы можь бꙋло̀ осꙋди́ти Їисꙋ́са. Наконе́ць прї́йшлі́ два ло́жні́ свѣдки и сказа́ли: „Той мо́вивъ: могꙋ̀ розвали́ти храмъ бо́жї́й, и въ трьохъ днѧхъ наза́дъ его̀ збꙋдова́ти.” Але и тыхъ свѣдо́цтва противорѣ́чили собѣ. Тогдѝ вставъ архиере́й и спыта́въ Їисꙋ́са Христа̀: „Ты нѣчо́го не во̂дповѣда́ешь на то́е, що онѝ про́тивъ Тебе свѣдча́ть?” Але Їисꙋ́съ мовча́въ. Тогдѝ спыта́въ архиере́й въ-дрꙋ́ге: „Заклина́ю Тя Бо́гомъ живы́мъ, щобы́сь намъ сказа́въ: чи Ты есь Христо́съ, Сынъ Бо́га живо́го?” Їисꙋ́съ во̂дповѣ́въ го́лосомъ торжестве́ннымъ: „Такъ есть; а́ле я мо́влю вамъ, що оузритѐ Сы́на чоловѣ́чого, сидя́чого по пра́во̂й си́лы бо́жои, и приходя́чого въ о́блакахъ небе́сныхъ.” Архиере́й розде́ръ тогдѝ о́дѣжь свою̀ и сказа́въ: „На що намъ ещѐ свѣдко̂въ? Ото̀ тепе́рь чꙋ́ли-сте хꙋ́лꙋ (знева́гꙋ) Бо́га. Щожь вамъ здаѐ ся?” А онѝ заклика́ли: „пови́ненъ оуме́рти.”

69. Петръ во̂дрѣка́е ся Їисꙋ́са; розпꙋ́ка Юды.

Петръ и Їоа́нъ ишлі́ зъ-дале́ка за Їисꙋ́сомъ ажь ко до́мови архиере́йскомꙋ. Їоа́нъ бꙋвъ знакомый въ до́мѣ архиере́я, и во̂йшо́въ на подво̂ре, а Петръ зо̂ста́въ за дверми̂. Тогдѝ Їоа́нъ проси́въ придве́рницѣ, щобы̀ пꙋсти́ла Петра̀. Ся рекла̀

до Петра̀: „Чи и ты есѝ оу́чеником тóго чоловѣ́ка?" Петръ сказáвъ, що не есть нимъ. Тогдѝ запѣ́явъ когу́тъ въ пéршїй разъ. Посéредъ подвôря палѝвъ ся огóнь, при котрôмъ довокóла сидѣ́ли слу́ги и грѣ́ли ся, бо бу́ло зѝмно. Петръ сѣвъ мéжи нѝми, чекáючи, що за конéць вóзьме спрáва Ї͏ису́сова. Присту́пила однà изъ слу́жницъ архиерéя, и придивѝвши ся ему̀, сказáла: „И ты бувъ зъ Ї͏ису́сомъ назарéйскимъ." А вôнъ налякáвъ ся и сказáвъ: „Не знáю, що говóришь." Небáвкомъ потôмъ сказáвъ одéнъ слу́гà, свояќъ Мáлха, котрóму Петръ вôдтявъ оу́хо, покáзуючи на Петра̀: „И той есть одéнъ зъ оу́чениковъ егò; я вѝдѣвъ тебè въ горóдѣ зъ нимъ." Такóжь и дру́гї казáли: „И ты есь одéнъ зъ нихъ, бо ты Галилеянѝнъ; бéсѣда твоя̀ здрáджуе тебè." Тогдѝ ставъ Петръ заклинáти ся и присягáти, що не знáе тóго чоловѣ́ка. И зáразъ запѣ́явъ когу́тъ въ-дру́ге. Въ тôй хвѝли вы́провадили Ї͏ису́са, котрый, обернýвши ся, поглянýвъ на Петра̀. Пóглядъ той прошѝбъ ду́шу Петра̀, и вôнъ згадáвъ собѣ̀ на словà Ї͏ису́совї: „Сéи нóчи, пéрше нѣжь когу́тъ два рáзы запѣ́е, трѝчи менè вôдречéшь ся." Сокрушéный вы́йшовъ прочь, и плáкавъ гôрко.

Слу́ги архиерéя стереглѝ Ї͏ису́са Христà чéрезъ цѣ́лу нôчь на подвôрю, и чéрезъ весь той часъ насмѣвáли ся зъ Нéго. Дéякї плювáли Ему̀ въ лицè, дру́гї бѝли Егò ру́кáми, ѝншї закрывáли лице Егò и бючи по лицѝ пытáли: „Пророку́й Христе, хто Тебè бе?" И мнóго ѝнших зневажáючихъ рѣ́чей чинили Ему̀.

На дру́гїй день, скóро лишь засвитáло, зôйшлѝ ся знатнѣ́йшї ерéѣ и старшинà нáрода на рáду, и вы́дали зновъ зáсудъ смéрти на Ї͏ису́са Христà. Юда, оучу́вши тóе, ставъ гôрко жáлувати свóго дїявольского дѣлà, вôднѣ́съ тыхъ трицять серебрéниковъ ерéямъ и старшѝмъ, и сказáвъ въ розпу́цѣ: „Согрѣшѝвъ-емь, щомь вы́давъ кровь невѝнну." А онѝ реклѝ ему: „Що намъ до тóго; ты жу́рѝ ся тымъ, що оучинѝвъ-есь!" Юда, покѝнувши тогдѝ серебрéники въ цéрквѣ, пôйшóвъ и повѣ́сивъ ся.

70. Ї҆исꙋ́съ пе́редъ Пила́томъ и И҆́родомъ.

Ра́да архиере́євъ и старшины̀ наро́да не ма́ла вла́сти вы́конати за́сꙋдъ сме́рти безъ затве́рдженѧ намѣ́стника ри́мского. Томꙋ̀ привелѝ Ї҆исꙋ́са пе́редъ пала́тꙋ намѣ́стника Пила́та. Той вы́йшовъ до нихъ, и ста́нꙋвши на мѣ́сци пôдвысше́нôмъ, запыта́въ сѧ: „Що за ска́ргꙋ прино́сите на чоловѣ́ка то́го?" Онѝ вôдповѣ́ли: „Колѝ бы вôнъ не бꙋвъ злочи́нець, не привелѝ бы мы є҆го̀ пе́редъ те́бе. Вôнъ бꙋнтꙋ́є на́рôдъ, зака́зꙋє дава́ти дань цѣ́сареви, имени́ꙋє себѐ Христо́мъ, царе́мъ." На тѝ слова̀ вôйшо́въ Пила́тъ до ра́тꙋша, призва́въ Ї҆исꙋ́са пе́редъ се́бе, и сказа́въ до Не́го: „Ты є҆сѝ царь жидôвскі́й?" Ї҆исꙋ́съ вôдповѣ́въ: „Ꙗ҆ є҆смь царе́мъ, а́ле ца́рство моѐ не є҆сть зъ се́го свѣ́та." Пила́тъ вы́йшовъ тогды̀ до жидôвъ, и сказа́въ имъ: „Не нахо́джꙋ нѣѧко́и вины̀ къ тôмъ чоловѣ́цѣ." А́ле онѝ ста́ли крича́ти, мовлѧчѝ: „вôнъ бꙋнтꙋ́є на́рôдъ, поча́вши вôдъ Галиле́ѣ ажь до Ї҆ерꙋсали́ма." Ї҆исꙋ́съ, чꙋ́ючи тꙋ́ю ска́ргꙋ, мовча́въ. Тогды̀ сказа́въ Є҆мꙋ̀ Пила́тъ: „Чи не чꙋ́єшь, ꙗ҆кѝ ска́рги про́тивъ те́бе приво́дѧть?" А́ле Ї҆исꙋ́съ не вôдповѣда́въ, такъ що Пила́тъ дꙋ́же дивꙋва́въ сѧ.

Пила́тъ, оу҆чꙋ́вши попере́дно, що жиды̀ згада́ли про Галиле́ю, пыта́въ, чи Ї҆исꙋ́съ не зъ Галиле́ѣ? Колѝ є҆мꙋ̀ се потверди́ли, каза́въ вôдосла́ти Ї҆исꙋ́са до И҆́рода, котры́й мавъ власть надъ Галиле́єю и котры́й вла́сне тогды̀ зъ причи́ны свѧ́та бꙋвъ въ Ї҆ерꙋсали́мѣ. И҆́родъ бажа́въ пôзна́ти Ї҆исꙋ́са, бо мно́го о Нѣмъ чꙋвъ, и сподѣва́въ сѧ, що Ї҆исꙋ́съ оу҆чи́нить пе́редъ нимъ ꙗ҆кѐ чꙋ́до. Пыта́въ Є҆го̀ о́тже о мно́гѝ рѣ́чи; а́ле Ї҆исꙋ́съ нѣчо́го не вôдповѣда́въ. Згорди́въ протѐ И҆́родъ Нимъ, и насмѣва́ючи сѧ каза́въ Є҆го̀ облечѝ въ бѣ́лꙋ о́дѣжь и вôдосла́въ наза́дъ до Пила́та.

71. Ї҆исꙋ́са бичꙋ́ють, те́рнемъ вѣнча́ють и на смерть засꙋ́джꙋють.

Пила́тъ бꙋвъ пересвѣдче́нъ, що архиере́ѣ и старшина̀ лишѐ зъ за́висти вôдда́ли Ї҆исꙋ́са пôдъ сꙋдъ. Вôнъ бажа́въ

оувôльнити Їисўса и протѣ сказáвъ до згромáдженого нáрода: „Когò хóчете, щобы́мъ вамъ вы́пўстивъ? Варáвў чи Іисўса?“ Бо въ день пáсхи бўвъ звычáй, що намѣстникъ пўскáвъ одного вѧзнѧ̀ на вóлю, котрóго нáрôдъ хотѣвъ. Але ерéѣ и старшинà пôдвўрили нáрôдъ, такъ що взѧвъ гóлосно кли́кати: „Вы́пўсти Варáвў!“ Тогды сказáвъ Пилáтъ: „Що-жь злóго оучини́въ той? ꙗ не найшóвъ въ нѣмъ нѣѧкóи провины смéртнои! оукарáю егò и вы́пўщў.“ Потôмъ казáвъ завéсти Іисўса назáдъ до рáтўша.

RIEWEL.sc.

Вôдтáкъ взѧ́ли жóвнѣрѣ Їисўса межи сéбе, здôйми́ли зъ Нéго óдѣжь, привѧзáли Егò до стовпà и били немилосéрдно. А насмѣвáючи сѧ зъ Нéго, вложи́ли на Нéго плащь червóный, сплéли вѣнéць зъ тéрнѧ и вложи́ли на гóловў Егò, а зáмѣсть бéрла далѝ Емў̀ въ правў рўкў тростинў̀ и вôдтáкъ кричáли: „Рáдўй сѧ цáрю юдéйскій!“ Дрўгі̀ плювáли на Нéго и били по лицѝ, брáли вôдъ Нéго тростинў, и били нéю по головѣ, щобы тéрне въ чолò и въ скрань глўбóко входи́ло.

Колѝ Їисȣса Христа̀ такъ намѣчено, гада́въ Пила́тъ, що на видъ Его̀ жидѝ бȣдȣть взрȣшенѝ до милосе́рдїѧ. Каза́въ Его̀ о́тже вы́вести, и пока́зȣючи жида́мъ мо́вивъ: „Ото̀ чоловѣ́къ!“ Але дѝка товпа̀ жидо̂вска клѝкала: „розпнѝ, розпнѝ его̀!“ Архиере́ѣ знову и старшина клѝкали: „Колѝ его̀ вы́пȣстишь, не есѝ прїѧ́телемъ цѣ́сарѧ!“ Пила́тъ, оучȣ́вши тотȣ̀ бе́сѣдȣ, злѧка́въ сѧ; и взѧ́вши водѝ, оумы́въ рȣ́ки пе́редъ на́родомъ, мовлѧ́чѝ: „Ѧ̀ не вѝненъ кро́ви то́го пра́ведника; вы во̂дповѣда́йте!“ А весь на́ро̂дъ закрича́въ: „Кровь его̀ най спа́де на насъ и на на́шѝ дѣ́ти!“ Тогдѝ вы́пȣстивъ Вара́вȣ, а Їисȣса Христа̀ во̂дда́въ имъ, щобѝ Его̀ розпѧ́ли на крестѐ.

72. Розпѧ́тїе Їисȣ́са Христа̀.

По̂йма́ли тогдѝ жо́внѣрѣ Пила́товѝ Їисȣса Христа̀, и нарȣга́вши сѧ зъ Не́го, здо̂йми́ли плащь черво́ный, а обле́кши Его̀ наза́дъ въ Его̀ о́дѣжь, вложи́ли на ра́мена Его̀ крестъ тѧжкїй. Пригнете́ный тымъ тѧгаро́мъ, ишо́въ Їисȣсъ обезси́леный пово́ли че́резъ оулицѣ Їерȣсали́ма на мѣ́сце, котрѐ зовȣть Голго́та (тепе́рь гора̀ Кальварїйска). Зъ нимъ веде́но тако́жь и двохъ розбо̂йнико̂въ на розпѧ́тїе. Їисȣсъ ослабле́ный оупада́въ ко̂лька разо̂въ по̂дъ тѧгаро́мъ креста̀; за-длѧ то́го жо́внѣрѣ принȣ́дили одно́го чоловѣ́ка, Симео́на Кирене́йцѧ, щобѝ крестъ нѣ́съ за Нимъ.

Поме́жи числе́нными товпа́ми на́рода, що ишлѝ за Їисȣсомъ, бȣлѝ тако́жь де́ѧкѝ побо́жнѝ невѣ́сты, котрѝ жа́ло̂сно за Нимъ пла́кали. Їисȣсъ оберну́въ сѧ до нихъ и сказа́въ: „До́ньки їерȣсали́мскѝ, не пла́чте на́до мно́ю, а́ле пла́чте самѝ надъ собо́ю и надъ сына́ми ва́шими; бо прїйдȣть днѣ, колѝ ска́жȣть го́рамъ: оупа́дьте на насъ! а горка́мъ: покры́йте насъ! Бо колѝ се на зеле́но̂мъ де́ревѣ чи́нѧть, що-жь бȣ́де на сȣхо̂мъ?“ [1])

---

[1]) По̂дъ зеле́нымъ де́ревомъ розȣмѣ́е Їисȣсъ само́го себѐ, а по̂дъ сȣхи́мъ на́ро̂дъ жидо̂вскїй. Їисȣсъ хотѣ́въ тыми слова́ми сказа́ти: Колѝ Богъ допȣсти́въ, щобѝ его̀ возлюбле́ный Сынъ невинно такъ тѧжкȣ̀ смерть терпѣ́въ длѧ спасе́нѧ людей, то щожь чека́е въ дрȣго̂мъ житю̀ тыхъ людей, що сȣть грѣ́шниками?

Колй наконéць Їисýсъ прійшóвъ на горý Голгóтѹ, подáли Ємѹ жóвнѣрѣ пити винò змѣшанє зъ жóвчїю; áле Вôнъ нє хотѣвъ пити. Здéрли вôдтáкъ óдѣжь зъ тѣла Єгò и прибили Єгò на крестъ. Зъ Їисýсомъ розпѧли такóжь двохъ розбôйникôвъ, однóго по прáвôй, а дрýгого по лѣвôй сторонѣ.

Висѣвъ óтже Сынъ бóжїй нáгїй мéжи нéбомъ а землéю, а кровь Єгò стѣкáла на зéмлю. Одéжами Єгò подѣлйли сѧ жóвнѣрѣ; а надъ однóю, що бѹлà нєшйта, цѣлà ткáна, метáли жéребъ (кôсткй), чїѧ бýдє.

73. Послѣднихъ сѣмь слôвъ Їисýса и смерть Єгò.

Многй зъ тыхъ, що стоѧли кóло крестà абò тѹды переходйли, злорѣчили Їисýсови, и кйваючи головáми казáли: „Ты, що розвалйшь церковь и въ трьохъ днѧхъ постáвишь єѣ на-нóво, спасй себѣ самóго: колй ты Сынъ бóжїй, зôйдй зъ крестà!" Такóжь и архиерéѣ и книжники насмѣвáли сѧ зъ Нéго, и казáли: „Дрýгихъ спасáвъ, а себѣ нє мóжє спастй; колй вôнъ есть царь израйльскїй, най тепéрь зôйдѣ зъ крестà, а оувѣримо емѹ." Їисýсъ же молйвъ сѧ, мовлѧчй: „Отче, вôдпѹстй имъ, бо нє знáють, що рóблѧть."

Одéнъ зъ розбôйникôвъ, що бѹли зъ Їисýсомъ розпѧтй, насмѣвáвъ сѧ такóжь зъ Нéго, мовлѧчй: „Колй ты Христóсъ, спасй себѣ и насъ!" Але дрýгїй зганйвъ егò и сказáвъ: „И ты Бóга нє бойшь сѧ? мы терпимò справедлйво и мáємо заслѹжéнѹ заплáтѹ за оучйнки нáшй, áле той нѣчóго злóго нє вдѣѧвъ." И молѧчи сѧ, просйвъ Їисýса: „Помѧнй мѧ, Гóсподи, колй прійдéшь до цáрства Твоéго!" А Їисýсъ сказáвъ до нéго: „На-прáвдѹ кáжѹ тобѣ: нынѣ ще бýдешь зô мнóю въ раю."

Недалéко крестà стоѧла мáти Їисýсова, котрóи сéрце роздирáвъ гôркїй бôль, и Їоáнъ, оулюбленый оученикъ. Колй Їисýсъ побáчивъ мáтерь и оучéника свóго, котрóго любйвъ дѹже, сказáвъ до мáтери: „Се сынъ твôй!" А вôдтáкъ сказáвъ до Їоáнна: „Се мáти твоѧ!" И вôдъ тóи годйны взѧвъ Їоáнъ мáтерь бóжѹ въ своѭ опѣкѹ.

Ко́ло полу́днѧ настáла темнотá по всѣ́й земли́, и тревáла чéрезъ три годи́ны. При кôнцѝ ей зближи́въ сѧ конéць Ї́исуса. Му́ки Єгó бу́ли страшнї̂, и Вôнъ закли́кавъ го́лосомъ вели́кимъ: „Бо́же мôй! чому́-сь менѐ остáвивъ?"

По хвили сказáвъ Ї́исусъ: „жажду̀!" На се подáвъ Єму̀ одéнъ жóвнѣрь гу́бку наповнéну ó цтомъ, щобы́ пивъ. Ї́исусъ, поку́шавши ó цетъ, сказáвъ: „Сповни́ло сѧ!"

Потôмъ закли́кавъ го́лосомъ вели́кимъ: „Отче! въ ру́ки Твои передаю ду́ха моéго!" И склони́вши го́лову, оумéръ.

Колѝ се стáло сѧ, завѣ́са церкóвна роздéрла сѧ на двое вôдъ горы́ ажь до спóду, землѧ̀ трѧслà сѧ, а скáлы розпадáли сѧ. И грóбы розтвори́ли сѧ, и мнóгї̂ оумéршї̂ повстáли, и ѩви́ли сѧ въ Ї́ерусали́мѣ. Сóтникъ и жóвнѣрѣ, що стерегли́ тѣ́ла Ї́исуса Христà, злѧкáли сѧ ду́же и рекли́: „Поправдѣ, той чоловѣ́къ бувъ справедли́вый; на-прáвду вôнъ бувъ Сы́номъ бóжимъ!" И цѣлà товпà тыхъ, котрї̂ ви́дѣли, що дѣ́ѧло сѧ, би́ла сѧ въ гру́ди, и мóвчки вертáли до Ї́ерусали́ма.

74. Тѣло Іисуса складаютъ въ гробѣ.

Щобы въ великодну суботу не остали ся тѣла на крестахъ, прійшли жовнѣрѣ, и поломили двомъ розбойникамъ кости. А коли прійшли до Іисуса и побачили Его вже оумерлого, не ломили Ему костей. Щобы однакъ пересвѣдчити ся, чи вже на-правду оумеръ, оденъ зъ вонновъ пробивъ ему ребро, и заразъ вийшла кровь и вода.

Мѣжь тайными оучениками Іисуса бувъ Іосифъ зъ Аримаѳеѣ, мужь богатый и праведный, котрый належавъ также до жидовскои рады. Сей пойшовъ до Пилата, и просивъ о тѣло Іисусове. Пилатъ казавъ ему тѣло выдати. До Іисусового тѣла прійшовъ такожь Никодимъ, и принѣсъ зъ собою дорогй олѣйки. Они отже оба знали тѣло, обвинули въ плащеницю (простирало), и намастили его вонными олѣями. Недалеко мѣсця, де Іисусъ бувъ розпятый, мавъ Іосифъ городъ, а въ томъ огородѣ бувъ новый гробъ, въ скалѣ выкованый. Тамъ зложили они пресв. тѣло Іисусове, и привалили до дверей гробовыхъ камѣнь великій, и вôдойшли.

На дрꙋгїй день ѕобрали сѧ значнѣйшїи ерєѣ и фарисеѣ оу Пилата, мовлячи: „Той зводитель, колй еще живъ, казавъ: по трьохъ днѧхъ воскресне! За-для того прикажй, щобы стережено гробъ ажь до днѧ третього; абы не прїйшли оученики Єго, не оукрали тѣла и не сказали передъ народомъ: воскресъ!“ Пилатъ давъ имъ сторожꙋ. Такъ поставили онй сторожꙋ при гробѣ, и запечатали камѣнь.

Іисусъ Христосъ вказуе ся въ славѣ своѣй.

75. Воскресенїе Іисꙋса.

Третього днѧ дꙋже рано настало велике трясене землѣ. Ангелъ зôстꙋпивъ зъ неба и вôдваливъ камѣнь вôдъ гроба, въ котрôмъ лежало пречисте тѣло Христове. Въ тôй хвили вставъ Іисꙋсъ зъ гроба живый и въ найбôльшôй славѣ. Єго взôръ бꙋвъ якъ блыскавицѧ, а одѣжь его бѣла якъ снѣгъ.

Сторожѣ перестра́шили ся, и оупа́ли на зе́млю ꙗкбы неживû. Прїйшо́вши до се́бе, вста́ли и побѣ́гли бо́рзо до мѣ́ста.

Ве́черомъ попередꙋ́чого дня накꙋпи́ли деякû побо́жнû невѣ́сты во́нныхъ олѣ́йкôвъ, щобы намасти́ти тѣ́ло Їисꙋса. Въ недѣ́лю дꙋ́же ра́но пꙋсти́ли ся оні́ до гро́ба Госпо́днього, и говорили ещѐ идꙋ́чи ме́жи собо́ю: „Хто намъ вôдвали́ть ка́мѣнь вôдъ двере́й гро́бꙋ?" Колѝ жь прїйшлѝ, поба́чили ка́мѣнь вôдвале́ный. Вôйшо́вши до гро́бꙋ, не найшлѝ вже тѣ́ла Їисꙋса. Онѝ ста́ли затрево́женû въ се́рцю; въ-тôмъ поба́чили двохъ а́нгелôвъ въ свѣ́тлôй о́дежи, и зляка́ли ся. Но а́нгелъ, стоя́чїй по пра́вôй рꙋцѣ̀, сказа́въ до нихъ: „Не ляка́йте ся! шꙋка́ете Їисꙋса Назаре́йского, розпя́того; воскре́съ и нема̀ Єго̀ тꙋтъ. Идѣ́ть, и скажѣ́ть се оучени́камъ Єго̀ и Петро́ви!" Тогды̀ невѣ́сты вы́йшли ско́ро зъ гро́бꙋ зъ ра́достїю вели́кою, и побѣ́гли, щобъ звѣсти́ти се оучени́камъ Єго̀.

76. Їисꙋсъ ꙗвля́е ся Ма́рїи Магдали́нѣ и Петро́ви.

Зъ невѣ́стами бꙋла̀ тако́жь Ма́рїя Магдали́на. Она̀ не вôйшла̀ до гро́бꙋ, бо колѝ поба́чила ка́мѣнь вôдвале́ный, побѣ́гла бо́рзо до мѣ́ста, щобы оповѣ́сти оучени́камъ. Потôмъ вернꙋ́ла до гро́бꙋ, ста́нꙋла при нѣмъ и пла́кала. Гля́нꙋвши внꙋтрь гро́бꙋ, поба́чила и она̀ двохъ а́нгелôвъ, котрû реклѝ ѣй: „Невѣ́сто, чого̀ пла́чешь?" Вôдповѣ́ла имъ: Взялѝ Го́спода мо́го, и не зна́ю, де Єго̀ положи́ли." То́е сказа́вши, оберн ꙋ́ла ся, и поба́чила Їисꙋса стоя́чого, но не зна́ла, що то Вôнъ бꙋвъ: дꙋ́мала, що то бꙋвъ огоро́дникъ. Протѐ сказа́ла до Него: „Па́не, колѝ ты Єго̀ взявъ, скажѝ менѣ̀, де ты Єго̀ положи́въ?" На се сказа́въ ѣй Їисꙋсъ: „Ма́рїе!" И за́разъ пôзна́ла Єго̀, оупа́ла Ємꙋ̀ до нôгъ и заклика́ла: „Оучи́телю!" Їисꙋсъ сказа́въ тогды̀ до не́и: „Идѝ до бра́тей мои́хъ, и повѣда́й имъ: восхо́джꙋ до Отца̀ мо́го и Отца̀ ва́шого, до Бо́га мо́го и Бо́га ва́шого." По сихъ слова́хъ зникнꙋвъ. То́го само́го дня ꙗви́въ ся Їисꙋсъ тако́жь Петро́ви.

77. Ї҆исꙋ́съ ꙗ҆вла́е са двомъ ѹ҆ченикамъ на доро́зѣ до Е҆маꙋсъ.

То́го само́го дна зъ полꙋ́дна ѹ҆каза́въ са Ї҆исꙋ́съ двомъ ѹ҆́ченикамъ, що ишли̇̀ до мѣсто́чка Е҆маꙋсъ. Они̇̀ розмовла́ли о то̂мъ всѣмъ, що въ тыхъ днахъ зъ Ї҆исꙋсомъ бꙋло̀ ста́ло са. Въ дорозѣ прилꙋчивъ са до нихъ Ї҆исꙋ́съ, нѣбы̇̀ подоро́жный, але они̇̀ Е҆го̀ не по̂зна́ли. И сказа́въ до нихъ: „О чо̂мъ бесѣдꙋете, и чомꙋ̀ естѐ такъ сꙋмни̂?“ Оде́нъ зъ нихъ,

на има̀ Клео́па, во̂дповѣ́въ: „Чи ты чꙋжїй въ Ї҆ерꙋсали́мѣ, що не знаешь, що въ тыхъ днахъ дѣ́ало са?“ Пото̂мъ розповѣда́ли Е҆мꙋ̀, що надѣали са во̂дъ Ї҆исꙋса во̂дкꙋпле́на на́рода израи́льского, а тымчасомъ во̂нъ зо̂ста́въ на смерть осꙋдженый. Ї҆исꙋ́съ сказа́въ до нихъ: „О нерозꙋ́мни̂ и лѣни́вого се́рца, що не вѣрите все́го то́го, що проповѣда́ли

пророки! Чи-жь не належало, щобъ Христосъ все те терпѣвъ и такъ вôйшовъ до хвалы своéи?" А потôмъ почавши вôдъ Мойсея выкладавъ имъ всѣ письма, що о Нѣмъ написали бꙋли пророки Коли приближили ся до мѣсточка, до котрого ишли. Ѥисꙋсъ оказꙋвавъ, що мавъ дальше ити. Просили Єго отже, мовлячи: „Остань ся зъ нами; бо вже вечерѣе, и день оуже наклонивъ ся." И вôйшовъ зъ ними въ дôмъ, и сѣвъ за столомъ, взявъ хлѣбъ, поблагословивъ, переломивъ и подавъ имъ. Въ тôй хвили отворили ся имъ очи, и пôзнали Єго; але Вôнъ зникнꙋвъ зъ очей ихъ. Радôстно здивованѣ мовили межи собою: „И мы Єго не пôзнали! Чи-жь серце наше не горѣло къ Нѣмꙋ, коли говоривъ зъ нами въ дорозѣ и толковавъ письма?"

Вставши, тои-же годины вернꙋли до Ѥерꙋсалима, и розповѣдали апостоламъ, що дѣяло ся въ дорозѣ и якъ пôзнали Господа въ ломленю хлѣба. Апостолы бꙋли зôбранѣ въ дôмѣ въ Ѥерꙋсалимѣ, а двери бꙋли замкненѣ зъ боязни передъ жидами. Зъ радостію великою слꙋхали они оповѣданя тыхъ двохъ оученикôвъ, и звѣстили имъ, що Ѥисꙋсъ оуказавъ ся такожь Петрови.

78. Ѥисꙋсъ являе ся всѣмъ апостоламъ и оустановляе тайнꙋ покаяня.

Коли такъ апостолы бꙋли еще згромадженѣ въ Ѥерꙋсалимскôмъ дôмѣ и розмовляли межи собою, вôйшовъ Ѥисꙋсъ до нихъ черезъ замкненѣ двери, и сказавъ имъ: „Миръ вамъ!" А они стревожились, бо дꙋмали, що побачили дꙋха. Ѥисꙋсъ же сказавъ имъ: „Чого боитеся? осмотрѣть мои рꙋки и ноги, и бачте, що то я есмь; дотыкайте ся мене и пригглядайте ся, бо дꙋхъ не мае тѣла анѣ костей, якъ бачите, що я маю." Сказавши тое, показавъ имъ рꙋки и ноги и бôкъ свôй. Коли они еще не вѣрили зъ радости и дивовали ся, сказавъ: „Чи маете тꙋтки що ѣсти?" Тогды дали они Ємꙋ кꙋсень печеной рыбы и крышкꙋ медꙋ. Ѥисꙋсъ взявъ и ѣвъ передъ ними. И сказавъ до нихъ зновъ: „Миръ вамъ! Якъ

менѐ пôсла́въ Оте́ць, и я васъ посыла́ю." То́є сказа́вши, дꙋ-нꙋвъ на нихъ, и рекъ: „Прїймѣть Дꙋха свѧтóго; котрымъ вôдпꙋстите грѣхи̂, тымъ бꙋдꙋть вôдпꙋщени̂, а котрымъ задержите̂, тымъ бꙋдꙋть заде́ржани̂."

Тома̀, оде́нъ зъ-поме́жи дванацѧти апо́столôвъ, не бꙋвъ тогды̀ зъ ни́ми, коли̂ явивъ сѧ Їисꙋсъ. Роска́зꙋвали ємꙋ̀ о тôмъ дрꙋ́гѝ; але вôнъ рекъ на то́є: „Коли̂ не поба́чꙋ въ рꙋ-ка́хъ Єго̀ ранъ вôдъ гвоздїй, и не вложꙋ рꙋки̂ моєи въ ребро Єго̀, не оувѣрю." По вôсьмóхъ днѧхъ бꙋли̂ апо́столы зновъ згрома́джени̂, и Тома̀ зъ ними. И прїйшо́въ Їисꙋсъ дверми̂ замкне́ными, ста́нꙋвъ поме́жи ни́ми и сказа́въ: „Миръ вамъ!" Потôмъ сказа́въ до Томы̀: „Вложи̂ па́лець свôй тꙋтъ, и оглѧда́й рꙋ́ки мои̂, и дай рꙋ́кꙋ твою̀, и вложи̂ въ ре́бра мои̂, и не бꙋдь невѣренъ, а́ле вѣренъ!" Тогды̀ оупа́въ пе́редъ Нимъ Тома и закликавъ: „Го́сподь мôй и Богъ мôй!" А Їисꙋсъ вôдповѣвъ ємꙋ: „Поне́же менѐ ба́чивъ-єсь, то оувѣ-ривъ-єсь; блаже́ни̂ (щасли́ви̂), котри̂ не ба́чили, а оувѣрили."

79. Їисꙋсъ даѐ Петро́ви найвы́сшїй оурѧдъ свѧ-щени́чїй.

Апо́столы пôйшли̂ на при́казъ Госпо́день зъ Ієрꙋсали́ма до Галилѣ́. Одного днѧ показа́въ сѧ имъ Їисꙋсъ ко́ло мо́рѧ Генезаре́тского, благослови́въ ихъ ловитвꙋ рыбъ и ѣвъ зъ ни́ми. Коли̂ вже скôнчи́ли обѣдъ, сказа́въ до Си́мона Петра̀: „Си́моне, сы́нꙋ Їо́ны, чи любишь менѐ бôльше, якъ тоти̂?" Петръ вôдповѣвъ Ємꙋ̀: „Такъ Го́споди, Ты зна́єшь, що я Тебѐ люблю!" Їисꙋсъ рекъ на то́є: „Паси̂ ягнѧ́та мои̂!" И пыта́въ Їисꙋсъ въ-дрꙋге: „Си́моне, сы́нꙋ Іо́ны, чи любишь менѐ?" Петръ вôдповѣвъ: „Такъ Го́споди, Ты зна́єшь, що я Тебѐ люблю." Їисꙋсъ сказа́въ ємꙋ: „Паси̂ вôвцѣ мои̂!" Спы-та́въ єго̀ Їисꙋсъ въ-тре́те: „Си́моне, сы́нꙋ Їо́ны, чи любишь ты менѐ?" Засмꙋти́въ сѧ Петро̀, що Їисꙋсъ єго̀ въ-тре́те пы-та́въ, и сказа́въ: „Го́споди! Ты все зна́єшь; Ты зна́єшь, що я Тебѐ люблю." Сказа́въ ємꙋ Їисꙋсъ: „Паси̂ вôвцѣ мои̂. На-

прáвдꙋ повѣдáю тобѣ: колѝ-сь бꙋвъ молóдшимъ, припоѧ́сꙋвавъ-есь сѧ самъ и ходѝвъ-есь, кꙋдὰ хотѣвъ, áле колѝ постáрѣешь сѧ, вы́тѧгнешь рꙋ́ки твои, и дрꙋ́гїй тебѐ припоѧ́ше, и поведѐ, де ты не хóчешь." (Сими словами давъ Ї҆исꙋсъ пôзнáти, ꙗкóю смéртїю Петро оумре).

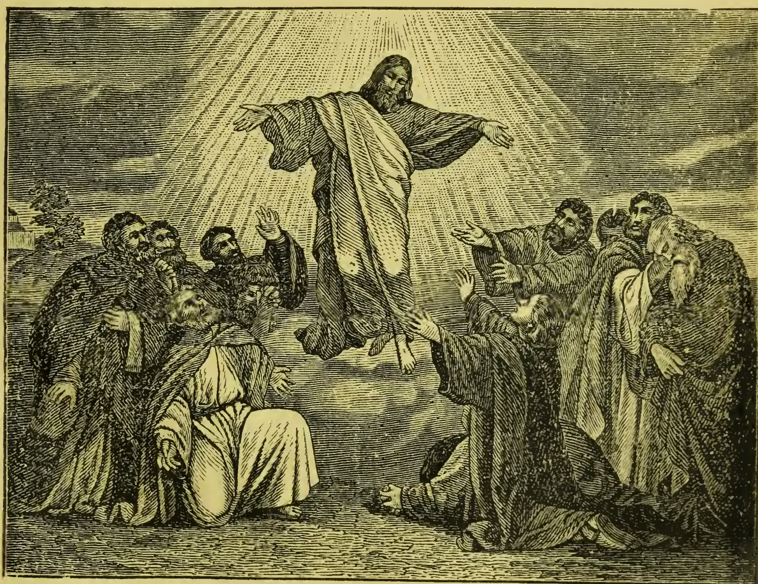
Потôмъ пôйшлѝ всѣ апóстолы на горꙋ̀, де имъ бꙋвъ назначѝвъ Ї҆исꙋсъ. А зъ нѝми прїйшлὸ бôльше ꙗкъ пѧтьсóтъ оученикôвъ. Тамъ оуказáвъ сѧ Ї҆исꙋ́съ ꙗ́вно пéредъ очѝма всѣхъ, а онѝ, побáчивши Ї҆исꙋ́са, пáли на лицѐ и поклонѝли сѧ Ємꙋ̀ зъ найбôльшою чéстїю. Опôслѧ вернꙋ́ли до Ієрꙋсалѝма, наповнéнї рáдостїю.

80. Обѣтница зôсланѧ Дꙋ́ха свѧтóго. Вторѝчне розôслане апóстолôвъ. Вознесéне Ї҆исꙋ́са Христà.

По воскресéню своѣмъ оукáзꙋвавъ сѧ Ї҆исꙋсъ чáсто своѝмъ оучéникамъ и розмовлѧ́въ зъ нѝми о цáрствѣ небéснôмъ. Одногó днѧ ꙗвивъ сѧ имъ на горѣ Галилейскôй и сказáвъ

до нихъ: „Дáна менѣ есть всáка власть на нéбѣ и на землѝ. Идѣть и научáйте всѣ нáроды, крестячи ихъ въ имя Отцá и Сы́на и святóго Дýха. Научáйте ихъ хоронѝти все, що я вамъ приказáвъ. И се я есмь зъ вáми по всѣ днѣ до кôнцá вѣка."

Дня чотырдесятого по своѣмъ воскресéню указáвъ ся Іисусъ послѣднїй разъ въ Їерусалимѣ всѣмъ апóстоламъ. Приказáвъ имъ, щобы не вôдходѝли зъ Їерусалима, áле щобы чекáли зôслана Дýха святóго. „По немнóгихъ дняхъ," сказáвъ до нихъ, „прїймéте сѝлу Дýха святóго, котрый зôйде на васъ, и бýдете Менѣ свѣдками въ Їерусалимѣ, и вô всѣй Юдéи, въ Самáрїи и ажь до границь землѣ."

Тóе сказáвши, взявъ ихъ зъ собóю на гору Олѝвну. Тамъ пôднѣсъ рýки свои, благословѝвъ ихъ, и вознѣсъ ся до нéба, и сѣвъ по прáвôй сторонѣ Бóга Отцá.

Апóстолы дивѝли ся дóвго за Нимъ, колѝ взносѝвъ ся до нéба, ажь поки óблакъ не закры́въ Егó пéредъ ихъ очѝма. По хвѝли показáли ся имъ два áнгелы въ бѣлôй óдежи, мовлячи: „Мужѣ галилéйскїи, чому стоите, дѝвлячи

сѧ въ нёбо? Той Ї҆исꙋсъ, що вознѣсъ сѧ вôдъ васъ на нёбо, прїйдѐ такъ, ꙗкъ бáчили-сте Єгò идꙋчого до нёба." Оу҆чꙋ́вши тû словà, поклони́ли сѧ Ї҆исꙋсови и вернꙋли до Ї҆ерꙋсали́ма, славлѧ́чи Бóга.

Ѧ есть ще мнóго и́ншихъ рѣ́чей, що чини́въ Ї҆исꙋсъ Христóсъ, котрû не сꙋть спи́санû въ еванге́лї҆ѧхъ. Єв. Ї҆оáнъ мовить, що, колибъ хотѣти все списати, то цѣлый свѣтъ не змѣсти́въ бы тыхъ книгъ. Ѧ́ле тóе, що есть напи́сано, есть на тóе напи́сано, щобы́-смо вѣ́рили, що Ї҆исꙋсъ есть Сынъ бóжїй, и щобы́-смо чéрезъ вѣ́рꙋ мáли живóтъ въ имѧ̀ Єгò.

Дѣлъ другій.

Дѣяня апостольскѝ.

81. Матѳїй выбраный на апостола. Сошествїе св. Дꙋха.

Колѝ апостолы вернꙋли сѧ зъ горы̀ Оливнои, вступили до домꙋ, де звычайно пробꙋвали. Тꙋтка пробꙋли черезъ десѧть днѣвъ на молитвѣ зъ Марїею, матерїю Їисꙋса Христа, и зъ дрꙋгими побожными невѣстами. Въ тотѝ то днѣ вставъ Петръ и сказавъ, що на мѣсце здрадника Юды треба выбрати нового апостола. Выбраный зôставъ побожный оученикъ, именемъ Матѳїй.

Въ десѧть днѣвъ по вознесенїю Господнѣмъ бꙋли Зеленѝ свѧта жидôвскѝ. И колѝ всѣ апостолы разомъ зъ Матерїю божою зôбранѝ бꙋлѝ въ домѣ, наставъ наразъ великїй шꙋмъ, ꙗкбы̀ вôдъ сильного вѣтрꙋ, и наповнивъ весь дôмъ, де сидѣли. И показали сѧ имъ огненнѝ ꙗзыки, надъ головою кождого апостола. И наповненѝ бꙋлѝ всѣ Дꙋхомъ свѧтымъ, и почали говорити рôжными ꙗзыками.

А бꙋлѝ тогды̀ въ Їерꙋсалимѣ жиды̀ изъ всѣхъ краѣвъ згромадженѝ. Колѝ оучꙋли той сильный шꙋмъ, побѣгли зъ многими жителѧми Їерꙋсалимскими къ домови, въ котрôмъ бꙋлѝ апостолы. И чꙋдовали сѧ, чꙋючи всѣхъ апостолôвъ, говорѧчихъ рôжными ꙗзыками, и сказали: „Чи не сꙋть то всѣ Галилейцѣ, що такъ говорѧть? Що-жь се мае бꙋти?“ Дрꙋгѝ, насмѣваючи сѧ, казали, що напили сѧ виномъ.

Тогды̀ выступивъ св. Петрô зъ дрꙋгими апостолами, и промовивъ до нихъ: „Тотѝ не сꙋть пѧнѝ, ꙗкъ вы дꙋмаете; але сповнило сѧ то, що давнô бꙋлô предсказано черезъ про-

рока Йоила: И буде въ остатнѝ днѣ, мовить Господь, излїю Духа мого на всяке тѣло. — Мужѣ жидовскѝ! слухайте словъ тыхъ! Їисуса Назарейского, мужа вôдъ Бога прославленого оу васъ чудесами и знаками, оубили-сте, пригвоздивши Єго до креста через руки безбожниковъ. Сего Богъ воскресивъ зо славою, чого мы всѣ есмо свѣдками. Десницею отже божою возвышеный, вылилъ теперь Духа святого, якъ самѝ видите и чуете. Нехай отже знае весь народъ израильскїй, що Богъ оучинилъ Їисуса Христа Спасителемъ и Господомъ всего свѣта."

Многѝ зъ людей, почувши тое, стали каяти ся, и приступивши до Петра и до другихъ апостоловъ, сказали: „Братя, що-жь маемо чинити?" Св. Петръ вôдповѣлъ имъ: „Покайте ся, и най кождый зъ васъ окрестить ся въ имя Їисуса Христа на вôдпущене грѣховъ вашихъ, а одержите даръ Духа святого." На тѝ слова окрестило ся того дня до трехъ тысячь душь. И перебували въ наущѣ апостольскôй и брали оучасть въ вечери Господнѣй и въ молиткахъ. Господь Богъ що-день оумножавъ число ихъ.

82. О оуздоровленю хромого. Св. Петръ и Йоанъ передъ судомъ.

Св. Петро и Йоанъ входили одного дня разомъ до церкви. Передъ дверми церковными сидѣвъ оденъ чоловѣкъ вôдъ оуродженя хромый, вже больше якъ сорокъ лѣтъ маючїй, котрого що-день клали оу дверїй церковныхъ, щобы просивъ милостынѣ оу входячихъ до церкви. Той, побачивши Петра и Йоанна, просивъ ихъ милостынѣ. Св. Петро сказавъ до него: „Срѣбла и золота не маю; але що маю, то тобѣ даю. Въ имя Їисуса Назарейского встань и ходи!" И взявши его за праву руку, пôднѣсъ его. Хромый, скочивши, ставъ и ходивъ, и вôйшовъ зъ ними до церкви, славлячи Господа Бога.

Народъ здивувавъ ся тымъ и злякавшись зôйшовъ ся около апостоловъ. Св. Петро, бачивши тое, сказавъ до народа: „Мужѣ израильскѝ, чого дивуете ся? и чому намъ

присмо́трюете ся, якъ бы то мы на́шою си́лою або̀ вла́стїю оучини́ли, що той хо́дить! Богъ отцѣвъ на́шихъ просла́вивъ Їисуса. Сы́на сво́го, котро́го вы оуби́ли. Вѣра въ имя̀ Его̀ да́ла хро́мому по́вне здоро́ве пе́редъ очи́ма васъ всѣхъ. Я зна́ю, що вы зъ невѣдомости оубили святого и справедли́вого. За-для то́го ка́йте ся, щобы бу́ли прощенѣ грѣхи ва́шѣ." Мно́гѣ оувѣрили, и було̀ число̀ тыхъ, що окрести́ли ся, пять ты́сячь.

А колѝ апо́столы говори́ли ещѐ до на́рода, надо̂йшлѝ ерее̂ и оурядъ церко́вный, по̂йма́ли ихъ, и всадили до темни́цѣ. На другїй день зо̂бра́ли ся архиере̂ и старшины̀, а поста́вивши апо́столо̂въ въ середи́нѣ, пыта́ли ихъ: „Чїею си́лою и въ чїѣмъ и́мени вы то́е оучинили?" Св. Петро̀ сказа́въ до нихъ: „Най вамъ всѣмъ я́вно бу́де и всему на́родови израи́льскому, що въ и́мени Го́спода на́шого Їисуса Христа̀ Назаре́йского, котро́го вы на крестѣ розпя́ли и котры́й воскресъ изъ ме́ртвыхъ, той стои́ть здоро́вый пе́редъ ва́ми. Їисусъ есть той ка́мѣнь, котры́й во̂дъ васъ будуючихъ зо̂ста́въ во̂дки́неный, а котры́й ставъ ся голово́ю оугла̀. И нема̀ нѣ въ ко̂мъ инншо̂мъ спасе́нїя; бо нема̀ по̂дъ не́бомъ и́ншого и́мени, въ котро̂мъ бы люди моглѝ бути спасе́ными."

Судїѣ каза́ли во̂дта́къ апо́столамъ оуступити зъ ра́ды и ра́дили ся мѣжь собо́ю, говорячѝ: „Що зро́бимо зъ ты́ми людьмѝ? онѝ зроби́ли чудо въ Їерусалимѣ, котрѐ ста́ло ся звѣстне всѣмъ, и того запере́чити не мо́жемо. Щобы̀ одна́къ се не розсла́вило ся бо̂льше поме́жи на́ро̂дъ, зака́жемо имъ по̂дъ ка́рою, щобы̀ о Їисусѣ жа́дному чоловѣкови не говори́ли." Во̂дта́къ во̂зва́ли апо́столо̂въ наза́дъ до ра́ды, и заказа́ли имъ, щобы̀ во̂дъ теперь а́нѣ говорили а́нѣ оучи́ли въ имя̀ Їисусове. Але св. Петро̀ и Їоа́нъ во̂дповѣли неустрашено: „Розсудѣть самѣ, чи то есть справедли́во, щобы̀ мы васъ бо̂льше слу́хали, нѣжь Го́спода Бо́га? Бо не мо́жемо замовча́ти то́го, що мы вйдѣли и чули." На то загрози́ли имъ судїѣ и вы́пустили, бо зъ бо́язни пе́редъ на́родомъ не смѣли ихъ кара́ти.

83. Ананія и Сапфіра.

Св. Петръ и Іоанъ звѣстили вѣрнымъ, що стало ся. Коли тотѣ се оучули, пôднесли разомъ голосъ свôй до Бога и молили ся: „Господи, дай слугамъ твоимъ, щобы смѣло могли проповѣдати слово твое!“ А коли молили ся, потрясло ся мѣсце, на котрôмъ были зôбранѣ, и наповненѣ зôстали всѣ Духомъ святымъ, и проповѣдали смѣло слово боже. Також были всѣ, що оувѣрували въ Іисуса, однымъ серцемъ и одною душею. Онѣ оуважались мовбы одною родиною, и нѣхто зъ нихъ не терпѣвъ недостатокъ; бо богатѣ продавали добровôльно рôлю або иншѣ добра, безъ котрыхъ могли обôйтись, и приносили грошѣ апостоламъ, мовь роздавали ихъ межи бѣдныхъ.

Бувъ тогды межи ними оденъ мужь, именемъ Ананія, зъ женою своею Сапфірою. Онѣ спродали рôлю, але часть грошей за ню затаили, а решту положивъ Ананія передъ ноги апостолôвъ. Але св. Петръ сказавъ до него: „Ананіе! чому сатана искусивъ серце твое, щобысь зôлгавъ Духови святому и оутаивъ частину цѣны за спродану рôлю? Чи не мôгъ-есь задержати собѣ рôлю? а продавши, чи не были грошѣ власностію твоею? Якъ мôгъ ты таке дѣло припустити до свого серця? Ты не зôлгавъ передъ людьми, але передъ Господомъ Богомъ.“ Учуючи тотѣ слова, Ананія оупавъ и оумеръ. И павъ великій страхъ на всѣхъ, що тото чули. А молодцѣ, котрѣ тамъ были, вынесли его и погребли.

Въ три годины потôмъ прийшла жѣнка его Сапфіра, не знаючи нѣчого, що стало ся. И сказавъ до нен св. Петро: „Скажи, невѣсто, чи то за тотѣ грошѣ спродали-сте рôлю?“ А она вôдповѣла: „Такъ есть, за тотѣ.“ Св. Петро сказавъ до нен: „Чому-жь вы змовили ся, щобы скусити Духа Господнього? Ото тѣ, що погребли мужа твого, стоятѣ оу дверій, щобы и тебе вынести.“ На тотѣ слова оупала и она заразъ оу нôгъ его и вмерла. И войшли молодцѣ, и вынесли ее и погребли побôчь мужа ей.

84. О оувязненю дванацятьохъ апостоловъ и о радѣ Гамаліила.

Руками апостоловъ, а особливо руками св. Петра, дѣяло ся много чудесъ. Выносили навѣть хорыхъ на оулицю, и клали ихъ на ложахъ, щобы хоть тѣнь переходячого св. Петра падала на нихъ, бо вже черезъ тое выздоровлювали. Такъ помножало ся що-разъ больше число мужѣвъ и невѣстъ, що вѣрували въ Господа. Длятого приказавъ архиерей поймати дванацять апостоловъ, и всадити ихъ до вязницѣ. Але ангелъ Господень, розтворивши въ ночи двери вязницѣ, вывѣвъ ихъ и сказавъ: „Идѣть, и повѣдайте народови въ церквѣ всѣ слова живота.“ Пойшли отже досвѣта до храма божого и оучили.

Зъ перестрахомъ оучула тое рада жидовска, що апостолы оучать въ церквѣ. Казала ихъ отже привести и ставити передъ себе. Найвысшій ерей грозно закликавъ до нихъ: „Чижь не приказали-смо вамъ остро, щобы-сте въ имя Іисусове не оучили? а вы наповнили Іерусалимъ наукою вашою!“ Св Петро сказавъ въ имени всѣхъ апостоловъ: „Больше треба слухати Бога якъ людій. Богъ вывысшивъ Его яко князя и Спасителя, щобы Израиль чинивъ покаяне и одержавъ водпущене грѣховъ.“ Оучувши тое, розгнѣвали ся дуже и загадали апостоловъ оубити. Але тогды вставъ въ радѣ оденъ законоучитель, именемъ Гамаліилъ, котрый бувъ въ поважаню оу всего народа; вонъ приказавъ на коротокій часъ вывести апостоловъ и сказавъ до рады: „Розважте добре, що маете зъ тыми людьми чинити. Оставте тыхъ людей! Бо коли ихъ справа есть водъ людей, то она сама въ нѣщо розойде ся; але коли она есть водъ Бога, то не зможете еѣ знищити; бачте, щобы-сте сами не стали ся противниками Бога.“ И оуслухали его. Казали однакъ апостоловъ бити, а заборонивши имъ, щобы нѣчого не мовили въ имя Іисусове, пустили ихъ. Але апостолы выходили зъ рады зъ веселымъ лицемъ, що стали ся достойными терпѣти за имя Іисусове. И не переставали кождого дня въ церквѣ и по домахъ научати и проповѣдати Іисуса Христа.

85. Выбôръ дїяконôвъ. Св. Стефáнъ пéрвымъ мꙋ́чеником.

Понéже число оу́чениковъ дꙋже взросло̀, то стáло сѧ, що дéякй вдовицѣ при щодéннôмъ роздáваню милостынѣ бꙋли поминенй. Двана́цѧть апóстолôвъ закôзвáли тогды̀ оу́чениковъ и сказáли: „Не дóбре есть, щобы̀ мы залиши́ли слóво бóже, а слꙋжили ми́лостыни. Выберѣть óтже сѣмь мꙋжѣвъ, пóвныхъ Дꙋха свѧтóго и мꙋ́дрости, котры́хъ постáвимо надъ тóю спрáвою." И сподóбала сѧ тота̀ бéсѣда всѣмъ. Выбрали óтже Стефана̀, мꙋ́жа пóвного вѣ́ры и Дꙋха свѧтóго, Фили́па и пѧтьóхъ дрꙋгихъ. Тыхъ постáвили пéредъ

апóстолами, котрй моли́ли сѧ и вложи́ли на нихъ рꙋки. Ихъ нáзвано дїяконами.

Св. Стефáнъ, пóвенъ лáски и си́лы, вôдзначи́къ сѧ пéредъ всѣ́ми, и чини́къ чꙋдеса̀ и знакй пéредъ нáродомъ. Повстáли óтже дéякй оучéнй жидôвскй насꙋпротивъ нéго, щобы̀ вôдпéрти наꙋкꙋ егѡ̀. Але не моглѝ остоѧти сѧ сꙋпро-

тивъ мꙋдрости и дꙋха, котрый черезъ него мовивъ. Завстыдженій отже и розгнѣванй зворꙋшили народъ противъ немꙋ, и порвавши его насилою, привелй до рады. Тꙋтки выстꙋпили ложнй свѣдки и казали: „Сей не перестае говорити слова противъ святого мѣсця и закона.“ Всѣ, що сидѣли въ радѣ, дивили ся пильно на лицѐ Стефана, що сіяло водъ сꙋпокойного достоинства и высшости, гейбы лицѐ ангельске. Тогды промовивъ вонъ до нихъ, и показавъ имъ, якъ Господь Богъ въ своѣй милости провадивъ народъ израильскій, и якъ той намѣрамъ Его завсѣгды сꙋпротивлявъ ся. Бесѣдꙋ свою закончивъ тыми смѣлыми словами: „О вы твердосердній! Вы все сꙋпротивляете ся Дꙋхови святомꙋ: якъ отцѣ вашій, такъ и вы! Отцѣ вашй переслѣдꙋвали и оубивали пророковъ, котрй проповѣдали приходъ Спасителя, а вы Его здрадили и оубили.“

Слꙋхаючи его бесѣды, обꙋрились онѝ и скреготали на него зꙋбами. А вонъ, повенъ Дꙋха святого, дививъ ся пильно въ небо, и сказавъ: „Отò виджꙋ небеса розтворенй и Сына чоловѣчого стоячого по правой Бога.“ Тогды онѝ закричали голосомъ великимъ; а затꙋливши собѣ оуха, кинꙋли ся разомъ на него, выпровадили за мѣсто и оукаменꙋвали. На мѣсци, на котромъ мали его оубити, поскладали оубійцѣ одѣжь свою оу ногъ молодца, котрого звали Савломъ. Потомъ каменꙋвали св. Стефана. А вонъ молився ся, мовлячѝ: „Іисꙋсе Христе, пріймѝ дꙋха мого!“ А павши на колѣна, закликавъ голосомъ великимъ: „Господи, не памятай имъ того грѣха!“ Тое сказавши, заснꙋвъ въ Господѣ.

Его память обходить ся въ третій день празника Христового.

86. О миропомазаню и о скарбникꙋ етіопскомъ.

По смерти св. Стефана настало велике гоненє церкви въ Іерꙋсалимѣ. Особливо лютивъ ся Савлъ противъ вѣрныхъ: впадавъ до домовъ оучениковъ, вытягавъ мꙋжѣвъ и невѣсты, и воддававъ ихъ до вязницѣ. Многй оученики оставили томꙋ Іерꙋсалимъ и розбѣгли ся по всѣй жидовской

землѝ и Самáрїи, проповѣдáючи всюды слóво бóже. — Филипъ дїѧконъ зайшóвъ до мѣста Самáрїѣ, и проповѣдáвъ тамъ Їисуса Христá, выганѧвъ духôвъ нечѝстыхъ, и оуздоровлѧвъ хóрыхъ. Нарôдъ тóго мѣста прїймѝвъ егò зъ велѝкою рáдостїю: многѝ оувѣрили въ Їисуса, и окрестѝли сѧ. Колѝ оучули апóстолы, котрѝ булѝ въ Їерусалѝмѣ, що Самáрїѧ принѧла слóво бóже, пôслали тогдѝ св. Петрá и Їоáнна, щобы молѝтвою и вкладанемъ рукъ оудѣлили вѣрнымъ Духа свѧтóго (се булá тáйна миропомáзанѧ).

Тѝ два апóстолы, оголосѝвши въ цѣлôй тôй сторонѣ евангелїе, вернули до Їерусалѝма. А св. Филѝпови показáвъ сѧ áнгелъ Госпóдень, и сказáвъ до нéго: „Встань и идѝ на дорóгу, котрà ведѐ вôдъ Їерусалѝма до Гáзы.“ Филѝпъ пôйшóвъ тамъ. А се на вóзѣ ѣхавъ знаменѝтый Етїопеецъ, що бувъ скáрбникомъ царѝцѣ етїóпскои; вôнъ ѣздивъ до Їерусалѝма поклонѝти сѧ Бóгу, и вертáвъ власне зъ-вôдтамъ. По дорóзѣ читáвъ Исáїю прорóка. И сказáвъ Духъ св. до Филѝпа: „Приступѝй и прилучѝ сѧ до вóза тóго.“ Филѝпъ приближѝвъ сѧ, и оучувъ, якъ скарбникъ читáвъ тѝ словà: „Якъ вôвцѧ на заколене ведѐ сѧ, и якъ áгнецъ, котрóго стригуть, безъ гóлосу есть, такъ не отвóрить оустъ своихъ.“ Филѝпъ, поздоровѝвши егò, запытáвъ: „Чи розумѣешь то, що читáешь?“ Скáрбникъ вôдповѣвъ: „А якъ я могу се розумѣти, колѝ немà нѣкóго, щобы менѣ поѧснѝвъ?“ Просѝвъ óтже Филѝпа, щобы оусѣвъ зъ нимъ. Филѝпъ почáвъ вôдъ тóго мѣсцѧ, котрè скáрбникъ читáвъ, и розповѣдáвъ ему про Їисуса Христá.

Такъ приѣхали до водѝ, и скáрбникъ сказáвъ весéло: „Отò водà; що менѣ есть на перешкóдѣ, щобы-мь бувъ окрещéный?“ Вôдповѣвъ Филѝпъ: „Колѝ вѣруешь зъ всéго сéрцѧ, свобôдно тобѣ.“ А той вôдповѣдáючи рекъ: „Вѣрую, що Їисусъ Христóсъ есть Сынъ бóжїй;“ казáвъ стáнути вóзови, и вступѝли обà въ вóду, и Филѝпъ окрестѝвъ егò. А колѝ вы́йшли зъ водѝ, Духъ бóжїй оунѣсъ зáразъ Филѝпа, и не вѝдѣвъ егò бôльше скáрбникъ. Въ тôмъ чудéснôмъ знѝкненю Филѝпа пôзнáвъ вôнъ руку бóжу, и весéлый ѣхавъ своéю дорóгою.

87. О навѣрненю Савла.

Савлъ горѣвъ неустанно ненавистію и жаждою убійствъ противъ учениковъ Господнихъ. Вонъ пойшовъ тому до найвысшого ерея и просивъ его о позволене пойти до Дамаску, щобы мужѣвъ и невѣсты, котрѣ тамъ вызнавали Іисуса, мôгъ поймати и звязаныхъ привести до Іерусалима. И стало ся, коли зближавъ ся до Дамаску, освѣтила его наразъ свѣтлость зъ неба. Ослѣпленый тымъ небеснымъ свѣтломъ, и якбы громомъ раженый, павъ на землю. Въ

тôй самôй хвили оучувъ голосъ: „Савле, Савле, чому мене переслѣдуешь?" Савлъ вôдповѣвъ: „Хто еси Господи?" Голосъ сказавъ: „Я есмь Іисусъ, котрого ты переслѣдуешь." Дрожачи зô страху, сказавъ Савлъ: „Господи! що хочешь, щобы-мь оучинивъ?" А Господь сказавъ до него: „Встань и пôйди до мѣста; а тамъ тобѣ скажуть, що маешь робити." Вставъ Савлъ зъ землѣ, а отворивши очи нѣчого не видѣвъ. Товаришѣ его взяли его тогды за руки, и завели

до Дамаскꙋ, до домꙋ Юды. И бꙋвъ тамъ три дни, не ѣвъ и не пивъ, а моливъ ся безъ перестанкꙋ.

Бꙋвъ тогды въ Дамаскꙋ оденъ ꙋченикъ, именемъ Ананїя. И сказавъ Господь до него въ видѣню: „Ананїе, встань, а иди на ꙋлицю, котрꙋ зовꙋть Правою, и шꙋкай въ домѣ Юды Савла зъ Тарзꙋ, бо ото молить ся.“ Ананїя вôдповѣвъ: „Господи, чꙋвъ-емь вôдъ многихъ о тôмъ чоловѣцѣ, що вôнъ богато злого чинивъ святымъ Твоимъ въ Їерꙋсалимѣ; и тꙋтъ мае власть вôдъ найвысшого ерея вязати всѣхъ, що призывають имя Твое.“ А Господь сказавъ до него: „Иди, бо той менѣ есть начинемъ выбранымъ, щобы оголосивъ имя мое передъ народами поганьскими, царями и сынами израильскими. А я емꙋ оукажꙋ, що емꙋ треба много терпѣти для имени моего.“ Пôйшовъ отже Ананїя, а вложивши рꙋки на Савла, сказавъ до него: „Савле брате, Їисꙋсъ Христосъ, що тобѣ оуказавъ ся въ дорозѣ, пôславъ мене, щобы-сь провидѣвъ и бꙋвъ наповненый Дꙋхомъ святымъ.“ И заразъ спали зъ очей его гейбы лꙋски и провидѣвъ, а ставши окрестивъ ся. По-семъ ставъ въ божницяхъ заразъ проповѣдати, що Їисꙋсъ есть Сыномъ божимъ.

88. О подорожи Петра, о Енеи и Тавитѣ.

Церковь мала вôдтакъ черезъ якїйсь часъ спокôй. Св. Петръ звиджꙋвавъ всѣ христїяньскї громады въ-окрꙋгъ Палестины, и оутверджавъ ихъ въ вѣрѣ.

Его подорожь тота вôдзначила ся особливо черезъ два чꙋдеса. Въ Лиддѣ бꙋвъ чоловѣкъ розслабленый, именемъ Еней, котрый вôдъ осми лѣтъ лежавъ на ложꙋ. До него сказавъ св. Петръ: „Енею! оуздоровляе тебе Їисꙋсъ Христосъ, встань!“ И заразъ ставъ. Тое бачꙋчи, навернꙋли ся до Господа всѣ мешканцѣ мѣста.

Близько Лидды было мѣсто Їоппїя. Тꙋтъ пробꙋвала оученицâ Їисꙋсова, именемъ Тавита. Она была дꙋже милосердна для оубогихъ; и стало ся въ тотї днѣ, що захорꙋвала и оумерла. Оученики пôслали зъ Їоппїѣ до св. Петра, просячи, щобы до нихъ прїйшовъ. А коли прїйшовъ до

мѣста, ввели его̀ до комна́ты, де бꙋла̀ оумерла. И обстꙋпили его̀ всѣ вдови́цѣ, пла́чꙋчи и пока́зꙋючи емꙋ̀ о̂дежи, котрі̑ имъ Тавита робила. Св. Петръ взрꙋ́шивъ ся ихъ просьбо́ю, и па́вши на колѣ́на, моли́въ ся. Обернꙋ́вши ся во̂дта́къ до тѣла оумерло́и, сказа́въ: „Тавито, встань!" Она̀ отворила о́чи, св. Петръ, пода́вши ѣй рꙋ́кꙋ, по̂днѣсъ еѣ̀, и она̀ вста́ла. То́е чꙋ́до рознесло ся до око́ла, и мно́гі̑ оувѣ́рили въ Го́спода. Св. Петръ ме́шкавъ ещѐ че́резъ які́йсь часъ въ Іо́ппіи.

89. О наве́рненю Корни́лія погани́на и о церквѣ Христо́во̂й въ Антіохіи

(около 40. р. по Іисусѣ Христѣ).

Въ Кеса́ріи, мѣстѣ надъ мо́ремъ Середзе́мнымъ, ме́шкавъ со́тникъ, и́менемъ Корни́лій. Побо́жный и богобоязні́й зъ цѣлы́мъ до́момъ своимъ, дава́въ ми́лостынѣ мно́гимъ лю́дямъ и моли́въ ся безъ переста́нкꙋ до Го́спода Бо́га. А колѝ одно́го дня моли́въ ся горя́чо, ба́чивъ на явѣ а́нгела входя́чого до не́го, котры́й емꙋ̀ сказа́въ: „Корни́ліе! моли́твы̀ твои и ми́лостынѣ взо̂йшли̂ пе́редъ Бо́га. По̂шли̂ мꙋжѣвъ до Іо́ппіѣ, и призовѝ Си́мона, котро́го зовꙋ́ть Петро́мъ. Той ска́же тобѣ̀, що маешь чинити." Колѝ а́нгелъ во̂до̂йшо́въ, по̂сла́въ за́разъ Корни́лій трьохъ побо́жныхъ мꙋжѣвъ до Іо́ппіѣ.

На дрꙋгі́й день около полꙋдня выйшовъ св. Петръ на го́рницю до́мꙋ, въ котро̂мъ ме́шкавъ, щобы̀ помоли́ти ся. Колѝ тамъ моли́въ ся, поба́чивъ не́бо отво́рене, а зъ-во̂дтамъ спꙋска́ло ся ге́йбы вели́ке прости́рало, въ котро̂мъ бꙋли̂ всѣ четвероно́жні̑ звѣрѣ̀ и зе́мні̑ га́ды и пти́цѣ небе́сні̑. И оучꙋ́въ го́лосъ зъ не́ба: „Встань, Пе́тре, заколѝ и ѣжь!" Св. Петръ во̂дповѣ́въ: „Не дай то́го, Го́споди! бо до се́го часꙋ̀ я не ѣвъ нѣчо́го скве́рного и нечи́стого." (Св. Петръ не хотѣ́въ ѣсти, бо тоті̑ звѣря́та оуважа́ли жиды̀ за нечи́сті̑, и по приказꙋ Мойсе́я не ѣли ихъ.) А го́лосъ сказа́въ до не́го въ дрꙋ́ге: „Що Го́сподь Богъ очисти́въ, то́го не называ́й нечи́стымъ." То́е повтори́ло ся три разы̀, и за́разъ пото̂мъ виде́не зникло.

Коли св. Петръ о тôмъ еще розмышлявъ, рекъ до него Духъ божій: „Шукаютъ тебе три мужѣ; встань отже, и иди зъ ними, бо я ихъ пôславъ." Коли отже св. Петро зôйшовъ, здыбавъ тыхъ трьохъ мужѣвъ, котрыхъ Корнилій пôславъ. Другого дня пôйшовъ зъ ними и деякими учениками до Кесаріѣ до Корнилія, котрый ему розповѣдавъ видѣне и слова ангела. Теперь св. Петрови стало яснымъ его чудесне видѣне; вôнъ пôзнавъ зъ того, що такожь погане, котрыхъ зважали до теперь за нечистыхъ, маютъ прійматися до церкви Христовои. Св. Петръ ставъ тому зъ найбôльшою радостію оповѣдати Корнилію и другимъ тамошнимъ поганамъ науку Іисуса. А коли еще говоривъ, зôступивъ Духъ св. на всѣхъ поганъ, котрѣ слухали тои бесѣды. И здивували ся св. Петро и ученики его, коли учули, якъ они (подôбно апостоламъ) говорили и славили Бога чужими языками. Св. Петро сказавъ на тое: „Чи-жь може хто боронити воды крещеня тымъ, котрѣ отримали Духа святого такъ якъ и мы?" И приказавъ ихъ окрестити въ имя Іисуса Христа.

Вôдтакъ проповѣдано евангеліе поганамъ и на иншихъ мѣсцяхъ. Особливо дѣяло ся то въ Антіохіи, давнôй столици сирійскôй; тамъ проповѣдали слово боже св. Павелъ и его товаришь Варнава. Число вѣрныхъ взмогло ся въ сѣмъ мѣсци такъ дуже, що христіане того мѣста першѣ назвали ся вôдъ имени Іисуса Христа христіанами.

90. Св. Петръ въ темници

(около 42. р. по Іис. Христѣ).

Иродъ Агриппа, внукъ того Ирода, що въ Виѳлеемѣ казавъ убивати дѣти, займивъ бувъ пôдъ свое правлѣне цѣлый край жидôвскій. Хотячи приподобати ся жидамъ, переслѣдувавъ ученикôвъ Іисусовыхъ. Найперше приказавъ стяти мечемъ св. Якова апостола, брата Іоаннового; а потому св. Петра казавъ поймати и вкинути до вязницѣ, поставивши при нѣмъ дуже сильну сторожу. Вôнъ хотѣвъ по святахъ великоднихъ выдати его народови, щобы его убивъ. Але вѣрнѣ молили ся безъ перестанку за своимъ пастыремъ.

Коли надôйшла вже остатна нôчь передъ тымъ днемъ, коли мали его выдати на смерть, спавъ св. Петръ межи двома жовнѣрами, звязаный двома ланьцухами, а другіи жовнѣрѣ стерегли вязня передъ дверми. Наразъ збудивъ его ангелъ, мовлячи: „Вставай чимъ скорше!" Св. Петро вставъ, и заразъ опали оковы зъ рукъ его. И сказавъ до него ангелъ: „Перепояши ся, взуй обуве, а иди за мною!" Св. Петръ учинивъ такъ и не знавъ, чи се дѣе ся на явѣ, чи то только видѣне. Коли минули перршу и другу сторожу, шли до брамы желѣзнои, що вела до мѣста; и она имъ сама розтворила ся. Выйшовши зъ неи, провадивъ его ангелъ черезъ одну улицю, и наразъ зникъ. Св. Петръ, прійшовши тогды до себе, сказавъ: „Теперь знаю по-правдѣ, що Господь пôславъ ангела свого и вырвавъ мене зъ рукъ Ирода."

А идучи прійшовъ до дому матери Марка, де було много христіянъ згромадженыхъ, и молили ся. Коли заковтавъ до дверій, выйшла дѣвка, именемъ Роди, побачити, хто то такій ковтае. Пôзнавши голосъ св. Петра, зъ радости забула отворити двери, але вбѣгши звѣстила всѣмъ, що Петръ стоить передъ дверми. Зôбраніи сказали: „чи ты збожеволѣла!" Але она клала ся, що се дѣйстно такъ е. Тогды они сказали: „Може то ангелъ его есть." Коли жь св. Петръ не переставъ ковтати, отворили, и здивували ся, що то вôнъ бувъ самѣсѣнькій. Еще бôльше стали дивовати ся, коли имъ росказавъ, якъ его Господь черезъ ангела вывѣвъ зъ темницѣ. Коли наставъ день, бувъ великій розрухъ межи жовнярами, що стояли на сторожи: они не могли зрозумѣти, що зъ св. Петромъ стало ся. Иродъ казавъ ихъ переслухати и укарати.

Иродъ не переживъ довго того строгого гоненія церкви. Вôнъ перенѣсъ ся зъ землѣ юдейскои до Кесаріѣ, и тамъ одного дня, облекши ся въ царску одѣжь, сѣвъ на престолѣ, щобы приймати сторонныхъ пословъ. Коли тоти передъ нимъ стануіли, мавъ до нихъ бесѣду. Нарôдъ славивъ его, мовлячи: „Говоришь якъ Богъ, а не якъ чоловѣкъ." Зъ уподобанемъ слухавъ вôнъ того пôдхлѣбства, коли его наразъ ударивъ ангелъ Господень: хробы зачали его точити, и въ найстрашнѣйшихъ болѣзняхъ закôнчивъ житє.

91. Перша подорожь св. Павла.

(р. 45—46 по Христѣ)

Духъ святый рекъ до начальниковъ церкви въ Антіохіи: „Вôдлучѣть менѣ Павла и Варнаву на дѣло, до котрого я ихъ призначивъ.“ Оні отже, постячи и молячи ся, вложили на нихъ руки и вôдправили ихъ, щобы проповѣдали евангеліе. И такъ розпочавъ св. Павелъ дѣло велике навертаня поганъ. Вôнъ проповѣдавъ напередъ слово боже въ божницяхъ жидôвскихъ. А що жиды вôдкинули дане имъ спасеніе, задля того обернувъ ся до народôвъ поганьскихъ. Многі зъ нихъ слухали словъ его радôстно, и черезъ нихъ взростала вôдъ дня до дня церковь Христова.

Св. Павелъ и Варнава пустили ся перше до Кипра, вôтчины Варнавы. Коли тамъ проповѣдали слово боже, призвавъ ихъ до себе староста Сергій Павелъ, бажаючи также слухати слова божого. Оні стрѣтили при нѣмъ жида, именемъ Варіисусъ, чародѣйника (волхва) и ложного пророка. Той имъ супротивлявъ ся и намагавъ ся старосту вôдвернути вôдъ вѣры. Тогды св. Павелъ, наповненый Духомъ святымъ, поглянувши на него, сказавъ: „О сыну діявольскій, повный всѣлякои перевоpотности! не перестаешь выверта́ти простыхъ дорôгъ Господнихъ? А ось теперь рука Господня надъ тобою; вôдъ нынѣ будешь слѣпый, и не побачишь вже бôльше божого сонця!“ И заразъ пала темнота на того чародѣйника, такъ що шукавъ провôдника. Староста бачивъ тое чудо и увѣривъ въ науку Господню. Тогды то перемѣнивъ св. Павелъ свое давнѣ имя Савлъ на Павлъ.

Зъ Кипра пустили ся водою на полудневый берегъ Малои Азіѣ. Межи иншими прійшли также до Антіохіѣ пизидійскои. Тамъ вôйшовъ св. Павелъ въ день суботный до божницѣ и учивъ о Іисусѣ розпятôмъ, котрого Господь Богъ збудивъ изъ мертвыхъ и черезъ котрого можна надѣяти ся вôдпущеня грѣхôвъ и живота вѣчного. Тота бесѣда зробила вражѣне на тыхъ, що его слухали, и оні просили св. Павла, щобы въ будущу суботу знову до нихъ говоривъ. Коли жь въ другу суботу майже цѣле мѣсто зôбрало ся, погане и жиды, щобы слухати слова божого: жиды нерадо видѣли поганъ, и супротивляли ся тому, що св. Павелъ го-

корйвъ, и злорѣ́чили. Св. Па́велъ и Варна́ва сказа́ли томꙋ̀ до нихъ: „Вамъ бꙋло̀ напере́дъ проповѣ́дано сло́во бо́же; а́ле що вы его̀ вôдкида́ете, а осꙋджа́ете себѐ недосто́йными вѣ́чного живота̀, то оберта́емо ся до пога́нъ." А пога́не, колѝ то́е оучꙋ́ли, оура́довали ся, и сла́вили сло́во Госпо́дне, котрѐ розсѣва́ло ся по цѣлôй крайнѣ. Але жидѝ пôдбꙋ́рювали мно́гихъ противъ Павла̀ и Варна́вы, и выкинꙋ́ли ихъ зъ своихъ грани́ць.

Онѝ жь прїйшлѝ въ Ико́нїю, а потôмъ въ Листрꙋ. Тꙋтъ выстꙋпивъ Павло̀ за́разъ на вôльне мѣ́сце, и проповѣда́въ сло́во бо́же пога́намъ. А бꙋ́въ ме́жи тыми, що слꙋ́хали, мꙋжь хро́мый вôдъ оуро́дженя. Св. Павелъ, погляда́ючи на не́го и ба́чꙋчи, що ма́е вѣ́рꙋ, сказа́въ пôднесе́нымъ го́лосомъ: „Встань про́сто на но́ги твой." Чоловѣ́къ той выскочивъ и ходи́въ. На́рôдъ, колѝ се поба́чивъ, зачꙋ́дова́въ ся и кли́кавъ: „Богѝ въ видѣ чоловѣ́чôмъ зôстꙋпи́ли до насъ!" И назва́ли св. Варна́вꙋ за-для высо́кои поста́вы найвысшимъ бо́гомъ Юпитеромъ, а св. Павла̀ за-для вымо́вы Меркꙋ́рїемъ. Принѣ́съ о́тже жрець Юпитера вразъ зъ на́родомъ вола̀ и вѣ́нцѣ̀, щобы̀ имъ жертвова́ти. Колѝ се поба́чили Павелъ и Варна́ва, розде́рли о́дежь свою̀ зô смꙋтку, встꙋпи́ли ме́жи на́рôдъ и голоси́ли: „Мꙋжѣ̀, що ро́бите? И мы есмо̀ сме́ртнѝ и вамъ подôбнѝ лю́де. Мы проповѣда́емо вамъ, щобы̀-сте вôдъ тыхъ ма́рныхъ рѣ́чей балвохва́льчихъ вôдстꙋпи́ли а навернꙋ́ли ся до Бо́га живо́го, котрый сотвори́въ не́бо и зе́млю и мо́ре и все, що въ нихъ есть. Богъ хоть допꙋска́въ въ минꙋ́вшихъ вѣка́хъ всѣмъ пога́намъ ходи́ти свои́ми доро́гами, одна́къ дава́въ имъ о со́бѣ свѣдо́цтва: ссыла́ючи добродѣ́йства зъ не́ба, даю́чѝ дощѣ̀ и часы̀ плодовитѝ, наповня́ючи ко́рмомъ и ра́достїю серца̀ на́шѝ." Мно́гѝ оувѣ́рили сло́вꙋ бо́жомꙋ. Одна́къ надôйшлѝ де́якѝ жидѝ зъ тыхъ мѣстъ, въ котрыхъ св. Павелъ вже бꙋвъ проповѣда́въ еванге́лїе свя́тѐ, и збꙋнтова́ли на́рôдъ противъ не́го, такъ що каменꙋва́ли св. Павла̀, и выволѣклѝ его̀ зъ мѣ́ста, дꙋ́маючи, що вже оуме́ръ. Оученики обстꙋпи́ли его̀ и жа́лꙋвали дꙋ́же, а́ле св. Павелъ вставъ, и вернꙋ́въ наза́дъ до мѣ́ста.

Св. Павелъ и св. Варна́ва оучи́ли вôдта́къ въ Де́рвїи, а зъ-вôдтамъ вернꙋ́ли ся наза́дъ до тыхъ мѣстъ, де вже попере́дно пропорѣда́ли еванге́лїе. Тꙋтъ скрѣпля́ли серца̀ оуче-

никôвъ и напоминали, щобы тревали въ вѣрѣ; оустановлали такóжь въ кóждôй христїаньскôй громадѣ старшихъ и сващенникôвъ, молили са надъ ними и вкладали на нихъ рꙋки. Зъ-вôдтамъ поплыли до Антїохїѣ, и оповѣдали, якъ великїи рѣчи чинивъ Гóсподь Богъ чéрезъ нихъ, и якъ погáнамъ отворивъ двéри вѣры.

92. Соборъ въ Їерꙋсалимѣ.

(52. р. по Христѣ.)

Декотрїи зъ оученикôвъ, що давнѣйше бꙋли жидами, прїйшли зъ землѣ жидôвскои до Антїохїѣ, и казали до тамошнихъ христїанъ: „Коли не бꙋдете обрѣзанїи пôсла закóна Мойсеєвого, не бꙋдете спасенїи!“ Св. Павелъ и Варнава станꙋли заразъ противъ тóи наꙋки ихъ. Щобы же тꙋю рѣчь безпечно розвáжити, постановили предложити еѣ до заладоджена всѣмъ апóстоламъ въ Їерꙋсалимѣ. Св. Павло и Варнава прїйшли за-для тóго до Їерꙋсалима.

А коли до Їерꙋсалима прїйшли, зôйшли са апóстолы и старшина на спôльнꙋ радꙋ. Тꙋтъ ставъ св. Петръ и сказавъ: „Братя! вы знаєте, що вôдъ давнихъ днѣвъ выбравъ менѐ Гóсподь Богъ, щобы мь погáнамъ проповѣдавъ евангелїє. А Гóсподь Богъ, що знаѐ серца, не зробивъ жаднои рôжницѣ межи нами а ними, и давъ имъ Дꙋха святóго, такъ само якъ намъ. Чомꙋ óтже тепéрь скꙋшаєте Гóспода Бóга, и хóчете вложити непотрѣбне ярмо на шїю оученикôвъ? Мы вѣрꙋємо, що безъ тóго ярма, чéрезъ ласкꙋ Гóспода Їисꙋса Христа, спасемъ са, такъ якъ и они.“ Въ подôбный спóсôбъ мóвивъ апóстолъ Яковъ. Постановили наконецъ апóстолы и весь зборъ, щобы написати имъ: що закóнъ Мойсеѣвъ христїанъ не обовазꙋє.

93. Дрꙋга пóдорожь св. апóстола Павла.

(52—54 р. по Христѣ.)

По якôмсь часѣ почавъ св. Павло новꙋ пóдорожь апóстольскꙋ. Обходивъ Сирїю и всѣ части Малои Азїѣ, и прїй-

шо́въ наконе́ць до Троа́ды. Я колѝ не знавъ, кꙋды зъ-вôдси итѝ да́льше, показа́въ емꙋ̀ Господь Богъ въ ночѝ виде̂не: мꙋжь ꙗкı́йсь Македо́нець ста́нꙋвъ передъ нимъ, и просивъ его̀ оусильно, мовлячѝ: „идѝ до Македо́нı̈ѣ и ратꙋ̀й насъ.“ За́разъ о́тже ст. Павелъ зъ това́ришами Сı́лою, Лꙋко́ю и Тимоте́емъ пꙋсти́въ ся че́резъ мо́ре про́сто до Еѵро́пы, и прибꙋвъ щасли́во до Филиппôвъ, столицѣ Македо́нı̈ѣ.

Св. Павелъ голоси́въ за́разъ въ пе́ршꙋ сꙋбо́тꙋ наꙋкꙋ Їисꙋ́совꙋ. Ме́жи слꙋхача́ми бꙋла̀ тако́жь невѣста побо́жна, и́менемъ Лидı́я, котра̀ спродава́ла багряни́цю. Ѣй то отвори́въ Господь се́рце, що слꙋхала то, що проповѣда́въ св. Па́велъ, оувѣ́рила и окрести́ла ся зъ цѣлымъ до́момъ своимъ.

Незадо́вго потôмъ пôдне́сла ся вели́ка бꙋря противъ апо́столôвъ. Бо придари́ло ся, що колѝ св. Павелъ зъ това́ришами ишо́въ на моли́твꙋ, стрѣтили онѝ однꙋ̀ дѣвꙋ, котра̀ вѣщꙋва́ла, и зъ то́го ма́ли ей паны̀, оу котрыхъ слꙋжи́ла, вели́кı́й прихôдъ. Она̀ о́тже ишла̀ за ни́ми, и голоси́ла безъ пере́ста́нкꙋ, мовлячѝ: „Тотı̂ лю́де сꙋть слꙋга́ми найвы́сшого Бо́га, и онѝ пока́зꙋють вамъ доро́гꙋ спасе́нı̈я.“ Св. Павелъ, оберну́вши ся, сказа́въ зло́мꙋ дꙋ́хови: „Прика́зꙋю тобѣ̀ въ имя̀ Їисꙋ́са Христа̀, щобы̀ сь зъ не́и вы́йшовъ.“ И дꙋхъ вы́йшовъ то́и хвилѣ. Колѝ се паны̀ то́и дѣвы поба́чили, перелякали ся, бо пропа́ла надѣя ихъ прихо́дôвъ; онѝ пôйма́ли томꙋ̀ св. Павла̀ и Сı́лꙋ, и заве́ли ихъ до оуря́дꙋ, мовлячѝ: „тотı̂ лю́де ро́блять неспокôй въ мѣстѣ на́шôмъ.“ И збѣгло ся мно́го на́рода, и повста́ли сꙋпротивъ нихъ, а звѐрхнôсть каза́ла ихъ сѣчѝ рôзка́ми, и звя́заныхъ ки́нꙋли до темни́цѣ.

Яле о пôвночи, колѝ св. Павелъ и Сı́ла моли́ли ся и сла́вили Го́спода Бо́га, наста́ло нара́зъ велике тря́сене землѣ̀, такъ що розтвори́ли ся всѣ две́ри, и розвяза́ли ся око́вы всѣхъ. Пробꙋди́вши ся сто́рожь темни́цѣ, перепꙋди́въ ся дꙋже, поба́чивши две́ри розтво́ренı̂, бо дꙋ́мавъ, що вя́знѣ повтѣка́ли; зъ розпꙋки добꙋ́въ меча̀, и хотѣ́въ себѐ оубити. Яле св. Па́велъ закли́кавъ го́лосно, мовлячѝ до не́го: „Не робѝ собѣ̀ нѣчо́го зло́го, бо есмо̀ всѣ.“ Сто́рожь, оучꙋ́вши то́е, зъоумѣ́въ ся; каза́въ засвѣти́ти, и припа́въ до нôгъ св. Павло́ви и Сı́лѣ, мовлячѝ: „Скажѣть, що ма́ю роби́ти, щобы̀-мь бꙋвъ спасе́нъ?“ Я онѝ рекли̂: „вѣрь въ Го́спода Їисꙋ́са Христа̀,

а бꙋдешь спасе́нъ, ты и твой до̂мъ." Взя́вши ихъ то́и но́чи до свого до́мꙋ, омы́въ ра́ны ихъ, и каза́въ себѐ и весь до̂мъ свой окрести́ти. А коли́ бꙋвъ день, по̂сла́въ оуря́дъ до сто́рожа темни́цѣ, зъ при́казомъ, щобы̀ вы́пꙋстивъ вя́знѣвъ. Коли́ жь слꙋги вернꙋ́ли ся, и звѣстили звѐрхности, що ск. Павло̀ и Сила сꙋть обыва́телями ри́мскими: тогды̀ оурядники оубоя́ли ся (бо обыва́телѣвъ ри́мскихъ не бꙋло̀ во̂льно бити безъ за́сꙋдꙋ), и пріи́шо́вши перепро́шꙋвали ихъ и пꙋстили зъ темни́цѣ.

Вы́йшовши зъ темни́цѣ, встꙋпили ск. Павелъ зъ Силою въ до̂мъ Лиді́ѣ, и потѣ́шивши вѣ́рныхъ, по̂йшли́ до и́ншихъ мѣстъ македо́ньскихъ. Зъ-во̂дтамъ по̂йшо́въ св. Павелъ до Атенъ, мѣ́ста найзначнѣ́йшого въ Гре́ціи. А ви́дячи мѣ́сто то́е занꙋ́рене въ балвохва́льствѣ, колѣ́въ надъ его̀ слѣпото́ю пога́ньскою, и проповѣда́въ на ры́нкꙋ пꙋбли́чно о правди́во̂мъ Бо́зѣ и Сы́нѣ Его̀, Іисꙋ́сѣ Христѣ. Зо̂йшли́ ся такожь де́які мꙋдрцѣ гре́цкі, и тоті по̂рва́ли его̀ и заве́ли на ареопа́гъ [1]) въ мѣ́стѣ, жада́ючи ясне́йшого вы́толкованя то́и наꙋ́ки, котрꙋ̀ во̂нъ проповѣда́е. Св. Павло̀, стоя́чи въ середи́нѣ числе́нного наро́да, сказа́въ: „Мꙋжѣ́ ате́ньскі! ходя́чи и присмо́трюючи ся балвана́мъ ва́шимъ, найшо́въ-емь такожь жерто̂вни́къ, на котро̂мъ бꙋло̀ напи́сано: „Незна́номꙋ Бо́гови." Коли́ вы о̂тже не зна́ючи его̀ славитѐ, то я вамъ его̀ проповѣ́мь. Богъ, що сотвори́въ свѣтъ и все, що на нѣмъ е, той, бꙋдꙋчи па́номъ не́ба и землѣ́, не ме́шкае въ церква́хъ, рꙋко́ю лю́дскою збꙋдо́ваныхъ; а́нѣ рꙋка́ми лю́дскими ка́же себѐ хвали́ти, и не потребꙋ́е нѣчо́го: бо Во̂нъ самъ даѐ всѣмъ живо́тъ и все. И розмножи́въ зъ одно́го чоловѣ́ка весь ро̂дъ лю́дскій, щобы̀ ме́шкали по всѣ́й земли́; розмѣ́ривъ часы̀ и грани́цѣ ме́шканя ихъ, щобы̀ Его̀ шꙋка́ли, хоть во̂дъ жа́дного зъ насъ не есть дале́ко. Бо въ Нѣмъ жі́емо̀ и рꙋша́емо ся и есмо̀, або̀, якъ де́які зъ ва́шихъ поето̂въ сказа́ли: „зъ его̀ ро́дꙋ есмо̀." Бꙋдꙋчи же зъ ро́дꙋ бо́жого, не ма́емо розꙋмѣти, щобы̀ божество̀ бꙋло̀ подо̂бне до зо́лота або̀ срѣ́бла або̀ ка́менѣвъ штꙋ́чно

---

[1]) Бꙋвъ то горбо́къ, на котро̂мъ во̂дбꙋва́ли ся пꙋбли́чні спра́вы и сꙋды ареопа́га т. е. найвы́сшого сꙋдꙋ.

рѣзьбленыхъ, после вымыслу людского. Господь Богъ, пересмотрюючи часы тои невѣдомости, звѣщае теперь людямъ, щобы всѣ всюды каяли ся, бо постановивъ день, въ котромъ мае судити весь свѣтъ черезъ Мужа, котрого назначивъ тымъ, що воскресивъ его изъ мертвыхъ." Коли очули о воскресенію зъ мертвыхъ, однй насмѣвали ся, а другй казали: „будемо тебе на другій разъ о томъ слухати." Такъ отже выйшовъ св. Павло зъ-помежи нихъ; але деякй оувѣрили.

Зъ Атенъ пойшовъ св. Павло до Коринту. Але и тутъ супротивляли ся ему жиды и злорѣчили. Св. Павло сказавъ отже до нихъ: „Кровь ваша на голову вашу, не моя вина; иду ко поганамъ." Почѣмъ научавъ поганъ въ Коринтѣ, и многй слухаючи его оувѣрили, и окрестили ся. Замешкавши тамъ рокъ и шѣсть мѣсяцѣвъ, перевѣзъ ся до Малои Азіѣ, а зъ-вôдтамъ вернувъ ся назадъ черезъ Ефезъ до Антіохіѣ.

94. Трета подорожь св. Павла.

(54—58 р. по Христѣ.)

Св. Павло мешкавъ черезъ якійсь часъ въ Антіохіи, а вôдтакъ обойшовъ на-ново велику часть Малои Азіѣ, и прійшовъ до Ефезу, столицѣ тои части Азіѣ, що була пôдъ панованемъ Римлянъ. Тамъ найшовъ деякихъ оученикôвъ, и сказавъ до нихъ: „Чи приняли вы Духа святого?" Онй вôдповѣли ему: „анѣ-смо чули, що есть Духъ святый." Павло отже пытавъ ихъ: „Якимъ же крещенемъ вы крестили ся?" Онй вôдповѣли: „крещенемъ Іоанновымъ." И рекъ св. Павло: „Іоанъ крестивъ крещенемъ покаяня, и оучивъ людей, щобы оувѣрили въ того, котрый мае по нѣмъ прійти, т. е. въ Іисуса Христа." Оучувши то, окрестили ся онй въ имя Іисуса. А коли св. Павло вложивъ на нихъ руки, зойшовъ на нихъ Духъ святый.

Св. Павелъ пробувавъ въ Ефезѣ бôльше якъ два роки, такъ що всѣ мешканцѣ пôзнали науку Іисусову. Господь Богъ творивъ такожь черезъ руки св. Павла многй и великй

чудеса. Бо досыть було положити на хорого хустку або помсъ водъ тѣла его, а були оуздоровленѣ. Зъоумѣвали ся отже и страхомъ святымъ були перенятѣ тотѣ, що тое видѣли. Много вѣрующихъ приходило, сповѣдаючи ся зъ покаянемъ и оповѣдаючи оучинки свои. И много зъ тыхъ, що бавили ся забобонными штуками, зносили книги свои, и попалили ихъ передъ всѣми.

Въ томъ часѣ ставъ ся немалый розрухъ противъ св. Павла и его оучениковъ. Оденъ золотникъ, именемъ Димитрій, робивъ зо срѣбла малѣ образкы, выображаючѣ славну святыню богинѣ Діаны, и мавъ зъ-водти для себе и для челядниковъ своихъ великѣ заробки. Тыхъ то закликавъ вонъ до себе и сказавъ: „Знаете такожъ и чуете, що той Павло не лишень въ Ефезѣ, але майже въ цѣлой Азіи водвертае народъ водъ воддавання чести богини Діанѣ, мовлячи, що богы, котрѣ суть руками здѣланѣ, не суть богами." На тѣ слова розгнѣвали ся всѣ зобранѣ и кричали: „Велика Діяна Ефеска!" Въ цѣломъ мѣстѣ настало тогды велике заворушене, и порвали двохъ оучениковъ св. Павла, и тягнули ихъ силомоцью до театру. Св. Павло хотѣвъ самъ выйти до народа, щобы товпы оуспокойти; але оученики не допустили. Ажь начальникови мѣста оудало ся наконець мудрыми словами оуспокойти народъ.

Св. Павло пошовъ водтакъ зновъ до Македоніѣ и Греціѣ. Вертаючи ся назадъ до Азіѣ, поступивъ зновъ до Троады, де пробувавъ семь днѣвъ. Першого дня по сабатѣ (въ недѣлю) зойшли ся всѣ вѣрнѣ въ комнатѣ великой на ломане хлѣба (на жертву св. евхаристіѣ), а св. Павло мавъ проповѣдь. Понеже на другій день мавъ пустити ся въ дальшу дорогу, продовживъ проповѣдь свою ажь до полночи. Тогды то оденъ молодець, именемъ Евтихъ, сидѣвъ въ вокнѣ, и заснувши твердымъ сномъ оупавъ зъ третього поверха на землю и забивъ ся. Але св. Павло приступивъ до него и привернувъ его до житя.

Дальша дорога св. Павла ишла черезъ островы Лесбосъ, Хіосъ и Самосъ до Милета. До Милета призвавъ св. Павло старшихъ церкви зъ Ефезу, и сердечно зъ ними попращавъ

сѧ. Згадáвши про свою дѣѧльнôсть апóстольскꙋ, сказáвъ: „Тепéрь, звѧзаный дꙋхомъ, идꙋ до Ієрꙋсалúма, не знáючи, що въ нѣмъ прійдè на мéне. Однó знáю, що Дꙋхъ свѧтый по всѣхъ мѣстáхъ свѣдчить менѣ, що въ Ієрꙋсалúмѣ ожидáють менè жꙋрбы и вѧзнúцѧ. Але ꙗ на се не зважáю, и не щаджꙋ житѧ̀ мóго, кобы-мь лишь сповнúвъ мою̀ задачꙋ, ꙗкóю есть проповѣдане евангéлїѧ. Ꙗ знáю, що не бꙋдете вже бôльше оглѧдáти лицѧ̀ мóго. Пильнꙋйте óтже самыхъ себè и всéго стáда, надъ котрымъ васъ Дꙋхъ свѧтый постáвивъ епископами, щобы-сте оуправлѧ́ли цéрквою бóжою, котрꙋ набꙋвъ собѣ Христосъ своéю кровїю. Ꙗ знáю, що, колй ꙗ вôдôйдꙋ, прійдꙋть мéжи васъ вовкѝ хижѝ. И зъ-помéжи васъ самыхъ встáнꙋть мꙋжѣ, що бꙋдꙋть мóвити переворóтно, щобы повлечи оученикôвъ за собóю. Длѧтóго чꙋвáйте и поминáйте, що ꙗ чéрезъ три рóки въ днѣ и въ нóчи не переставáвъ напоминáти кóждого зъ васъ зо сльозами. Тепéрь порꙋчáю васъ Бóгꙋ и лáсцѣ Єгò." А колй тóе сказáвъ, оупáвши на колѣна, молúвъ сѧ зъ нúми всѣми. Всѣ дꙋже плакали, оупадáли св. Павлóви на шїю, и цѣловáли егò; а найбôльше бꙋлй засмꙋчéнй тыми словáми, що не бꙋдꙋть вже бôльше оглѧдáти лицѧ̀ егò.

95. Послѣдна дóлѧ апóстолôвъ. Цéрковь Христóва.

Колй св. Пáвелъ прійшóвъ до Їерꙋсалúма, жиды, горѣючи гнѣвомъ великимъ противъ нéмꙋ, збꙋнтовáли весь нáрôдъ, пôймáли егò, и кúнꙋли до вѧзнúцѣ. Вôдти повезéно егò мóремъ до Рúмꙋ, щобы тамъ, ꙗкъ тóго жадáвъ, бꙋвъ вôдъ цѣсарѧ сꙋджéный. На дорóзѣ до Рúмꙋ розбúвъ сѧ корабéль при островѣ Малтѣ; áле всѣ люди на нѣмъ чꙋдéсно оуратовáли сѧ. Въ Рúмѣ оставáвъ черезъ два лѣта въ вѧзници; вôдтакъ пꙋщеный на вóлю, выбравъ сѧ на новй пóдорожи по многихъ краѧ́хъ, проповѣдáючи цáрство бóже.

Тóго самóго часꙋ проповѣдáли также и дрꙋгй апóстолы вѣрꙋ Христóвꙋ и робúли чꙋдеса̀ и знакѝ по всѧкихъ стóронахъ землѣ. Єв. Петръ, ꙗко голова̀ цéркви, обходúвъ хри-

стїанськй громады (церкви), и оутверджавъ ихъ въ вѣрѣ. Въ той цѣли прибувъ также до Риму ще передъ св. Павломъ, и заложивъ тутъ столицю епископску.

Св. Петръ и другй апостолы поставляли по всѣхъ краяхъ епископôвъ, котрй яко пастырѣ мали на мѣсци ихъ оуправляти вѣрными, и тое, що чули вôдъ апостоловъ, передавати своимъ наслѣдникамъ.

Тымъ часомъ надôйшли днѣ, въ котрыхъ апостолы мали оставити сей свѣтъ и запечатати науку Їисусову кровю своею. Около року 67. по Христѣ вернувъ св. Павелъ назадъ до Риму, и оумеръ смертїю мученичою вразъ зъ св. Петромъ пôдъ-часъ лютого гоненїя христїянъ за цѣсаря Нерона. Св. Павелъ, яко обыватель римскїй, оумеръ вôдъ меча; а св. Петро оумеръ на крестѣ зъ звѣшеною на дôлъ головою, бо не судивъ себе достойнымъ оумирати въ той спосôбъ, въ якїй оумеръ Їисусъ, оучитель его. — Св. Яковъ старшїй бувъ вже передъ-тымъ стятый мечемъ (42. р. по рôздвѣ Христовôмъ), на приказъ короля Ирода. — Св. Якова молодшого (близького свояка Христового) скинули жиды зъ церкви їерусалимской и оукаменували (р. 62. по Христѣ). — Св. Андрей бувъ розпятый на оукôснôмъ крестѣ Также и другй апостолы понесли смерть мученичу. — Оденъ только св. Їоанъ оумеръ своею смертїю. Оученикъ той, любимець Їисуса Христа, живъ черезъ якїйсь часъ зъ матерїю божою въ Їерусалимѣ; а по смерти и по вознесенїю на небо пресв. Богородицѣ Марїѣ мешкавъ звычайно въ Ефезѣ, и зъ-вôдтамъ обходивъ церкви въ Азїи. Але и ему було суджено перетерпѣти муки за Їисуса Христа. За цѣсаря Домитїяна взято его въ Римъ и кинено въ котелъ кипячого олѣю; а коли выйшовъ зъ того неушкодженый, выгнано его тогды на островъ Патмосъ. Коли вôдзыскавъ волю, вернувъ назадъ въ Ефезъ. О нѣмъ росказують дуже сердечнй рѣчи. Бо коли доживъ дуже старого вѣку и ославъ вже на силахъ, казавъ себе носити на рукахъ оученикôвъ своихъ до церкви; тогды то, не могучи вже много говорити, поздоровлявъ звычайно христїянъ сими словами: „Дѣти мои, любѣть ся взаимно."

А деякѝ христїяне сприкрили собѣ те и казали: „Оучителю, чому завсѣгды мовишь то само?" Вôнъ вôдповѣвъ: „Бо то есть заповѣдь Господня, а коли еѣ сповните, стане вамъ за все." Св. Їоанъ оумеръ около року 100. по Христѣ въ дуже пôзнôмъ вѣку.

Смерть апостолôвъ справила цѣлôй церкви дуже велику болѣзнь; бо через нихъ то выросла церковь дуже скоро зъ зерна горчичного въ дерево велике, котре цѣлу краину вкрыло тѣнїю своею. Однакъ и по смерти апостолôвъ не остала церковь опущена. Бо епископы, яко наслѣдники апостолôвъ, працювали далѣй зъ невтомною ревностїю надъ дѣломъ божимъ. Наслѣдникъ же св. Петра, Отець святый або Папа римскїй, оудержуе епископôвъ разомъ зъ пôдчинеными имъ священиками и вѣрными Христовыми въ нерозôрванôй єдности, стереже ихъ вôдъ ложнои науки, и хоронить ихъ вôдъ роздорôвъ и розколôвъ. Церковь отже свята явила ся завсѣгды яко одна, свята, католицка и апостольска; она, збудована на скалѣ Петровôй, пôдъ охороною Їисуса Христа и опѣкою Духа святого, истнуе ненарушена вже больше якъ вôсѣмнайцять вѣкôвъ, и буде истнувати ажь до кôнця свѣта. Блаженый отже той, хто остае въ единствѣ зъ св. церквою, хто зъ нею вѣруе въ Їисуса Христа, Сына Божого, въ Нѣмъ покладае всю надѣю, и служить Єму вѣрно, творячи добрѝ дѣла. Господь Богъ, коли прїйде другїй разъ зо славою на свѣтъ, оузнасть такого за свого вызнавателя и возьме его зъ собою до живота вѣчного. Тамъ буде вôнъ зъ радостїю великою оглядати Господа, сидячого на престолѣ царства свого, буде вôддавати Єму зô всѣми святыми честь и поклôнъ, и буде Єго славити въ вѣки вѣкôвъ.

Додатокъ.

Письмо святе нового завѣта.

Всьо, що исторїя библїйна нового завѣта оповѣдае, написане есть въ книгахъ, котрѝ зовуть ся св. Письмомъ Нового Завѣта. Тѝ книги оповѣдають не лишь найваж-

нѣйшій хвилѣ зъ жита Їисуса Христа. але такожь и большу часть того, що Спаситель и апостолы оучили. Оні були списані черезъ самыхъ апостоловъ або подъ ихъ проводомъ за натхненемъ св. Духа, и мѣстять въ собѣ несомнѣнну правду. Онакожь не цѣла наука Христова есть въ сихъ книгахъ записана; се тому, бо Христосъ не приказавъ апостоламъ писати, але оучити. Многі науки Христові проповѣдали ся длятого оустно, а ажь познѣйше стали ихъ святі мужѣ по части списувати. Та оустна наука церкви зове ся Преданїемъ (перекавомъ) церковнымъ. И въ сѣй наущѣ не може св. церковь помылитись, маючи поміочь св. Духа.

Письмо святе нового завѣта дѣлить ся:

Я. На книги историчні. Тоті суть:

1) Чотыри книги святыхъ евангелїй, написані ôдъ Матдея, Марка, Луки и Їоанна. Въ тыхъ книгахъ оповѣдає ся о томъ, що дѣяло ся ôдъ народженя Їисуса Христа ажь до Его вознесеня. Всѣ чотыри книги разомъ называють ся Евангелїє, а оученики, котрі ихъ писали, Евангелисты.

2) Дѣяня апостольскі, написані св. апостоломъ Лукою, оповѣдають о трудахъ и працяхъ апостоловъ по вознесеню Христовôмъ.

Б. Дидактичні (поучаючі) книги. Оні мѣстять въ собѣ науку Христову и написані черезъ апостоловъ яко посланїя (листы) або до цѣлыхъ громадъ (церквей) або до поодинокихъ особъ. Всѣхъ тыхъ посланій есть 21, а зъ нихъ есть сѣмь „соборныхъ посланій“ т. е. такихъ, котрі були призначені до больше церквей. Соборні посланїя суть: 1) Св. апостола Якова до христїянъ зъ жидовства навернéныхъ, котрі жили помѣжь поганами. 2) Два посланїя св. апостола Петра до христїянъ Малои Азїѣ. 3) Три посланїя св. апостола Їоанна, зъ котрыхъ перше було выслане до церквей Малои Азїѣ, де св. Їоанъ перше научавъ, друге до якоись побожнои жены въ поблизкости Ефеза, а трете до Гая, побожного и знатного христїянина въ Ефезѣ. 4) Посланїе апостола Юды, писане до христїянъ Малои Азїѣ.

Прóчӣ чотырнáцѧть послáнїй написáвъ св. апóстолъ Павлò до розли́чныхъ церквéй и осôбъ. Листы св. Павлà сꙋть: ко Римлѧ́намъ, два ко Коринтѧ́намъ, ко Галáтамъ, ко Єфесéѧмъ, два ко Тимотéю, ко Ти́тꙋ, ко Филимóнꙋ и ко Єврéѧмъ.

В. Кни́га пророча „Откровéнїє (Апокали́псисъ, объѧвленє) св. апóстола Їоáнна," въ котрôй Дꙋхомъ свѧты́мъ натхнéный евангели́стъ Їоáнъ предскáзꙋє въ образахъ бꙋдꙋщꙋ сꙋдьбꙋ цéркви христїѧ́ньскои и заключáє пророцтвомъ, що прїйдè часъ, коли́ христїѧ́ньство побѣди́ть жидôвъ и погáнъ.

Всѣ книги такъ старóго ꙗкъ и новóго завѣта подѣленӣ сꙋть на глáвы а глáвы на зачáла и стихѝ (стрôчкѝ). Поодинóкӣ чáсти письмà свѧтóго старóго завѣта читáють сѧ пôдчáсъ рáнного и вечѣрного богослꙋжéнѧ (парамéѣ); а чáсти письмà св. новóго завѣта читáють сѧ на слꙋ́жбѣ бóжôй ꙗко „Апóстолъ и Євангéлїє".

Вычисленӣ тꙋтъ книги становлѧ́ть письмò свѧтè новóго завѣта, и оучáть насъ о тôмъ, що Гóсподь Богъ зробивъ длѧ спасéнїѧ рóдꙋ людского и длѧ оснóванѧ цáрства свóго на земли̂.

З м ѣ с т ъ.

Повѣсти библійнӣ зъ старого завѣта.

Періодъ першій.

Исторія загальна роду людского.

Водъ сотворенѧ свѣта ажь до Авраама (4000—2000 лѣтъ передъ Іисусомъ Христомъ).

Періодъ другій.

Исторія патріярховъ водъ Авраама до Мойсея.

(2000—1500 лѣтъ передъ Іисусомъ Хр.)

Періодъ третій.

Исторія народа израильского вôдъ Мойсея до Іисуса Христа.

Дѣлъ першій.

Высвободжене народа израильского зъ неволѣ египетскои и выхование его въ пустыни. (Вôдъ Мойсея до Іисуса Навина. 1500—1450 передъ Христомъ.)

Дѣлъ другій.

Заняте землѣ обѣцянои и правлене судіѣвъ.

(Вôдъ Іисуса Навина до Саула. 1450--1100 пер. Хр.)

Дѣлъ третій.

Народъ израильскій пôдъ правленемъ царѣвъ.

(Вôдъ Саула до Ровоама. 1095 — 975 передъ Іисусомъ Христомъ.)

Дѣлъ четвертый.

Зближающій ся упадокъ народа израильского.

Бодъ Ровоама (975) до Іисуса Христа.

I. Постепенне падене царства израильского.

II. Постепенне падене царства юдейского.

Повѣсти библійнѣ зъ нового завѣта.

Дѣлъ першій.

Житѣ и дѣѣ Їисꙋса Христа.

Рождество и перві лѣта Іисꙋса Христа.

Першій великдень.

Другій великдень.

Сторона

Третій великдень.

Послѣдній великдень. Мука и смерть Іисуса Христа.

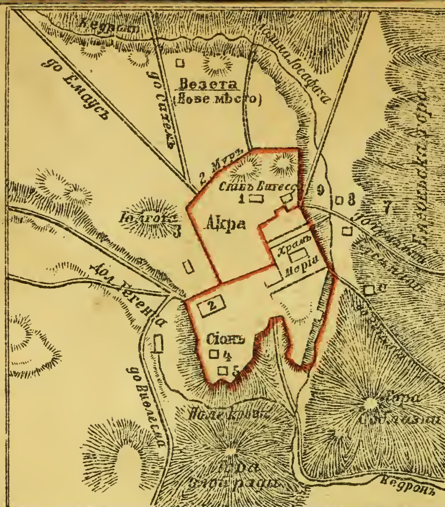
Зъ дрꙋкарнѣ Ставропигїйского Инститꙋта,

Бл҃гвитъ тѧ̀ Гдⷭ҇ь ѿ Сїѡ́на и҆ ѹ҆зриши бл҃гаѧ̑ І҆ер҇ли́ма

Іорданъ.

Зъ друкарнѣ Ставропигійского Института,

ПЛЯНЪ ІЕРУСАЛИМА

за часôвъ Іисуса Христа

Поясненє чиселъ

1. Двôръ Пилата
2. Двôръ Ирода
3. Грôбъ Господнїй
4. Дôмъ св. вечерô и зôсланя св. Духа
5. Гробы Давида и Соломона
6. Гробы пророкôвъ
7. Мѣсце Вознесеня Христа
8. Грôбъ Марїи
9. Мѣсце Камѣнованя св. Стефана

ЕГИПЕТЪ и КАНАНЪ

съ дорогою израилитянъ въ пустыни

0 5 10 20 30
Географични миль

48 50 52 54
32
30
28
Средиземне Море
Горло Нила
Александрія
Саисъ
Тиръ
Таворъ
Озеро Кинеротъ
Сихонъ
Іоппа
Іерихонъ
Аскалонъ
Газа
Хевронъ
Мертве Море
Филистія
Кананъ
Амеликиты
Край Гессемъ
Рамсесъ
Суръ
Сухотъ
Пирамиды
Мемфисъ
Озеро Мирисъ
Лабиринтъ
Афродитона
Египетъ
Рѣка Нилъ
Аравія
Пустыня
Дорога израилитянъ
Петра
Ецеонгеверъ
Хоривъ
Синай
Червоне Море
48 50 52

ПАЛЕСТИНА
ЗА ЧАСОВЪ ІИСУСА
Дванайцять поколѣнь
Рувинъ — 1.
Симеонъ — 2.
Юда — 3.
Іссахаръ — 4.
Завулонъ — 5.
Венияминъ — 6.
Данъ — 7.
Нефталимъ — 8.
Гадъ — 9.
Асоръ — 10.
Ефремъ — 11.
Манассія — 12.
ФИНИКІЯ
ГАЛИЛЕЯ
ИТУРІЯ
САМАРІЯ
ПЕРЕЯ
ЮДЕЯ
ФИЛИСТИМЛЯНЕ
МОАВИТЫ
МЕДІЯНИТЫ
АМЕЛИКИТЯНЕ
НДУМЕЯ
Сидонъ
Сарепта
Тиръ
Авила
Дамаскъ
Данъ
Кесарія Филиппова
Кана
Рама
Акка
Витсаида
Нева
Кавлонъ
Капернаумъ
Тиверія
Назаретъ
Едрея
Дора
Гадара
Кесарія
Иорданъ
Вевсанъ
Вееулія
Самарія
Сихемъ
Саленъ
Гераса
Аполонія
Матананмъ
Галаадъ
Юппа
Силомъ
Лидда
Вееавара
Филяделфія
Вееиль
Аримаеея
Тенхонъ
Емаусъ
ІЕРУСАЛИМЪ
Вееанія
Гессевонъ
Аскалонъ
Виелеемъ
Мертвое Море
Хевронъ
Дивонъ
Еглонъ
Газа
Зифъ
Арнонъ
Гераръ
Арадъ
Равва Моавъ
Версева
Сегоръ
Киръ Моавъ
Тамаръ
Иорданъ
Леонтесъ
Ермонъ
Кармилъ
Таворъ
Ермонъ
Гиль
Евалъ
Гаризимъ
Иабокъ
Кидронъ
Нево
Кана
Мероиске озеро
Озеро Генисаретъ
миль геогр.
53
33
32
31

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 064593616